

KATHOLIKUS ISKOLA

MÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSGYŰZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Írta: Istenes felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. s. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsgyűzmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelenik minden hónap elején.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-utca 4. szám, havonta a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és rekláméért is küldendő. Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főpenztáros címére Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők.

Pécs, 1926. január 1.

XV. évfolyam, I. szám.

A státuszrendezés

Általános meglepetést keltett a tisztviselők minden ágazatában. A tanítói státuszrendezés azonban nemcsak meglepetést keltett, hanem elkeseredést is okozott, mert a hónapokkal ezelőtti az újságokban nagy hangon közölt státuszrendezés eredménye az lett, hogy a tanítóság nemcsak anyagilagban, hanem erkölcsileg is, a szerzett jogok teljes figyelmen kívül hagyásával, háttérbe került. Az anyagi igen súlyos sérelem a fizetési osztályokba történő visszahelyezés, illetve a várakozási idő meghosszabbításában nyilvánul. Ez magával hozza az erkölcsi hátrányt is.

Hogy mivel szolgál rá a tanítót kar, főleg napjainkban arra, hogy még szerzett jogainak sérelmével is a státuszrendezéssel kapcsolatosan lefokoztassék, elfogadható indokokat találni nem lehet. Az ország jelenlegi pénzügyi helyzete sem lehet ok arra, hogy a már egyszer megállapított előmenetel hátrányosan rendeztesék. Arra igazán nem gondolt senki, hogy a státuszrendezés eredménye, a tanítói kar háttérbe szorítása legyen.

Uly körülmények mellett a kat. tanítóság is csak a legnagyobb lelki szorongással várhatja az új esztendőt. Mit hozhat neki ezután az új esztendő?

A kat. tanítói kar már eddig is nagy sérelem érte azáltal, hogy a fizetési kántori fizetést a tanítói fizetésbe beszámítják s most a státuszrendezéssel újabb megpróbáltatásnak néz elébe. Ép ezért a kat. tanítóság teljes joggal emelheti fel szavát az új esztendő újabb sérelméért annyival inkább, mert hisz napról-napra újabb munkát vár tőle a népvételek ügye.

Csak begyűlik az iskolán kívüli népművelés és a levelet oktatás vezetése ügyeit. Hogy mennyit munkát és gondot okoz e határőnek is alapos ellátása, ezt csak az tudja igazán mérlegelni, aki maga is ténylegesen foglalkozik a dologgal. De még a laikus

előtt is kell, hogy feltűnjék a tanítói kar teljes és iskolai eljoggalossága, ha elgondolja, hogy a napi 6 órai tanítás után népművelői előadásokat tartani, levelekkel foglalkozni, milyen súlyos feladat lehet.

Mindezekből nyilvánvaló, hogy a tanítói kar a reá ruházott munkáért alapján csak erkölcsi és anyagi elismerés illetheti meg.

Ha a tanítói képzésről nézünk, azt látjuk, hogy a tanítóképzés az eddigi IV. évfolyam helyett most már V. évfolyamára fejlesztették. Így a képzésnek is elvileg kitárja azt, hogy a tanítói kar jogosan háttérbe szorítások.

Bármily súlyos megpróbáltatásoknak teszik is ki a tanítói kar, ennek nem szabad magával hoznia az elkedvetlenedést. Ellenkezőleg, teljes erejével oda kell törekednie, hogy nagyfontosságú hivatását a legnagyobb lelkiismeretességgel betöltsé, mert egyrészt erős meggyőződésűnek az, hogy az illetékes tényezők a sérelmek orvoslását rövid időn belül eszközölni fogják, főleg akkor, ha látják, hogy a tanítói kar feltevése minden anyagi érdekeltiséget, továbbra is fokozott mértékben szolgálja hazánk népoktatásának és nevelésének magasabb ügyét.

Ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy a tanítói kar szó nélkül nyugodjék bele az új esztendőbe. Sőt, elsősorban kötelességük, hogy a sérelmek orvoslása végett a tanítói körök révén a kérdést állandóan napirenden tartásuk s komoly és nyugodt határozati javaslatok alapján sérelmeik kiküszöbölésére az összes rendelkezésre álló törvényes eszközökkel küzdjenek.

Abban a biztató reményben, hogy törekvéseiket a jó Isten segítségével siker fogja koronázni, kívánunk az egyházmegyei tanítói kar minden egyes tagjának boldog új esztendőt!

M. S.

A Katolikus Iskola célkitűzése.

Számpál, Katolikus Iskolánk három éven keresztül érdemes szerkesztője, decemberi bucsúszavával megadott szerkesztői tiszteitől. Volt szerkesztőnk bucsúszavát a Katolikus Iskola jóvá írta, és utólagosan a szerkesztőjének elismerését adta. A volt szerkesztő szemel előtti amikor a Katolikus Iskolát áttekinté, olyan lap lehetett, amely a legelgőgőbb faluba is elcsiszt a katolikus nevelés vérkeringését, olyan lap, amely beleolvajna az egyházmegye minden egyes tanítójá abba a nagy kulturmunkába, amely összehordja az anyagot. Három év tapasztalás, — Számpál így mondja — bizonyos után be kell valloanom, utat létesztettem. Munkámat nem koronázta a vélt siker.

Ez az első figyelmeztetés a jövőre néve. Ha olyan nagy munkabírású és széles műveltségű, nagy iránthatóságokkal rendelkező embernek nem sikerült megvalósítani kulturáldialját: egy nagy, mindent átjogó tanügyi lap megteremtését, jele, hogy anyagiakban és szellemekben egyaránt hiányoztak hozzá segítőszközei.

Lejebb kell tehát szállítanunk célkitűzéseinket. De azt azután alaposan, reálisan íparhadjunk megoldani. Az általános érdekt országos katolikus tanügyi kérdéseket hagyjuk elsősorban a Nemzetnevelésre és a Neptanítók Lapjára. Ezeknek — amellett, hogy a mi vezető főrekezesünk tekintetében, ma egyik ellen sem eshetik nagyobb híjogás — velünk szemben annyit és szellemi erősz szászorosze és szászorosze áll rendelkezésükre. A Katolikus Iskolának a pécségi házmegyeyel tanítóság közreműködése utszhangjának, az Egyházmegyeyel Tanítóegyesület élete hű tükrének kell lennie. Ezekről közölnie kell az egyházközelet és főtanfolyóságot rendelleteket.

Ez utóbbitkért — ha eddig nem létezett volna, ezen vagy más néven — ma is meg kellene csinálni a Katolikus Iskolát. A mindinkább szövedékessé váló tanügyi igaz-

galas nélkülözhetelenné tesz egy központi értesítőt, mely a sokszorosítás nyomdai előnygel tényleg minden iskolába eljogva a hatóságok helyi rendelleteit. Ezt a célt püspöki köznevelési eddigi hányagosban szövelés. Részben szük volt ott a terüny ezek részére, részben csak nehezen, vagy épen séggel nem jutottak el az elsősorban érdekel tanítóság kezébe.

Hangszólom, nem abban volt a hiba, amit Számpál bucsúszójjában állit, hogy benne nem volt elegendő tudás és lelkesedés, hanem a túlságosan magas célkitűzésben. S ezt a célt Számpál szerkesztő nem csak magának, hanem másoknak is szövegértés. És amikor ezek a mások a mi kis értesítőnkben nem azt találták, amit tanítói ideálizmusok egy elevenen szerkesztett, nagy, nívós tanügyi lapban kiálmodozott — az ellenkező dégtelbe csaptak. Agyonkritizálták a lapocskéket és a szerkesztőjét. Pedig a lapocska fönt vázolt szükébbkörű hívatását mind jobban és jobban betöltötte. A szerkesztő — megégyeszer mondom — tartalmas, szellemes ember: nagyhíjosságú író. De nem állottak és nem állhatnak rendelkezésére azok az eszközök, hogy olyan lapot csináljon, amilyenről három éve álmodozott. Diszont ha ezeket rendelkezésére bocsáthattuk volna, föl kellett volna szabadítaniunk másutt leköttöt erőit is, amik nélkül jó lapot sem nagy, sem kis terjedelemben sem ő, sem más nem csinálhat.

Ezért nyugodtunk mi is bele ismétellen följáratil lemondásába. A hőszónok és megbeszélés kössesse őt. Az új, ideiglenes szerkesztő pedig, mint az eddigi szerkesztők legszorgalmasabb munkatársa a régi lelkeséssel, de az adott viszonyokhoz mért reallítással fogja a Katolikus Iskolát szerkesztelni, amíg a Pécségi házmegyeyel Rh. Tanítóegyesület őt az alól föl nem menti, vagy néglégesitli.

Komócsy István,
főtanfolyóséle.

Pécs, 1926 Jan. 1.

A Baranyavármegyeyel Ált. Tanítóegyesület

December 17-én tartotta meg népes közgyűlést. Sok okos szö, nagy Ideális célkitűzéseket hangzóttak el a közgyűlésen. Es ami föl, akik jelen voltak érteit, hogy az előadások és hozzászólások mind-mind léleka és művelé, a haladó új magyar tanítóságé. *Bittenbinder Ferenc* mesterien foglalta össze egy előadásban az új tanterv föbb irányelveit, *Werb Áldárd* az iskolák előadása a jellemről szintiszta keresztényiség volt. Birjuk az igazgató úr igérését, hogy lapunknak adja le előadását. *Rac Jenő* az ifjúszázalójáról értekezvén, a magyar népnevelés új útjait kereste. Ezzel szemben *Somm-*

sich Sándor suggestív hatású előadásba az apostol szavával új híveket szerzett a keresztény mozgalomnak, amely a modern pedagógiának szinte gondviselészerű eszköze a tevényen, iniciatív, önálló egyéniségek kiképzésében. Kérjük és hisszük módunkban lesz ezt az előadást is leközölnünk. *Possgay Dezső* az elemi iskolai énekkarokról, *Tóth Aladár* az iskolák kívüli népművelésről, *Göbéné Ehn Emilia* tanítóság üdülőlázáról értekezvén, köitötték le a népes közgyűlés figyelmét, amely legvégül *Magyar Árpád* igazgató előadása után hátrazottai javaslatban foglalt állást a magyar tanítóságot a staturusezével ért sérelmek ellen.

Betegsegélyző intézmény létesítése katf. tanítók javára.

A Magyarországi Katolikus Tanítóegyesület Országos Szövelése látva azt, hogy azon küzdelme és túzöjködése, hogy a magyar kormány által az 1921. évi XLVI. l. c. alapján megalkott Országos Tiszteivelöl Belegyalási Alap a nem állami tanítókra nem vezet sikerre, elhatározta egy olyan betegsegélyző intézmény létesítését, mely a katolikus tanítót és családtagjait legalább a súlyosabb megbetegedések alkalmával egyenlőre pénzbeli segélyezésben részesítene.

Hogy ezen célját mielőbb megvalósíthassa, gyűlési engedélyt eszközölt ki a m. kir. bélyegminiszter úrtól, melynek alapján az ország összes rk. elemi iskoláiban, a tanítók osztályonként a beteg tanítók felszegélyezésére egy napon önkéntes pénzbeli adományokat gyűjtjenek. A beszedett összeg a Szövelés által rendel-

kezésre adandó gyűjtőív alapján a Magyarországi Kath. Tanítóegyesületek Orsz. Szöveléséhez lesz küldendő az ugyancsak általa küldendő gyűjtőívek alapján és csekklapok segélyével.

A ft. Egyházmegyeyel Főhatóság a gyűjtés napjátul 1926. február 3-ikat jelölte meg, mert Szent Balázs napja lévén, e nap pedagógiailag is felhasználható arra, hogy a betegségről a balázsolás kapcsán a tanítók megemlékezessenek.

Híszük, hogy a tanítók kar belvája a némes és humánus intézmény szükségességét, meg fogja ragadni az alkalmat, hogy a gyűjtés mielőbb eredményesebb legyen s hogy ekként az Országos Szövelés némes szándékának mielőbb megvalósításához megökezetet fog nyújtani.

Az iskolánküvüli népművelés sikertelenségének egyik oka.

A két éven át vajúdó, de a jelenben, a közgazgatási uton szorgalmazott népművelés az egész vonalon kezdéit vette. Azaz, csak kezdéit kellett volna venni a jószónok és a jólelkű munkájának értelmében. Megalkult a vármegyeyel, a járás, a községi népművelési fő- és albizottság, most már kölség is áll rendelkezésre oly községokban, hol az 50%-os pótdátó nincs kimerítve és mégis tudj' lsten, valahogy nem akaródzik menni. Pedig a jószónok és a jólelkű eladókban sincs hiány, oly lelkesen átvették a vezetést a kollégák, azon tudatban, hogy nagy, nemzetmentő munkát végeznek. Hol rejtőzik a hiba, hogy még sem jut előbbre az ügy?

Miözön közgazgatási összehívásra a falu lelkesebb embereiből megalkított községi bizottságot első értekezletre bekérték és az ügy fontosságát s benne az ő szerepüket ismeretlen, szöp csendőben végig hallgatták, végül egyet bíllítottak, hogy biz az jó lesz, ha beülről mást gondoltak is. A munkarendet ismerelve, kitűztük, hogy tartok hetenkint analabéta oktatást és ismeretterjesztő előadást, mely a Leventét bevonjuk s ezekre heti 4 órát szánunk. Ezután az analabétákat sorra véve, ki-derült, hogy van ugyan néhány a községben, de ezek mind 50-70 év közötti vannak kiket az esti órákban a szobájukból bajos kiadni. Tehát az ezirányú munkát ki lehetett kapcsolni. ámbár fél lettek szöfliva, hogy jelentkezzenek, de öket bizony hiába vártam. Az ismeretterjesztő előadások pedig megfeneleltek. A november eleje óta szünni nem akaró

esözés olyan degeszt csinált a falusi utcákól, hogy kiemenni abba senki sem kíván, vagy fejlebb csak a szomszédos s megint csak 1-2 szomszédossal előadásözhatok. A falun tehát a művelődésnek minden ellene esküszik.

Azonban forditusunk egyet a keréken, lesz ott még más is. A rendeltelek rákértesnek a közgazgatásra, a közgazgatás a tanítóra, (olyant is hallottam, hogy ha a tanító nem fogadjal, a közgazgatás elvonhatja az államsegélyt.) A viszonyokat azonban nem tudják úgy alakítani, hogy a jószónokú rendelteleket végre is lehessen hajtani. Ki örülne az eredménynek legjobban? Bizonyára a tanító, ha láthatna és élvezhetné munkájának gyümölcsét. Völ már arra vármegyeyel szabályrendelet, hogy a nagyobb községök utcai egyudalomban gyalogalról kell eljáriti. Ki kellett volna ezt terjesztetni minden községre, nem csak a cipője ne legyen völd, hogy a győzök a kultúra sem a teli sárba! Az első lépéseket ki kell kényszeríteni, csak úgy jöhet utána a többi.

Azt hiába állítanám, hogy néppünk nem szeret vani nem akar tanulni. Ez a jó óralma megvan, csak áldozatot hozni nem akar, félti az ókényvelmet, félti nyugalmát. Hogy ez így van, tanú rá a falu korcsmárosa, ki szintén a megpensezőeséről panaszköbök.

Ha majd megöbölödik a faluk rendezettsége, közlekedési nehézségök elmulnak, a többi magától jó. Lesz akkor a tanítónak hallgatöja, csak majd az az egy ember gyözze tüdővel az iskolát, a levente egyesületet és a felnötöket.

Igaz, azt mondják, hogy nevelje bele a tanfő a népet, szoktassa remébe házbán és házon kívül, csináltassa egészségre házál, középít-kívül, csináltassa egészségére házál, középít-kívül; tanítsa többiermelni, hogy jó életet él-lei; tanítsa többiermelni, hogy jó életet él-lei; hessen, majd akkor rendezett lesz községe. Át-könyörgöm, megteszi ezt a tanfő, de mázó-holnapra nem lehet megcsinálni. Le kell szá-molni az óregekkel, a maradiakkal, kik sokban kerékkötők; a tanerők sokoldalú és nagymér-tékű elfoglaltságával.

Cy érvényes közigazgatási intézkedés egy óra alatt több eredményt mutat fel, mint egy emberöltőre való beszéd. Példa a községek tízmentesítésé.

Addig pedig, amíg ezen a téren javulás be nem áll s intenzív munkával az ügyet előbbre-

venni nem lehet, nagyon sürgős teendő a né-pelel elegendő hasznos és szórakoztató köny-veket ellátni. Nézeim, hogy az anyagi ál-do-zatot, melyet az előadásokra szántak, többet népkönyvtárak felszerelésére fordítsanak, (többet lehetne elérni. A jó képekkel illusztrált könyvet szivesen viszik, csak a tanfő győzőzön be-le-elegyet adni. Sajnos, ezzel kevés rászál-lal, zik s ha az ifjusági könyvetek adja azoknak, mint a zöldség mellett józón halázozatokat végre nem hajthatni.

Hörnyék.

Bodó László.

Az orgonajátékról.

Irtá: Keller János.

II.

(Folytatás)

Nagy hiba nálunk kántoroknál, hogy le-kinelt mellett az ünnep mérvére, a szertar-tások lényegére, szertelenül használják az orgona összes változatait.

az egyháznak e tekintetben hozott sok-sok rendeletét figyelembe egyáltalán nem veszi.

az egyház megkülönböztet simplex, (egy-szerű) semiduplex (félünnepélyes) és duplex (ünnepélyes) napokat. Az ünnepélyesek le-hetnek I osztályúak (prima classis) és II. osztályúak (sec. classis). Előbbi dupl. ma-jor, utóbbi dupl. minorak, avagy egyesre-nen dupl. szokták jelezni.

Kivételnek volna, hogy a templom a ho-rus részére is szeressen be directoriumot, hogy a kántor az orgona használatát illetően tékozhasson magát.

Mindebből következik, hogy simplex na-pokon meglegszem, egy 10 registeres orgo-nát, alapul véve 2-3 registeres használata-lal, míg az erősebb registeresek hasz-nálatát az ünnepi mértékhez alkalmazom.

Teljes orgonát (mixturákat) csak a legfőbb ün-nepi napok alkalmára. A preludiumokat is így változatos meg.

Az orgonánál szertelen és teljes hasz-nálatot annak stílusát pongyolává és unottá, sőt bántóvá teszi.

Szabály, minél kisebb az ünnep, annál mérsékeltlebben, annál kevéssebb ünne-pi apparátussal szóljon az orgona is. Mi szó-l-nának, ha mindennap hárompapos, vagy szentéges mise volna? Megunnánk mi is, a hibók is. Így vagyunk az orgonával is.

Az orgonajátékok illetőlegi rendeletek röviden ezek: 1.) Az orgona szólhat az év minden vasár- és ünnepnapján.

2.) Az év vasárnapját köze nem sorolhat-ók az adment és a nagybójt vasárnapját,

hővére az advent III.-dik és a nagybójt IV.-ik vasárnapja.

Az előbbieken az orgonahasználat csak az énekek kíséretéhez van engedélyezve. A hét kötelező vasárnapokon elő, utó és köz-játék is megengedett.

Ha karácsony vigíliája advent IV.-ik va-sárnapjára esik, szintén szólhat az orgona. Jelzem, ezen korlátozás pusztán az énekes nyugtására és az ünnepélyes vesperdára vonatkozik. Az egyházi ruhák színe ilyenkor volna.

Csendes miseken, litániákon, hajnali mi-séken, mint a bold. Szent voitu misén és ezen időszakokra eső szentek ünnepein az orgona játék szintén meg van engedve. A nagybójtját megelőző heteneden, hatvanad és ötöten vasárnapokon, bár a szin már viola és gloria stíus, orgona szólhat.

Az adment és nagybójt azon hétköznap-ján, midőn sem róraté, sem szent ünnepe nincs és énekes nagymise tartatik, a vasár-napi korlátozás ezekre is szól.

3. Még egy szigorú korlátozás van a gyászmisékre vonatkozólag, midőn az orgo-nahasználat az ének kíséretén kívül szintén flos.

Mindeme korlátozások az egyházi idő-szakok híd-móborítását szolgálják, miként a violaszín, a labogók leveleik, fészületek be-vonása is.

Mily magasatos érzés szállja meg az ember lelkét, midőn az Urjévet időszaka négeztével az orgona teljével sengkijük az isten hised fészülatát a glóriát, avagy a nagybójt négeztével az ég felé hildjűk a boldog alleluját.

Mindeme felsorolt ünnepi különbségek és megfirtározások betartása biztosítja a hórus számára a művészet herkedé egy-házzenél élet. A mindennapos egyformaság

sülésszi napszámok munkává a kántori hi-vasat művészi voltát.

Mindezen elmondottak bővebb ismerteté-sül ajánlom a következő művek beszerzé-sét.

Tornyay F.: Orgona és orgonafés. Kap-ható Torbágy 30.000 K. Antalffy Zs. D. orgona iskola I. kötet. A németül értékek: Kru-

schek P. Die Kirchenmusik nach dem Willen der Kirche. E. Stehletz Chor Photographien. Mittlerer Iq. Die Vorschriften für Kirchen-musik. Dr. W. Widmann Die Orgel. Kap-ható Pustetel Regensburgban.

A józó számbanok az orgonafédelom-ról és orgonáink állapotáról kívánok értekezni (Vége.)

Püspöki rendeletek

1934/1925. ikt. sz. Nemzeti Munka-veletem intézménye. A 117.111/1921. VII. a. sz. belügyminiszeri rendelet a közzetekek, valamint a léfjennantási szempontjából nélkülözhetetlen közérdeklő ügyek és m-uhálatok zavartalan működéssének biztosításán, de nem kizárólagosan, az egyesület, illetve annak beszélgetése esetén a szűk-séges munkák elvégzése, nemkülönben a munkaszűkzök ellen irányuló támadások elhárítása céljából a „Nemzeti Munka-veletem” intézménye állítottat fel. Ezen minis-zeri rendelet alapján szervezetek önmeg-nyélnt ezen intézmények, azonban meg-feljó eredményt csak akkor érhetnek el, ha egyházmegyei pápaga és tanfősága nem-csak másokat bízhat a belépésre, hanem maga jár elől jó példával és maga is belép e közérdeklő és hazafias szervezetbe. A hitűzött fontos cél elérésének sikere érde-keben felhívom tehát egyházmegyém fős-élkesztelt és kedvelt tanfőit, hogy ezen szervezetbe lépjenek be. A szervezet meg-alakítására a községi főjegek vannak megbízva, s így a belépés céljából azokhoz kell fordulni.

3659/1925. ikt. sz. Lehelsek fuvarköltisége tanfőgyűlésekre. Ezennel elrendelem, hogy az egyes iskolát pénztárák az egyház-megyei vagy esperesi hóri tanfőgyűléseken részvevők lehelsek — plébános, önálló hit-oktató, segédlehelsek, mint hitoktató — fuvar-költiséget kiadásukra térítsék meg. Elvárom tősz papsgómtól, hogy ezen intéze-ken nésem nyomán az eddigienl nagyobb szá-mban jelenjen meg a szóban levő gyűléseken és fokozottabban fog közreműködni a tanfő-társágnak karöltve egyházmegyéink népolta-sításának előbbrentelében.

3663/1925. sz. A Szüvárdák miniszteri ajánlása. Tudomásvétel vegett közlöm a valás- és hózotti miniszteriumnak alábbi rendelkezését: „77.341/1925. VI. ü. o. szám. Valamennyi kir. Tanfelügyelőnek és kir. tan-

felügyelői kirendeltség vezetőjének: Tudomás és továbbí eljárs vegett értesitem a kir. Tanfelügyelő Úrat, hogy a Szüvárdák, mint egyházmegyei jogáhozogott hitbuzalmi testülatok, nem esnek azon egyesületek hórébe, amelyekbe való belépéstől a növen-deket eltiltatták. Miután a szüvárdák a gyermek ifjuság lelki nevelésének és neve-lesének kiválóan alkalmas segédzókai, amelyek az ifjuságnak vallás-erkölcsi és hazafias nevelését annak hálata szolgálat, hioja fel kir. Tanfelügyelő Ur a tanterüle-tébe tartozó állami polgári és elemi iskolát kir. vallású tanterület, hogy a Szüvárdákat miniszterületben töltik lehetöen támogassák. A művészi rendeleteib: Dr. Szücs István, s. k. miniszteri tanácsos.”

3667/1925. sz. Irodalmi mű ajánlása. Dr. Erdey Ferenc „Gazdag Szegénység”, című színművét a szent Zita legenda hóré-ből, mely a kalocsai Jézus Saine Hírnöke kiadásában jelent meg, szivesen ajánlom a hópásig figyelembe. Iskolák, kongrega-ciók hatatosan adhatják fel. A tiszta jóve-delem a lelkiügykorlatos ház ügyét szolgálja.

2026/1925. ikt. sz. Betegsegelző in-tézmény létesítése kath. tanfős részére. A Magyarországi Katholikus Tanfő-egyesületek Országos Szövetsége egy beteg-segélző intézmény létesítését vette terube, mely a kath. tanfős és családtagjait legalább a súlyosabb megbetegedések alkalmával egyelőre pénzbeli segélyezésben részesíti. Eme humánus cél érdekében készségesen megengedem, hogy jelzett cél megvalósí-tása érdekében a pécsi egyházmegye ösz-szes elemi iskoláiban, a tanfős osztályon-ként a beteg tanfős felségelzésére 1926. február 3-ikán, Szent Balázs napján, önkén-tes pénzbeli adományokat gyűjtöhesen és az így beszedett öszszeget a Katholikus Tanfőegyesületek Országos Szövetsége rész-re bekiudjék.

Egyházmegyei főtanfegyűlői rendeletek.

2022/1925. sz. Hótelezölég megren-delednt könyvek az iskolai ifjusági könyvtárakba. A Dunántúli Könyvtudó és Nyomda részvevőnyárságnál Pécs, Liceum ucca 4. szám — két kiválóan értekes ifju-

sági elbeszélés kötet jelent meg. Az egyiket Magyar viganstolás címmel Szabó Géza hirtalapró, a Dunántúli Géza bácsija írta. Ara 20.000 K. Géza bácsi neve Pécsétt és Bara-nyában nemcsak a gyermekek, hanem a

sülők előtt is közhíveult. Írásait gyermekekhez adni valósgos pedagógiai cselekedet. Az izadó magyar érzés, ötletes, deris stílus; a szav melege és gyorsmeneti megszédítés jelegzik írásait. Nepebő iskolánál több példányban rendeljek meg. A gyermekek bizonyosan nagyon szivesen fogják olvasni. — A második kötet Számléle Kárpáti Irén könyve *Vérző Magyar Szívek* címen. Ára 20.000 K. Szabó Géza könyveinek egészséges ikerestőtere. Kedves, bájos, érdekesítő, nemes olvasmányok iskolaszervek számára. Kiúvána, hogy nagyon-nyugon sok 8—16 éves gyermek olvassa.

2021.1925. sz. **Az 1926. évi tagdíj és a Katholikus iskola előfizetési díjának megállapítása.** A pécsyegyházei Róm. Kath. Tanfolyegyesület 1924. évi július 8-ikán tartott közgyűlése által adott felhatalmazás alapján az 1926. évi egyesületi tagdíjat a múlt évhez hasonlóan tagonként 30.000 K-ban állapított meg, mely tagdíj 1/2 része a kört és 1/2 része a központi pénztárt illeti. A tagdíjak a hozott határozati értelmében legkésőbb május végéig a központi pénztárosok útján a központba beküldendők.

A Katholikus Iskola 1926. évi előfizetési díját ugyancsak 30.000 K-ban állapított meg az iskolai pénztáros terhére. Az előfizetési díjak sürgetés bevérsása nélkül az 1926. évre legkésőbb január hó végéig a központi pénztáros címére beküldendők.

1452.1925. sz. **Megrendelt ima- és énekeskönyvek arának higgyenlítése.** Arról szerzetem tudomást, hogy hivatalom útján, de közvellenül a kiadó nyomdánál megrendelt ima- és énekeskönyveket egyesek indokolatlanul a nyomdának visszaküldik, mások pedig a megrendelt könyvek árát nem küldik meg. Így a Streicher-féle német imakönyvet kiadó „Haladás”-nyomdának s a Buzsáky-féle magyar imakönyvet kiadó „Dunántul”-nyomdának számláján anyagi károkat okoznak. Főleg hivatalom útján megrendelt imakönyvek körül ilyen tapasztalt eljárás visszatetsző s egyenesen arra enged következtetést, hogy a vonatkozó püspöki rendelet végrehajtása körül szabálytalan eljárások történnek. Mindezek arra indítanak, hogy nyomaltékosan kérjem fel az illetékes iskolajagatóságokat, hogy hivatalom útján, de közvellenül fenntevett nyomdánál megrendelt imakönyvek árát legkésőbb egy hónapon belül anyagiul inkább küldjék meg, merl ellenkező esetben ellenük hénytelen leszék a megtorló intézkedéseket folyamaltba tenni. Továbbá igen kérem az iskolajagatóságokat, hogy a nyomdákhoz szabályszerű megrendelésre szabályszerűleg küldött és jogtalanul visszaküldött imakönyvek újból megküldésé iránt sürgetően intézkedjenek. Egyben jelesen, hogy mindkét nyomda igazgatóságánál híjentelemem, hogy nincs észrevételem az ellen, hogy a megrendelt s már a rendelőknek elküldött imakönyveket ne ve-

gyék vissza, hanem törvényes eszközökkel hényseríthessék arra, hogy az imakönyveket átvegyék s azok árát higgyenlítsék.

1941.1925. sz. **Iskolaszéhi ülések jegyzőkönyvei.** Előfordult azon eset, hogy az iskolaszéhi ülésekről rendes jegyzőkönyvek nem vezettek s később ebből kellemetenségek és zavarok keletkeztek. Ennek megállítására érdekében felhívom az iskolaszéhi elnököket, hogy mindenesem üléseiről vétesenek fel szabályszerű jegyzőkönyvet ahént, mint ezt a püspöki rendszabályok 75.§-a előírja. Szükséges, hogy mindenesem jegyzőkönyvet az elnök és jegyző, valamint a jelen voltak két megbízottja aláírásával hitelesítse. A jegyzőkönyvek összegyűjtendők s a her, tenfelügyelővel iskolatogatasa által-moval szintén aláíratandók. Külön is felhívom a herületi tenfelügyelőt figyelmét eme körülményekre s kérem, hogy iskolatogatasai által-moval vizsgálják meg az iskolaszéhi ülések jegyzőkönyveit is s amennyiben bárhol szabálytalanságot észlelnek, erről nekem nyomban legyenek jelentést.

1925.1925. sz. **Kantorianitói párbérszolgáltatások behajtására vonatkozó úm. rendelet.** Zichy Gyula gróf érsek, apostoli kormányzó úr Ó Nagyméltósága a papi párbérszolgáltatások behajtására vonatkozó miniszteri rendelet végrehajtása tárgyában f. évi V. sz. körlevelében 1428.1925. sz. alatt rendelkezett. A nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr f. évi nov. 21-iki helyeleti 87602.1925. I. ú. o. sz. alatt arról értesítette Ó Nagyméltóságát az érsek, opoitól kormányzó urat, hogy bár a Katholikus Központi Kongruabizottság, mint amely csupán a lehéssé járandóságok szabályozásának kérdéseben bír főleggyúri mandátumát, csupán a lehéssé járandóságok rendelkezésének irányát terjeszteli elő annak idejlen javaslatot, mégis annál a szerves kapcsolattal fogja, amelyben a legtöbb helyen a lehésséeknek és egyéb egyházi alkalmazottaknak a canonica vltatlon alapuló járandóságok vannak és tekintettel arra, hogy ahol ilyen szolgáltatásokban nemcsak a lehésséek, hanem más egyházi alkalmazottak (kantor, egyházi) is részesülnek, azoknak a lehéssékekkel azonos alapon való szabályozása gyakorlati és szociális szempontból ép oly kivanatos, mint a lehéssé járandóságoké, mért is intézkedést kér a nm. vallás és közoktatásügyi miniszter úr arra, hogy a párbérszolgáltatások rendezésére vonatkozó eljárásba a lehéssé mellett az egyes plébániák netalan párbérléi jogosult egyéb egyházi alkalmazottak is bevonassanak, vagyis hogy ilyen természetű járandóságokra is hiterjedjen. A vallás- és közokt. miniszter úr egyidejűleg megkegerte a m. kir. belügyminiszter urat is, hogy a törvényhatóságok első tisztviselői

részére kiadandó pótrendeletben a fenti értelemben intézkedjenek. Mindezek alapján felhívom a plébános, iskolaszéhi elnököket és érdeket kánitálókat, hogy fenti miniszteri értesítés alapján járjanak el.

1211.1925. sz. **Tanítói Névár.** Még több, mint 100 iskola nem rendelkezik a tanítói könyvtár számára a Pécsyegyházei Rk. Tanfolyegyesület kiadásában megjelent „Pécsyegyházei: Tanítói Névár”-t. Felhívom érdeket iskolajagatóságokat, hogy most már tovább késedelem nélkül rendeljék meg az egyesületi főpénztáros címére (Pécs, Káptalan-u. 4. sz.) Egy példány ára 18.000 korona portó nélkül. Utánvételes szállítással 26.000 K-ba kerül. A pénz előleges behűdésével 20.000 K, mely esetben, mint nyomaltványon lesz postára adva. Amennyiben csomagként leendő feladását héri a megrendelő, ez esetben 24.000 K.

Határidő emlékeztető. Január hó folyamán nyugdíjajutalékok az iskola fenntartók által beszedendők.

Az előző évi zárszámadások és f. évi költségvetések febr. 1-ig jóváhagyás végett az elm. főtenfelügyelői hivatalhoz behűdendők.

HIREK.

Gróf Zichy Gyula, érsek, apostoli kormányzó úr püspökhé szentelésének 20 éves jubileuma. Örömmépett ül az egész egyházege december 21 én, gróf Zichy Gyula, érsek, apostoli kormányzó úr püspökhé szentelésének 20-ik egyfordulója alkalmából. Ez ünnepleben részt vett nemcsak a kath. társadalom minde rétege, hanem felekezeti különbség nélkül Pécs város és az egész egyházege lakossága. Ha végig tekintünk Ó Nagyméltóságának 20 évi tenügyi munkásságának, csak hálattal szíve gondolhatunk azon önsellen, feloldozó és mértékelt nem ismerő nagy szívórságra, mellyel főleg a tanítói kar anyagi érdekeinek nemcsak megóvásában, hanem emelésében nyitvánult meg s amellyel a tanítói kar tekinélyt növelni mindenkor főpásztori elsórangú gondját képezte. Tudjuk, hogy Pécsyegyházege tenitósága nemcsak most, hanem főpásztori egész működése alatt állandón rajongó hódolatot és önszinte szeretettel övezte körül Főpásztorát, mert állandón szerencsés volt tapasztalni Ó Nagyméltóságának atyai gondoságlát, amellyel tanítóink mindenkor segítségére volt s a mellyel ügyeiket mindenütt a legteljesebb védelemben részesítette. Nagy tehát a tanítói kar öröme, hogy a 20 évi áldások fő-

pásztori munkásság megbecseülésében az egész társadalom részt vett, mi fényes bizonyossága annak, hogy Kegyelem Főpásztorunk bölcs harmónyasával a szíveket meghódította. Unnepe hódultak meg a harangok e napon az egész egyházegeben, hogy hálattal szíve mondassunk köszönetet az Eg Urának azért, hogy 20 esztendőn át gondos Atyánk lehetett Főpásztorunk s hogy kérhessük a jó Istent, hogy áraszsa el bőséges kegyelmével is Főpásztorunkat, hogy ehhét kath. aszantelygházunknak és edes hazánknak szent életével és alkotásában hifoghatatlan munkásságával továbbra is díszesse szolgálhasson.

Weber József

izabellaföldi ny. igazgatótanító, az arany érdemkereszt és a

polgári Signum Laudis tulajdonosa 1925. november hó 26 án Pécsért, családja körében hirtelen elhunyt. Jól megérdemelt nyugdíját nem sokáig élvezhette. Mifőn nyugóiba ment, maga mondotta, hogy iskola és gyermekek nélkül nem fog sokáig élni. Mint tanító és népművelő a tanítói kar egyik büszkesége volt. Pébas kath. eskői életével és magatartásával pedig mindenkori a hívek építésére szolgált. Többször részesült kitüntetésben, de igazi jutalmát az égen fogja elnyerni, mert egész életét át csakis erre törekedett. Az egyházegei főtenfelügyelő úr így az egyházege tenitósága, mint az egyesület nevében családjának részvétl nyilvánította. Nyugodjék békében! Emléke élni fog minden pécsyegyházegei tanítériú szívében!

Helypreigazítás. A Katholikus Iskola mult évi december 1. számában tördelési hiba fordult elő. Az 1885.1925. sz. évm. főtenfelügyelői rendelet harmadik bekezdésében az 1794/1925. sz. évm. főtenfelügyelői rendelet folytatása, nem pedig mint ez tévesen közöltetett.

Hinevezések. Pohl István a gödörei oszt. tanító, **Adrian György**, miszai oszt. tanító a monyoródi, **Diszál János**, a baranyaszentgyörgyi és **Vas József** a hevesi kantorianitói állásra egyházhatósságilag kinevezetett.

Pásztorjáték. A paksi fiúiskola tantesztétele a tanulóik közreműködésével mult év dec. 20 án és 27-én d. u. 5 órakor a Kath. Kőr nagytermében az iskola harmóniumjának bezerzése céljából pásztorjátékot rendezett. Jézus születése c. karácsonyi szinórabot adták elő. A tantesztétele fáradságot nem ismerő ügybuzgalmát bizonyára siker fogja koronázni.

Műkedvelői előadás. A megalakítandó tótfújtalusi kath. olvasókör javára **Lassányi János**, tótfújtalusi igazgatótanító rendezésével mult év december 24-én és 25-ikén igen szép műsoros estélyt tartott.

Határidők betartása hivatalos ügyek intézésében. A hivatalos ügyeknek nem a hituzól időben történő elintézése a hivatalnoknak indokolatlan sok munkát és költséget okoz, de érdekelhet iskolaszékelnek, iskolai igazgatónak ebből kifolyólag anyagkárát is okozhat. Epen ezért szolgálatot ve-lünk tettünk azért, hogy a határidőhöz kö-züljön elintézési idejét lapunkban közöl-jük, hogy ezáltal segítségére legyünk az is-kolai igazgatóságoknak. Ezen közleményeinket „Határidő emlékeztető” cím alatt fogjuk leadni.

Uj, ideiglenes szerkesztés. Számpál tanítóképzőintézet tanár lemondásául a Katholikus Iskola szerkesztését ideigle-nesen *Magyar Sándor*, egyh. m. tanfelügyelő vette át. Kérjük t. munkatársainkat, hogy szerkesztésének átmeneti idején b. dolgo-zataikkal fő támogatni és a lap színvonalát emelni sziveskedjenek.

A székszárdi esperesi kerület helyreállítása. Tekintettel a kerület nagy kiterjedésére az Érsek, Apostoli Kományszó Ur a székszárdi esperesi kerületet kété-szötletre akénti, hogy Báta, Bátoraszi, Dees, Székszárd-belváros, Székszárd-ujváros és Dárdomb plébániák és a hozzájuk tartozó rk. iskolák a székszárdi, Fard, Hara, Kis-tengelye, Mózs, Stóvárd és Tolna plébániák a hozzájuk tartozó iskolákkal a tolnai es-peresi kerület alkossák. A székszárdi kerület esperes-ker. tanfelügyelői tisztségét to-vább is Virág Ferenc, kormányfőtanácsos, c. apát, székszárd-belvárosi plébános fogja ellátni, míg az új tolnai kerület esperes-tanfelügyelőjévé Gosztongyi Gyula, b. szentszéki úlnök, fard plébános nevezetelt ki.

Bölcskei rk. polgári leányiskola fellátását a vallás- és közoktatásügyi miniszter új tudomásul vette s a nyilvános-sági jogot egyelőre az l-ll. oszt. részére engedélyezte azért, hogy az iskola fejlődé-sével fokozatosan fogja a többi osztályokra is a nyilvánossági jogot megadni.

Főpénztáros közlései.

A hátralékban levő esp. tanítói köri pénz-tárosok felkértek, hogy az 1925. évi be-zsedett tagdíjakat megfelelő kimatatás kísé-retében személyi sürgetes bevarasa nélkül küldjék be, feltüntetve a hátralékokokat is névszertint. Nyugdíjazások: Fehér Ferenc Bük-hösd 60, rk. ish. Áta 30, Dr. Hapólnai Zs. Lakócsa 30, rk. ish. Magyarreggy 30, Tar-os 30, Garé 30, Vázsonk 30, Baluin j. Lo-paszhetény 820, Lenthly Pál Totujfalv 832.700, Hesz J. Vohány 810, rk. ish. Szemely 14, Regénye 30, Felsőleperd 44, Dees 44, Szah-ly 44, Csobokapuszta 30, Masson L. Vó-hány 30, rk. ish. Heccegszentmárton 30, Máza 30, Németmárok 30, Horpád 30, Palotabozsok 30, Dravasztára 30, Györe 30, Székszárd 30, Nagybicsérd 30, Dersend 30, loánbattyán 30, Szentdiènes 30, Tehes 30, Száohéd 31, Ráe-meskie 30, Kumper L. Szahly 940, Dalos Gy. Abaliget 30, Tahács J. Gyúd 15, rk. ish. Magyararóls 44, Peterd 44, Thán N. Lippó 60, rk. ish. Nagyárpád 30, Kobácsszénája 30, Eslog j. Móz 4, Zábort A. Püspöhhogád 160, Ebrics I. Németi 420, Horváth j. Nagy-bicsérd 740, Sauter j. Magyarbóly 670, Szabó Ádám Mócsony 600, Péth. Hiv. Ba-kony 60, rk. ish. Ódallmand 30, Szalibást I. Szalás 20, Garaj j. Székszárd 100, rk. ish. Gyúrtó 30 ezer és Forkas Matild Paks 1.180.000 Ft.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

F. A. Dióshérvény. Az ifjúsági könyvtár részére be-szerzett könyvek elkészítése is az általános számaó-bokosnak eszközözhető. Eljárása egyébként helyes és-szabatos.

B. Gy. Nagymányok. »Magyarország integrálása ho-gyan tartható ében?« stb. című értekezést legközelebbi számlánkban közöljük.

K. F. Székszárd. A közleményt köszönettel vettük s hamarosan közölni is fogjuk.

Többségek. Szívesen üdvözlötük házias Közö-ním s csak arra kérem, hogy ezen újabb és ideiglenes munkásságomban támogattni sziveskedjenek.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Ideiglenes felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. s. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécségyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelent minden hónap elsőjén.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-utca 4. szám, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, híradések és reklámok is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főpénztáros címére Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők

Pécs, 1926. február 1.

XV. évfolyam, 2. szám.

Vasuti igazolványok.

Megjelent a kedvezményes köztszül-selő vasutit menetjegy váltására jogosító ar-kepés igazolványok tárgyában a rendelet. Ebből kitűnik, hogy a nem állami tansze-mélyzet érdekében az összes illetékes té-nyezők közelméle ismét nem vezetett er-dményre. Hogy miért nem, erre nézve fel-világosítást nem kaptunk, mert nem is kap-hattunk.

Nem kaphattunk már azért sem, mert a nem állami tanszemélyzet ezen mellő-zésre semmiféle ok nem forog s nem is fo-roghat fenn.

Nem foroghat fenn semmiféle indok a mellőzésre, mert a nem állami tanszemély-zet kulturumkijául ép annyi szolgálatot tesz a hazának, mint az állami tanszemély-zet, sőt éppen jellegénél fogva a nem állami tanszemélyzet vallás-erkölcsi népművelési munkásságánál fogva még hathatósabban munkálkodik közre hazánk újjáépítésének munkájában.

A most megjelent rendelet a nem állami tanszemélyzet részére semmiféle anyagi előnyt nem biztosít azért, mert:

1. az igazolványonként fizetendő 238000 koronát az illető tanárnak, tanítónak és hit-oktatónak az anyagi is csekély jövedelmé-ből kell fizetnie.

2. a családtagok részére még a térítési díj lefizetése mellett sem adható ki igazolvány.

3. hasonlóképp a nyugdíjasok és család-jaik sem kaphatják meg a szóban forgó iga-zolványt.

Belátjuk, hogy az állam pénzügyi hely-zete nem a legjobb. Ha azonban az illetékes tényezők egy kissé jobb belátással és kö-rülfekintéssel intéznék a nem állami tan-személyzet ügyeit, a jelenleg fenforgó sé-relmes helyzet el lett volna kerülhető.

Ha az állam nincs azon helyzetben, hogy az állami tisztviselők részére nyugtolt teljes kedvezményt a nem államiaknak is

megadhassa, ez esetben csak egy mondatot kellett volna beillesztenie a rendletbe és pe-dig azt, hogy „a nem állami tanszemélyzet és családtagjai részére a térítési díjat az iskolafentartók költségeik viselnek”. Ez nem jelentett volna az iskolafentartóknak elvisel-hetetlen terhet, bár az iskolafentartók ma már szintén túl vannak terhelve. Hogy az iskola-fentartók se legyenek túlterhelve, akként is el-lehetett volna intézni, hogy az állam és is-kolafentartók a fizetéshez való hozzájárulás arányában viseljék a térítési díjakat.

De nem így történt s most a nem ál-mami tanszemélyzet ismét teljesen magára van hagyva, mert vajmi kevés azon iskola-fentartók száma, akik belátva a helyzet tar-talatlanságát, önként kiutalják, tanárokat, tanító-kték részére a térítési díjat.

Végül bármily súlyos is az állam jelen-legi pénzügyi helyzete, nemcsak a család-tagokra, hanem a nyugdíjasokra és család-tagjaikra is feltétlenül ki kellene terjesztett a vasutit kedvezményes utazást. A nyugdí-jasoknál és családtagjaiknál természetesen az állam lenne hűgytelen a térítési díjat vi-selni. Ez nem jelentene az államnak terhet, sőt anyagi haszonnal is járna.

Határozottan anyagi haszonnal járna az állama, ha szóbanforgó rendelet a családtagokra, nyugdíjasokra és ezek család-tagjaikra is kiterjesztné, mert a mai szem-relye fizetés, illetve nyugdíj mellett vajmi kevés tanító van azon helyzetben, hogy család-jával együtt egy ében egyszernél több-ször nagyobb utat lenne meg. Így a vasutit nem lenne túlterhelve, viszont a térítési dí-jak bőséges kárpótlást nyújtanának az állam-nak s végül ez esetben a nem állami tan-személyzetnek is lenne anyagi előnye a nyugtolt kedvezményből.

Mindezek arra kell, hogy ösztönözze-k a nem állami tanszemélyzet vezetőit, hogy most már a legnagyobb eréllyel szorgal-

HALADÁS KÖNYVNYOMDA R. T.
PECS, KIRÁLY UCCA 21. SZ.

lzléses nyomtatványok gyorsan és jutányos áron készülnek.

„Haladás”-nyomda Részvénytársaság, Pécs, Király-ú. és Mór-ú. sarok.

mazzak illetékes helyeken a sérelmek teljes kiküszabóására.

É nem állami tanszemélyzetnek fájón esik, hogy így érdemelt, sőt mondhatni indokolatlan mellőzésben részesül családjával együtt a jövőt tekintve jogosan fogható el a mélyesleges méltatlankodás arra a gondolatra, hogy hosszú és eredményes munkásság után, midőn a jól megérdemelt nyugalmába fog menni, maga sem fog ré-

szesülni az államra valóban csekély terhet jelentő vasuti kedvezményben.

Hinnünk kell, hogy a nem állami tanszemélyzet illetékes vezetői rövid időn belül meg tudják győzni a kormányt a rendeltel sérelmes és tarthatatlan voltáról, mert egy, a hazának hasznos kultúrpolitikai teljesítő tisztviselői kart csak azért, mert „nem állami” jogosan mellőzni nem lehet.

M. S.

A cserkészetről.

Somssieh Sándor, pécsi áll. tanítónak a Baranyavármegyei Áll. Tanítóegyesületi közgyűlésén elmondott beszéde.*

Célom az, hogy röviden megismeressem a cserkészlet keletkezését, külföldi és hazai fejlődését; mi a cserkészlet célja és hogy miként alakítható cserkész-, avagy kiscserkészcsapat.

A cserkészlet korunk egyik legnagyobb pedagógiai mozgalma, megalapítója Baden-Powell angol tábornok, aki az angol-brit háborúban Mafeking várát védelmezte és mivel a nagy terület megvédésére nem volt elég katonája, a parancsok továbbítására, az ellenség kikémlésére, föltűnésállításra és apróbb tábori szolgálatokra az ott élő angol fiúkat használta fel. A fiúk jól beváltak, használhatóak, életrevalóak voltak; ők lettek az első úttörők, az első cserkészek.

Mikor Baden-Powell a háborúból visszatért Londonba és maga előtt látta a város vézna, népszerűtlen ifjait, elhatározta, hogy 12-18 év közötti fiúkból csapatokat szervez és kitűzt őket a nyárgyáros füldelt leendő-jéjéből az Isten szabad ege alá, hadd ismerjék meg a természetet, annak szépségeit és edzék testüket.

1908-ban Baden-Powell 30 fiúval kezdte meg a munkát és három évvel később a mozgalom Angliában már olyan arányokat öltött, hogy annak érdekében Baden-Powell lemondott katonai állásáról és egyedül a cserkészettel élt.

Angliában a cserkészlet feje az angol király, a főcserkész szerepét pedig a walesi herceg tölti be.

Anglia cserkészlet a gyarmatok számára nevelik. Deztőlnek, úttörőnekek, hódítóknak, fontosnak, uralkodni tudó, minden körülmények között eligazodni tudó egyéniségeknek.

Az angol cserkész az angol nemzet legjobb katonája, aki nemcsak fegyverrel hódít, hanem elsősorban képzettségével, gyakorlati érzékével és a cserkészstíornegyekkel.

Baden-Powell alap gondolata az, a fiúban fel kell fedeznünk a leendő férfit és nemcsak egyéni boldogulásra kell őt nevelnünk, hanem az emberiség hasznára is. Az angol cserkészlet ideál tehát a használható fiú. És ez

a használható angol fiú ott van a világ minden sarkán, háborúban és békében; látuk, hogy a világháború előtt Angliában nem volt védőképzés, katonai kiképzés nélkül bevonultak és rögtön használható, jó katonák lettek.

Amerikában a cserkészlet még régebbi kelteű, mint Angliában, csak hogy nem rendszerbe foglalva; a lényeg megvolt, úgy hogy Baden-Powell is, amikor a cserkészlet atyjának nevezték, azt mondta, hogy ő csak nagybátyja, mert a gondolat, a heretek megvoltak ugyan a fejében, de amiket Amerikában látott, azt is összehalodta, rendszerbe foglalta és könyvbe foglalta kiadta. Az amerikai pedagógus cserkészvezetőit azt mondják: „Az egészséges fiúban sok energia van, amelyet fel kell használnia, mert az erő lényege, hogy érvényesüljön csak.” Ezért a vezető sohasem mondja: ne cselekedjél, hanem azt hangoztatja mindig: cselekedjél. A gyermekben elnyomott energia hosszúút áll elnyomott. Minden egészséges fiú gyűlöli a negatívumot és nem akar jó lenni a régi értelemben, mert ez a régi mód szerint jónak lenni negatív dolog volt. Sokszor hallották a gyermekek: „Légy jó fiú, ne tedd ezt vagy azt!” A gyermek gyűlöli ezt a szót: ne tedd! A rossz fiú mindig csinál valamit: bátor, vakmerő és lélezesű volt s a többieket, a „jó fiúk” irigylettét őt és megcsodálta. Nem azért, mert rosszat cselekedett, hanem azért, mert cselekedett. Amerikai feljogosított a rossz fiú azért csinál rosszat, mert senkinek tanítja meg, őt, hogyan kell jól cselekedni. Elrontja másokat a jétéért, mert senkinek mutatja meg neki, hogyan csinálj magának jétéket. A tipikus rossz fiúban minden kiváló tulajdonság megvan, csak hogy rosszra használja az erőt; a tipikus jó fiú szencselen teremtés, akinek egyetlen érdeme,

*) Lapunk terjedelmé és főlhalmozódott anyag-halmazra lehetetlennek teszi, hogy a szerzőnek kiváló előzást egyszerre hozzuk. Eppen ezért kérnénk kiel olvasóinkat, hogy a modern pedagógia ezen gyözelemes cselekedés ismeretét megskatálással is figyelemre méltassák.

hogy nem csinál semmi rosszat. Életrevaló pajfással lenézik és mivel ő „jó fiú”, lenézik benne a jósgát is.

A cserkészlet célja, hogy a fiúknak levő cselekedőképeséget nem nyomja el, hanem még fokozza, fejleszti és helyes irányítású a jóra használja fel. A cserkészlet nem elmélet, hanem valóban gyakorlati valami: émi és cselekedni enged és ösztönzi a fiút; a legnagyobb erőt, az ételés erejétől kezdve az embert és pedig harmónikus gazdagsággal az egész emberit. „Ezzel az ideállal meg lehet változtatni a világot!” így kiált fel egy amerikai író. És csakugyan: az cserkészlet ma már el van terjedve az egész világon és nagy léptékkel még ma is egyre terjed. Magában az amerikai Egyesült Államokban kb. 800.000 cserkész van és 40 egyetemen tanszéke van a cserkészletnek. Az egész világon pedig kb. 3 millió cserkész van. Kuriozumként megemlítem, hogy Szíam-ban a tanítóképzésítés rendes tárgya a cserkészlet.

Magyarországon a cserkészlet 1911-ben indult meg néhány fiúval, 1913-ban már néhány száz cserkész van, azután jött a világháború, a vezetőket lefogomták katonának, úgy hogy majdnem teljesen megszűnt. 1919-ben újra megalakult a munka és ma már a magyar cserkészek száma 30.000 körül jár. Hogy milyen munkát végeznek a magyar cserkészek, erre bizonyosság az, hogy az 1924-ben Koppenhágában rendezett cserkészvilágszerevényen Amerika és Anglia után az összes nemzetek fia közül a magyarok lettek az elsőek. Ezzel a diadaludalú dicsőséget szereztek a magyar nének és a magyar cserkészletnek.

Dizsgáljuk már most, hogy ki a cserkész? A cserkészstörnyégek világon megmondják, hogy aki becsületese, vállasos, jó hangja, szokat segít emberbarát, szolgálathes, vidám, takarékos, tesiben-lelelben tiszt, szereti a természetet, az jó cserkész, bármilyen nemzet fia.

De nézzük, hogy nemzeti életünk szempontjából mi az értelme a magyar cserkészetnek? Milyenek kell lenni a magyar cserkészeknek, hogy létfogosultsága legyen a magyar talajon? A magyar cserkészmozgalom a magyar nemzeti újjászületés életösztönző fakadt; célja a magyar nemzeti újjászületés, ideálja az újjászületett magyar nemzet. Az új magyar generáció minden tagjának különbözően kell lennie, mint a régebbi generációk voltak, mert nagyobb és bonyolultabb feladatokat kell megoldania. Elvezett kincsekkel visszazserezeni, a történelmi Magyarországot régi fatárral a szellem és a har erejével visszazserezeni és azt még nehezebb, össze is tartani mindörökké! Ehhez pedig az kell, amit Vörösmathy mondott, hogy:

„Legyen minden magyar utód különb ember, mint atyja volt!” A magyar cserkészet ezt a különb embert, ezt a különb magyart írta zászlójára ideálul. A mai magyar generációt fásultság jellemzi: a háború, a gazdasági kudarcok, az utolsó évtized borzasztó nemzeti és társadalmi katasztrófiái, a reneteg anyagi és erkölcsi hajfőtörés érzékeltlenette tette az embereket úgy, hogy elmondhatjuk, hogy ma a lógó fejek, a csüggedt homlokok, a roskatag gerincek korát éljük. Ha csak ezekre a jelemberekre támaszkodnánk, beteljesedne Herder szomorú jóslata, hogy: „a magyarság elvegezte történelmi feladatát, sorsa most már a pusztulás.”

De nem! — mert itt van, a mi kezinkbe van letéve a haza feltámadásának egyetlen reményesége: az ifjúság. A cserkészlet célja az, hogy olyan ifjúságot neveljen, aki egynék érelt magán a magyar multtal, aki lelkesedni tud egyégy nagy magyar név vagy kuruc nota dallamának hall tára. Aki nem tudja sztyáfajdom nélkül kimondni Kassa, Holozsvár és Temesvár nevét. A cserkész tudja, hogy kicsiny sziget vagyunk el-lenséges népek óceánjában, de azért nem csügged el, nem illt meg lelkét a kétségbeesés, de viszont nem is álmozdik arról, hogy ellenségeink ügyis kiirított a megszállt területek, nem várja a nemzeti feltámadást angoltól, japántól, turánt álomtól; tudja, hogy egyedül csak a saját erejében bízhat.

Ehhez pedig az kell, hogy minden magyar honvéd legyen. Honvéd föbbel jelent a katonánál. A honvéd világot a hápátok hegy-láncá öltt körül, a homorúban Árpád, szent István, IV. Béla, szent Bászilo, Zrínyi, Dobó, Szondi, Kossuth lelke lakik. A honvéd kezében fegyverrel válik a kalapács, a toll, a hegedű, a mérleg, az ázó, az eke és a cserkészbot. Mert mindezzel a haza javát szolgálják, mert ezt kitánja fölünk a mi szerencsétlen, megcsontított édes hazánk!

A cserkészlet egész embereket akar nevelni, mert mi is egész Magyarországot akarunk! Röviden összefoglalva ez a magyar cserkészlet célja. Most átértek arra, hogy milyen eljárás kell kövönet egy cserkészcsapat összehállításánál.

Sz. Első dolog az, hogy van-e parancsnokságra alkalmas ember. Aki cserkészszízt akar lenni, meg kell gondolnia, hogy a sok év, nagy felölösségű sok utánjárását igénylő, áldozatkészséget, ismeretelt, idejét, ügyességét, idegét és életrevalóságát szünet nélkül igénybevevő nemzeti fontosságú, anyagiul nem hápától és nem is kárpótható munkát vállal. Cserkészszízt az lehet, aki 21. élet betöltött, közepliszílt végezt.

(Folyt. köv.)

Magyarország integritása hogyan tartható ébren a tanulók lelkében az egyes tanfolyagok keretében tekintettel az új tantervre?

Irta: Eicher János, nagymányoki kántortartató.

A magyar nemzetre kiszabott béheféltételek miatt a Kárpátok védő heggyosoraira, az átgyűsgós főtájs, a nagyoságos fejedelem leghebbe népe: a rutenség, az alkotmány- és vallásfedelmi harcok székhelye: a kies Erdély, a kurucok hozzája, a magyar biza telvényes termőföldje: a Bánság, a kulturában legelőbbre haladott nyugati vármegyék jó része, az ország neveli leánya: Horvát-Szlavonország és a szent korona egyik legszebb gyöngye: Fiume leszakítottak a szent korona területéről.

A magyar múlt a Hargitától a Hargitától az Adriáig oszthatatlan egész volt; a magyar jelen a szenvedések, vér, élet- és vagyonvesztések, meg a keserő megálatatások túrése okozta kábultság, de a magyar jövő a szent hitnek, erős meggyőződésnek hevített ama köhözja, mely oszthatatlan egységgyé foraszítja ismét össze a három halom földjét, a négy folyam vízmedencéjét: a minket ezer év ősi jogán méltán megilleti örökségét.

A múlt hieset hatalmunkból, a jelent elvesztettük, de - Széchenyink szerint - a jövő kezünkben van.

Az az irtozás sebet, melyet a gyűzők Magyarország testén hasítottak, behegedni hegyeni nem szabad. - Emondást ne várjon senki a magyartól. - Mert amit a balszerencse elrabolt a magyartól, azt a törhetetlen erő visszaszeresheti ismét; de amiről önként adott le, azt az idő vissza nem adja soha. - Hogy tehát ez az irtozás seb ne éghessen, annak csak egy módja van az orvoslásra: a területi épség visszaállításra rövidebb, vagy hosszabb idő alatt a jövőben.

Önkéntelenül felvetődik tehát az a gondolat, hogy milyen szerepet legyen most az iskolának amikor a béhezerződés odaajtatja a megszállott részeket az éhes szabálonnak? Szükségsé lesz-e a tankönyvek megválogatása csak azért, mert az ország területének jó része most idegen fenhatóság alatt áll? Van-e valamely lehetősége és módja annak, hogy a lenító tanítványainak lelkébe kitörhetetlenül beleveesse Magyarország oszthatatlan egységének tudatát?

A 150 éves tetszalott állapotából feltámadó Lengyelország, melyet három nagyhatalom lökött a sirba, a most életre támadó his nemzetek: a Finnék, esztek, litvánok, lettek; évezideken, sőt évszázadokon át kirtással házódtek ezért, hogy mint volt, de letűnt és elmerült állapotukból mint átlamok újra életre, a felszárne kerüljenek.

Ha a franciák között egy aránylag igen kicsiny terület elszakításáért is 50 éven át táplálkozott az iskolákban a revanche eszméje: akkor nálunk, - mikor valóságilag szabtaogdosnak bennünket, - be kell vonulnia az irredentizmusnak a közelet minden terére és így az iskolába is.

Csakohogy nem minden módját használhatja az iskola, van azonban egy formája, mely ellen senki sehol szót nem emelhet; ez az értelemi alapon álló magyar irredentizmus, melynek alaplétele az, hogy az iskolának megcsontított Magyarországról tudomást venne nem szabad, elszabított vagy elvesztett területekről tanítani vagy tanult hiazadulást, mert ezek csak megszállott területek, melyeknek jelenlegi birtokkonkivűlségét befejezett ténynek soha el nem ismerjük.

Most pedig nézzük meg, hogy külföldösen mely tanfolyagok körében fejtheti ki az iskola az igaz irredentizmust.

Az első tanfolyag a földrajz. Az területi összetartozandóság legvilágosabb bizonyítékát Magyarország hegy- és vízrajzi térképén mutathatjuk be. Ez a koronatan.

A Kárpátok hegyrendszeré átüeli, beazája az ország legnagyobb részét, kényserülete mintegy az óleben élő népeket arra, hogy azt egységgyé alkotva, egységgyé állameletjen. - Mutassuk meg a térképen, hogy a földhegek egyetlen országának sincs, - ilyen természetes és oskerű háttára.

Folyóvizeink és mozgó összekötő kapcsolatok szolgálnak, melyek mind az Alföldökre, a magyarság egységgyé felé sietnek. - Sem a Morva, Vág, Garam, Hernád sít nem fog a csehek vedőgerét Prága felé följni.

A hegy- és vízrendszer ligetlen beállítása megragadó erejű lesz a gyermekekre. - Ezt a részt fogja legkönynyebben és legmelyelőbb a szemébe vérsni, mert ezt látja, megfoghatja és így megérti azt.

A Kárpátok gerince nem elloható kultúrsza, a Duna medencéje örökké megmarad a közejük vont határokat elsöpri az idő. - Amit a természet megalkott, a földrajz, történelmileg, gazdaságilag egységgyé Magyarországot, az ellen emberi erő mesterkedése hiába száll szembe.

Begyen bár arról ezer béhezerződés, a magyar gyermekek ne tanulják azt úgy sohasem, hogy Temesvár, Arad, Kolozsvár, Nagybárad, Kassa, Komárom, Pozsony, Sopron, Zágráb, Fiume mind szerb, oláh, cseh,

osztrák, olasz városok; hogy Erdély, a Délvidék, Felső- és Nyugat-Magyarország, horvát-oláh, bánság idegen átlamok területei. - Ellenkezéül! A tanulóknak abban a tudatban kell lenniük és élniük, hogy ezek említésével olyan, az ellenségtől ideglesen megszállott magyar területekről tanul, melyeket az idő itélészéke vissza fog, - mert vissza kell, - adnia a nemzetnek, mini jogos tulajdonosnak.

Sohase emlékezzünk meg tehát Magyarországot megszállásról úgy, mint törvényes és jogos állapotról, melybe, - habár egy pillanattal is, - bele kellene nyugodnunk. Ahoogy eddig, úgy ezután is 71 vármegyéről tanthunk. - Hiába minden Versailles, Neuilly, minden antant; a magyar vármegyék csak 71-en vannak, egygyel se kevesebb.

A tájépes levelezéslapok százan segítésével az egész megszállott területek földrajzi, történelmi, gazdasági, ipari, néprajzi nevezetességeit mind a tanulóknak személe elé kell állítanunk, hogy azokat a megszállás deacrta is a magyar állam jogos tulajdonának hinni és tudni meg ne szünjenek soha. - Midőn ezen képeken gyöngyörkődik a tanuló, rölk a magyarizatot hallja, éberszűk fél benne azt a gondolatot, hogy ezek kicsiny részben az ő tulajdonai is; mert ő a szent korona egy his tagja, e területek pedig a szent korona területet.

Tehát a tulajdonára vigyázni, azt soha senkinek át nem engedni és minden megszállást visszaszerelni neki is szent kötelessége. - Ez meg fogja telkében győherezíteni és határozott tudattá érlelni Magyarországot területi épségének mindenfelé álló kizárólagos fontosságát.

Ideig-örög birtokolhatják a megszállók ezen területeket, de azokat megtartani, Magyarország ellenen testéből kiszakított részéket megemészteni nem fogják tudni sohasem. - Határainak birtokolhatják, de igazunk megmarad és igazunk vissza fogja szerezni határainkat.

Oláhország iskoláiban már a háború előtt úgy tanították a földrajzot, hogy Oláhország tulajdonképpeni területe a Tisza folyásig terjed, de az ott lakó oláhok jelenleg idegen hatalom alatt élnek. - A szerb iskolában pedig olyan térképről tanítottak melyeken a Bácska és a Bánság Szerbiához tartozó területeknek voltak rajzolva és a tankönyvekben az ellenségtől „ideglenesen megszállott területek”-ként szerepeltek, melyek visszaszerzésére a „rablókkal való leszámolás”-t közeletnek jeleztek. - És a mi külügyi hírszerületünk semmit sem tehetett ellene. - Hámi mi nem jogszan, sőt a legszentebb kötelességből tehettük ugyanazt?

A hazai földrajzi tankönyveknek tehát változatlan, a háború előtt ezerepes Magyarországról szóló tartalommal kell továbbra

is megmaradniok; azzal a hozzáadással, hogy a megszállott részek gazdagsága, történelmi vonatkozása, a hozzájuk való ezerepes jogsunk feltűnően kidomborították és a tankönyv végen külön legyen tárgyalandó.

Magyarországot rendkívül előnye, hogy a szó szoros értelmében vett földrajzi egységgyé. A magyar királyság földrajzi szempontból Európa egyik legösszejjűbb területet. Bármint alakuljon is a közép-európai államok sorsa, bizonyos, hogy a magyarországot mindig a legjelentekenyebb szerepet fogja játszani a Kárpátok által körüvelet őrástj areában.

A második tanfolyag a történelem.

A mi történelmünk óramutatója egy teljes ezer esztendővel esett vissza, a honfoglalás idejébe és helyzetébe, mert ezt a munkát kell valósággyal újraezendünk.

Amint akkor a honfoglalók erejét, minden lehetsédesét a megszerzett terület biztosítása foglalta le, úgy most is az charat minden erejét, a tudás minden hatalmát a magyar irredentizmus malmdra kell hajtannak, hogy megérhessük a II. pusztaszeri országgyűlést, melyen az ellenséges megszállás alól felszabadult egész háza: a magyar nemzet és a százados óta itt lakó testvér nemzetségek között - a viszony egységgyé hasznára bölcsen elrendeztessék.

A múltat azonban megválogatni nem lehet. Begyen bár 100 tizenöt béhezerödés, azért ezután is „Cserhanom a diadalnak büszke tefője”; Nagybárad azon pihen majd Szent-Iászlós; Kolozsvár azja Mátyás királyt; Vajdaságot aradkor robotog a Vaskapúhoz Nyugat-európa akkori megmentője: Hunyadi János, akinek Gyulafehérvár lesz ezután is a sirhegye. Nem fogjuk elhalgattani a henyérmezel diadalt, sem azt, hogy Losonczy védelmezte Temesvárt; ezután is Nagyszlántán születtek a magyar nyelv legősibb, legtitásabb kifejezések: Arany János; Arad felé száll a tizenhárom vőrményért megrendült lelkünköl kiakadó sóhaj, akár átengedik azt a határon az oláhok, akár nem.

Az erdélyi Kárpátok minden völgye, bérece a székhelyek szabadságyszeretelt hirdeti. Hiába rombolták le „Traján dicsó utóat”; a Cenk ormáról, - Brassó fölött, - az Árpád-szobrot, Marosvásárhelyen a Bem-, Kossuth- és Rákóczi-szobrot; annál súlyosabb lesz az ököl, amely majd mindazokéért visszuat.

A déli harangszó ezán is Hunyadi Jánosnak nádorjehérvári diadalt hirdeti; Zimonyt sem fogjuk szerbül hívni soha.

Árhány béhezerödés gyantálta is a csehek „Slovensko”-ját, azért az minékink mindörökké is Északnyugati Felföld marad, a Kárpato-Russia meg északelteti, ahol ezután is Munkács lesz a magyarok első püsnője és Zrínyi Ilona hősi védelmének tanujja; Kassa védi továbbra is a nagyságos fejedelem álmaít és nem lesz az unéink Kócske.

Ezentúl még jobban „suhog a szél Hésmárk felett”, Rímesezombat marad Tompa Mihály szülőföldje; Komárom ezután is Kláppa György homévidetnek dicsőségét hirdeti és nem Bratislavában, hanem Pozsonyban volt az 1825-iki országgyűlés.

Nem lehet ezek tudatát kitépni annak szívéből, aki gyermekkorától plántálta azt bele. Még teltebbben, mint eddig; emeljük ki a megszólított területek történelmi nevezetességeit és vele együtt azt a rengeteg példázatot, mely ezer esztendő zivatarjai között jennartotta Magyarországot.

De emeljük ki azt is, hogy a szabadság-szerető magyar nép sohasem túrt el az elnyomatást, az idegen uralmat.

A multat, jelent és jövőt, az egész magyar történelmet jelképezi a nemzeti lobogó, melynek ősi harom színe van. Ismerlessük meg ennek jelentőségét a tenuloknál, hogy ne csak pusztán a harom színt lássa benne, hanem a magyar nemzet önállóságának kifejezőjét, mely nemzetnek ő is tagja, de tagja a megszólított területék népe is. A piros szín a kiemelt népet jelenti, mely ország területi szabadságáért egy ezredév alatt viott harcokban folyt s azt kiálta: harcolva előre! A fehér szín a hitet, a meggyőződést jelenti, mely a tudás szabadságát, az egyenlőséget hozta és azt kiálta: tanulva előre! A zöld szín a fejlődést, haladományt jelenti, mely a testvériség jegyében biztat, hogy: dolgozza

előre! E három szín fejezi ki az ezer év alatt kiüvöltött eredményt: a szabadságot, testvériséget, egyenlőséget, amiben egyenlő marad volt, van és lesz minden népnélk t e hazában. Ezt az érzelmet revanche-nek hita a francia, de hazaszeretnek nevezi a magyar.

Ismerlessük a magyar címet és a szent koronát, mely a nemzet ereje, nagysága, dicsősége, joga, törvénye és hatalma, melyben majd újászültek, egymásra talált és egyből az egész nemzet, mert a szent korona jelenti a nemzet minden tagját, a magyar föld minden előlenségét, minden palatanyit földjét, az államhatalom megtestesítőjét, minden jog elő forrását.

A szent koronához való tartozandóság érzéte jog erőt adni a megszólított területének elnyomott testvéreinek, hogy erős magyarnak, hozzánk, az anyaországhoz tartozandónak érezzék magukat mindig, a felszabadulás napját, hogy soha el ne felejtsek, hogy ők az idegenben is szent istvan koronájának tagjai.

Magyarország földarabolása úján létesített új államok szét fogának omlani a történelem első viharára. (Hírelly)

Magyarország a hősök nemzete. Németország az erény, Franciaország a szabadság, Olaszország a dicsőség képviselői a nemzetek sorában. Magyarország a hősiesség megtestesítője. (Dieter Hugo.)

(Folyt. köv.)

A jellemről és ifjúságunk jellemképzéséről.

Baranyavármegyei Alk. Tanítóegyesület 1925. december 26-én tartott közgyűlésén előadta: Werb Károly, pécsbányatelepi igazgató-tanító. *)

Bevezető beszéd.

Mai szerény értekezésem tárgya a jellem — és ifjúságunk jellemképzése lesz, s azt hiszem, nem vétek az aktualitás ellen, mert jelen társadalmunk nemcsak anyagiilag, hanem erkölcsileg is nagyon leromlott. Ha melyekben tekinthünk jelen társadalmunk életébe, olyan megdöbbentő jelenségeket tapasztalunk, amelyek minden jobberzésű embert melyen elszomorítanak. Mert látnak hazafiatlanságot, vallástalanságot, a felebarát szeretet hiányát, szőszegést, arulást, csalást, lopást, rablást, síkhaszást, öngyilkosságot, gyilkosságokat és tetsébe írtom magos prostitúciót. Mindennek okát pedig abban találom, hogy nincs meg az *akaral* a szép, jó és nemes irány törekvéshez, bár legfeljebb a fogalmakkal tisztában vannak. Mielőtt kifejteném, hogy mi a jellem, engedjék meg, hogy azt egy példával megvilágítsam.

Róma és Harthago háborúit viselt. Regulus, a rómaiak egyik vezére, a harthagóiak jogosságá esett. Harthagó volt a gyengebb, s mert erejét kimerülni érezte, békét kérő kü-

dóttését menesztett Rómába, melynek vezetését a foglyu Regulusra bízta. Mielőtt azonban útnak indították, esküt tettek ki tőle, hogy visszatér fogásába, ha küldetés nem jár sikerrel. Képzeltetni örömet, midőn szereltet Rómájában volt, s otthon is maradhatott volna végkép, ha létrejön a béke. De mit tett Regulus? Ő tüzelt legjobban a háború folytatása mellett, s midőn a szentűs otthonmaradásra bízta azt, azon indokolással, hogy az erővel kicsikart eskü nem kötelez, így kiáltott fel: „Hát azt akarjátok, hogy becsületlen legyek? Jól tudom, hogy kin és halál bár szám, ha visszatérek, de legyen bár a harthagóiak foglya, római jellemem tisztán meg akarom őrizni. Megesküdtem, hogy visszatérek, kötelességemnek eleget teszek. A többi bízattok az istenekre!” Visszatért Harthagóba s a harthagóiak nagy kínzócsok közt ki is végezték.

Ez római jellem volt! Pedig a rómaiak akkor még pogányok voltak. És mi keresz-

*) A kiváló pedagógus jelen értekezését először a közlésére bocsátotta lapunk rendelkezésére.

tény katolikusok, nem tudnánk ilyen jellemeket nevelni?? Hogy minden ember gazdag legyen, nem lehet megkövetelni; azt sem, hogy mindenki tudós legyen; azt sem, hogy mindenki hírneves legyen, de azt igenis meg lehet követelni mindenkitől, hogy jellemes legyen. Keves embernek fejt díszül királyi korona, s kevés embernek adott meg a szerencse, hogy országokot hódítson. De elfoglalt a lélek hingszes birodalmát, a fejünkre teszi a jellem koronáját, fenség-s feladat, amely kivétel nélkül mindenkire vár. Csak hogy a jellem nem fönyeremény, melybe potyanni lehet — érdem nélkül, a jellem nem előlékel nép, melyben születni lehet — a jellem a jellemmel, a jellem a kemény hűdelmunka nélkül, a jellem az önmegeléni és férfias lelkihiarok az eredménynek és férfias mindenkinek önmagának kell végrehajolnia; e harok eredménye lesz a tiszta jellem.

Homines sunt voluntates, állapítja meg klasszikus rövidségű Szent Agoston: „Az ember értékét az *akaral* adja meg!” Intéző körünk már lassan rájönnek arra az igazságra, hogy a mit iskola fűsöket foglalhat az ifjúság eszének és értelmének fejlesztésével, ellenben teljesen elhanyagolja azok jellem- és akaraterejének képzését. Innen ered az a szomorú jelenség, hogy a felnöttek társadalmában sokkal több a tanult fej, mint az acélos gerinc, több a tudás, mint a jellem. Már pedig hazánkknak és vallásunknak támasza és talpkőve nem annyira a tudomány, mint a tiszta erkölcs; nem annyira a vagyton, mint a becsület, nem a gyávaság, hanem a jellem.

Nekünk, tanítóknak és tanároknak kell jellemes generációt nevelni, különösen ma, mikor az emberiség óriást, szinte egyetlen betegegése az akaratosorvadás, melyből minden bűne ered. Ma, mikor a jellemtelenség okos alkalmazkodóképtelenségnek nevezik; az elvtagadást reális politikának, az önérdék-hajhásztat közgazdasági tevékenységnek, az érzékenykedő sértődést önbecsülésnek mondják, ma, midőn az irigységet igazság-szeretetre keresztelik, mikor a nehéz munkát lehetlenség címén mindenki kerül és csak a kényelemet s élvezetet hajszolja — akkor nekünk oly generációt kell nevelni, kinek

jelleme kihezdatehetlen, kinek életebeli szándék és helyesége, kik a nehézségűl már nem riadnak, kik a kötelesség teljesítésének fanatikus lovagjai; olyan ifjúságot kell nevelni, kinek teste és lelke kemény, mint az acél, egyesnek mint az igazság, fényes, mint a nap; ugár és tiszta mint a csobogó hegyi patak.

Az első kérdés ezektől, mi a jellem?

Mit gondolunk, mikor valakire azt mondjuk: ez jellemes ember? A jellem alatt értjük az ember akaratának állhatatosságát a jó irányában; a jellemes ember és ifjú az, kinek nemes elvet vannak s azokból nem enged akkor sem, mikor a hiú hitartás áldozatba kerül. Viszont ingadozó, megbízhatatlan, gyenge jellemű, vagy jellemetlen az, aki elveit jobb belátása ellenére, a körülmények, a társaság, jó barátok, sá. szerint változtatja s hűlenné váltik eszményeivel, mihelyt azokért bármint is el kellene viselnie. Lát-hatjuk tehát már ebből is, hogy elsősorban nemes eszményeket, elveket kell szerezni, azután pedig *állandó gyakorlati* hozzászoktatni magukat ahhoz, hogy az élet bármilyen helyzetében, nemes eszményeink szerint *cseseledjünk is*. A kinek elvet nincsenek, annak egész erkölcsi élete úgy hanyódi, mint a nádszál a viharban, ma így, holnap úgy cselekszik. Az első feladat tehát gyermekietekben helyes elveket kialakítani. Mi a helyes elv pl. a tanulásnál? „Hírtől, szorgalommal kell tanulnom, mert az Isten elvárja, hogy a nekem adott képességeket ki-műveljem.” Továbbá: „mit akarok, hogy nekem cseseledjenek az emberek, én is cseseledjek meg másnak.” „Nekem ez az elvem és emellett hitartok — kerül, amibe kerül.” Vagy: „ha marudok elveimhez, hitartok az igazság mellett.” Csak olyan néhez ne volna teltrepatanti ezeket a gondolatokat! És mert bizony sok áldozatba és önmegeléni kerül, azért oly kevés közöttünk a jellemes ember és ifjú. Góthe, a nagy német költő is így figyelmeztet: „Sie nicht eine Wind — und Wetterfahne — Und fang nicht immer Neues an! — Was du dir wohl hast vorgesetzt — Dabai beharre bis zuletzt!”

(Folytatjuk)

Püspöki rendeletek

3904/1925. sz. A stóladíjak pengőben állapítanak meg. A magyar törvényhozás az 1925. évi XXXV. tc.-ben új voltat vezetett be. A honoraértékről a pengőértékre tért át. Ezzel kapcsolatosan szükségesnek tartom, hogy a stóladíjak is ugyanilyen alapon rendeztessenek. Jelen soraimmal elrendelem tehát, hogy 1926. évi január hó 1-től kezdődőleg az 1917-ben 310/1917. sz. alatt megállapított stóladíjak pengőben értendőek

és fizetendők. Felhívom a tiszt. plébániatitkálat-vezetőket, hogy szegénykedők szemben az előirt stólat mérsékeljék s ahol azt indokoltnak találják, egészen engedjék el.

2010/1925. tsk. sz. A Jósav-jele „Lelkigyöngyök” e. énekhangyere vonatkozó rendelet hatálytalantása. F. évi VII. sz. körlevelém 1664/1925. sz. rendeletem azon részét, amellyel a Jósav-jele énekhangyere a kántorok számára mintakönyvül

engedélyeztem, hatályon kívül helyezem. Az elemi terjesztett újabb adatok ugyanis arról győzték meg, hogy a benne előforduló szövegek és dallamok több helyen annyira eltérnek a Nyilvános Általánosiskolák számára előírt vagy meghívható szövegektől és dallamoktól, hogy azoknak állandósítása veszélyeztetné az az egyformaságot és stílusosságát, amelyet hithalukus istentiszteletünk minden részében biztosítani főszóraton gondossággal tárgyva. Fentiekből kifolyólag jókora mértékben fennáll az iskolák összehangolását végző kántorok és tanítók közti közéletessége, hogy az általuk betanítandó énekekhez nyerkék meg a helybeli plébános beleeegyzését.

2035/1925. ikt. sz. **Isk. és hitk. zásznamadások és költségvetések.** Az iskolák és hitközségi zásznamadások és költségvetések tárgyában kiadott előző rendelkezéseim módosítottam, hogy oly helyekről, ahol a hitközségek megalakultak s autonóm önkormányzat alapviszonyokba kerültek, az iskolák az iskolaszerveleten kívül a zásznamadások és költségvetések felállítására külön bizottságok alakultak, amelyek a zásznamadásokat nemcsak felülvizsgálni kötelesek, hanem nagyon felelősséggel is tartoznak, a zásznamadások mellékelteit behűden nem kell. Így csak a zásznamadás és a költségvetés lesz beterjesztendő 2-2 példányban, mellékeltek nélkül akként, hogy a behűdés alkalmával jelen rendelkezésemre való hivathozással jelezni kell, hogy a mellékeltek miért nem csatoltattak a zásznamadásokhoz. Szükségessé nyilvánítottam a zásznamadásokhoz, hogy ekként az amúgy nagy postaköltségek nemleges korlátozottságának. Külön hangsúlyozom azonban, hogy oly hitközségek, amelyek a zásznamadások felállítására jelölés felülvizsgáló szervet nem rendelkezik, továbbra is kötelesek lesznek a zásznamadásokat az összes mellékeltekkel együtt egyházmegyei főtanfelügyelőjüknek bemutatni.

18/1926. sz. **Tantermeknek levele-gyűjteményének előkötésének.** Szükségessé, hogy a leveletökédes fiatalok felidényben elméletileg foglalkoztassanak egyrészt a nyári felgyűlések biztosítása, másrészt pedig iskolán kívüli népművelésünk fejlesztése és hatályosabbá tétele érdekében. Minthogy az új Levente-nevelés nemzeti utjárszéltésünk egyik nevelő eszköze, az intézményesen segítőnkéi. Közörsmit, hogy az elméleti foglalkoztatás céljaira legelőbb helységben a legalkalmasabb az iskolateremt. Épen ezért elrendelem a következőket:

Amennyiben a Levente szervezetei felelős és jósuoltul szervei írásos kérvényt nyújtanak be azírnt, hogy a pécsi egyházmegye területén a római kath. elemi iskolák termei az elméleti oktatás céljaira átengedőssenek, az

illetékes iskolaszékek jósuoltak és kötelesek lesznek ezen kérelmünknek írásosan helyt adni. Kötelesek azonban kikötni:

1. hogy a leveletökéi elméleti oktatása csakis olyan időben tartassák, hogy az az iskolák költséző oktatási idejével egybe ne essék,

2. hogy a főt hivatkozott illetékes szervei köréle felelősséget vállaljon minden esetben rongálást.

3. Az iskolaszékek jósuok kikötni, hogy a teremhasználatát egybekötött világiási, fűtési és takarítási fűlák készpénzben vagy természetben megértíttessenek.

4. A hozott határozatokról hérélmelői jegyzőkönyvi kivonatban kell értesíteni. A határozat csak akkor léphet hatályba, ha a Levente-Egyesület felelős vezetősége az iskolaszékek fenti kikötéseit írásban vállalják.

5. Ha a helyi körülmények tagadott határozatot tennének indokolták, ezt megfelelő indoklással minden esetben föl kell terjeszteni az egyházmegyei főtanfelügyelőségre, amely végérvényesen fog dönteni.

28/1926. ikt. sz. **Jóhat-ligetek és jászorok létesítése.** A m. kir. vallás és közoktatásügyi nagymélt. miniszter útj 80.594/1925. V. sz. rendelkezését (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi január 1. számában) magamév téve, felhívom a hatóságom alá tartozó összes kath. iskolák igazgatójait, hogy ezen miniszteri rendelet értelmében járjanak el.

137/1926. ikt. sz. **A Levente-Egyesület tagjainak templombajjárása és a Hymnus éneklése.** Baranya vármegei alsipánja arról értesít, hogy legközelebbi rendeletet bocsát ki, amelyben előírja, hogy a vármegei Levente-Egyesület tagjai oktatási vezetőséggel rendszeresen vegyenek részt az ünnepi és vasárnapon istentiszteleteken. Mídon ezen nemsemevelő elhatározását az alsipán unak meghöszöntem, arról is értesítettem, hogy a leveletök és oktatási számára mindazon templomokban meghatározott helyt fűzetek ki, amelyeknek plébánosaihoz az illethei vezetőség részéről írásos vagy szóbeli megherésés érkezik. Éppen azért ezt jelen rendelkezéssel elő is írom.

Breindelem azt is, hogy népünk nemzelli és vallási érzeinekéi apólasára nemzeti felügyelő ünnepségeken mindenkor s ezenkűl maonként legelőbb egysszer föl egy olyan napon, amelyeknek akár országos, akár helyi összehangoltsában a megszóltatás, legelőbb nemzeti vagy ünnepi jellege van, a szentimise utján a kántor a leveletök és a közönség beengedőssal a magyar nemzeti Hymnust énekelje. Ennek elhangzása alatt a misézö telkésű aróval az óltár felő fordulva az óltár számlájával állva maradj.

140/1926. ikt. sz. **Arvúhárosultak felügyelősége iskolai ügyeinek elrendelese.** A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter útj 5747/1926. VIII. a. ü. o.

sz. megherése alapján elrendelem, hogy a jóhatóságom alá tartozó összes iskolákban a Tiszó, Bodrog és a Körösök legelőbbi gatszokadói folyón hajlék és élelem nélkül maradt lakosság javára gyűjtes rendeztesse. A gyűjtés révén a tanárok és tanítók értessek meg a tanuló ifjússággal az együttmüködés szükségét s emberszeretete, könyörűretre és egymás iránt tartozó kötelességeinek felismerésére neveljek az ifjússágot.

Az iskolai gyűjtéseknél a kibocsátott és számozott gyűjtőlevelel felhasználásával kell történnie. Minden iskola az illetékes jóspontl kapja a gyűjtőlevelet, akinek kezében a törvényhatóság területén eszközüött gyűjtés összes számla egybejutnak. A gyűjtés befejezése után is hozzá küldendő a begyűlt összeg, a gyűjtőlevelel egyetemben.

Amennyiben egyült-másik iskola nem kapná meg idejében a gyűjtőlevelet, forduljon ezért azonnal és közvetlenül az illetékes jóspánhoz.

A gyűjtésnek minden iskolában a lehető legelőbb idő alatt kell lejfolnia. A gyű-

tés időpontját az iskolai igazgatósságok állapták meg úgy azonban, hogy a begyűlt összegnek az aláírt gyűjtőlevelel együtt jelen rendelkezésem megjelenésétől számított kétő héten belül az illetékes jóspán kezét közt kell lennie. Megjegyzem, hogy az egyes iskolák igazgatói, tanárai, tanítói csaitis az iskolán belül gyűjtőhetnek, mint szemrebe bizottak. A gyermekeknek magánházában és hatóságú gyűjtésnek más szemrebe bizottak. A gyermekeknek magánházában és hatóságú gyűjtésnek más szemrebe bizottak. A gyermekeknek magánházában és hatóságú gyűjtésnek más szemrebe bizottak. A gyermekeknek magánházában és hatóságú gyűjtésnek más szemrebe bizottak.

Az élelem sem emelek kifogat, ha gyűjtés helyett beelőpédias iskolai ünnepekkel, szentelőadások rendeztetnek, de ez esetben is fontos a határidő betartása, mert a hajléktalan lakosságot a nyomortól a fel-tenyegző veszedelmeitől sűrősgen meg kell menteni. A jótékony célú iskolai ünnepek jövedelméről számadás készíttendő s az befolyt pénzsel együtt ugyancsak az illetékes jóspánhoz küldendő be.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

17/1926. sz. **Kötelező könyvek a tanító és ifjússági könyvtárak számára.** Dénes Gizellának, a kittingó tollú írónőnek „*Ket fehér galamb*” címen történelmi regénye jelent meg a Szent István Társulat kiadásában. A regény érdeklésítő mesészővésben vázolja a magyar pogánysság és az ifjú magyar kereszténysség küzdelmét. Középpontjában Delinkének, keresztény néven Etelkének és László hercegnek (Szent László) fűszere áll. A korak hí leírása, úde erkölcsi lelkőre az óvasó ismereteinek és nemese levezetének forrása lesz. Megrendelhető a Szent István Társulat könyvkereskedésében. Árá díszkötésben 4900 K, fűzvé 3800 K. Nem lesz érdeketlen megemlíttük, hogy az írónő egy pécsőgyházmegyei igazgató-tanítónak, Deutsch Kálmánnak leánya.

19/1926. sz. **Filmotatás.** A Magyar Népreját Társaság Kulturfilmosztályának megherésése szerint az elemi iskolák igazgatósságai nem mindenit vették eddig figyelembe az a tárgyban kiadott rendelkezéseket. Az iskolák vezetői leginkább a kedvezőtlen gazdasági viszonyokra hivatkozhatnak, amit azonban helytűlönnek nem tekinthetünk, mert a nm. miniszterium által megállptott 20 aranyfillernek megfelelő 3000 K-ás részvétel díjakat egy hónapban egyszer a legszegényebb szűlőis befűzetik gyermekükért, hivát, ha az iskola részéről is tájékozva vannak, hogy ez a csekély áldozat nem jóöltségek meglerhes, hanem a rendes iskola oktatás és nevelés hatályosságá érdekében törtétnék. A legszegényebb szűlőnek azonban ezen csekély részvétel díjat

sem kell befűzetni, mert a miniszterium rendelkezés értelmében a részvétel növényekhez 25%-a díjmentesen látogtja az előadásokat. Fennnevezett Társaság az ideg az egyes iskolákban a köveletű filmosztatokat mutatatta be, amelyek világosan, vonzóan és megserkesztve és magyarázó előadásokkal hiserve:

I. Hasznos és káros állatok a ház körül.

1. A galgómalepke. 2. A méhek birodalmában. 3. A golyó. Szűvegét írta: Geszt János, gimnáziumi tanár. Hégészítés: Hepek a Tatrából.

II. Az Alpok.

1. Az Alpok térképe. 2. Az osztrák Alpok parádesomában. 3. A Dolomiti. Lago Maggiore. 4. A Jelső Rajna völgye. 5. Chamonix és a Mount Blanc. 6. Hépek az Alpok áttalálágából. Szűvegét írta: Dr. Hésző Aurel, egyetemi magántanár.

III. A hányatól a kohőg.

A köszén, a kohész és a vas termelése. Szűvegét írta: Dr. Töbörjű Zoltán, egyetemi magántanár. Hégészítés: Az örök tél birodalmában.

IV. Az ifjússág testnevelése.

1. A szű müködése. 2. Hogyan lehet megerősödni? 3. Cserékészlet. 4. Leányiskolák tornaversenye. 5. A sűtős iskolája. Szűvegét írta: Bernák János, igazg. tanár. Hégészítés: Páris. A párisi állatkert.

V. A holland királysság.

1. Észak-Hollandia. 2. Dél- és nyugat-Hollandia. 3. Délkelet-Hollandia és Zeeland. Szűvegét írta: Geszt János, gimnáziumi tanár. Hégészítés: A hollandi szű.

VI. Természettudományi képek.

1. A láng. 2. Folyós levegő. 3. Optikai csalódások. 4. A rádió. Szűvegét írta: Sajjáró Miklós, c. foglami igazgató.

VII. Élet a tengerben.

1. A viscaqy öölben (St. Jean de Luz). 2. A vick melüöröl. 3. A sziacs halászása és feldolgozása. 4. A meduszák. 5. Echindermata és feldolgozása. 6. A tengeri kagyló. (Gardium edule). 7. Atropida: A tengeri bolha Seta a rákok birtalmában. Remeterök. 8. Tengeri halászat. Szövegét írta: Geszt János, gimnáziumi tanár.

Az egyes filmrészletek 1000 1200 méter hosszúságú s az előadások időtartama a magyarzatokkal együtt ötvenegyd óra.

Mind ezek alapján amiódan a pécsi egyházmegye hatóság alá tartozó rk. elemi iskolák igazgatóságának a legmelegebben figyelembe ajánlom szóban forgó filmelőadások felkarolását, egyben jelzem, hogy a követendő eljárás illetékel trányadóul szolgál a Hivatalos Hözönly 1924. évi 17. számában megjelent 37 335 (III. a.) 1924. sz. és ezt kiegészítőleg a Hivatalos Hözönly 1925. évi 16. számában megjelent 28.657/1925. sz., valamint a Népanitók Lapja 1925. évi 27-28. számában megjelent 28.657/VIII. a. 1925. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendeletek.

141/1926. sz. Tanítók előléptetése a VII. fizetési osztályba. Az államszegélyben részülők nem állami elemi iskolai tanítóknak a VII. fizetési osztállyal egybekötött illetményeik elévételre való előléptetésére vonatkozó tilalom megszüntése következtében az 1924. évi aug. hónap eszközötti előléptetések óta történt üresedések újból betölthetők. Ép ezért felhívom a plébános, isk.-igazgatókat, hogy azoknak az államszegélyben nem állami iskolai tanítóknak az előléptetésére nézve, akik 30 ik szolgálati évükkel 1925. december 31.-ig betölthetők s eddig még a VII. fizetési osztállyal egybekötött illetményük elévételre nem léptettek el, haladék nélkül, lehetőleg postafordulóval tegyenek jelentést, jelezve az illető tanító személyi és érdemességi adatait is, mert későn érkező javaslatokat, illetve jelentéseket figyelembe nem vehetk.

● Határidő emlékeztető.

Farsang utolsó napján minden iskolában alkoholellenes nap tartandó s erről az évi iskolai jelentésben számot kell adni.

Tanítók névár az iskolák részére folytatásig megrendelendő ót, ahol még nem szereztették be.

Hathalikus iskola előfizetési díjat be kell üdöndök.

Zárszamadások és költségvetések feljótöltöng beküldendők.

Nyugdíjintézetí járulékok befizetendők, ha még ez idölg nem történt volna meg.

Tegdíjhátralehosok 1925. évi tegdíjhat a köri pénztárosoknak haladék nélkül küldjék meg.

HIREK.

A pécsi Tanítóképző mősoros táncestélye

A pécsi Tanítóképzőintézet új, Vöröskereszt-csoportja február 7-én este 8 óra í kezdettel mősoros táncestélyt rendez a Kath. Legényegylet helyiségjeiben. Az estély jóvödelmét részben az árvízkarosultak segítészítésére fordítja. Az estély mű-óra a következők: 1. Hoppe: Süü erök, répdalegvelyeg. Éneklí az intézet férfikara. 2. Az árvíz hajós. Szavalja: Than Ede IV. é. növendék. 3. Gyomorvizsga. Árnýkéjelenet. Előadják: Konroho Tivadár és Molnár János IV. é. növendékek. 4. Visszakérem az iskolapénzt. Bohózat egy felvonásban. Baranyai György, Keserü István V. é., Fucsls József, Pungor Aladár III. é., Horváth József, Kapronczay Lajos és Polgár József II. é. növendékek. 5. Kodály: Népalok. Éneklí: Konrohr Tivadár V. é. növ., zongorán kíséri: Straub Alajos V. é. növ. 6. Bródy: Virágénekek. Éneklí az intézet férfikara. A műsor után tánc, melyhez a zenét az intézet együtteszenekara szolgáltatja. A táncoközí színeitelken az ifjúság vídám apró jelenetekkel szórakoztatja a közönséget. Belépőjü nincs. A változójékony célra való tekintettel adományokat szívesen fogad az ifj. Vöröskereszt-csoport. A felbővő tanítógeneráció meg örekvését a kartársak figyelembe ajánlják. Minden kartársunkkal szeretettel hívjuk: jöjjen el, tölze meg, segít öket nemes szándékok tetteváltásában.

Felfhívás.

A „németbolyi róm. kath. esp. ker. Elnökségé” tisztelettel hívja fel „Pécségyházmegye” összes róm. kath. esp. kerületét méltóztatssan javaslatunkat tárgyalni és azt magukévá tenni.

Az élet törvénye által adott jogunkkal fogva kérjük az követeljük az egyenlő elbánás és az igazság elvének teljes egészében való keresztülvételét, nevezetesen:

a) a kántori fizetés a tanítóiól választásökk el, a tanítói fizetés államszegélyel egészítettökk. Maholnap öt tartunk, hogy egyes jobb javadalmazsaga kántori állást kivéve, a kath. tanító a kántorokat ingyen védi. Nem lehet igazságos az a mostoha elbánás, melyel a kántorintézet ügyét kezeli. Kettős munkát végzünk egy fizetésért.

b) A felekezeti tanítókat is a postakaraképzőntáz utján fizesse az állam az iskolafenntartók terhére.*

* Ezt a pontot azon firtartással közöljük, hogy az állami beavatkozás nem jelentheti a katholicus iskolák autonómiájának sérelmét — hanem csak támogatást. Eppen azért a behajlások és kifizetések módozatát még sok megvilágítást igényelnek.

c) Miként hasonló képzetségü egyéb tisztviselők, így a tanítók is, automatikusan bejuttassanak a VII. fiz. osztály minden fokozatába. d) Az értékjegységeket kitévő aranykorona (14.500) alapján legyenek beszámítandók a tanítói javadalomba és az értékjegységeken kifejezett helyi javadalom után járó 15%-öt az iskolafenntartó hatóság fizesse.

Ezen hányok javítására hívjuk fel a „Kath. Tanítógyűlési elnökök Országos Szövetségét” A kath. tanítóság azra törekszik, hogy önzetlen munkáját minden hatóság megbeszélje és hogy ne tegyen különbséget tanító és tanító, kántor és kántor között.

* A németbolyi esp. kerület megbízásából:

Hárivk I. Jenő, Isalshágy Lejás, jegyző, egyh. elnök, helyi tanfelügyelő.

Éneklíma. Schmidt Vilmos, siklósi rk. igazgatótanító, a siklósi esperei kerület tanítói körének világi elnöke megzenésítette Somssich Sándor, keszúri rk. igazgatótanító által a tanítógyűlésnek írt „Ének-Ima” című költeményét. A cél az, hogy így a köri, mint a központi gyűlések ezen éneket kezdhetnek meg. Szóval ez ellene a Pécségyházmegyei Róm. Kath. Tanítógyűlésnek jellegje. Ezen ter megvalósítása érdekében a siklósi esperei kerületi tanítói kör mult évi okt. 7-iken tartott gyűlésén Mayer István, siklósi tanító a következő indítványt terjesztette elő: „Mayer István, siklósi tanító indítványozza, hogy Schmidt Vilmos által szerzett, tanítógyűlések megnyitására alkalmas „Ének-Ima”-ját ajánljuk a többi esperei köröknek is azaz, hogy ezt bevezetni sziveskedjenek.” A köri gyűlés ezen indítványt elfogadta s megbízta a köri elnökséget, hogy az esperei körökert eről azaz értesítse, hogy ezen „Ének-Ima”-t Lajos Gyula székesegyházi karnagy ír is melegen ajánlja. A központi elnökség is foglalkozott már ezen ter megvalósításának gondolatával s Báter János, pécsi püspöki tanítóképzőintézetí zenetanár további szakszerű hozzászólása után a legközelebbi tavasszi igazgató-választmányi gyűlésen az elnökség tárgyalatni fogja a felvetett eszmét s amennyiben az igazgató-választmányi ülés is hozzájárul, az elnökség szóban forgó mű sokszorosítása iránt intézkedni fog.

Egyházköri tanfelügyelői hínevezések. Apostoli Hormányzó Ur 0 Nagyméltóságú Radó Dezso berkesdi espereplébános a pécsváradí-, Saücs József, sásdi espereplébános a gödret- és Dr. Kovács Péter, hínevezés az espereplébános a márkaméndi her. tanfelügyelő tisztitöltő saját kérelmére felnevezte s Reinhardt György, palotabozsoki plébános a márkaméndi-Dr. Kéthelyi József, pécsváradí plébános a pécsváradí- és Fent Gyula, magyarsették plébános a gödret esp. her. tanfelügyelőbe nevezte ki. Szélla József kurdi espereplébános Püspökhögóra történt tanoszkóval megüresedett domború her. tanfelügyelői tisztségére Varga Kálmán, dóbrköz

espereplébános nevezetelt ki. A most felnevezett, illetve elnázozott kerületi tanfelügyelő a tanítókhoz mindenkor igaz barátí voltak s kerületiek bizetését a legnagyobb ügybuzgalommal és szakértelemmel intézték. Vígazul szolgál, hogy a most kinevezett kerületi tanfelügyelő eddig is a legnagyobb szeretettel ösngtelt tanítókön s ügyekhez köruiteletintő és szakszerű eljárásaitól mindenkor a tanítók kedvére jártak abban, hogy esztítes munkásságukból a kerület tanítói nagyobb emelhesék. Együttelint Fent Gyula, magyarsették plébános, öklevels el. isk. tanító, aki években keresztül maga is vezett teljesen osztalton iskolát.

A horvátgyelű imakönyvek ügye. A „Pécsi Jókonyi Keresztény Bazar” arról értesít bennünket, hogy a Dr. Wildinger Jakab fésle horvát imakönyvet csak 5-6 a jelenkeztek. Minthogy pedig a 38000 Kás ár csak tömeges megrendés esetén tudta volna biztosítani, így körülmények között nem tarthatja fenn lapunkban is közzételt ajánlatát.

Állami szolgálatra berendelt tanár. Kálmán Gizella, bonyhádi rk. polgári iskolai tanárnő a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter új 1926. január 1-től egyelőre szolgálati minőségének értenítelen hagyásával, azonban illetményének a kultuszminiszteri tárcra terhére való átvállalásával a tolnai állami polgári iskolához rendelt szolgálatteletr.

A pécsváradí fu polgári iskolában leánytanulóknak magánvizsgálatra bocsátásához a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter ö kivételesen és további intézkedésig hozzájárult. Ez alapján a pécsváradí rk. polgári fiúiskolában az I. oszt. tantárgyaiból, amelyre a nyilvánosságí jogot az iskola megkapta, az 1925/26. tanévben leánytanulók is letelnek magánvizsgálatot.

Igazgatótanító hínevezés. A fadói 7 tantervű iskólához Párk Béla fadói tanító nevezetelt ki igazgatótanítónak, aki eddigi iskolai működésével méltán részolgált ezen kiüntetésre s irányításra mellett a fadói tanítótestület folytattí fogja eddigi kiváló és sikeres munkálkodását — A kurdi négy tanerős iskolához, Bene Béla igazgatótanítót elhunytával Stark Mihály kántorintánsí nevezetelt ki, aki eddigi 16 évi kiváló működésével ugyancsak részolgált ezen kiüntetésre.

Tanítói hínevezések. Keresztes Pál Kisgyalláról a nagyszökelyi, Székely Ferenc Obányáról az okorvolyi, Szampí Róbert pécszegyettí külvárosi kántor a németbolyi, Böhm György Megegyéről az ivánbátyáni tanítói, Mál István Hercegalváról a szökeői és Marinek József Vajtáról a tolnai rk. osztálytanítói állásra kinevezeteltek.

Főpénztáros közlései:

Az 1925. évi tagdíjak és 1926. évi Kath. Iskola előfizetési díjak sürgösen beküldendők.

A cserkészetről.

Somsóék Sándor. pécsi áll. tanítónak a Baranyavármegyét áll. Tanítógyűléslet körülményén elmondott beszéde.

II.

Testileg, lelkiileg alkalmas, egy évi próba szolgálatot végezt el egy igazolt csapatnál, legalább egy nagy táborozáson részt vett. Ismernie kell a mozgalom célját, szervezését, a cserkész próbák anyagát elméletileg és gyakorlatilag. Ismernie kell a cserkész frodalmat, elsősorban a cserkész vezetői könyvet, Azonkívül fel van említen több könyv, melyek közül legalább egyet, ilyen példák Förster: Élet és Jellem. c. könyve. Ha a feltételek megvannak, tisztá próbára jelentkezhet. A próbát bizottság előtt kell lefolytatni, melynek szűkebb tagjai az illető kerület elnöke és főtitkára és két igazolt cserkészfőnök. Ezeknek ki kell nyújtani a cserkész engedélyt, vagy a kerületi ellenőrző megbízott. A vizsga anyaga: gyakorlati és elméleti. Aki tisztá képző táborban részt vett, annak csak elmélet, de akkor két éven belül tisztá képző táborban köteles részt venni. Aki cserkész munkát akar végezni, annak valamelyik csapatához kell magát igazoltatnia. Megfelelő nyomtatványokon az adatok a K. I. B.-től az O. I. B. -hez kerüljenek, és ha az a jóval látja, cserkészfőnök igazolmányt állít ki, melyet két évenként meg kell újítani.

Alakítható kis cserkész csapat 8—12 éves fiúkból, Cserkészcsapat 12 18 éves fiúkból, Öregcserkész csapat 18 éven feletliekből. Mindegyik csapat megalakításánál, szervező testületre van szükség. Szervező testületek lehetnek: iskolai tanfolyamok, egyesülések, vagy más olyan erkölcsi testületek, melynek célja a nevelés. A szervező testület elnöke kinevezi a szervező bizottságot, kért felületét a szövetségbe, és kinevezi a csapat parancsnokát, esetleg tisztájt, de ezek csak akkor végezhetnek cserkész munkát, ha őket az O. Cs. szövetség igazolta. A szervező bizottság rendszeren 5 tagból áll, közülük legalább egy, tanító vagy lelkész legyen. Iskolai csapatnál elég 3 tag, de ezek közül egy szülő legyen. A szervező testület elnöke az igazolást kérelmet elküldi a kerületi titkárral hivatalba, mellékelve az első szervezésben részvétel cserkésznevelősről két példányban. Bemutatja a kinevezett parancsnok tisztá próbájáról szóló igazolmányt. Végül csapat nevet is hoz javaslatba. Erre a kerületi titkár az ellenőrző megbízottját, aki meggyőződik arról, vajjon kiadható-e a szövetség szempontjából a csapat igazolása, ha igen, úgy javasolja a csapat igazolását és az iratokat felküldi az Országos Intéző Bizottsághoz. Ez rendszeren elszokta fogadni a kerületi javaslatot.

A cserkészek örsökbe vannak osztva

6—3 fűi van egy örsben és 2—4 örs, tehát legfeljebb 33 fűi alkot egy rajt, ennél többet egy tiszt nem vezethet.

Fonatos, hogy a cserkészeknek legyen otthonuk, egy szoba, ahol megtartják az örs és a raj gyűléseket. A kiképzés anyaga új-jong próba ill. és I. osztályú próba és külön próbák, hogy ezeket mi az anyaga, azt nagyon hosszú volna elmondani, az érdeklődők megtalálhatják a cserkész könyvekben.

Hogy jobban szemléltethető legyen a cserkész-munka, röviden még elmondom a belvárosi elemi iskola kiscserkész-csapatának működését. Amit minden kolléga elvégezhet, lemondott cserkész-csapat nélkül is.

A belvárosi elemi iskolában a Forrás-kölyök csapatot (akkor még nem voltak kiscserkészek) 1921. dec. 18.-án Retter Rezső, akkor belvárosi tanító és dr. Revész Amadé oszt. gimnázium tanár szervezték, tehát a kezdeményezés az ő érdemük. Ezt a csapatot vettem át 1922. okt. 6.-án Hívatolatosan igazolta, mint kiscserkész csapat csak 1923. szeptemberben lettlünk. Cserkész otthonunk nincs, de azért egyik osztályban minden héten egyszer tartunk rajgyűlést ez mindegy önképzőortól pótól, mert hasonlóan szavalatokat adunk elő, felolvasnak a cserkész-könyvekből, újságból és mesélnek, a gyermek nagyon szeret mesélni és ez fontos is, mert aki mesél, annak az előadó-héppessége fejlődik, a többi pedig észreveszi halgatja. Tanuljuk és felmondjuk a kiscserkészet körebe vágó elméleti tudnivalókat, aztán gyakorolnak, lépés, fordulatok stb. Nincs más, hanem a gyermekek is vesznek benne, csak látni kell azt a játékos kedves kis gyereket, hogy milyen komolysággal vezényel, úgy jelez, hogy feljött neki komolyabb; úgy átérzi azt, hogy ő most parancsnok, jó tud eseten helenként egybezer kirándulunk, ezek a legkedvesebbek, mert itt nyílik alkalom arra, hogy megintítsuk a gyereket látni és érezni, hogy gyönyörködjen minden kis virágban, fűszálban, fában, gyönyörködjen a madarak énekében, élvezze a szép kilátást, szeresse embertársait az állatokat, növényeket, mert mindez együttjárna a mi édes hazánk. Kirándulások alkalmával nagyon könnyen jérközhethünk a gyermek lelkehez, és eszméket, gondolatokat a szívébe. Ezt mindig megállítunk a fiukkal a tettei felett székünk, onnét nyílik a legszebb kilátás, természetesen elvagdattuk szemlélteti a fiuk, megdöngölnek van valami megjegyzést váloja, milyen gyönyörűek a színek, szépék a

városmok, a tettei felett, a környező domok, milyen remek a város, mennyi ember nyúgós ott lenni stb. Végighallgatom mindnek a mondatvonalját, aztán én kezdek beszélni. Látható gyermekek, mi illi hogyan elgyönyörködünk a természet szépségeiben, de nem csak ez az egy szép hely van ám a mi szép hazánkban, hanem Erdélyben a Felvidéken még sokkal szebb tájak vannak, ott is magyar fiúk laknak de azoknak nem szabad gyönyörködni a magyar föld szépségeiben, még csak magyarul sem szabad beszélniük, azt tanítják nekik az iskolában, hogy az a föld az oláhé, a rácé, a csehé, ezek a szegény nép magyar gyermekek sóvárgó szemmel néznek a szabad magyar hazá felé és várják, hogy mikor jönnek az ő magyar testvéreik felszabadítani őket, ti még kicsinyek vagytok, de ha megnőtök és jön a szabadság órája, tudom, hogy mindnyájan ott lesztek. Könyve lábbat, csillagó szemmel figyel megdöngöl és látszik a kitagylt arcokon a szent elhatározás, hogy: ott leszünk!

Az ilyen módon nyújtott tanítás oly mélyen vezetők a szívekbe, hogy azt onnan soha semmi ki nem törölheti. Bizonyosság erre, hogy épen a múlt héten jön hozzám egy kis ill. osztályú és beszélgetés közben azt mondja: tanító bácsi, csak egy baj van, az, hogy mi oly lassan nőünk. Kérdem: miért baj ez, kis fiam? — Mert még olyan sokáig kell rabságban lenni a magyar gyermekeknek — felelt. Ebből látszik, hogy jaj nekik a testvérek rabsága és hogy sokajla a felszabadításához mondott terminust.

A cserkészélet legfontosabb mozzanata a táborozás. A mi kis csapatunk is már háromszor táborozott. Először 1923-ban Orfűn, a Rákos patak forrásánál 10 napig. Másodsor 1924-ben Pusztaszentmártonban, Somogy megyében, báró Bledenmarcn Imre birtokán 3 héttig. Harmadsor 1925-ben Zogor pusztán, szintén Somogy megyében, gróf Draskovich bán ur birtokán, közvetlen a Dráva mellett. A magyar cserkész tábor egyrészt a robinson élet, másrészt az államilkoltás iskolája. A magyar cserkész tábor Magyarországon kistenyben: története, berendezése, a benne folyó élet egy-z tartalma, gazdasága, kerékedelme, vállalkozás, mindez Magyarországi ezervez ételenek mintatípus formája. Lázas készülődés, megbeszélések folynak; a parancsnok elmondja, hogy csak az jöhet el, aki alávetett magát a parancsnak, dolgozni és engedelmességni tud a köz érdekében; mindezt megfogadják, ez a „vérszerződés.” Aztán a parancsnok kimegy felkutatni az alkalmas helyet, a csapat szorongva várja a jó hírt, van-e ott minden, ami kell, viz a fürdésre, forrás, erdő, jászórték, bokros terep, van-e kilátás aoldsgészletre, lehet-e oda vonaton

menni, milyen a környék lakossága. Árpád népe így várta a kilátástó kének jelentését: van-e folyó, kövér legelő és jó föld a reménybeli új hazában. Aztán megindulnak a sátrak, háztálokhoz, ládák a vasútra, mind-egyik lelkesen dolgozik, ki tudja, mi megy pébbe ilyenkor a kis szívekben, a honfoglalás mementója hajtja át a kis magyarokat. A megérkezés után ki a táborhelyre, elfoglalni és berendezni, lakhatóvá tenni az új hazát, ez a: honfoglalás. Az örm, amikor készen állanak a sátrak, hi vannak tömege a szalmaszőkeket, leírhatatlan.

Most aztán elindulunk felkeresni a szövetség népeket, hol lehet tejfel, hús, főzelék venni; megindul a szomszédokkal a barátságos érintkezés és kereskedés. Törvény lesznek felállítva, melyekhez alkalmazkodni kell, a lazadó Gyalók, Hoppányok és a szétfűző pázány erőket le kell törni és a tábori törvény igájába kell fogni. Alkotmányt kell adni az új államnak, rendezni kell az egészségügyet, postát stb. Minden azonos az államilkoltás problémájával. Ha a tábori életet annak nevelés és ismeretterjesztő értékét, a tábori munkákat, az eszt misztikus táborérett körülvevő gyermekeszezőtől, mesélt mind el akarám mondani, arra nagyon hosszú idő kellene, azt érezt, átélni kell. De hogy mire képes és kts 8—10 éves gyermek edzéssel és gyakorlatlással, arra felhozom, hogy mikor az örfűi táborba készültünk, az Pécsőtől 2 és fél óra járárs van, kijártunk a tábori előlérszítelt. Oda-vissza 5 óráig gyalogoltunk és ott bokrotok, fákat tróttunk; szilvas talaj lenn, köveket ástunk ki, talajt egyengetünk és a fiúk ilyen, még a felnőtteknek is megerőltető teljesítmény után vígan jöttek haza.

A hátrószaga nevelésre felhozom, hogy éjelt mi felöltöttek lefestettünk örszolgálatot, de a kicsinyek közül is voltunk magunk mellé egy egy fiút. Éjfélkor kijön velem egy kilenc éves fiú örmek, patak vesz körül bennünket, minden oldalról hatalmas szál erdő, a tisztás közepén a táborfűt ég; mondom a fiúnak: minden jó volna, én nem is félek, de azt nem tudom, mi fehérlik ott a konyha mellett. Dártam, hogy mi lesz. A fiú szó nélkül odamegy, megnézi és mondja: Parancsnok úr, hiszen az egy konyhahárca, a szakácsok kiinn felejtették ilyen bátor, a vesztélyt szembenézni kis magyarok kellenek nekünk. Az idén pedig a Drávnál szemben állt velünk a szerb örs, egyszer csak látjuk, hogy a gyermekek a homokba vártak építétek, azon falakat, tornyokat, szembé a ráccokkal. Ez nemcsak játék volt, hanem annak bizonyította, hogy ott el már a lelkében az, hogy drága, szép hazánkat neki kell majd megvédelmezni és visszaszerezni. Még sok kedves epizód tudnék elmon-

dani, de az idő rövidségére való tekintettel még csak annyit, hogy tudom, kevés helyen lehet cserkészcsapatot szervezni, de minden kolléga kezében a gyermekesereg, őt kell az elmondott módon nevelni, hogy jó cserkészek, jó honvédek legyenek. Ezt meg lehet tenni akkor is, ha nincs kiemelt hivatásos, hanem az cserkészcsapat. Ha valaki a leventékkel úgy foglalkozik, hogy csak a katonai veszélyszituációra gyakoroltassanak, akkor az gyűlöletes munka lesz, de ha cserkész módon, az eredményes, ked-

ves és hasznos lesz. A cserkész jelszó azt mondja, hogy: „Légy résen!” De ha nézzük, ez mintha nemcsak a cserkészeknek szólna, hanem a magyar tanulóknak is, hogy: „Légy résen!”, mert a szegény hasadtól, „Légy résen!” ellenség kömpörtelen gyűlöletességgel ellenszél szél egészen. Lett lesl, hogy mikor nemzedéket, akik elvesszt, ezer éves szép hazánkat visszazserkizik, nevelj egész embereket, mert csak így remélhetjük, hogy ismét egész lesz Magyarország. Ehhez a nagy munkához kiánók a cserkész köszöntéssel: „Jó munkát!”

Magyarország integritása hogyan tartható ébren a tanulók lelkében az egyes tantárgyak keretében tekintettel az új tantervre?

Eicher János nagymányoki hántortanító.

II.

A harmadik tantárgy az olvasás.

Olvasókönyveink tartalma úgy van összeállítva, hogy vegyesen foglal magában az érthetőnek és jellemképző olvasmányokból kiemelt fejezeteket, történelmi, gazdasági, természettudományi, földrajzi, történelmi, gazdasági, részletes tárgyalásba behatóan egyes részeket, melyek ezen könyvekben röviden vannak érintve.

Az olvasókönyvek anyaga legyen megrostálva, a másodrendben szükséges vagy fontos anyagot és azok helyét foglalják el a most fontosabb tárgyak.

Bő terület illesse meg a megszállott városokat, e részek földrajzi, történelmi, gazdasági vonatkozásainak tárgyalását, a maradék magyarsághoz való gazdasági kapcsolatokat, ipari fontosságukat, hozzájuk való eszredés jogukat, néprajzi nevezettségüket, lakóik életmódját. Ismeresse bőven a bányákat, a gyártelepeket, melyek hiányát oly nagyon érezzük.

Elevenítsük fel és tartsuk ébren a költeményeket, különösen azokat, amelyek tartalma a megszállott területekkel van történelmi vagy földrajzi összefüggésben. Az érzelmi és értelmi költészet megőrése mellett keressünk újabb témákat, melyek megszállott területek kétségbeesésének vagy hűségének szószólói.

Az olvasással kapcsolatban megemlítem az írókról is, melynek szépirodalmi részében ezen mondatokat tartalmazza a megszállott részekkel kapcsolatban. Pl.: Erdély nem adjuk! Magyarország nem volt, hanem lesz! Ki a bitorlókkal! Rabok nem leszünk! Ne bántsd a magyart! Ki átkot vet, halál arat! Mindent feljünk! Egy talpalatnyi földet sem engedünk! Lesz még egyszer ünnep az országban! — stb.

A negyedik tantárgy a gazdaságot. Magyarország területi megoszlásával, a megszállott részek gazdasági anyagának elvonásával és nyomor új keletére való tűzfészkét fog teremteli, mely majd a levegőbe röptül Európá békéjét.

Már maga a gazdaságot is, — mint tantárgy — sok anyagot nyújt a többszörös hangzatosával és módjaitak tanításával az irredentizmusra, de a gazdasági szempont végtelen sokat ad. Át kell tehát csapunk erre a térré és a gyermek meg fogja érteni azt, hogy a megszállott területek elzárása miatt, tehát a gazdasági terményeknek, ipari terményeknek gazdasági terményekkel való kölcsönös kicserélhetőségének akadályozása miatt van a rettenetes drágaság, amit ő a felnőttekkel együtt szenved.

Megérti azt, hogy javaink elpusztultak, hogy nincs annyi gazdaságunk, amennyivel eltapasztathatnánk a nélkülözés könnyét; nélkülözünk a Bánság búzáját és tengerjét, a Palföld és Erdély szálas takarmányát, a hegyvidék erdejét, a dombvidék borát, a szarvudék sertését, Erdély ökrét, a tóvidék zserbét.

A gyermek nagyon önző és épen „ezért ez nagy hatással lesz rá névneve és buzdított fogja őt a terület integritás harcosává lenni.

Az ötödik tantárgy a természetrajz. Természeti kincseink — különösen az ipar szolgáltatásban állók — idegen országok, megszállott javát szolgálják. És így mindenből kifosztva, elhárítolva a termelő élet feltételeitől, csak fogyasztói élettel kell folytatnunk az államépítési munkáját.

Egy természetrajzi óra sem múlhat el ránk névneve kicserélés nélkül, mert a természet mindhárom országa bőven szolgáltat anyagot a rábók falánkgának be-

talására, de egyúttal az irredentizmusnak a célja is.

Egyszerre vesszék el hímertelhetetlen gazdasági bányaudáinkat, ipari fejlődésünk feltételt forrásait, melyek felsorolása minden tanulóknak szívébe markolt és keserű gyűlölettel tölti meg a gyermek szívet.

Mert Magyarország csodálatreméltó földrajzi egység, amelynek egyes részei összhangzatosan egymásra vannak utalva és nem szakíthatók el az egész sérleme nélkül. A fővidék madarakkal és Magyarországgal és nem Csehországgal felé veszik útjukat s a magyarországi madarakkal indúlnak dél felé.

Magyarországot a természet is egységnek oszthatatlannak rendelt. Gondolják meg a csehek, románok és szerbek, hogy a rozszűl szerzett javaik veszendők. A történelmi szükségzettség előbb-utóbb önmagától fog érvényesülni.

A hatodik tantárgy az ének.

Megérett érdeme a magyar, ha hazája megszállással vagy szétdarabolással csak egy pillanattal is belenyugodnak.

A legnagyobb erőszak sem szabhat határt az érzéseknek és nincs az antantnak akkora fegyveres hatalma, mely a gondolatokat és érzéseket elfojtani vagy megakadályozni bírja. A gondolatok vámentesek s az érzések megfogható az országátár.

Dalköltészetünk, melyben erős faj- és hazaszerelet lángol, mindig nyomon kísérte a történelmi eseményeket.

Nincs történelmünknek nevezetesebb eseménye, nincs országunknak fontosabb vagy szebb helye, melynek meg nem volna a lehessítő, vidító vagy bánatos és dicsőre dala.

Ahogy eddig nélkülözhetetlen volt a hazaszerelet apolásának a dal, annyira szükséges most az irredentizmus szolgáltatában. Mert a Hárpátóktól az Adriátig csak egyetlen dalt fog hallani bölcsőjében is a magyar gyermek s az nem a lemondás dala lesz, hanem a lapangó parázs és hamu alatt.

A nemzet múltját emlegeti, a jelenét idézi és a jövőjét siratja a gyermek, mikor hazafias dalt dalol.

Bésszük a tüzet, a területi összetartozás érzetét történelmi órákon a honfoglalás, a talárlás, a török hódoltság tartos énekeivel, a Rákóczi harcsák ökröcsépp huruc dalával, a szabadsághere és a világ-háború sok szép harcsai vagy szomorú dalával. A földrajzi órákon pedig Erdély bécseről, a Marosról, a Tiszáról, a Hárpátókról zenjen dalunk, hogy még dalunkkal is erősítsük azon fogadalmunkat, hogy e területről nem fogunk lemondani soha.

Összetartoznak ezek, mert ahogy a történelem nem lehet el földrajz nélkül, a földrajz pedig a történelem nélkül, úgy a kettő meg nem nélkülözhető a dalt.

A Himnusz és a Szózat hetenként való előnévelése bánatos hapsokéért fűz össze minket az elszakított, megszállott testvéreink mellőlvál.

Gyönyörű egyházi énekek is vannak e célra, ilyenek: Boldogszony Anyánk, Szűz Mária, hazánk reménye, Gyászba borult ég, Imádkozzunk a hazáért, boruljunk le sírhoz, Fohász szent István királynak stb.

A hetedik tantárgy a számtan.

A számtan irredenta hatását főleg a példák felhasználásával érthetjük el. — Így különösen, ha a népszámlálás adatainak felhasználásával a nemzetiségek megoszlásáról beszélünk és adunk példákat. — Fontosak a statisztikai adatokkal való számolások. — Használjuk fel a megszállott bányák természetének nagyságát, foglalkoztatott munkásainak számát a termelés kereskedelmi forgalmát, ipari felhasználódásának soljéle ágát.

Állítsuk szembe az egyes cikkek behoztatott és kiutalt értékét; a közzétett cikkek bekebeli és mostant arait, a megéltéshézdajdan és most szükséges összeget. Használjuk fel, a megszállott részekben lévő szántóföldeket, bányák, gyárak, erdők, helységek, úzek számtal nagyságát; az elhurcolt anyagok millióit értékét.

Régi és mostant vasutaink, vizi- és országutaink, sürgöny huzalaink kilométer-számtal kifoghatatlan anyagot adnak. A megszállott vármegyék, városok, községek számtal lakóinak nyelvi, vallási, foglalkozás szerinti való megoszlását feltüntető példánnyal tartsuk ébren a gyermekben a történelmi Magyarország nagyságát, gazdaságát, a hozzávaló eszredés jogunkat.

Szemléltessünk aránylagos négyzetekkel vagy körökkel a csontított és meg nem csontított Magyarország nagyságát, feltüntetve külön a kettő között való különbséget is.

E számok csalhatatlank és megdöntetlenül bizonyították, hogy életünk, nemzeti létünk, további fennmaradása csak a régi országhatárok tökéletes visszahatása, a terület integritás megővése mellett lehetséges és hogy Európa békéjének érdekében ez a helyen más, ország mint a megoszlattalan Magyarország, fenn nem állhat.

Ellenségeink arról meglehetnek győződve, hogy a magyar ember soha sem fog beenyugodni az ország földarabolásába.

Ezt sem fegyverrel, sem szerződéssel, sem brutálissal, sem engedékenységkel nem fogjuk elérni ellenségeink, mert az ilyen lemondás ellenesnek az ember ősi természetével.

Az idő herke soha sem állott meg semmiféle szövetség parancsára és ha ma nem, holnap egészen biztosan össze fogja zúzni mindat, am tengerkél, hazug, befeg és természetellenes az ember ősi természetével.

Victor Hugó szerint: „Magyarország nem halt és nem halhat meg, mert a nemetek halhatatlanok...”

És a kiadó nemzet ki fog történi sírjából, ahova a származás jeltette... Áddig, míg a függetlenségi szellem, az erény, a hőst-

esség, a dicsőség s a szabadságúgy élni fognak, Magyarország is élni fog.

Mert: „Csonka Magyarország nem ország — egész Magyarország menyország”.

A jellemről és ifjuságunk jellemképéséről.

Baranya várm.-i Ált. Tanítóegylet 1925 december 17.-én tartott közgyűlésén előadta Werb Háyrol, pécsbányatelepi ifj. tanító.

II.

A jellemképés eszközei:

1. **Tanítsuk gyermekeinket szenvedni panasza nélkül,** mert a szó nélkül viselt szenvedés kitűnő jellemképés és akaraterősítő eszköz. Az emberi élet a vig és szomorú napok keveréke és bizony sok embernél túlsúlyban vannak a szomorú napok. „Leben ist leiden” mondja a német. A gyermek életében is jön nehézség, kemény megpróbáltatás, eredménytelenség, balsiker, félreértés, vagy szenvedés, betegség; és az igaz jellem abban mutatkozik meg, hogy szabadon csapásokat, selet az ember a rászokadó csapásokat, mert a férfiasan elviselt szenvedés fűzében edződik a legirtsátsáig jellem acéja. Minden festményen van fény és árnyék, abban áll tehát a művészet tehetsége, mint tudja ezt a kétféle ellentét harmonikus egészbe olvasztani. Aki gyenge akarata, azt a szenvedések kalapácsütésével szétporlasztják, mint a homokvárát; a férfias jellem azonban — ha talán szikrázni is fog — annál szilárdabbá válik, akárcsak a nemes acél. Ne legyen gyermekünk olyan, mint némely utrag: míg süti a nap, büszkén hordja fejét, de ha beáll az alkony, összehuzza szírmalát s elhervadva lekomoly. Tanítsuk meg gyermekeinket, hogy a szenvedések óráiban így sóhajtsonnak fel: „Uram, legyen meg a Te akaratod!”

2. **Engedelmeskedni szó nélkül.** Nehéz feladat, különösen a serdülő korban, de ez a társadalmi életnek az alapja. Ugyebár, mily jól esik a szemnek egy felvonuló cserkészcsapat, vagy a felvonuló ketancs? Mi tessz ezt a kedvesebb behatást? A szervezett engedelmesség. Engedelmeskedni pedig azért kell, mert nem vagyunk független lények. Sokan azt hiszik, hogy az engedelmség tessz az embert szabadá. Tévedés, mert az féltelenlenség. Nézzük meg a partipát, vagy a hámból, hantárból kiskakija magát, s medly rohan előre. Mi a vége? Összetört magát. De engedelmeskedni még azért is kell, hogy tudjunk parancsolni. Ki előtt hajlik meg leg-szevesebben az embert akarat? Az erény egysége előtt. Az engedelmség kitűnő akaraterősítő eszköz. Láttassuk be gyerme-

keinkkel, ha az az apa, tanító vagy tanár valamit parancsol, azt csak a javára akarja s nem bosszantani, vagy szektörni; azért azt szó és morgás nélkül kell neked megenni. Feladott embereket még sohasem hallottam panasszal, hogy születtek, tanítóik vagy tanáraik tulszigorúak voltak, ellenben sokan gondoltak vissza szomorúan gyermekük-rukra, hogy miért nem fogadtak szót jobban.

3. **Hitartani hazugság nélkül.** Oktassuk ki gyermekeinket arra, hogy beszélni csak az ember tud. Az embert szó nem üres héj, annak tartalma van. Az bánt vagy dicsér, sért vagy szeret, javít vagy roml; tehát a kimondott szótért felelősek vagyunk. Aki szavát nem fontolja meg, mielött kimondná, annál jellemről meg korai beszél. A katolikus nevelés ideálja az az ifjú és férfi, ki tud udvarias lenni hízlekedés nélkül, őszinte, gombaság nélkül, becsületess, élhetelenség nélkül, barátságos, eltelenség nélkül, elveirez hű, sértetetés nélkül. A legszebb dicséret, ha egy férjről vagy ifjról azt mondhatjuk: „Ez sohasem játszik a szavával!” Lehetnek emberek, akik úgy gondolják, hogy vannak esetek, amikor szabad hazudni, mert nem ártanak vele senkinek. Lehet, hogy nem ártanak másnak, ellenben maguknak ártanak és pedig azért, mert a kicsiny hazugság után e iszások ember, aki szintén csak egy poháron kezdte. Elismereim, hogy ez nem kis dolog s az ember olyan helyzetbe kerülhet, mikor válszatiati kell a hazugság vagy egy kellemetlen komoly dolog közt. A leg-egyszerűbb megoldás ligenkor az, hogy nem felejtünk, mert ebből láthatja az illető, hogy kérdése kellemetlen nekünk s nem fog szaktant talán újból ezzel a dologgal. De az elnye sértetlenül kell ma lenni. De az elnye pedig nem fogok soha”. Hazudni megakartja nehezített az embernek a hazudásnál, innen van az, hogy elpirul; s ha valaki már pirult nem tud, ott nagy baj van. Mi lenne a társadalomból, ha a hazugság elharapózna! Senki sem hithetne a másiktan.

4. **Tanítsuk meg gyermekeinket az akarat gyakorlására.** Ennek módja a kiltartás, állha-

tatosság, türelem. Egyik leghíresebb amerikai psychológus, James, azt ajánlja az ifjaknak, hogy mindnap tegyenek valamit, ami nincs nyugikre, de csak azért, hogy kemények tudjanak meradni önmagukkal szemben. A mindnapot élte is tele on próbásokkal, melyekben a türelmet gyakorolni lehet. Türelmesen beszélj otthon és kikapcsolni selet, ha bármí bánt is, nem kikapcsolni selet kijakadni; semmi olyat tenni, amelyet 5 perc mulva bánni kell, hogy tetűk. A kiltartás hiánya miatt sokszor az utolsó pillanatban omlik össze hosszú fáradozásnak eredménye. Chamez, a híres pilóta volt az első, ki átrepült a Simpon fölött, de — összeiört tagokhat költött ki. Léghideg utvarval, rettenetes légóvénnyekkel gyóztessze megkúzdott; már szeme előtt a cél. Ertája az óriási üdözlő, integelő tömeget. De ekkor elhagyja kiltartása, nem tudott még 10 percet várni és nem lassan ereszkedett le, hanem hirtelen eséssel. A gép azonban lezuhant s Chamez meghalt... Csak öt perenti kiltartás hiányzott! Így vagyunk sokszor az életben is, a kiltartás hiánya okozza erkölcsi és anyagi kárunkat, sokszor romlásunkat. Akarok, és szónok óriási ereje van, a lehetetlen is lehetővé válik. Aki a havas, gleccseres Alpokat látja, azt mondja: „Ezeken lehetetlen állani”. Hannibal és Napoleon pedig azt mondják: „Akarok, kell, meglesz!” és egész hadserejükkel áttelek. Tegethoff osztrák tengerenagy 1866-ban a lissai csata előtt azt a jelszót adta ki tengerészeinek: „Der Sieg muss sein!” E szónok ereje fényes gyóztalemre vitte az osztrákokat az olaszok ellen.

5. **Tanítsuk meg gyermekeinket, hogy neveljék önmagukat.** A lélekben kifaragult az fenséges képét, amelyet Isten akar, — azt a munkát nevezük önevelésnek. De ezt a munkát mindenki csak ö maga végezheti el, — senki más helyette. Más csak tanácsokat adhat, a helges utra rámutathat, de magunknak kell kidolgoznunk a remek képét. Sokszor kell megtagadni önmagunktól oigasmit, ami jól esnek, sokszor tenni olyasmit, ami nincs nyugikre és hitartani összeszorított ajakkal, dacoló homlokkal akkor is, mikor egy-egy jószándék ismétlenül s ismétlenül megühsül. A jellemnevelés az ifjú életben kell kezdeni, mer a felnött korban talán már késő lesz. Aki szilárd jellem nélkül kerül a világ forgatagába, meg azt a heveset is elvesszi ott, amije talán volt.

Déglül béssük jól be gyermekeink emlékeztetésébe, s ha kell, emléztessük be a következőkkel: Akarok! De mit?

Akarok ur lenni érzelmeim s érzelmeim fölött.

Akarok rendet teremteni gondolataim között.

Akarok előbb gondolodni, s azután beszélni.

Akarok először megfontolni, s azután eszelekedni.

Akarok a multból oludni, a jövőre gondolt s ezért a jelen jól felhasználni.

Akarok szívesen dolgozni, szó nélkül tűrni, mindig jellemesen élni s egykor — nyugodtan meghalni.

Ást hiszem, ennél fenségesebb életprogram nincs.

Pápai és miniszteri kitüntetések

XI. Pius pápa Öszentsége Eisenbart Ferenc, hímesházal rk. ny. igazgatótanító és Dobzsy Janos, cserdi közs. isk. tanító részére Ó Nagymeltozsaga, az Érsek, Apostoli Hornmányzó Ur előterjesztésére példás életű, valamint hosszas, buzgó és eredményes tanítói munkásságáért elismerésül a „Pro Ecclesia et Pontifice” érdemkeresztet volt engedjes adományozni. Eisenbart Ferenc 40 esztendősen tanítói pályáján minden tekintetben kitűnő Peldaképpül szolgált kártársainak, hitű meggyőződéses nevelő és tanító volt. Dobzsy Janos, bár községi tanító, a pápai kiltüntetésre méltán részlóglott. Mint községi iskolai tanító az egyházi éneket fáradhatatlanul tanította. Hasonlókép a hitokeltásban számottevő módon segédkezett. Gyakort kath. szellemű jelölvasásával a Jelu népét állandón nevelte, Isten háza tránt érezt melységes szeretetének köszönhető, hogy Cserdi községben szép, elég tágas kápolna épült, melynek felszereléséhez bőkezű adományból hozzájárult. Egyházas

érületének jelét adta azszal is, hogy esp. ker. tanító körnek is tagja lévén, minden gyermek pontosan megjelent és szakszerű magyarázatokat a kath. tanítogyet fejlesztett magán- és családi élete példás volt mindenkor. Fentl két kiltüntetését egyúdtiben érhezett a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter új kiltüntető azon letrata, amellyel Horváth Ignác, Tarlós Janos és Bergmann Ilona, szekszárdi rk. tanítónak, illetve tanító nőnek, nyugalmosa vonulások alkalmából, a nevelőkates terén közel félszázadon, illetve negyven évet meghaladó időn át kifejtett eredményes és buzgó működésükért elismerését fejezte ki. Horváth Ignác, mint egyseletűnk elnöke büszkén sorokoztathatja előző magas kiltüntetéséhez a jelen miniszter elismerő oklevelet is, mert Horváth Ignác elérte a legmagasabb kiltüntetés aztalát, hogy az egyházzal együtt ösztatitósága, dacára nyugalmabvonulásának, továbbra is vezérül nemcsak óhajította. hanem követelet is, amit Horváth Ignác dacra

nagy szerénységének az összkiválóan munká-
endevé, vállalt. Is. T. Carlos János és Berg-
mann Ilona ugyancsak részvételük a hitün-

telésre hosszú és mintaszerű működé-
sükkel és magotartásukkal.

Egyházmegyei főtanfolygólói rendeletek.

492.926 sz. Meglátrént, hogy néhány iskola-
fenntartó hilközség kénytelen volt a ma is
felleltlenül szükséges iskolák, vagy tanítói
lakások felépítését elhalasztani vagy befeje-
zés nélkül hagyni. Különösen azok, akik az
építkezést már megkezdették, de az anyagi
erő hiányában be nem fejezhetők, 1926.
március 10-ig tegyenek sürgős jelentést az
egyházmegyei főtanfolygólói hivatalnak, hogy
az viszont illetékes helyen jelenléte és meg-
felelő támogatást kieszközölni iparkodjon. A
siker érdekében legyenek a jelentések rövi-
dek, mégis annyira részletezők, hogy látni
lehesse, 1-ször miért szükséges az építke-
zés? 2-szor minő források állottak eddig ren-
delkezésre? mi történt eddig az építkezés
érdekében?

ad 140.1926. sz. **Árvizkárosultak.** Vona-
kozással az Öngumeltóságának az Érsek,
Apostoli Hornmágy Urnak 140.1926. tsk. sz.
(megjelent a Katolikus Iskola, f. évi 2. szá-
mában) rendelkezésére pótlólag feljuttatott az
Iskolagazgatóságokat, hogy az árvizkárosultak
részére gyűjtött összegről a n. m. valós-
és közb. ügyl. miniszter úrnak 1926.
évi 5647. sz. rendelkezéséhez (megjelent a
Hivatalos Közlöny f. é. 2. számban) képest
a vármegyét ktr. tanfelügyelőknek is te-
gyenek jelentés.

385.1926. sz. **Levente ifjúsági Egylet.**
Vona-közással az e tárgyban már kiadott
egyúzhatótsági rendelkezésre az alkal-
malommal feljuttatott az egyházmegyei r. h. tanítói-
kát, hogy a levente ifjúsági szellemi és
lelti életének fejlesztésére irányuló mozgalom
élére álljanak s annak eredményessége
érdekében befolyásukkal és munkálkodásukkal
minden tőlük tethető kövessenek el.

439.1926. sz. **A közalapítványi
urad. által** fentartott, avagy segé-
lyezett iskolák iskolaszéki elnökségeit
felkérem, hogy az iskolaépületek és felszerelések
hiányáról és arról, hogy a közalapítványi
uralmat milyen címen, milyen kötelezettség ter-

heli, nekem 1926 március 10-ig íggye-
nek jelentést.

Határidő emlékeztető.

Tanítói névtár az iskolák részére folyta-
tatólagosan megrendelendő ott, ahol még
nem szereztették be.

Katholikus Iskola 1926. évi 30 ezer K-ás
előfizetést díjat beküldendő.

Zár számadások és köllsegelések folyta-
tatólag küldendő.

Nyugdíjintézetli járulékok befizetendő,
ha még ez ideig nem történt volna meg.

Tegdíjhátralételek 1926. évi 30 ezer K-ás
tagdíjakat a kört pénztárosoknak haladé-
k nélkül küldjek meg.

Hivatalos felterjesztések alkalmával min-
den egyes esetben az előző hatósági intéz-
kedés hivatalos számára hivatkozni kell.

A körök élete

Hözi: az egyesületi titkár

A **siklósi esperesi kör** özi kögyűlése
szép tartalommal zajlott le. Nagy szeretet-
tel üdvözölték Kirschanek Ödön herilt-
tanfelügyelő urat. Kirschanek Ödön az előző
székhelyi tartalmas megnyitott tart; az új
tantervből kiindulva, mely örökéletű java-
kat altar megmenteni, melyek: Isten, haza
és munka, állandóan lekövető a hallgató-
ságra" címen szép és tartalmas érte-
kezést olvasott fel. Ezután Schmidt Vilmos
új elnök tartott igen szép előadást az
énekeltek módszereiről. Mayer István tan-
ítói értekezése az új tantervről is szép
sikert váltott ki. A kör belép a kath. tanítók
országos szövetségébe. Schmidt-Somssich
fele énekimát a többi esp. körök figyelmébe
ajánlja a kör.

A **pécsvárad espereskör özi kögyűlése.**
Ürvendés tény, hogy a körí gyűléseken
nemcsak a tanítók, hanem a paptagok is
élénk részt vesznek, s közös erővel tye-
heznek megoldani a néprnevelői fontos fel-
adatokat. Hahmann Márton naggyalpi tanító
a tantervjavításra vonatkozó szép előadást
tartott. Hegyvárosi szavakkal emlékeznek
meg Nagy Zoltán szellemi r. h. kántorantitőről.
Az előlétség részvétet fejezte a körnek a
kedves haritárs elhunytá alkalmából. Tár-
gyalták meg Velledits László „Harcolatok a
naggyülréről" című közleményét, s megüi-

közésüket fejezték ki felette, hogy tantó a
saját haritársai, képes kifizetés. Több
hisebb ügy lezárta, galálása után az elnök a
gyűlést eloszlatja,

A **mágyosi esperesi kör özi kögyűlésén**
előszörban kiemeltendő Horváth Mihály vil.
elnök szép megajltója a tantóit hivatásról.
A tudást mélyíteni, a művészi érzéket a val
lássalaggal és hazafassalaggal fejleszténi
kell, hogy az újabb pedagógiai irányelvek és
víványaink sajátunkká váljanak. Igen
szépen sikerültek a gyakorlati előadások
is. Horváth Béla nyelvből Hering József
alkalmánból tartott mintaelőadást. Megke-
resik a vármegyét köllgazgatást bizottsá-
got, hogy a törzshölygvezetés díja 10 arany-
koronában állapítsák meg. A kath. tanítók
országos szövetségének naggyűlésére
Hering Józsefet küldték ki.

HIREK

A **sixtina énekkara** a husvétí
ünnepek után, április hó harmadik
hetében esedékes pécsi szereplése
a legszelebb hürü, osztatlan ér-
deklődést váltotta ki már eddig is,
ami érhető. A 68 tagból álló ének-
kar hatalmas programjában az
1500-as évek zenei fennelésének oly
remekét hozza, melyeknek lélekre
marhólo fensége egy egész életre
kiható szenzáció erejével bír. A han-
verseny munkálatai serényen foly-
nak. Az előléhszító bizottság felhéri
a vidék jelentkezőit, hogy a han-
versenyen való részvételüket legke-
sőbb március 7-ére jelentsék be,
mert azonnal nincsen abban a hely-
zetben, hogy jégyeket fentartson.
Jelentkezni lehet Fejes Károly, pécsi
székese gyházi sekrestyeigazgatónál.
Szentélyi ülhöly 200 ezer K, szen-
télyi oldálan levő ülhöly 150 ezer
K, hajóban ülhöly 100 ezer K, álló-
hely 25 ezer K.

**Kérelem az egyházmegyei
plébános és kántorantitói urak-
hoz.** A Streicher féle „Schutz-
engel" c. német imádságos és ének-
könyv tavaly megjelent VIII. kiadásá-
ból még csak csekély számú pél-
dány van, úgy hogy rövidesen új ki-
adásra lesz szükség. Hogy ezen új
kiadás az igényeket (főképpen az
énekrészt illetőleg) szélesebb kör-

ben kielégíthesse, szíszellett kérem
a plébános és hántor urakat, szíves-
kedjenek engem értesíteni, hogy mi-
lyen — esetleg újabb énekek felvé-
telét kívánják és tartják előnyösnek
az új, IX. kiadásban. Az imakönyv
főkéleltetésé érdekében minden
szíves fanácstól és útbaigazítást kö-
szönettel és hálaál fogadok. Lányi
Emil, hifoktató. (Pécs, Papnövelde-
ucca. 3. sz.)

Pásztorjáték. A lipótói róm. kath. iskola
tantermben a tantók az iskolás gyerme-
kekkel pásztorjátékokat adtak elő. Bartha
István „Haracosny" c. darabja került színpa-
ra. A teljes sikeri nagyban növelte a szereplő
angylok küllön-küllön piros, lehérs és zöld
színnel ruhákban való megjelenése. Ugy ezek-
nek, mint a többi díszletek sikeres elkészíté-
tése a k. tanító fáradsáttalan feleségének
érdeme. A szísta jóvedelme a „Levente"
alapja ment.

Gyermek-archépek. (Monológok, dia-
lógek, 8—13 éves gyermekek részére.) Irta:
Korokony Istvánné Szírásszék Lujza. A szerző,
ki maga is a tanítói pályán működik, ki
müveit létezik a közelethez írja. „Gyer-
mekeségem napugorras emléken részeket
leltem, amikor a „Gyermek-archépek"-et
kényvvalakban megam előt látom". „Sze-
retném az iskolánkhó visszaosztolálni, amivel
nalamikor segítélt", s. b. A kis könyv 11
darabot tartalmaz, melyek közül a legsike-
rtebbek: „Az elbizakodott", „Levél Jézus-
kához", „Bucsuflja", „A haza mindenek előt",
„A háboru napja", „Lulu és „Pirokha baba",
„Egy cserép virág". Mindmennyi a gyer-
meklelteket lételegtelően alaposan ismerő
íróné igen ügyes szellemi terméke. Tolla
színes, kedves, szellemes és hangulatos.
Iskolai előadásra a megnevezetteket me-
leg ajánljuk. A darabok alakí és nyelvi
szemponból megfelelőek. Kapható: Marti-
neum-könyvnyomda részvényirtarság, Szomb-
athely. Ára: 2 pengő.

Dalcsi Sásdon. Március hó 6-án a
Királyi díjas pécsi dalárda az Apolló-mozgó
helyiségeben egy este műsor keretében
szórakoztattja Sásd és vidéke községeit.
Az oly sok kitüntetéssel elhalmozott dalárda
legszebb tudását adja a műsorba, melyet
zeneszmakó tesznek változtatások. Soraink-
két feljuttuk a Sásd vidéki haritársak figyelmé-
tén ezen kedves és nemes szórakozásra,
melynek kezdete 7 órákor lesz.

Követendő példa. Személyi, 120 párt
számállo fillális kis hitközség, hogy iskolája
harmóniumhoz jutasson, páronként 10 kgr.
buszát vetett ki tagjaira s így nélküli, hogy
a híveinek nagyobb anyagi megertheltését

VIRÁG FERENC,

PÉCSI MEGYÉSPÜSPÓK.

A pécsi egyházmegyét már hosszabb idő óta állandó feszültségben tartotta a pécsi püspöki szék betöltése. Napirenden voltak a különféle híresztelések. Aggodalom szállta meg a lelkeket, vajjon a kinevezendő új püspök személye megvannak-e fogva hozni az izzó hangulatban lévő kedélyekre?

Vége megérkezett a hír, hogy **ő Szenté, XI. Pius pápa VIRÁG FERENC** székszárdi apátjelölt, kormányfőtanácsost pécsi megyéspüspökké kinevezte.

A villámgyorsan szálló hír meglepetést és örömet váltott ki a lelkekben. És pedig tömegek lelkeiben. Mert Virág Ferencet Pécsell és az egyházmegyében százan és sok ezren személy szerint ismerik, szeretik és becsülik. Szeretik azaz a szeretettel, amellyel a hívők a lelkiességben magasan tűndelő új papot szeretni szoktak. Becsülik azaz a becsülettel, amely az olyan harmónikus léleknek kijár, akikben az értelem és a kedély, a jószág és szigor, a mosoly és komolyság, a határozottság és az alátalosság a pápi egyéniségek egyik legértékesebbikét formálta. És ez a kép elevenedett föl ezek lelkében, akik szájról-szájra adták, hogy kicsoda a Virág Ferenc, a nép gyermeke, a hívők atyja, a szegények vigasztalása, a papok testvére, a tanítók barátja.

Mert így van. Ezt ezen a helyen külön is kiemeljük. Valóságos fogalom a neve. Fennkölt gondolkozására és igazságosságára jellemző, hogy még az olyan tanító is, aki ellen Virág Ferenc, mint kerületi tanfelügyelő könyvelten volt fejelemi úton eljárni, akkor is, de még most is csak a legnagyobb rajongással és szeretettel emlékezik meg nemese külseiről.

Miközben a nevelés, tanítás és a lelkek gondozása jellemelte. Mind-egyik pedig nagy mértékben és fennkölt lelkiállattal úgy végezte, hogy egyre nemesek lettek, de Rómában is a kellett ismerni valamennyi nőt.

Virág Ferenc 1869. aug. 22-ikén született Bonyhádon. 1892-ben szentelték pappá. Volt karkaplan, az eszteródi kereszti és semináriumi lelkizigazgatója. A teológián a pedagógiai és szociológiai tanította. A tanítóképzőintézetnek és a főreáliskolának hittanára is volt. 1912-ben papt, (amikor új könyvek között bucsináltak — körözezték alapították nevére) majd 1922-ben szakmai-Belvárosi plébános és egyúttal esperes-kerületi tanfelügyelő is nevezeteli ki. Megalapította a pécsi urak kongregációját, a kath. legényegylet szervezésében és vezetésében első helyen állott, 1896-ban kiadott Nevelésiana ma is általánosan használt könyv, levevény részt vett a kath. sajtóállalattal alapításában és az újságok szerkesztésében.

E rövid vonásokból is megállapítható, hogy Virág Ferenc a pápi hivatalhoz tartozó összes ágazatban nemesek levevény részt vett, de élevalhatetlen érdemeket is szerzett a tanítás, nevelés és lelkisportokodás terén.

A pécsi egyházmegye tanítószága léhát a legnagyobb örömmel, lelkesedéssel és bizalommal várhatja új Püspöcöt, mert hisz a tanítók közt életben, ismeri a tanítóság ecmény baját. Fennállt Püspöcöt, lelkiélet és megértő jószág atyai szíve biztosítással szolgálhat arra, hogy az egyházmegye Püspöcözt a tanítóság megértő, gondos Atyja less.

Isten bőséges kegyelme és áldása kísérje hozzánk!

Tanítók ünnepe.

... ex Ur angulare... ehengerítet a követ" Mt. 28.

Az Úr Jézus dicsőséges feltámadásának legértékesebb vonása az, hogy nem mese, nem legenda, nem jámbor lelkek hagyomány, hanem történelmi tény. Amit az Úr életében ismételtén mondott tanítványainak szüvedéséről, haláláról, a kereszt gyalázatairól — mind beteljesedett. Amit az Úr életében mondott feltámadásáról — az is beteljesedett. Az alzó örök nagy hasugsága, Mária Magdolna örömteljes felkeltése, az emuasi tanítványok tanúságtétele, az apostolok hité és vértanuhalála mind ezt az egy szót fonja körül: „és harmadnapon föltámadok”.

Boldog valóság ez a dicsőséges feltámadás. De ha magában a tényben a végtelen isteni mindenhatóságát esodálom, akkor a tény kísérő apró körülményekben a végtelen isteni jószágára kell találnom. Nem is keze érintése kellett hozzá, hanem isteni aharatának rezdülése elég lett volna, hogy útból minden akadályt elhárítsom. És ő mégis azt airta, hogy mások is részt vehessenek az ő dicsőségében. Azt airta, hogy az Úr angyala hengerítse el strjáról a követ.

Micsoda öröm lehetett a követ hengerítőnek öröme! Nehé is van része ebben a nagy tényben; hogy Krisztus föltámadhatott, azt a utlag neki is köszönni, neki, ahi a strkövet elhengerítette.

Meghívó

a Pécs egyházmegyével Róm. Kath. Tanítóegyesület választmányának és igazgatóságának f. évi április hó 29-én délelőlt 9 órakor a Belvárosi Kath. Körben tartandó együttes

rendes gyűlésére.

Tárgysorozat:

1. Előnköt előterjesztések.
2. A mult választmányul ülés jegyzőkönyvének hitellestése.
3. Títhámi jelentés.
4. Az esp. kerületi tanítói körök működésének ismertetése.
5. A beérkezett pályamunkák ismertetése.
6. Pöpénztáros jelentése és az 1926. évi költészetvers megáallapítása.
7. Számvetésigáló bizottság jelentése.

Ahik a nép tanítói és nevelői vagytok, nem éreztétek vajjon már ti is ezt az örömet? Ti, ahik szívek és lelkek strjáról elhengerítettétek annyiszor követ, hogy azokból föltámadhasson Krisztus.

Nem mindig lillom a gyermek szíve. Vagy ha lillom is, strók férgé ragódik a szíromlevelek alatt. S ha nem eszik is férgé kitűről a gyermekt szímbé, elég ha a benne rejlő rossz — közős apától származó közős örökség — alattomosan bonfja ki szárnyait. Ahik mélyen néztek gyermekszímbébe, tudják, milyen mélység a gyermekszív. Lent a mélységben a jószág, a szelidség, a szeretet tündérel oly sokszor foglyat a szív börtönébe, amelyet quadrumos kövek takarnak be. Ha nincsen kéz, amely jelfnyissa a börtönt ajtaját, akkor elfonnyadnak tünder lakói. Akkor nincsen számukra föltámadás. Kéz kell, amely elhengeresse a követ.

Kéz és szív kell, tanítók és nevelők jószág szíve, amely a gyermek szívében rejlő jószágot föltámassza. Ez a mi hivatásunk igen nagy nehézsége és még nagyobb szépsége.

A jó föltámadásának angyala minden tanító és minden nevelő. Hurrét ünnepe, ami ünnepeünk, a követ a strkövet elhengerítő ünnepe.

Dr. Ákos Ferenc.

6. Pályadijak odaítélése.
  7. Új pályatetelek kiírása.
  8. A közzgűlés helyének, idejének és tárgy-sorozatának megáallapítása.
  9. Indítványok.
- Egyben felkérjük a számvetésigáló bizottság tagjait, hogy a számvetésigáló felülvezetése céljából ugyanezen napon és helyen délelőlt 8-9-jeg föltétlenül megjelemlt szelvezkedjenek.

FIGYELMEZTETÉS. Az előzetesbábók értesítésében az igazgatóságunk és választmányunk feljelt a tiszteltleone, a tanítóképzőintézet (gazgaton és a választást igazgatóság) tagokon kitűl a tanító körök egghást (ker. tanfelügyelő) és utlagi elnökét.

Pécs, 1926. április hó 1.

Komócsy István,
elnök.

Báter János,
titkár.

A Szivgárda jelentősége.

1925 október 24-én délelőtt az a részhr regmett meg a székszárdi katholicus hívek leheték, hogy é a tiemplom i lehetetlen, lehetetlen! — mondták egymásnak az emberek. De a hír vonának bizonyul. Szép öreg templomunk, mely néhány órával előbb még kedves harangjával imára hívott bennünket, — lángban állott, — harangja megmúlt és néhány óra alatt a kereszt, mely biztatón mutatott az ég felé, lehangozott és nagy robajjal a földre hullott. Beláthatatlan mély érzésünk e pillanatban, melyet soha-soha felelt nem fogunk! Lelkünkben csak egy kérdés tört fel szűzlelénk: Ki gyújtotta fel templomunkot? Ma már tudjuk. Gyerekek!

Igen! Gyerekek gyújtották fel a templomot, ügyzetlansággal! Gyerekek, — kik talán tavaly meg hozzám jártak, kiknek lelket iparodtunk széppé, nemessé, istenfelőbe tett, s kik midőn látták, hogy lángrobban az eldobott éggyújtószál, elszaladtak, mert csak egy gondolat jellemeltette meg őket, hogy tetűhért tessék fenytük jár. Nem szólt meg lelkük nemesebb érzése, hogy a templom, az Ur Isten, a kis Jézus háza ég, a templom, hol az első szent áldozáshoz járultak!

Kedves Kántársak! Ez az eset csak egy parányi mozaikövecske azoz az szomorú képhez, mely minden oldalról élénk tárul. Rablás, gyilkolás, öngyilkosság, lopás s a bűntettek minden faját szemléltethet napról napra. Pedig ezek csak a látható, nyilvánosságára került bűnök, mennyi lelt a titkos száma, melyek a földi bíró elé soha sem kerülnek! Mintha a nemesebb érzés, az Isten és Hazaszerelet az embert szűkebből kihaló félben volna. A háborús, a destruktív saját megingatja az Istenbe vetett hitet, s ezáltal megindult az emberek lelkeiben a bomlászó folyamat, amely immár megméri karos gyümölcsseit.

Fizikai törvény, hogy a lejtőn megindult test fokozatos sebességgel rohan mindaddig, amíg valami erő utábján meg nem állítja. Az erkölcsi élet lejtőjén megindult lélek is rohan a biztos vég felé, ha csak valami fermészefőlött erő gátat nem vet utábjá. S ez a természet felelti ér: az Isten!

Az emberek lelkebe vissza kell állítani a jutalmazó és büntető Istenbe vetett hitet, és államok alkotóinak törvényeket, szabványokat a fogházak számát, szervezeteinek a bűnöszereket túl külső eszközökkel megakadályozni lehet. Talán szigorú rendszabályokkal csökkenteni fogják a látszó, illetve külső következmények jár bűnök, de az elrejtett vétkeknek gátat vetni nem tudnak. Egy parányi élő hit nagyobb erő

és hatalmasabb tiltó szó, mint a világi hatalom minden katonája, minden hősrája és minden büntető eszköze. Az a tudat, hogy egykor számtal van az adni legrejtelmesebb gondolatunkról, cselekedeteinkről, mindenért büntetés vagy jutalom jár, egykor meg kell jelenünk az örök Bíró ítélőszéké előtt, és a tudat oly erő, oly hatalom, melyhez hasonlót a külső élet felmutatni nem tud. Az államhatalom első rendű érdeke, hogy ezt a hatalmat megszerezze s akkor nem lesz szükség anyai rendőrré, mert minden lélekben ott fog élni a megvesztégethellen ör: a lelkiismeret.

Hála Istennek, a nagy munka, hogy a lelkében szunnyadó hitet felébresszék és ismét lángra lobbantassák az Egyház részéről már megindult. A nagy munkának egy ilyen mélyre és messze kiható eszköze a hitbizalmat egyesítések, ezek között a Szivgárda is. A hajt csejtrájban kell gyűjtetni, az ifjúság lelket kell megnevesíteni.

Az Ur Jézus szent szót szeretessük meg kicsingyeinkkel. Könnyebben megy ez, mint sem gondoljuk. Oszlályomban (az V. VI-ban) bevezettet a hoi első péntek megünnepelését.

Megelőzőleg szent Margit életét ismerettem. Oh mily nagy gyönyörűséggel figyeltem a meghatottságtól könnyben uszó szemeket és a szent bersengést, mely az elbeszélés alapján lelkükben fakadt. A legelső pénteket nagy ünneppésgé ünnepeltük meg. Kicsi oltáránk azóta roshadozik a sok útrágtól s a többi péntekre már kislányaim figyelmeztetnek. Ugy szeretek most tanulni és sokkal könnyebben tanok mint azelőtt, újságoita az egyik s én szleve világoztotam fel őket: mert a kis Jézus megáldja munkáikat. Nagy volt az örömem, mikor néhányan jelenlettek, hogy a legközelebbi első péntek már otthon is meg fogják ünnepegni, édesanyám képet és kis szobrot is veit — mondták. Hála Istennek! Gondolom, a gyermekek elbeszélése nyomán talán a szülők lelkeiben is egy nemesebb hang resonált.

A mi feladataink nemcsak az iskola falán belül tanítanak és nevelnek, hanem a szülőkhöz kell férköznök, hogy a házi és iskolai nevelés egymást támogatassa, hogy így hitű, jellemes ifjú nemzedékkel neveljünk Istennek és Hazánknak.

A Szivgárda első célja: Jézus szüvéhez vezetni, a gyermekeket. Szeretetet ébreszt a kis Jézus iránt a gyermek szüvében igen könnyű, mert a harcsonyi kis Jézus minden gyermek házában szerelt, tehát a meglovó érzéseket kell meglyítani és gyümölcsöztetni. A gyermek lelke olyan, mint

a lágy viasz, úgy alakítjuk, ahogy akarjuk, csak megfelelő művészi kéz kell hozzá.

A Szivgárda katonás szervezete. Jömrött a kicsinyeket, nemcsak a jókat, hanem mindenkit, akit — ismerve a kötelességeit gárdista akar lenni. A Szivgárda a jókat jobbakból, a rosszakat jókba neveli. A gárdában a kis Jézus tanítja testvérként imádkozni, az Ó kedvességét mondják el napi imádkozatoknál, legelőbb egyszerű, ártatlan, tisztá szövecskéjükből fogadják megnyelt Testvérkéjükkel, és szent áldozásnál az Ur Jézus formálja a lelkeket s miként a róza csak a napfény hatására bonlja ki a szirmait, úgy a lelkek is az Oltárszeregből fejleje áradó szeretet hatása alatt fogja felkaszáni az erények hamvas utráját.

A Szivgárda gyakorlati vallásosságára nevel. A gárdista a kis Jézustól ismeri és tanulja meg szűléit, testvéreit, felebarátot szeretni; engedelmess, szorgalmas lenni otthon: kötelességtudó az iskolában, illetelmess és tisztességtudó az utcán. A kis gárdista kötelessé szüvében időnként csaled lapokat kitöltetni, melyekből a Szivgárda vezetője tudomást szerez a tagok otthoni magaviseletéről.

A Szivgárda különleges célja a gyermekek révén a családokhoz, a szülőkhöz jutni. A gyermek otthon is apostolokdik. Jö magaviseletével, imájával buzditólag hat környezetére. Szűléit közös imára hívja. Mely szűlék képes ártatlan gyermeke kereset elutasítani? Kivánságra vele imádkozni, kivánsára elmegy a Szivgárda ünnepléyre, gyermeke kedvéért a templomba is ellátogat s így Krisztus szelleme lassan-lassan átjárja a családot. Amt nem sikerült felnöletknek, az sikerül az ártatlan hisdedeknek. Gyermekek segítségével egész családok vezethetők az Ur Jézus szentesség szüvéhez.

A Szivgárda kétös cél szolgál. Először is az ifjúságot nevelni, lelket nevesíti szeretettel, hitatással, szoktatással, természet és természetfeletti eszűközzel. Öntudatos, jellemes katholicus nemzedéket nevel, kik Isten és édes hazánk javára egykor munkálkodni tudnak és akarnak is!

Másodszor a Szivgárda befolyását gyakorol a szülőkre s ezáltal a gyermekevevésre is. Az igaz vallásosság gyökere a családban van. Vallásos szülőknek lesz hitű gyermeke. A Szivgárdák az egész országban el vannak terjedve. Dalamennyit ifjúsági egyesület közül e gárda az, mely melyreható és széleskörű munkája révén a lélektelmes terén a legmesszebbmenő hatást ért el. Ötévés fennállása óta 100.000-nél több gyermek volt tagja s ma működő tagjainak a száma meghaladja a 40.000-et. 112 pap, 170 tanító, 60 tanító és 36 apaca vezet jelenleg Szivgárdát. Ezen egyesület csodálatosan terjed, pedig a központi veze-

léség nem fejt ki különös agtálást. Nem is célja, mert a gárdavezetőre né rabészéltére, sem felső parancsra, hanem belső szözatra szervezve meg kis csapatát. Az Isteni Mester agtál a gárda érdekében az egyesek lelkeiben s a vezetőh nem számitának elismerésre, sem külső sikerre, hanem mindent Krisztusért tesszenek. Ó fog egykor büntetni, de jutalmazni is. A Szivgárda hatása oly mértékben fotozódik, amely mértékben befötti a vezető lelket a krisztusi szeretet. Lángot gyújtanak s azt jöhoznak csak az tud, kinek szüvében ég az Isteni Szív iránti málységes, önzetlen szeretet. Ahol szeretet van, ott Isten áldása s ahol e kettő, ott a győzelem és diadal.

A kis gárdisták egy hadsereget képeznek, melynek vezére az Ur Jézus. Az Ó szentesség szüvéből indulnak a lelkeket meghódítani s Hazá térek vissza. Ez Isteni vezer kavácsol számunka szeretetéből jögyverekbe s az Ó áldásával győzedelmeshedik a kis gárdista. A parancsot a Szív újság adja, melyet minden gárdista tagdíj fejében kap s azt köteles olvasni. A gyermekreható kedves kis mesék keretében érkelettel intelmeket és erénygyakorlatokat tartalmaz. A Szivgárda így küzd a destruktív saját ellen, mert a Szív újságot a szülő is olvasni fogja, megkedveit a vallásos irányú olvasmányokat, továbbá számos valódi kérdésben felvilágosítja olvasót.

A Szivgárda nevelő hatása ott mutatkozik szembeötően, ahol a vezető hivatkozott nagy tanító, ki a gyermekeket 6, illetve 9 esztendőig tanítja s ki az ismétli iskolából kikerült ifjúságot egy hónapig megfelelő vállaltó egyesületbe képes tömöríteni, mely a nem munkát, lelkük gondozását tovább trányítja.

Nagyon kíváncsok volna, ha az ismétli és iparostanoncsholák növendékeiből is szerveztéknek Szivgárda, mert ezen gyermekek lelki gondozásában alig részvesznek s így különösen a gyárakba, nyomdába járó gyermekek, továbbá a tanonokok minden védelem nélkül ki vannak téve a rossz társak, mozi, ponyvatradalom stb. lélektörtő hatásának. Ne csodálkozzunk tehát azon, hogy növendékeink befejezve a mindennapi iskolát, elhagyják jó szülőszület, templomkerülő, vallástalanokká leszenek. A kertész, kerülő, vallástalanokba leszenek. A szabadba ha a kis palántát a melegágyból a szabadba ha átültet, tovább is védni tanuszólja, vagy utar ellet, ápolgatja, gyomlalgatja, míg prágot, gyümölcsöt nem tart, a lelkeket az iskola, a nemes kis palántát, a lelkeket az iskola, a szeretet melegházából kitéljetjük minden védelem nélkül az élet háztetőre. Nem csoda, ha az élet utarait megtepkli, megfosztják illomos fehérsegüktől s melött még prágot fahaszthatóknak, elmerülnek az erkölcselenség hullámaiban.

Apostolokdjunk! Nehéz, de magaslatos és szent munkálkodás ez. Híncserzés, melet a ruzda, a tűz meg nem emésztéhet. Tövises az útja, de könyörületes és szépbe adásolja a szerető, egy rózsája és sugárzómba vonja a szétlöt Artóló áradó mindent és mindenkit átélteti, jutalmazó szeretet!

Megcsontított édes hazánkat régi nagyságában hatalmában csak hihű nemzedék kaphatja vissza jutalmul. Mindent tehát letenért s Hazzáért!

Treeer Iona,
szekszárái tanítónő

Az orgonáinkról.

Keller János, magyarországi kántortanító.

Tökéletes eszközzel kifogástalan munkát nem végezhetünk, rossz orgonán művészi teljesítményt nem nyújthatunk. Miután az egyház főként művészi teljesímenyt kíván, (joggal teszi) legelőbb követelményünk a kifogástalan felszerelt kórus úgy orgona, mint kántor és szerkönyvek tekintetében. Már most tekintünk be hazánk, vagy szűkebb egyházmelegny templomaiba s lássuk orgonáinkat: Szörny a kép, mely a legjobb kórusról ránk mered. Lehetetlen kivétel, a templom siljéle díszonól lételetlen orgonaszekrények (szokszor bagolyvárak, tyúkrecekek) tekintenek a szemelőre. Ezek tartalma pedig nem a hangszerék királymájára, hanem z utcai kintorna hangjaira emlékeztet.

A szálkák zörögnek, a csuzkák nyekegnek, a fűvő, mint vészes ember tüdije fűtül, a sipok hol szólnak, hol nem szólnak, hol pedig mindig szólnak. E leírás korántsem túlzás! Szomorú pedig az, hogy ép ott találjuk a legrosszabb orgonákat, hol az ember legelőbbében van a gyárhoz. Pl. Baranyában alig talál az ember jó orgonát, pedig biruk hazánk első orgonagyárárt. Hasonlóan vagyunk a pécsi székesegyház kórusával. Birunk egy európai hírel bíró keri s hol marad a nevelő hatása? Magában Pécs városában nem találó erdőmnyre. Azután hány vidéki kántor lelkesedik a pécsi székesegyház kórusáért? Ki rajong a polifoniáért, az a coppella karokért? ... Ki érti a polifoniát? ... Ki ismeri Palestrinát és kortársait?

Azonban maradjunk az orgonánál! Több plébános, mint „Rector Ecclesie”-i megkérőzzük, hogy hát miért nem áldoz a híközség az orgonára?

Hisz a szent tényközeleknél a legbensőbb áhitató a legszentebb pillanatokban lerontja az ilyen recsegő, szuszogó szerszám. Azután a kántor a legjobb akaratral sem képes egy 4 ütemes kobencát rendszeren lejátszani! Kivételök a templom és a hívek szegényeségére, a templom pénztárának igénybe vehetlenségére, az orgonaal elérhetlenségére és sok esetben egy sokat jelentő költségnyés kíséretében a kántor úr nem íróközségére. — Jól ismerem a falusi helyzeteket s tudom,

hogy esetenként más és más a helyzet.

Ugy tapasztalom, hogy időnkben egy nagyarányu egyházi restauráció van folyamatban, mert sürűn olvasható telemlomépítésekéről, javításokról, festésről, harangok szereléséről, ruhák készítéséről s hasonlókrol.

Itt, ott szerelik az elektrivált orgonásipokat is, azonban, hogy ezek csak töredékét képezik az orgonának s mechanikailag nem számítanak, nem sokat jelentő. Az orgona a templom mosloha gyermeke. Szerintem az orgona szigoruan veit templomi szertvény s annak újáépítéséhez, állandó karbantartásához ép úgy meglehet szerezni a költségeket, mint festéshez, ruhákhoz vagy harangokhoz. Hisz az orgona napról-napra közreműködik a kántor játéka által a legszentebb áldozat bemutatásánál, kell hogy annak fényét ékesítsölása által emelje s az áhílatot növelje.

Az orgona egy roppant komplikált hangszer, mely állandó ápolásra szorul. Evi 50—100 kgr buza értéke által ezen állandó karbantartás könnyven biztosíthatjuk (Pl Magyarorszánt) évi 60 kgr buzárt fizet az orgonajavítóknak.

Azonban az orgona legjobb ápolója a kántor legyen, kinek kisebb bajok gyors javításához feltétlen értenie kell. A kántornak ismernie kell orgonáját a legapróbb részletekig.

Itt is szabadjön egy néhány anomáliára rámutatnom! Vessünk pl. egy pillantást az orgona asztalainkra!

Mennyi szeretetlenség nyilvánul meg az orgona asztal környékén. A gyertya cszepek tengere jobbról balról, a billentyűkűn, regiszterek, por a fedőlapon, sár a pedálok alatt.

Az orgona felele sok helyt állandóan nyitva, ritkán zárva, regiszterek kihuzva, könyvek szanaszét sít sít.

Egy tekintet az orgonaasztal környékére s fogalmat alkothatunk a kántor zenei tudásáról. Ha pedig orgonajátékokról szegénységibizonyítványt nem kívánunk kiállítani, úgy apád-vakosokat rögtön dobjunk tübbe! Zavar eselén rugást, ütést kerüljünk, mert ezzel csak ártunk.

Lyegezzünk az orgonajavítóól (sohase legyen vándoról) ellesni egy-mást, kérjünk tőle állandóan tanácsokat a kisebb javítások illetőleg, kezeljük orgonánkat, mint szerelői gye-mekünkét.

Szabadjön még megemlíteni a kórus könyveit. Országos szokás szerint a kántor szerzi be összes kántorkönyveit. Kevés helyen látam a templom tulajdonál képező könyveket. Nem állítom, hogy jogos — azonban méltóvoss kívánság volna részünkről, ha a templom pénztára terhére szeretetnőben a szerkönyvek Kántorváltózás esetén lellárlag venné, át, az új kántor a javítóól az összes műveket. Azután egy nagy leltározást bírna ezen rendszer. Amennyiben csak az egyház által beszerelt könyvekbl volna szabad énekelni, úgy eleve elejét lehetne venni minden jóváhagyatlan fűzapoézis sorozásának. Kívánatos volna, ha minden egyházközség szigoruan előírná a használható kántorkönyvet, (hazánkban legkiválóbb má a Kersch Ferenc féle) úgy megszűnne az „ahány ház annyi szokás” rendszeré.

Értesítés és felhívás.

Az Érsek apostoli kormányzó Úr Öngyüműködésőtl nyert előzetes engedély alapján közölöm kedves kántortanító társammal, valamint a ft plébános és lelkes urakkal, hogy terube metélet egy — Itzárolag a Pécsegyházmege területén működő kántortanítóól, lelkesekből és egéb egyh. zenelő foglalkozókból álló — egyházzenei egylet szervezése.

Cél: Az egyh. zenének az Egyház szellemében való megőlése, felújrozatása és megőléstása. Az egyletet tagjainak egyházzenei önképzőköre volna, mely az egyh. zenének minden ágában való teljes művelést kívánja lehetővé tenni. Megőléptandó eszközetvel tehát tránytöl, tőjéhető és oktató szerepet kíván betölteni, hogy a küszöbön lelvő egyh. zenei reform minél köny-

Visszaterve fentebb mondatokra hivatkozatom arra, hogy a plébános urak minden eszökből megőlélnak a zenemű tulajdonában, melyek a szertartások végzéséhez szükségesek. Miért ne lehetne ez az anyagi felelőség terhe mellett a kóruson hasonlóan. Ma miönn roppant drága a kotta bizony jól esne a megcsontított fizetésű kántornak, ha a templom szerzőné a kórus felszerelését.

Sok kezdő kántor sokszor nem is tudja mi kell neki, honnan vegye s haszontalan másókkal tölti drága idejét.

Már most lezárom az orgonáról írtakat, igaz kevés, de lapunk terével meg kellett alkotnom s most átérke a következő számban a sokat firtaltól népénekre.

nyebben legyen megőlésthető. Felkértem tehát mindazon kántársaimat, kik a kántor hívatást szívbőlön választék, az egyh. zenében képezni önjajtk megőlést az érdeklőség, valamint nemleget anyagilag áldozni hozzájáról, az egyletet a alakítását előléstő gyűlésen április hó 6 áa délelött Pécsset jelennek meg. Gyűlékezés a székesegyház előlt d. e. 9 órskor. Hasonlóan kérem a ft. lelkes urakat is.

Mindenestre kérem az érdeklődőket, hogy a alakítandó egyletbe való belépés szándékukat — tudvo, hogy a jelzett előléstő gyűléssre fizikai akadályok miatt sokan nem jöhetnek el — velem egy lev. lapon közöljék.

Magyarorszánt, 1926. március hó.

Keller János

Püspöki rendeletek

630/1926. ish. sz. II. Rákóczi Ferenc születése 250-ik évfordulójának ish. megőnépése. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr megkérésese alapján elrendelem, hogy a főhatóságok alá tartozó összes elemi és polgári iskolában f. évi április hónapnak egyik vasárnapján ünnepély tartassék, amely napon az Isteni tisztelet után az ifjúság az Iskolába vezetődel, ahol az ünnepség az iskola tanterületén által készített program szerint folyik le. Az ünnepélyen a Himnusz, Szózat és Híszkegye énekelendő, a tanterület egy tagja mondja az ünnepi beszédet s a tárgy-sorozatot egy-hét vers és kuruc dal előadása egészítheti ki.

II. Rákóczi Ferenc a magyar nemzeti történelem egyik leghtmagasóbb alakja, az

önzetlen és áldozatkész hazafiság mintaképe, az igaz vallásosság nevelő példája. II. Rákóczi Ferenc 250 évvel ezelött, 1676 március 27-én született. Ennek a napnak a megőnépését nemcsak a kegyelet és hála parancsola, de kötelességünké teszi azt a nemzeti közérzés s megővéletlki pedagógiai szempontok.

631/1926. ish. sz. Herezeg Ferencről működesének 40 éves iskolai megőnépése. A m. kir. vallás- és közokt. miniszter úr 17554/1926. VIII. a. ö. sz. alatt lelt megkérésese alapján elrendelem, hogy a főhatóságok alá tartozó összes elemi és polgári iskolákban a folyó tanév tartama alatt Herezeg Ferenc öröl működesének 40 éves jubileuma alkalomál iskolai ünnepély tartassék. A tárgy-sorozatba felvendő a „Híszkegye Istent-

ben", a Himnusz és a Szózat, mert ezek alaplegyenlőleg megfelelnek annak a nemzetfejtetői feladatnak, amely Herceg Ferenc-tródiát művelni kell. A tárgyszerűsége ezenek kitűnően felel meg, és a Herceg Ferenc életének és műveinek rövid jellemzése (előadása a tanterület egyik tagja), a költő egyik munkájának felolvasása, illetőleg előadása, ünnepi óda Herceg Ferencről (az ünnepek idejére rendelkezésre fog állni) és alkalmas ének vagy zeneszámok. Fő az, hogy az ünnepek a költő érdemeire méltó, nevelő hatású és a tanuló lelki megteremtőjévé legyen.

666/1926. isk. sz. **Hivatalos levezetése.** A nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 607/1926. eln. sz. rendeletével

Egyházmegyei főtanfolygói rendeletek.

598. sz. **Iskolaiüggyek mikénti intézése.** Ismétlenül megtörtént, hogy oly jelentések is beérkeznek, amelyeknek a beállítására a 671/1924. sz. püspöki körleveli rendelet értelmében mellőzhető lennének, így az alkotóellen, valamint a madarak és fák napjának megtartására, a beállításokra, tanügyiüggyekre, a tanítói államszolgálatra vonatkozó jelentések nem terjesztendők be. Munka- és köznevelésügyi miniszter úr felhívom a plébános, iskolaszek elnököket és isk. igazgatókat figyelmébe, a fentebb hibát követő 671/1924. sz. püspöki-körleveli rendeletre azaz, hogy ezen rendeletet tanulmányozzák s ennek értelmében járjanak el.

645/1926. sz. **„A Keresztény Politika“** c. mű beszerzését (Ira: Haller István nemzetgyűlési képviselő) annak érdekes tartalmát fogva ajánlom a tanítói könyvtárak beszerzésére. Megrendelhető az Iskolai pénztárak terhére is. Ára 25 000 K. (3 pengő). Megrendelhető az egyházmegyei főtanfolygóságot úján is. Postaköltsége ez esetben csatlólandó 5000 K.

648/1926. sz. **Kisebbségi tanítási nyelvi tanulásának kötelező volta:** Tudomásból és mihez tartás végett alább közlöm a vonatkozó nk. rendeletet: „A m. kir. vallás- és köznevelésügyi miniszterium 31.357/1925—VIII. e. u. szám. Adott eset kapcsán felmerült a szükséges annak, hogy a kisebbségi tanítási nyelvi tanulásának kötelező volta és abból nyert osztályozási jogi hatálya tekintetében rendelkezzen. Tudomás és intézkedés szükségére esetére mihez tartás végett közlöm a kir. Tanfelügyelő Úrral, hogy azokban az iskolákban, melyekben a kisebbségi tanítási nyelvi szabályszöveg bevezetését, a tanulóknak anyanyelvükre való tekintettel nélkül látogatni kell a kisebbségi nyelvi, valamint a kisebbségi nyelven tanított egyéb tanóráit s minden ta-

(megjelent a Hivatalos Közlöny 1926. évi 6. számában) akként intézkedni, hogy jövőben az egyházi hatóságok és egyéb szervek a hivatalból portóköteles vagy hivatalos felosztásra jelölésű feladatok elvégzése után csak az egyszerezes példányt kell megfizetni. Midőn ezen miniszteri rendeletre a főtanfolygóm alá tartozó összes hivatalokat értesítem, egyben jelzem, hogy 2269/1925. sz. körleveli rendelkezésem 3. és 4. pontját továbbra is teljes egészében érvényben maradáknak s így az egyházmegyei hatóságok vagy az egyéb hivatalokhoz intézendő megkeresések pontdíját a feladók hivatalok kölésekei mellett, illetve a leveleket kibéreltetve feladni.

nálut az osztályának megfelelő minden tantárgyból osztályozni kell.

A kisebbségi nyelvből, mint tantárgyból nyert elégtelen osztályzat alapján azonban csak azok a tanulók utasíthatók osztályismétlésre, akiknek az illető kisebbségi nyelv az anyanyelvük. Azoknak az a) vagy b) típusú iskolába járó nem kisebbségi anyanyelvű tanulóknak, akik nem az első osztályból kezdve járnak kisebbségi tanfelügyelő úrral iskolába, vagy a kisebbségi nyelv megtanulására nem képesek, lehetőleg kell tenni, hogy magyar nyelven sajátíthassák el a legkisebbségi tanítási anyagot. A magyar anyanyelvű tanulóknak, ha az illető a) vagy b) típusú elemi iskolába tanított kisebbségi tanítási nyelvet még el nem sajátították, mindig meg kell engedni, hogy magyar nyelven felelhessenek“.

652/1926. sz. **Iskolaiépítésre vonatkozó adatok.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi nagym. Miniszter úr 18.629/1926. Dl. sz. rendelete alapján felhívom a plébános, iskolaszek elnököket, hogy alábbi kérdésekre a kimutatásokat legkésőbb *fe. évi április hó 10-ig* hivatalomhoz sürgetés bevérdása nélkül küldjék be. Ez pedig:

1. sz. Kimutatás az 1918. évi november hó 1-óta befejezett új építkezésekről, beleértve azokat is, ahol az iskolaiépület vagy annak egy része már előbb is fennállt, csak meg nem felelő volta miatt újra kellett építeni.

1) A házszám neve:

2) Az iskola neve: (a külterület feltüntetésével).

3) Jellege:

4) Az építkezés befejezésének éve:

5) Az új épület (vagy épületrész) megjelölése (hány tanterem, tanítói lakás stb.)

6) Az új építkezés következtében hány tanteremnyi szaporulat állott elő?

7) Mekkora az új épület (épületrész) hozzávetőleges becsértéke?

Milyen összegei építési segéllyel járult az állam az építkezésre?

II. sz. Kimutatás az 1918. évi november 1. óta befejezett nagyobb lakóházokról, illetőleg átalakításokról, ahol ezek következtében az alapterület tényleg nagyobbodott.

1) A házszám neve:

2) Az iskola neve (a külterület feltüntetésével):

3) Jellege:

4) A tartozás, illetőleg átalakítás befejezésének éve:

5) A tartozott, illetőleg átalakított épületrész megjelölésével és annak feltüntetésével.

A körök élete

Közi: a titkár.

A dunaföldvári esperesi kör ószi ülése a zárda egyik tanteremében folyt le. Hímelkedő pontja Ambach Mihály esperes kedves megnyitóját, melyben különösen kiemelt a hivatalos iskolák elonyelt s a kath. tanító nemcsak az iskolában tanít és nevel, hanem az iskolán kívüli népművelésből is kivészt a maga részét. Rotter Anna dunakörmöki tanítónő szabad előadást tart a nevelésről. Fejlt a mai kor család- és társadalmi életét s különösen a női lelkekre való mélyesleges káros hatását s kiutal csak a mélyesleges vallásos életben talál. Nagy vita indult meg, melyhez hozzászóltak az elnök, Bors József, Hocsán Károly, mi által több életet üttek a kör életbe.

A széhszárdi esperesi kör ószi ülése a „Híszhegy“ elnevelésével kezdődött. Virág Ferenc apóplébános nyílt meg az ülést, ki azóta már a tanítóság örömeire pécsi püspök által nevezetett ki. Örömmel üdözlő a megjelenteket, mert az arcon látja a vígámságot, mely azt igazolja, hogy nem azért jöttek ide, mert az alapszabályok előírják, hanem örömmel, készséggel. Látja a szemekből kisugározó azt a fanatikus készséget, mely a nagy Magyarországot visszaadottsába veti hitét. Ha a tanítóságot új érzelmei hatják át, a jövő nemzedékét is ugyan-ezen érzés fogja átadni. Különösen a terhelte gyermekekre hívja fel a tanítóság figyelmét, neveljük azokat úgy, hogy azok is a társadalomnak hasznos polgárok váljanak. Hittel, akarattal, hitettség szorgalommal mindent le lehet bűteni. Azért főnök össze, hogy gondolatainkat kiterjesztjük, pedagógiai tudásunkat gyarapítsuk, hogy hituatónak annál könnyebben megfelelhessünk. Hituatónk teljesítésében nagy segítségünkre vannak

vel, hogy tartozás vagy átalakítás történt:

6) Az átalakítás következtében mely épületrészek alapterület és hány négyzetméterrel nagyobbodott?

7) Mekkora volt a tartozás, illetőleg átalakítás összes hozzávetőleges költsége? 8) Milyen összegei építési engedéllyel járult az állam az építkezésre?

Ahol építkezés nem volt, jelentés nem teendő. Viszont amely iskolára jelentés vonatkozik, a kivált fentebbi két funkció feltüntetni kellendő, mert a nem hiüldösül származhat mindenem hátrány a plébános, iskolaszek elnököt fogja terhelni.

hatalmas pártfogóink, ilyenek főpapjaink közül az esztergomi érsek, hercegprímás, bencs protoktorunk a tanítói munkát megbecsülő, tanítóit szerető volt meggyes püspökünk, jelenlegi kalocsa érsek, gróf Zichy Gyula dr. — Sajnos, elhunytak az egyházmegyeink éléről, azért kérjük a jó Isten, hogy oly útdot rendeljen helyére, mint O nagy-műtósága volt, ki a tanítókat mindig lelke tudta ölelni. Boldogok azok a tanítók, kiknek a jó Isten ilyen vezért adott. Kövessük volt vezérünket mindenben. Horvát Ignác, az egyházmegyei elnök indítványára a gyűlés gróf Zichy Gyula dr., kalocsa érsek úr O nagyműtósága érdemelt a jegyzőkönyvben megörökíti. Következik Schoner Simon tanítói gyűlöletli tanítás az O. oszt.-ban a könyvszerelő, melyhez többen is hozzászóltak. — Hálmán Ferenc tanító ismertette az új nemzetgyűlési „Treer Ilona a „Szózat“ jelentőségéről tartott előle volt, megszülemlendő felolvasást. Targyalták még az iskolaiúti népművelést és a Lenete egyesületet.

Plébános és tanító urak figyelmébe! Már megjelent Úrág Ferenc meggyes püspök úr Oméltóságának archiepiscopusi ítélete és szép kiutteleben. Egy kepelap eladási ára 2000 korona, melyből 20% tetszés szerint jötekyön célra visszatartható. Mielőbbi szives rendelés kér

Haladás-nyomda, Pécs.

A „Keresztény Politika“

Ira: Haller István nemzetgyűlési képviselő

Ára 25 000 korona. Megrendelhető az egyházmegyei főtanfolygóságot úján az iskolai pénztárak terhére is. Postaköltsége címén 5000 korona csatlólandó

Legifjabb tanítói fiainak végrendeletül

— SOMSSICH SÁNDOR —

Eihagyod hát te is a család fészekét,
És az élet rendje: less meg majd fészeked.
Össze gyűjtöd ehhez a peluget és mohát;
Nehézben van immár tanulmányaidnak
Gyümölcse: diplomád.

Tanító vagy te is, miként hájtad, mint én;
Apai nagyapád tanító volt szintén.
É barmas körülmény s szíved, lelked vágya
Téged is ide vont e — hiúvátsádon
Magasztos — pályára...

Te jöttél, én elmegek; a te első évéd
Népezi számomra az utolsó évet.
Te jössz, én elmegek; én végelem, te headed,
Én tudom, én értem: a végzés is nehéz,
Nem csupán a kezdet...

Mielőtt végeznék, mielőtt kezdenél,
Aljlanj meg egy kis éte a hárfaművészet.
Uj! le ide mellém, hadd beszélj veled,
Hold apá s tanítósímből fakadó
Végrendeleteim:

Magasztos hiúváts a mi hiúvátságnak;
A népművelésnek alapokat ásnak.
Magasztos e pálya, mondhatóni: isteni,
Mert a kisgyermekből is tiszteket segítünk
Émbert teremteni.

Ám igaz: pályánkon nagyon sok a tövis,
De van a tövis hát illatos róza is.
His darab és érem: a tanítókönnyező,
É minden mórásája meg lévén szolgáltva
A kalácslac felér...

Pályánkon bárhona állít a végzeted,
Híven teljesítsd kötelességedet!
Teljesítés, teljes: ha jobban nem lehet,
Aszté példányok legyen mindenkoron
Istent Mestered.

A Mester, ki mondta: „Engedjétek hozzám...!”
É szent ígét mintha még most is hallandó!
Halló te is, állandón a felbecsület csejengő!
Cséjngő, cséjngő szerrelettel a reád bízandó
Híesing gyermekeken!

Ne csak óttass, nevelj, példát adj főképén!
En a legfőbb eszköz a népművelésben.
Ugy az iskolában, mint iskolán kívül.
Mint jó néptanító, áld meg a helyedet
Példáson, emberül.

Csak teljes erővel! Áz erős akarat,
Mely előbb nagy utóbb, de bármily árat.
Rád s veled s az ifjú tanító-társakra
Nagy feladat vár: porbaszított hasznák
Töpráplátása!

Est, est kézszeresen alhúzza mondom.
Gondolkozzál rajta, hogy miképp, mily módon?
A lelkedre kötöm: Ora et labora!
Fut, rohan az idő, azért minden perced
Förkösöd, hasznád jóra!

Etlőlőrtől tisztelet, pályatársat szerez!
Légy becsületűedő, szilárdan jellemes!
Legyezd meg magadnak: hiúvátsádd jár, bölcs less,
Bár nem is én mondom, hanem a szent könygben
Van így megírva ez.

Ételed hejőfát gondosan szereld fel
A megkülvántató három főkéllékel:

Legyen azon árboc, az erős, élő hit,
Ami a küdszere bőséges erőt ad
S türelemre tanít.

Remény horgonyával bírjon élethajfód;
Hi kemél, vessze nincs. Remélj mindig a jó!
Az irányt ü pedig, mely mutat lét irányt,
Legyen a szeretet, az azt adó isten
S jelebaróti iránt.

Így, így s akkor ne félj, hajfód el nem merül,
Zúgjon bár a tenger, mert nem léssz egyedül.
Csak kishitű ne légy! A Mester lessz veled,
Átkor pedig, amit írva vagyon: senki
És semmi ellened!

Előre megfontold minden szavad, tefted!
S ha nem tartod, óhah, ki ne mondd, meg te tedd
„Hallgass megvelem!” — bármint legyen is igazad.
Mindig igazat mondj, de csak szűsűséghepen
S ne minden igazat.

Magadat szigorón, mást enyhén ítélj meg.
Mind megítélhetek, kik mást megítélnek.
„Pax!” É gyöngörű szót szintén jó szüveled meg!
Légy hi követője ebben is az édes
Istent Mesternek.

Gondosan kerüld ki az indulatokat,
Mert tesznek s lélekek ártanak ök sokat.
Istenadta erőd és jó jógszerűséged
Megbecsüléd és soha vissza ne élj vele;
Deszélynek ki ne tedd!

A pénzst hi becsüld meg, ne költsezz négygón,
Ugy ossd be, hogy abból jusson és maradjon!
A nyújtózkodás a lakaródnos méjerd
És akkor átfól, hogy netalán megfárad!
Soha nem kell félned.

Az isten-imádás és hazaszeretet
Hépezzék mindenkor legfőbb erényedtel!
Est hangszólóva kötöm a lelkedre,
Hogy életiedben meg is feltejkézél
Arról egy percre se!

És végrendeletem. Kövesd minden szabót!
Ezek kisérjenek az életútán át:
Aszókhos alakmázd minden szavad, tefted,
Ugy sohasem halaj meg, meghalad is élek
Bátýdában és benned.

Nem folgatnom tovább, nem azért, mintha még
Hasonló íntelmet többet nem mondhatnék.
Ilyet felsorolni sokat, sokat lehet,
De egész életre kiható, szűsűségst
Sohasem eleget.

Hasznádd az íntelmet, amit apád adott,
Élessd a szívedbe így életet meg!
Akkor ha ma-holnap vége el kell mennem,
Nem éltém hiába, — e nyugodt tudattal
Hajtom le a fejem.

Írva van: vántl fá... De bárhogy is fájjon,
Az egymástól válas essék bármily fájón;
Vántl neki, menned kell, és az élet rendje,
Jer és bonyl ide, — talán utóllára —
Apai hebleme!

Áldáid és áld velem szerető jó anyóéd,
Ved az ó s nővéred könnybejafáló anyóéd!
Még egyszer: hún tartod be végrendeleteimet!
És most: menj, menj! menj, — életiedre!
Isten legyen veled!

HIREK

Liebelt Róza

duzzi rk. tanító nő f. évi február 20-án Rácpetren történt elhunytáról vetük a faldalmas hírt. Nemesca a vögységt esp. tanító hór, hanem az egész pécsi egyházmegye vesztésége, mert kiváló tanító és mosolygós tiszta lélek volt. Ép ezért karszárad, nővérendéi, a szülők kiválóan tisztelték és szerették, míg egyházi és világi hatóságai csak elismeréssel emlekeztek meg róla mindenkor. Nagy erejűleg küzdött állásának háború okozta sok nehézségével Belácón, de az ő nemes és fenfölt gondolkozása tullelte magát a kemelenségekben s dacára beteges voltának, mindenkor csak népevelelő hiúvátsát tartotta szemé előtt, a szertint mőködött és a szertint élt is. — Bugzó imánk szálljon fel az egek Urához mengett jutalmazása érdekében!

Filmoktatás. A magyar filmoktatás fejlődéséről, tudományos és pedagógiai jelöléséről és az szmot az a két füzet, mely Geszt Lajos tanár szerkesztésében a Magyar-Holland Kulturálisügyi R. T. kiadásában megjelent. Az írók, akik e munka kezretében a szemléltető oktatás érdekében felmutaták, nagy felkészültséggel, módszeresen dolgozták fel az anyagot, mely alkalmas arra, hogy a filmnek az iskolákban való alkalmazása általános fejlődést keltsen. Geszt Lajos a filmoktatás módszeréről és az iskolai filmprogramokról írt terjedelmes tanulmányokat, Pécsi Albert: A film szerepe az egyes tudományágakban c. értekezése a filmek alkalmazásának lehetőségére nézve ad értékes utmutatásokat. Kogulovics Mároly dr. egyetemi tanár az előadók feladatait határozza meg, Besseney Boldizsár az oktatási-film-mozgalmak keletkezéséről ír és a jóvő évi programról közöl értékes összefoglalást.

Vörös Mihály emlékének megörökítése céljából kiadott gyűjtőívék beküldésének határidejét április hó végéig meghosszabbították. Igen kérjük a karszárad, több tanítványait, hogy a gyűjtés minél nagyobb sikere érdekében tőlük telhetőleg járadozzanak, hogy ekként emléke méltó módon megörökíthető legyen.

Kóházi Gizella dóbrókői r. k. tanítósné már 26 éve működik Dóbrókőzön Hírsztusi pedagógia szellemében, mely uti szuggalja, hogy csak az az igaz nevelő oktatás és oktató nevelés, mely a test és lélek, az elme és szív minden jogos és igaz igényt szemelődít tarja és kielégíti. Gyenge, törékény testében erős és melegség, szívében forró szeretet. Egész életében pártalan buzgalommal dolgozott, szíve lelke a mély

vállalosság sugaraiban sűtkérezett. Pedagógiai dolgozatait ismételt dícsereiben részesült, sőt pályadíjat is nyert. Felolvasó-sokot, szabad előadásokat tartott, melyeket annak idején a kath. tanügyi lapok teljes egyezkűiben le is közöltek, tanítóársat körében pedig elismerést, díszlevelet eszközöltek ki számára. Nemesca egyházi hatósága, de a világi hatóságok is mindenkor csak teljes elismeréssel emlekeztek meg róla. — Mindezen érdemeinek elismerésül ő Nagyművelésügyi és Erseki, Apostoli Kormányzó Úr Kóházi Gizella részére az igazgatónőtanítóni címet adományozta buzdítóul további érdemeiben gazdag munkálkodása reményében.

A „Szekszárdi róm. kath. esperes-kerület tanítói köre” folyó évi április hó 8-án délelőtt 9 órakor Szekszárdon, a belvárosi iskolaépületben közgyűlést tart, melyre az eggyesület tagjai tisztelettel meghívja. Tárgysorozat: 1. Fel 9 órakor sz. mise a belvárosi r. kath. templomban. 2. Egyházi elnök megnyitja beszéde. 3. Jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése. 4. Gyakorlati tanítás. Tarja Schad György mőködő tanító. 5. A levente nevelés helyes módja és eszközei. Irt és felolvasza Mák József szekszárdi r. k. tanító. 6. Hogy tegyük egyességűt egyházi és nemzeti énekelőidőnkunkat? Irt és felolvasza Rochi János tolnai r. k. kántortanító. 7. Pénztári jelentés. Tögdíjek beszéde. 8. A tolnai róm. kath. espereskerület tanítói körének megalakítása. 9. Tiszdtűjtás. 10. Indítványok. 11. Előnkő zárás. — Két kerületre való szétválás alkalmával bucsubankett lesz a helybeli körben. Egv teríték ára 30.000 kor. Résztvevők jelentkezzenek Garai János penztárosnál Rákóczi u. 83.

II. Rákóczi Ferenc harmadfel-százados születési évfordulójára alkalmából a Magyar Nemzeti Szövetség kiadásában most hagyta el a sajtót Lampérth Géza: Kurucok Csillaga. II. Rákóczi Ferenc. Élete és szabadságharcra című műve. A négy új terjedelmű mű II. Rákóczi Ferenc életén kívül régi kiruc és a Rákóczi ünnepekégek alkalmából szavalásra alkalmas verseket tartalmaz. E mű bolti ára 12.500 korona. Ugyancsak most jelent meg Farkas Desző: Első regős könyve, amely 20 énekre és zongorára alkalmas regős dal tartalmaz. B gyűjtémény a szerző ama irredenta dalait is tartalmazza, amelyeket Duca nemán bültügyi miniszter 1924 augusztus hónapban a genfi konferencián szava tett. E kötet bolti ára 75.000 korona. Megrendelések a Magyar Nemzeti Szövetség könyvtérjesztő osztályára címére küldendők: Budapest V., Géza-utca 4., Jelemelet. Telefon 74—80.

A film a népművelés szolgálatában. A legutóbb lefolyt bécsi nemzetközi film-

oktatásügyi kongresszuson Magyarországot köpetendő példaképen állították a többi nemzetek elé. Most van folyamatban, hogy az oktatásügyi miniszter a népművelés szolgálatába állítsa. A magyar oktatásügyi nemzetközi sikerét igazolja, hogy a Hágal Iskolaműködési Egyesület a Magyar-Holland Kulturgazdasági Részvénytársaságot egy Magyarországi földrajzi, történelmi és kulturális helyzetet feltüntető film összeállítását kérte.

Március 15-ih ünnepeinek az egyházmegye összes iskoláiban megtartottak. Sajnos, a lefolyt ünnepekről részletesen nem tájékoztathatjuk olvasóinkat, mert a szerkesztőséghez sehonnan sem küldték be értesítéseket, holott már okulás végett is kívánatos lenne, hogy az egyes iskolákban tartandó ünnepelekről, színelőadásokról, iskolaiintézményi népművelésről, leventeegyesületek előadásairól rövid ismereteket küldjenek be a szerkesztőséghez.

Tanítói kinevezések. Kovács József a hajdúcsanak, Kemény Mária a mohácsi, Farkas Malvin a felszentmártoni tanítói illetve tanítónői és Saághy Dénes a meggyfai hántortanítói állásra kinevezettek.

Gyermekelőadás. Göbel Háróly, pécsi ny. áll. el. isk. tanító „Hőfeherke” c. hét képből álló bájos mesejátékát (megrendelhető szerzőnél, Pécs, Ágoston-tér 3.) a dóbrókői el. isk. tanulóit igen ügyes elrendezés és betanítás mellett adták elő március 13., 14. és 15-én. Az elért szép erkölcsi és anyagi siker Steiner Elemér tanító és általában az egész tanítótestület buzgólkodásának eredménye.

Höngybarátok Szövetségét, amelynek legfőbb célja, hogy a magyar olvasókönyvségét pallásos és hazafias szellemben megírta kiadványait a túlzó radikális, vagy sok esetben egyenesen destruktív sajtótermékek befolyása alól elvonja, olvasóink figyelmébe és pártfogásába ajánljuk. Az Universitas Höngybarátok Szövetségének akciótervéhez csatlakozhatk mindenki, aki ebbeli szándékát a szövetségnek Budapest,

Museum körút 6. sz. (Gólyavár) bejelenti. A jelenlévőkkel közéletessége csupán arra terjed ki, hogy éventék a Szövetség által kibérbocsájtott négy művész kiállítású könyvet átvegenek. Egy-egy kötet ára általában 4 pengő. Az előfizetési kötelezettség tehát 16 pengő, amely egyszerre vagy 2-4 részletben előre fizetendő. A további részlethirdetésekre a bejelentés alkalmával a Szövetség tájékoztatást nyújt. A Szövetség első kiadványa, Móra Ferenc: Georgikonja már megjelent, mely tartalmánál és csinos kiállításánál fogva bármely könyvtárban méltó helyet foglal el.

Főpénztáros közlése:

A múlt évi tagdíjhátralékok és a folyó évi tagdíjak a most tartandó tavaszi körügyűlések alkalmából beszédrendben és kimutatás kíséretében a körü pénztárosok által a központi bekiüldendők.

A Katolikus Iskola díjai is folytatolagosan bekiüldendők.

Nyugdíjazások: Toponárt F Szászavár 910, Gerai János Szekszárd 600, Feludi Ádám Naggyarád 240, Majer J. Tamási 240, Dr. Perényi P. Nemésmarok 30, Bódy K. Béla 80, Hága F. Tolna 50, rk. isk. Némethék 50, Vasas 50, Földespuszta 60, Rk. hitk. Mohács 150, polg. leányisk. Bonghád 30, rk. isk. Palotabozsok, Daróthelma, Csikötös, Bonghád, Nagyhajmás, Naggyarád, Püspökpuszta, Delény, Peter, Szőlék, Diósberegy, Kövágószőlős, Alsómocsolád, Keszű, Óbánya, Vásárosdombó, Püspökhnádes, Höppányzántó, Palotabozsok, Szalotkai, Meződ, Értény, Orosló, Vökány, Almászeresztúr, Kékesd, Kátoly, Püspökszentesebél, Szellő, Pécsvár, Nagypall, Rácmeske, Hercegszabar, Óadmain, Lippó, Baranyaszennygyörgy, Hístápe, Egyházbar, Hegyhátmaróc, Dunakömlőd, Pári, Pécsea, Némésmarok, Hercegszentmárton, Magyar-szentúton, Bölcse, Széby és Jágónak 30-30 ezer Ft.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉGHÁZMEGYEI TANHTÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felölös szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. s. tanfelügyelő.

Kiadófeljelenő: a „Pécségházme gyei Kóm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelenik minden hónap elsőjén. Előfizetési díj egész ére 30.000 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-utca 4. szám, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklámok is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főpénztáros címere Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők.

Pécs, 1926. május 1.

XV. évfolyam, 5. szám.

A pécsi egyházmegyei tanítótság bucsúja kegyelmes főpásztorától.

Felülethetetlenül lelkünkbe véssédott ZICHY GYULA gróf, kegyelmes főpásztorunk Pécsét ünneplő utolsó névnapja. A hála, a szeretet, az öröm csordulástól töltötte el szívünket, mikor a nagy nap előestéjén, ápr. 11-én, Pécs város fejete ki öszinte, mely hódolatát Szent Mór utódja előtt.

Vagy húszézer ember vonult fel nyolc óra után a püspöki palota elé. Az est homályai szűz meg száz színes lámpion tömpította. A hatalmas székesgyűlés percekig nemzeti színtű fényben tündökölt. Dal harsogott át a levegőn. A hatalmasan felzúgó „eljen” jelezte a nagy lelkedese viharozását a lelkek mélyén. Szép volt, gyönyörű volt...

S mégis, mikor felsendadt a Pius-internütű zenekarának Pius-indulója és a püspöki palota erkélyén megjelent kegyelmes főpásztorunk, a fájdalom nyomozott érzése kerítette hatalmába lelkünket. Fokozódott ez az érzés Óberhammer Antal, nemzetgyűlési képviselő hódoló beszéde alatt, amelyben kegyelmes főpásztorunk áldásokban gazdag húszévi működésére világított rá.

Tetőfokát pedig akkor érte, amikor az ünneplő, Zichy Gyula gróf, kalocsai érsek, pécsi apóstoli adminisztrátor szava hangzott fel. Fájóan éreztük, hogy utóljára halljuk őt. A bucsúzás meghatott hangja volt az, amely meleg szívből jött és öszinte könnyeket fakasztott. Lelkünk ezen hangulatával hallgattuk végig a Pécsi Daloskörnek Weigle Oszkár, karnagy vezetése mellett Lányi: Dal-szentháromság és a Pécsi Dalárdának Zichy: Szerendá című, gyönyörű dalát.

Ilyen érzések között folytatódott az ünneplés másnap. Valamennyien résztvettünk az ünnepélyes szentmisén és Te

Deum, amelyet Mosonyi Dénes dr., püspöki helynök mondott fenyves segéd-leltel.

Utána a püspöki palotában a tisztelegő kiáldásokat fogadta kegyelmes főpásztorunk. A papúság egy művészi kiáldozású arany kelyhet nyújtott át emlékéül. A polgármester pedig a városi tanács és a törvényhatóság tagjai kíséretében a városnak ajándékként, a remek díszpolgári oklevelet adta át. Utána az egyetem, a különböző iskolák, hivatalok és egyesületek jeleztek ki hódolatukat.

Ebbe az ünneplés keretbe illeszkedett bele a pécsi egyházmegyei kat. tanítótság is. Kó m o s y István kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő tolmácsolta mely hálánkat és tiszteletteljes ragaszkodásunkat. Hangsúlyozta, hogy húsz éven keresztül állandóan jólesően éreztük, hogy a magyar ifjúsággal együtt annak nevelőit, a tanítótságot is jogosan atyai szívvel zárta. Böcs útmutatás mellett egyesületünk annyira fejlődött és virágzott, hogy új egyházmegyéje már is érdeklődött nátluk, hogy hasonló irányban, hasonló eredménnyel működhessek.

Erre büszkék vagyunk, és soha nem felejtjük el. Vezérünk, a Gondviselés kifizérkeshetetlen intézkedése folytán ugyan legnagyobb sajnálatunkra távozni fog körünkől, de szellemé köztünk marad és állandóan lelkesít majd, hogy magyar ifjúság nevelésének áldozzuk lelkünk minden értékét. Ezt az igaztunkat adjuk hódolatellenesen emléküi és további működésünk ennek állandó bevéttása lesz.

Kegyelmes főpásztorunk nagy meghatottsága és azon atyai ígérete, hogy a távolból is szeretettel és nagyrabecsúléssel kísér majd működésünket, legbiztosabb zálogunk, hogy helyesen választottunk.

Széchenyi István gr. és a magyar tanítósg.

A mult esztendőben százados újfordulója új ünneplései, hogy Széchenyi István gróf egy nagylelkű, jóírti gesztussal: a Magyar Tudományos Akadémia megalapozásával a magyar nemzet élére állt.

Sőt, nem egyetlen időben történt ez. Herder, a nagy német gondolkodó megfőlölte a magyar nép lassú haldozását. Kölcsey Ferenc „Zrínyi második éneké”-ben kétségbeesett hangon énekl:

„Es más hon áll a négy folyam partján,
Más szőzát és más heblő nép.”

Széchenyi édesatyja azzal a keserű tudattal szállott a sírba, hogy ő volt az utolsó magyar.

Széchenyi István gróf személyisége azonban nem bizonyult esti csillagnak, amely bágydát fényit vetit a haladók szomoró arcára. Ő a magyarság hajnalcsillaga. Újat mutatott szemlélnek, reményit várakozni látkében, új lehetőségek és célok iránti igazságosabb jeleste.

Nekünk magyaroknak sokszor szemérembe vetik, hogy a megemlékezésben, az ünneplésben felülmehatalatlan vagyunk, de a mult eseményein nem okulk. Hogy a nagy magyar jubileumnak nyoma maradjon, rá akarok röviden mutatni Széchenyi István gr. ama gondolatára, amelyeknek mi egész életünkön át napszámasal vagyunk.

1. Széchenyi István grófnak van egy kedvec gondolata, amelyre sokszor visszatér műveiben és ezt velő rövidséggel a következőképen fejezhettem ki: A nemzet erejét és nagyságát a kiművelt emberfő száma határozza meg. Kiművelt emberfőjón ő nem tudósoktól ért, hanem olyan embereket, akik az élet összes körülményei között megállják helyüket és soha nem vesztik el fejüket. Gondolkodó embereket akar Széchenyi, akik felismerik és felhasználják a lehetőségeket.

A történelem és az élet ugyancsak igazolja Széchenyi gondolatát. A népek boldogulását, jólétét, hírnevét elsősorban nem a nagy határok, nem a sokmillió tömegek és nem országuk természeti kincsei alapozták meg. Póntiának kicsi határai voltak, a görög nép nem számlált sok milliót, Velence földje nem ontotta a kincseket és lakói mégis boldogultak, felvirágoztak és nevéket dicsőségesen írták be a történelembe. Mert dolgozott náluk az ész, keresték az élet leheletét, minden akadályon keresztül vágták magukat és győzedelmeskedtek.

Es hárdenztéma továbbá: ho lakik már hosszabb idő óta megelégedettebb, boldo-

gabb, gazdagabb nép, a pici ny kis Hollandiában-e, vagy az óriási kiterjedésű orosz birodalomban? Pedig azok kevesen vannak, ezek meg sokan. Ennek okát is ismerjük. Ott az iskola mutatott fel, kiművelt emberfők szállottak szembe az élet nehézségeivel, lit pedig ezt nagyrésben elnéhezésük.

Ebből láthatjuk, hogy tulajdonképpen ami kezünkbe, a tanítósg kezébe van letéve a magyar ember sorsa.

Ma sokan ugyanabba a hibába esnek, amelyet Széchenyi saját korában annyira orosozott, amikor mondja: „Igen sokan a régi jó idők siratják, a jelenről egészen elfelejtkeznek.” Ma ismét sokan csak hátrafelé néznek. Emlegetik azt, ami akkor volt, amikor még Pozsonytól Brassóig, Kassától Fümedig magyar zászlót lengettet az esti szél. Ezekre is idézhetik a Hittel szavalt: „A mult esesett jhatalmunk!”.

Magától értetődik, mi sokasem felejtjük, nem is felejtjük edes hátszánkban, Nagy-magyarországnak képét, könnyes lesz mindig a szemünk, ha ráemlézik a térképere. Kifosztott agunk, lerongyolódott műveltségű állandóan fapális lelkünkben ezt az évszázados viharokban megedezett hatalmas, szenvedélyes magyar dacot, amely ma abban tudósosodik ki, hogy mi az ellenségenél által erősebbek, igazságtalanul nekik korúdsól bílicseket sokáig utelnel nem akarjuk és nem fogjuk... De ha állandóan csak sirunk, panaszodunk, a dicsőségese multat emlegetjük, attól ugyan a magyarság sorsa meg nem változik, az új tavaszunk napugara fel nem támad. Egyszeren nekünk szól ma Széchenyi utótitása: „A magyarság számoljon a lehetőségeikkel. Csak az a valósgos böcs hazafi, aki lehelőti kián.” Megesonkítottak, de mi a csonka hazában is élni, boldogulni, fejlődni, erősödni akarunk.

Es ez elsősorban a tanítósg munkájától függ. Ha iskoláinkban határozott, lelkes munka folyik, ha mi kis magyar testvéreinket megtanítjuk gondolkodni, ha iskoláinkat igazán minden tekintetben kiművelt emberfők hagyják el, ha a magyar tanító kiinn az az életben is, a nehéz gazdasági küzdelemben mindig tanácsadója lesz közösségének, akkor én magyar népünk a csonka országban sem félttem. Es mély meggyőzőhatósn hozzájárulunk csonka országunk iskoláinak hitványításához is. Ha a magyar ha mi tanítók megszeretjük hazánk jóvendő polgáraitól a munkát és ennek révén

fellendül a magyar gazdasági élet, ipar és kereskedelem és jólét árad országunkra, ha mi e tekintetben magosabban állunk majd, mint szomszédaink, alkalomadtán elszakított testvéreink, bármilyen nyelvet beszélnek is, örömmel borulnak nyakunkba. A talpraesettség, a jólét, a kultúrafény mindig rokonszenűessé tesz. A rosszabb helyzetet ellenben senkikem vállalja szívesen.

2. Széchenyi továbbá a magyarság boldogulását a nemzet érés fejlesztésében, fókuszálásban, nyelviétségben látja. Szeresse a magyar földjét, nemzetét, nyelvét, szeressen mindent, ami magyar, ez az ő kiútsága. Őt, a legnagyobb magyart igazán ez jellemezte. Szerette a magyar rögöt, mert elhangyoltságában is sok kincset rejtget, szerette faját, mert tepsedése ellenére is nagy erők szunnyadoznak lelkében, szerette a magyar költészetet, mert magyar tüz lángol benne, szerette a cigányzenét, mert magyar levegőt lehel.

Sokszor béműlva gondolok a kis Svájcra. Három töredék nép lakja: német, francia, olasz. A német töredék mellett évtizedek óta a német birodalom világgöltőitája bonlogatta győzelmesen szarvát. A francia rész többszedségében, Franciaországban az annyisort búszékn emlegetik „leotre francetse”, a francia dicsőség csillogtatta ragyogó sugarait. Az olaszok mellett az „Unita Italia”, az egyesült Olaszország eszméje fűtötte évtizedeken át a könnyen megülő lelkeket és a világháború alkalomával nagy részéket hasított ki Ausztria testéből. És mindezen nem habította el a német-francia-olasz nyelvű sojót népet. Miért? Mert szerelt hazáját. Szerelt mindennél jobban a földön Ragazoktól hozzá és búszéke né. Ezt a győzelmes erőt kell belemecselnie a tanítósgnak a vaspáruha gyermeklelkébe. Széchenyi szellemében járunk el, ha őszintén bevalljuk, hogy lit még nagy hiányok vannak nálunk. A magyar nép lelkében ez

az érzés meg gyenge. A belga paraszt a német megszállás idején husz, negyven kilométeres utat is meglett gyalog, de mégsem szállott fel a német vonatra. Sokan ezt fűlázának nevezik, de a forrás, amelyből fűlázokozott, a rajongó, mély hazaszeretet volt. Nálunk pedig sokszor felhangzott, főmagam is sokszor hellelőttem nem egyszer, látta magyar údiken is: „Ugyan minek údizik el a jama, nem haragszom senkire és megfizetem az adót akár a rácnak is.”

Pedig ha valaki, úgy a magyar ember tudja szerelni a hazáját. De Széchenyi feljogása szerint ez az érzelmek állandóan nevelünk és fűlálunk kell. Fejlesztünk kell népünk nemzet öntudatát. Es ez elsősorban a mi feladatunk. Hiszen mi nemcsak tanítók, de nemzetnevelők is vagyunk. Széchenyi szellemében szeressünk elsősorban mi mindent, ami magyar és úgygük bele aztán ezt az érzést az iskolánkba, az életbe, a népünkbe, a nagy magyar költésébe.

Válságos napokat él most a magyar nemzet. Régi dicsőségünk napja lealadozott. Nagy akadályok gördültek feljodésünk útjába. Széchenyi szavalt idézem: „A mult esesett hatalmunkból, a jóvendőkét urai vagyunk.” Ne keseregjünk, de dolgozzunk. Készítsük elő az új hajnalt, az új feltámadást. Az újat megmutatta Széchenyi, a mi profétánk. Es ha a magyar tanítósg erre az útra lép, ha önfeláldozó, lelkes munkával gazdagítja nemzetünket kiművelt emberfőkkel, ha műveltségüket kiművelt emberfőkkel, ha műveltségüket lángragyújtja a hazaszeretet szent tüzét, akkor Széchenyi hite és jóslata szerint Nagymagyarország nem volt, hanem lesz. Es ha az élet ádax küzdelmében, a népek nagy harcában szászors is elbukik, szászors újra feltámad még és szászors újra lesz!

Dr. Gabriel Pal,
pécéi püspök, tanítóegyesület-elnök
tanár.

A Pécs megyei Róm. Kath. Tanítóegyesület igazgatósgájának és választmányának ülése.

F. évi május 29-én a választmány és igazgatósg pap-és tanító tagjainak élénk, csoknem teljes számu részvétele mellett tartotta meg rendes ülését.

Homócsy István, ehm. főtanfelügyelő, élénk az ülést megnyitotta, a jegyzőkönyv hitelesítésére Szentkirályi Ede gerdyt és Somssich Sándor keszűi igazgatótanítót kérte fel.

Előnk mindenekelőtt felolvastatta Horváth Ignác kört ülégi élők levelét, amelyben egyrészt betételegre való hivatozásal bejelent, hogy a gyűlésen nem vehet részt, másrészt ugyancsak betételegre és korára

való tekintettel élőkét tisztéről is lemondott azzal a kérelemmel, hogy ezen lemondását a választmány és igazgatósg tekintise véglegesnek.

As ülés tagjot őszinte részvétellel vették tudomásul szeretet élőküket betételegedést a kénszerítők körülmények hátsa alatt a lemondást tudomásul vették. Tekintettel azonban Horváth Ignác világi élők életüheletlen érdemére, egyhangú lelkesedéssel határozta, hogy a folyó évi közigyelésnek javasolja Horváth Ignác, disztággá történő megpálásztatását.

Felolvasotta továbbá elnök *Kirschanek* Ödön beremendi plébános, ker. tanfelügyelő levelét is, amelyben az ülésről való távolmaradását igazolja.

Elnök jelolvasotta a mohácsi polgármester megkeresését, amelyben a város felkéri az egyesületet, hogy folyó évi költségvetést tekintettel a Mohácsra tartandó, a mohácsi vész 400 éves évfordulójával kapcsolatos ünnepségekre s kiállításra, Mohácsra tartva meg aug. hó folyamán. Az ülés tagjai ehhez hozzájárultak s a részlelkérdések elintézésére az *elnökséget* kérték fel.

Ezután *Báter* János, titkár olvasta fel jelentését, amely az egyesület tanítói körök működését illeti fel. Titkár sajnálattal jelentette, hogy a kitűzött három pályafeltételre csak három dolgozat érkezhetett. A jelentés kapcsán nagyobb vita indult meg, hogy ekként a pályafeltételek iránti érdeklődés hiányának okai megállapíthatassanak.

A választmány *Bodó* László hörnagyi kántortartóni egyik dolgozatáért 500.000, másik Jolgozatáért 250.000 K és *Szalai* Antal k. pösszekecsói rk. kántortartótól 250.000 K jutalomban részesítette. Ehatározat az egyesület azt is, hogy a meddón maradt és a folyó évre kitűzött pályafeltételek megújítja.

A gyűlés *Gulyai* József kövágószőlősi igazgatótanító a pécsi esperesrel tanított kör ünnepeitől kezdve általánosan elítélte babérokhozáltságot is megjelölte.

A választmány a titkári jelentésből összevont részleteit szerzett tudomást *Hári* Zoltán szelől. rk. tanító elhunytáról s emelkét jegyzőkönyvben megörökíteti határozta.

Titkár befejezésül lemond titkári tisztéről, amely lemondást a választmány és igazgatóság nem fogadott el s kikérte a titkári teendők további ellátására.

A Katolikus Iskola szerkesztőjéről Magyar Sándor, ehm. s. tanfelügyelő, eddigi ideig. szerkesztő választotta meg a választmányt.

A gyűlés nagy lelkesedéssel határozta el, hogy *Virág* Ferenc kinevezést *pécsi püspököt* és gróf *Apponyi* Albertet 80. születésének évfordulója alkalmából távirattal a következőkben üdvözlőit:

Méltóságos

Virág Ferenc urnak,
kinevezést pécsi megyéspüspök

Szekezárd.

A Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület igazgatósága és választmányára nagy melegséggel s ugyanolyan reménységgel köszönti Méltóságos főnöknőket és jószágos főpásztorát.

Nagyméltóságú

Gróf Apponyi Albert urnak.

Budapest.

A Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület mai napon gyűlést tartván, a Gondviselés iránt hálával, Nagyméltóságos iránt hódolattal és ragaszkodással köszönti születésének 80-ik évfordulóján.

A gyűlés örömeides tudomásul vette s kiadtni rendelte *Somssich* Sándor keszúti igazgatótanító által írt „Enek-ima” című költeményt, amelyet *Schmidt* Vilmos siktósi igazgatótanító zenésítette meg. Ezen mű az egyesület jellegje lesz, amelyet minden gyűlés előtt énekelniének a tagok.

Magyar Sándor, főpénztáros és számvetéselő bizottság jelentése alapján a főpénztáros jelentését a választmány tudomásul vette s az 1925. évre a felmenőben megadást javasolja a közgyűlésnek. A múlt évi 51,055,180 K bevétel 37,428,510 K kiadás s ekként maradvány 13,626,670 K volt. Főpénztáros bejelentette, hogy a múlt évi Buzsáky-féle lakónyújt eladásából a Dunántúlnyomda 5% címén 4,177,600 K-t utalt ki, az egyesület céljaira. Kivánatos tehát, hogy az imánogy megrendelések a következő tételre elejére ismét az egyházmegyei főtanfelügyelősejg után eszhözöltesseinek, hogy ekként az egyesület újból jutalékok kaphasson.

A választmány a *Vörös Mihály* alapra 3 millió K-t s a *pécsi püspöki tanítóképzőintézet cserkészcsapatának* nyári táborozására 2 millió K-t megesszevont.

A főpénztáros jelentése kapcsán a választmány az 1927. évi tagdíjat 3 pengőben és a Katolikus Iskola előfzetési díját is ugyan-csak 3 pengőben állapította meg.

Elnök ezután ismertette a nagyméltóságú püspököt ker legutóbbi tanácskozásán a tanítószágot érdeklő határozatokat, az énekarok és cserkészcsapatok szervezésére vonatkozó mozzalmat.

Elnök ezenkívül ismertette az alakulóban levő *Pécsegyházmegyei Cecilia Egyesület* célját. A választmány élénk rokonszennel fogja kíséreti ezen mozgalmat s töle telhetőleg támogatni is fogja céljainak elérésében.

A választmány határozata alapján egyébként lapunk hasábjain még részletesen ki fogunk térni a pályafeltételek kidolgozására, a tegdiják szedésére, az énekarok és cserkészcsapatok szervezésére, a Cecilia egyesületre, hogy ekként a mindenképen időös és hasznos intézményeket céljaik elérésében támogatassuk.

A gyűlés a folyó évi közgyűlés tárgy-bizata meg.

Elnök szívvelyesen üdvözölte *Szabert* Róbert pécst áll. elemi isk. felügyelőigazgatót, aki mindenkor hűséges barátja és munkása volt rk. népevelelőségünknek.

Az új tanterv kapcsán elnök felvetette az eszmét, hogy a tantervek felülbírálatával a pécsegyházmegyei tanítók bizassanak meg, ezzel akörön biztosítani a tantervek és örendek szakszerű és alapos felülvizsgálását. A választmány bizosítást fogadta elnök bejelentését s felkérte, hogy a szükséges további intézkedéseket tegye meg.

Az új tankönyvek szerkesztését illetőleg a választmány elhatározta, hogy megkeresse a Szent István Társulatot, hogy melőtt az új tankönyveket kinyomtatná, előzetesen adja ki, hogy a pécsegyházmegyei tanítószágot is hozzászólhasson a tankönyvhöz.

Az igazgatóság a választmány által hozott határozatokhoz egyhangulag hozzájárult.

Végül *Komócsy* István elnök javaslat alapján a választmány és igazgatóság tagjai megjelentek *Onagyméltósága, az Érsek, Aposz-toli Kormányzó* Úr magas színe előtt búcsu-

kézésokra. A tanítószágot érzelmeit *Bodonji* Nándor elnök megható, keresztlen szávalkal tolmácsolta a Főpásztor előtt s kérte pápai áldást. Onagyméltósága, az Érsek, Apostoli Kormányzó Úr meghatóttan köszönte meg a tanítószágot részéről mindenkor tapasztalt szeretetét és ragaszkodást s a megjelenteket pápai áldásban részesítette.

A választmány és igazgatóság munkája alapos és nagy hűderezéj volt. Határozatát a rk. népevelel és tanítás ügyét vannak hibavolt előmozdítani s amennyiben nemcsak a választmány és igazgatóság, hanem a közgyűlés s az egyesületnek minden tagja komolyan vesszi hivatást s így az egyesületi életet, tekintve egyesületünk tagjainak nagy számát, a rk. tanítók serejét s egyéb külsőnalmat is nehézség nélkül lesznek elháríthatók, illetve teljesíthetők.

A technika újabb vívmánya a pedagógiában.

Az új tanterv lapozgatása és a reális élet mely gondolkodásba ejti a népiskola tanítóját. Mindazon követelménynek eleget tenni, mit a tanterv előír; összeegyeztetni a rendelkezésre álló anyaggal és idővel, önkénytelen azt kérdezzük magunkól: mikor és hogyan? A hogyanra megfelel az utasítás rész, de a mikorját a tanítónak kell megvalósítani. A gyermek tanítójával közös munkában van s erre alapítja a tanterv judiciumát, hogy a tanulókat megértetni a gyermekkel, jól bevésni emléjébe, a megtanult anyag alkalmazását gyakoroltatni; mindez az iskolában történjék és csak ott történhetik. Ezen tétel kimondója ismert a család, hűlőn tételre a falut és tudja, hogy ott a házi feladatok a szülők nemőrdőmségén mondanak csődöt. A gyakorlati emberek elismerik az utasítás igazságot, azonban egyel nem tudnak megbírózni, l. l. a mikor-re, az idővel, midőn mindez el is tudják végezni.

A kis java egyedül kulturumkásának, kinek vállaira oly sokoldalú elfoglalásig nehezedik, néha éjszákjának felét azon munkának tölti be, miként lehetne minzane időt találni. E lap hasábjain magunkban felsorolunk és taglaltunk munkákat, melyet be kell tölteni, hasznontalan időfecsérlés. De a gondolatok megnyilvánítására munkánk előbbrevitelében bő teret itt találjanak.

A bőséges szemlélet határozott eszöha az időtárhátásra. Azonban el kell választani a szemlélet két formáját, mivel a belső szemléletre rávezetni a tanítás egyedét bő séges időt követel, míg a külső szemlélet

gondolkodásra késztet, melynek csak eredményét kell összegezni. A külső szemlélet egyszerre több folyamatot végez: a tantandó megértett a gyermekkel, jól bevésni emléjébe és egyúttal szórakoztat. Az itt változó ténylek nemcsak az alsó-, de a felsőfokú oktatásban és a nép művelésében is megállják helyüket és így ezekben tért követelnek. A népművelés, ismeretterjesztő előadások egyedül elételemre lesz, egyedül vonzóerő, melyet a napi munkában kifáradt, agyonbörzészelt tanítónak meg nem tudnak találni.

Folyamodjunk tehát pedagógusok is a technikához! Nagyon időös lenne, ha valamelyik lángele a tudományok tölcserét taláta volna fel, de mivel ennyire nem vagyunk, elégedjünk meg a mi hűségesnek igérkező segítőinkkel: a filmmel és a rádióval. Egyik a látásnak, másik a hallásnak hűső szemlélet eszköze. Látnak a fenegező öklötlet emelődn, melyek az ellen tiltakoznak, hogy a tanítói mozi- és rádióegyeszse tesszen, de már inkább lesznek egy előadásnak technikai rendezője, mint annak előkészítő és előadó szervezője.

Első esetben magam is szórakoztam, a másodikba bizonyan belebelegedtem. Ha e kétő között választani kell, akármik inkább az elsőt részesítem előnyben, mivel hűveim táborába könnyebb feljutni melőbb az iskolából, nem kerül a sor, de hogy ki és mióbi, itt kerülhetik el a véleményeket. Mielőltő véleményül hallanánk, néhány gondol-

A helikotásti ünnepség másnap reggel 9 órakor vette kezdetét. A vártemplom ismét szüföldjéig megtelt. A megyéspüspök megaszórnálalású beszéde mély hatással volt a hívők ezreire.

A helikotásti ünnepség után a megyéspüspök a küldöttségek hódoló tiszteletével fogadta. Negyvennél több küldöttség tiszteletét fogadta a megyéspüspök, köztük a Pécs-egyházmezei tanfőiskola is. Bodonyi Nándor, sellőig Igé-tanító, egyesületi elnökük tanfőiskolája az egyházmegyei tanfőiskola mély hódolattal és ragaszkodással, amelyre a megyéspüspök úr kitüntető melegséggel és szeretettel válasszolt.

Este 9 órakor a püspöki palota előtt a hívők ezreinek tomboló lelkesedése közepett szerend volt a Főpásztor tiszteletére, a Pécsi Dalárda, a pécsi Polgári Daloskór, a Pius-

intézet, az Önkéntes Tűzoltótestület és a katonazenekar közreműködésével. *Litlike* jőssze, hormányfőtanácsos tolmácsolta a polgárság üdvözlését, melyre a Főpásztor jódsága szívóából eredő, hóvözzelen és tűzes magyar hazofiságtól izzó beszédében válasszolt. Végül a katonazenekar kísérete mellett az ünneplő hívők a Himmusz énekeit, miközben kigyűltek a nemzeti színekben izzó görögültek és tündérei fénybe borították a templomot és a Főpásztor eljénzó 20 ezer emberből álló tömeget.

Virág Ferenc, megyéspüspök kinevezése, felszentelése és beiktatása alkalmából az egyházmegye hívőinek megnyilvánuló üjfjongo hódolata, őszinte szeretete és nagy öröme közepett a Főpásztor bátran mondhatta: „Veni, uidi, uici!”

Virág Ferenc, pécsi megyéspüspök és gróf Apponyi Albert

az egyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület igazgatójának és választmányának f. évi április hó 29-én tartott gyűlése hó küldött hódoló és üdvözlő felirattal távratot a hókövetkezőben hószönték meg:

„A pécsi püspökké történet leghegyelmesebb kinevezésére alkalmából hózzá jutattó meleg üdvözlését és jókívánatokat igen

hószónai s a nemes érzelmeket szívóból vízszonozza Virág Ferenc, kinevezett pécsi püspök.”

„A pécsi egyházmegyei kath. Tanítóegyesület szíves megemlékezését mély hódolással vártam és szívóból vízszonozom rokonérzésüket kíváló tisztelettel Apponyi Albert.”

Szentkirályi Ede

gerdei rk. igazgatótanító pápai

Ó Szentsege, XI. Pius pápa *Szentkirályi Ede*, gerdeli rk. igazgatótanítónak az „*Pro Ecclesia et Pontifice*” díszkeresztet adományozta.

Szentkirályi Ede 45 évet tanítói működése alatt a róm. kath. tanítói nének mindenkor csak díszre vált s a vármegye életében nemcsak a tanügy terén, hanem gazdasági, hóltagozatási és népművelés terén is kíváló érdemeket szerzett munkásságával. Alapító és igazgatólagos tagja a Pécs-egyházmezei Róm. Kath. Tanítóegyesületnek. Kinevezett tagja a pécs-egyházmezei rk. jegyzői bíróságnak. Választott tagja Baranyavármegye törvényhatóságának. A szentlőrinci járás üzrendeszeti felügyelője. A baranyamegyei méhészegyesület kíváló tevékenységű titkára. Egész sorozata érte őt a kitüntetéseknek hósszu tanítói működése alatt. Iskolafelügyelő és a VI. oszt. igazgatólak vezetésére miniszteri megbízatást is nyert. Ezen sokoldalú eredményes munkásságának gyümölcse volt a legelsőb hó helyről jóvá kitüntetés és a nagyszabású ünnepeleltés, amelyben az egyház, a vármegye, tanítószeretel, hósszegének népe részéről részesült.

hóíntetésére és ünnepeleltésére.

Az érdemkereszt ünnepeles átadásá s szentlőrincet esperest tanítói kör f. évi május 27-én, Gerden tartott díszközgyűlést alkalmas történet. Az ünnepelely s szabadban tartott szentmise hallgatásával vette kezdetét, amelyen Gerde és Rúgás hósszeg lakói teljes számban hótomulak. Szép látványt nyújtottak a leventék, akiknek vezére ugyancsak *Szentkirályi Ede*.

Szent mise után az iskola fágas udvarában gyűlékezett össze az ünneplők serege, ahol *Homocsy István*, kanonok, ehm. főtanfelügyelő magas szármáyalású beszédében méltatta *Szentkirályi Ede* érdemeit s felbavista gróf *Zichy Gyula*, érsek, volt apostoli hormányzó Úr Ó Nagyméltósága és *Virág Ferenc*, megyéspüspök Úr Ó Méltósága és üdvözlő leirattal s tűzte *Szentkirályi Ede* mellére a jól megérdemelt díszkeresztet. *Virág Ferenc*, megyéspüspök Úr Ó Méltósága a hókövetkező meleghangú leirattal íntézte a kitüntetéshez:

Tekintetes igazgatótanító Úr!
Egyházmegyei főtanfelügyelőm jelentéséből tudomást szereztem arról, hogy

elődom jeltérjesztése alapján *Öszentsége* által Önnek adományozott „*Pro Ecclesia et Pontifice*” érdemkereszt ünnepeles átadásá f. hó 27-én, a szentlőrinci esp. tanítói kör Gerden tartandó díszközgyűlésén tőlénlik meg.

Örömmel vettem a jelténet, mert első alkalmat nyújt nekem arra, hogy egyházmegyéim egyik kíváló tanítójának 45 éves, minden tekintetben érdemes hóködéséert Főpásztori elismerésemet és hószönetemet nyilvánítsam.

Mindenkor élénk figyelemmel kísértém a régóta szívemhez nőtt tanítóság működését s volt alkalmam személyesen is lapaszatlonon azt, hogy egyházmegyéim tanfőiskola általában mindenkor hóvadászó méltó működést és magatartást tanúsított. Igazgatótanító Úr nemcsak az iskolában, hanem az iskolán kívüli, a társadalmi életben is vezetőszerrepele játszólt s így a legmagasabb hóítélésére méltán vásszógott.

A jó lsten áldása kísérete további utáni és főképésiben. Ebben a reményben kíválóm Főpásztori áldásomat igazgató Úrnak és kedves családjának.

Pécs, 1926. május 20.

† FERENC,
püspök.

Bavtán a vármegye képviseléseleltés *Szavér István*, járási főszolgabíró, a gazdasági egyesület nevében *Förster Jenő* gazd. tanácsos, a gerdeli rk. iskolaszék, hósszegi hépiselőtestület, kartársai nevében *Köhler Ádám* sat. dicsenés Ig. tanító, hóri jegyző, üdvözlöttek; *Horváth József* bícsérdi tanító *Szentkirályi Ede* életrajzi adatait ismertetve, amelyből az ünneplő hósszeg megygózóddól valóban rendkívüli munkásságról és érdemeiről. *Somssich Sándor*, keszűli rk. igazgatótanító a némélt esperesi tanítói kör üdvözlöletét tolmácsolta. Volt tanítványát és a leventék is hála telt szívvvel adatak szeretetüknek, tisz-

teletüknek és ragaszkodásuknak hófejezést. Végül ket his iskolásleányka versben hószönettel ket ünnepelelt tanítóját két ilyen szép csóhor ántnyújtsa mellett. *Csurda Béla*, ker. esperes, hóri elnök üdvözlő és zárószavatt és a Himmusz éneklésére után az ünnepelely véget ért.

Az ünnepeleltés után a tanítót ker bevonult a tanterembe, ahol *Csurda Béla* ker. esperes, hóri egység elnök a gyűlést megnyitotta, de az idő előrehaladt váta mltatt a tárgysorozat nem volt betartható.

Az ünnepelely társasbéd hóvette, ahol *Homocsy István* kanonok, ehm. főtanfelügyelő Ó Szentsege XI. Pius pápa, *Szavér István* járási főszolgabíró *Horlhy Miklós*, Magyarországi hormányzólak, *Csurda Béla* ker. esperes *Virág Ferenc*, megyéspüspök úr óméltóságát élette. Bzenküli számos jeltérjesztő hóngzólt el, így *Homocsy István* ehm. főtanfelügyelő, *Szavér István*, főszolgabíró; *Förster Jenő* gazdasági tanácsost és *Somssich Béla*, ny. gazd. tanárt lelkesen ünnepelelt a tanító-ág. A valóban pazar ebéd a késő delutáni órákig a legkelkesebb hangulatban tartotta együtt az ünnepeleltet. A jeltérjesztés egy fejlehetetlen nap emlékeivel távultak. Az ünnepelelyen Zala-szentmihály hósszeg is hépisellette magát, ahol ezelőtt 25 évvel müködött *Szentkirályi Ede*, *Várbogay Kálmán* körjegyző, *Németh Jenő* igazgatótanító, *Schöffler Andor* postamester, aki *Szentkirályi Ede* tanítványa is volt, — személyében az egybegyűlt tanítói harnak, mint mindj, így ünnepeleltés alkalmas is példaképpé szolgált *Szentkirályi Ede*, mert megmutatta, hogy kitartó munkával és magatartással nemcsak százebb hónyvezetéknek, népének és tanítványának, nemcsak a hatóságoknak, hanem az egész vármegye szeretetel, tiszteletel, és hájátjait lehet érdemeltel! Az lsten még sokáig tartsa meg számunkra és a hózügyek javára *Szentkirályi Ede*!

Elemi iskolai ének- és tornaversenyek.

Múltán az elemi oktatás terén a tanítói ének- és tornatanítását és hósszegését az új állami tanterv szabályozza, Baranyavárm. ktr. tanfelügyelője az állami, társulati és tar. el. isk. gondnokhásgóhoz a hókövetkező rendeletel íntézte.

1. Minden iskola igazgatója és vezető tanítója hóteles odátörökend, hogy iskolájának hónövekedését és énektanítás-érdeméneként a tanterv előírta keretekben énekkart állhossonak. Ezek az újfjött énekkartok müködési területe: az iskola, egyházi ünnepelelyek, nemzeti ünnepelelyek, melyeken a hósszegés is megjelenti, ha ezt az időjárás s egyéb tanulmányi kirándulások, évszázó és évzáró ünnepelelyek.

2. Az iskola igazgatója keressen éneklésű hósszeg, a hónyvező, a járás más jellegű iskoláinak eszéjök hóli hótagágnálal és tanítóiav ár nézve, hogy egymást tanulóik kíséretében fölkeressék, est tanulmányi kirándulás céljaira is értesítések s hóltbózó iskolák újfjúsága egymás hóködt — bárá iskolák keretében — de a hatóságok és a szűk hóttatós bevonásával díszversenyeket tartson.

3. A tantervnek terén alkalmasan iskolai dílésszóalkaljak, eszerkeszapatlakok, énekek hóttérző megjelölésen gondoskodnak (az elemi iskolák eszerkeszetre nézve forduljanak tanácsért az igazgatók és tanítók *Somssich Sándor*, a dílésszóalkalja nézve *Rácz Jenő* pécsi áll. el. isk. tanítóhoz, aki hósszeggel állanak szóelőltétre. A dílésszóalkaljak és eszerkeszapatlak müködési területe ugyancs, mint az énekkartok. A 2. pontban megjelölt módon és keretek hóköött tegyek le-

hetőné a dalosversenyek mellett a **torna**versenyek megtartását is. Egésznapos kirándulás mellett délután lehet a dalos, délután a torna verseny megrendezhető. Ezt a két kiáltoást szolgálhatná más napok mellett a madarak és fák napja is. A magyar nemzeti piselet használata ezen versenyek kiállításánál is jó hatással domborítaná ki az állatnemesítést.

Tekintettel arra, hogy az új püspöki tanterv kiadása rövid idő kérdése és mer ez a tanterv is előrelátólag ugyancsak fozozott mértékben fogja az ének és torna tanítását megkövetelni, Baranyadán. kir. tanfel-

ügyelőjének e tárgyban kiadott rendeletét közöljük azzal, hogy az ének- és torna versenyek gyakorlati s általában az egész rendelet kiemelt lételeg a pécs egyházmegyei tanítószáz észrevételeit s egyéb javaslatait szívesen veszi a Katolikus iskola, hogy ekként az egyházmegyei főnökség a tanítószáz meghallgatásához adhassa ki e tárgyban rendeletét. Az észrevételek és javaslatok az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz küldendők s a hozzászólásokat is közöttük fogjuk lapunkban.

A Pécs egyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület folyó évi közgyűlése

a választmány és igazgatóság határozata alapján Mohácsra lesz megtartva. Az ehm. főtanfelügyelő, elnök a választmány által négy felhatalmazás alapján a közgyűlést előkészítéséhez szükséges intézkedéseket már folyamatosan vette, így Mohács város polgármesterével egyetértéssel megállapodott abban, hogy a közgyűlés augusztus 26-án tartásáról meg, mely nap legalkalmasabbnak bizonyult. Így tehát a közgyűlés napja már véglegesen megállapított. A további rész-

letkérdések felszámolása, társasbéd, tárgy-sorozat stb.) megállapítása iránt ehm. főtanfelügyelő, elnök ugyancsak intézkedni fog s ezeknek eredményéről lapunk közei számban fogjuk tájékoztatni az egyesületi tagjait. A közgyűlés napjának közlése már most szükségesnek tartottuk, hogy ekként a tagok már jó előre úgy intézkedhessenek, hogy a közgyűlést lehetőleg minden tag részt is vehessen.

Egyesületi tagdíjak szedése.

A Pécs egyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület 1926. évi április 29-én megtartott igazgatósági és választmányi ülésén tárgyalta a híralételek tagdíjak kérdéséről. Megállapították, hogy a köri tagok közül legelőször az ént meg fizetik a tagdíjakat, mert a köri gyűlés végén a szökhöz szedni ezeket, amikor már a tagok nagyobb része elszárad. Épp ezért voltak olyan kerületek, ahol a tagdíjak szedését a gyűlés közben eszközölték, amikor, amikor még mindnyájan együtt voltak. Viszont volt olyan kerület is, ahol a múlt 1925. évben azért nem fizették és szedték tagdíjak, mert nem tudták mennyit kell fizetni tagdíj címén. Ez utóbbi érvelés nem állhatja meg helyét, mert hisz lapunk 1926. évi jan. 1-én megjelent számban 2021/1925. sz. alatt ehm. főtanfelügyelői rendelet alakjában közölve lett, hogy a tagdíj az 1926. évre 30.000 Kt.

A tagdíjhatárolék elkerülése végett az iles azon kívánásának adott kifejezést, hogy legelőször a tagdíjak szedését a kör gyűlések tárgy-sorozatának 2. vagy 3. pontjára tenni. Amely elkerülés végett pedig, hogy időben valamelyik kerület ne legyen tájékozva a tagdíj nagyságáról, eszentialapunk minden egyes számban jelezve lesz a tagdíj összege.

Fontos és szükséges a tagdíjak pontos befizetése, mert semmiképpen sem mellános és igazságos, hogy míg az egyesületi tagoknak egy része a tagdíjat lefizeti, addig a másik része vagy egyáltalán nem, vagy pedig csak a nagy költségek és munkát okozó ismételt sürgetésre fizeti le. De az egyesületi anyagi érdeke is megköveteli, hogy a tagdíjak az egyes tagok részéről pontosan befizetessenek.

Mindenek alapján kérjük az egyesületi tanítói körök vezetőségét és azoknak minden egyes tagját, hogy egyesületi kötelességnek pontosan tegyenek eleget. Ha a pécsi, mohácsi, pécsvári, szigetvári, bonyhádi, értenyi és a legnagyobb, a gördei esp. tanítói körök tagjai képesek tagdíjakat egyszerre akként lefizetni, hogy a kör pénztárosok a tagdíjakat egy összegben és a rendező időben bekiudhatják a központba, akkor a többi körök is keresztülvethetik. Ez a tagdíjak a tavaszi gyűlés alkalmával beszédendők s a kör pénztárosok egy összegben, kimutatás kíséretében nyomban bekiudják. Így eljárás mellett semmiféle szavark és rendeltetések nem merülhetnek fel.

Pécs egyházmegyei Cecíliaegyesület által rendezendő tanfolyam.

A Pécs egyházmegyei Cecília Egyesület megalkotása érdekében f. évi április 8-án felvett jogkönyvet a ft. egyházmegyei hatóság jóváhagyta s egyben az egyesületi alapszabálynak és munkatervzetének kiadására Lajos Gyula, pécsi székeségy. éneklés, igazgató elnöke alatt egy bizottságot nevezett ki, amelynek tagjai: Báter János, Glatt Adolf, Dr. Schaurek Ráffel, Vadas Gábor, Rusinszky József, Schmidt Vilmos, és Keller János. A bizottság az egye-

sület alapszabályát már előkészítette s egyben terve vette, hogy f. évi aug. 1-től aug. 8-ig tanfolyamot tart az egyházmegyei tanítószáz számára. Lajos Gyula, igazgató a liturgiát énekel, Báter János, tanár az összhangzantot és Vadas Gábor, organumvezető az egyházi orgonát adja elő. Jelenkezni lehet Lajos Gyula, pécsi székeségyházi éneklésolt igazgatójánál (Pécs, Székeségy. u. 14 sz.) legkésőbb július hó 1-ig. Olcsó lakásról és ellátásról gondoskodás történt.

Új elemi iskolai tankönyvek

kiadása tárgyában ehm. főtanfelügyelő, elnök a Pécs egyházmegyei Róm. Tanítóegyesület igazgatóságának és választmányának azon határozata alapján, hogy keresessék meg a Szent István Társulat oly csejéből, hogy mielőtt az új tankönyveket megkapnánk, előzetesen adják ki, hogy a pécs egyházmegyei tanítószáz is hozzászólhasson a tankönyvekhez, eljárt.

A Szent István Társulat f. évi május 18-1-kelettel arról értesítette ehm. főtanfelügyelő, elnököt, hogy a Pécs egyházmegyei Róm. Tanítóegyesület kívánásáról a legelőször mértékben honoráltni fogja s annakidején készülő elemi iskolai tankönyveknek egy le-

vonatát a kinyomatás előtt minden egyházmegyei főtanfelügyelőnek meg fogja küldeni hozzászólás végett. Mindezt csak a most készülő ABC-nel lesz a Szent István Társulat, mert az idő már annyira előrehaladt, hogy szedés, rajzok, szöveg illeszkedése előrelátólag annyi idő fog igénybe venni, hogy a hozzászólásokra már nem maradhat idő. Különben is az ABC-t egy bizottság nézte át s más kiadó szakemberek hozzászólása és bírálata alapján is át lett dolgozva úgy, hogy aligha lehetne oly kívánásról vagy módosításról szó, amelyet a felbíráló bizottság is elfogadna.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendelelet.

1056/1926. **Leventeoktatóképző tanfolyam.** Baranyavármegye és Pécs sz. kir. város testnevelési felügyelősége 1926. évi aug. 4-től aug. 19-ig Pécsen egy leventeoktató tanfolyamot állít fel. A tanfolyamra behívott hallgatók számára biztosítva van a Pécsen való díjazás elhelyezése és napi 35.000 K. pótdíj, továbbá, amennyiben azt igénylik, az ide- és visszautazásuk során felmerült vasúti költségek.

Kivánatosnak, sőt szükségesnek tartom a magasztos cél érdekében, hogy a pécsi leventeoktatóképző tartozék körül kijelölés azok, akik tartalékos tisztok voltak, illetve általában a nem tényleges tisztok az ifjúsági leventeoktató munkájában minél szélesebb körben bekapcsolódjanak. Épp ezért teletbom a felügyeletem alá tartozó tanítókat, hogy a tanfolyamra minél számosabban jelentkezzenek. A jelentkezés legkésőbb f. évi június 15-ig hivatalomnál eszközölendő.

1057/1926. sz. **Tanítói Haza** javára 1921/1925. isk. sz. püspöki rendelettel megjelent a Katolikus iskola 1926. november

1. számban) a gyűjtés engedélyezettett. Baranyavármegye kir. tanfelügyelője 1926. évi május 12-től kelettel 1922/1926. sz. alatt arról értesít, hogy:

Alsószentmárton, Apátváros, Áta, Bánja, Bános, Baranyajenő, Baranyasszentgyörgy, Barát, Bere-med, Bezede, Birján, Csebény, Cseledobok, Dimegberki, Egyházbér, Felsőbuda, Fehé, F-győr, F-mindszent, Gard, Gerde, Gerecs, Godisa, Gödve, Gyúd, Harkány, Helesja, Herczegszentmárton, Hetuehég, Himesháza, Hird, Horváthtelep, Hőnyék, Huszót, Illoska, Isánbaltán, Kán, Kaposszekes, Kécsk, Kékes, Kézsmark, Kibeszterce, Kishajmás, Kisgyárd, Kőhény, Kővágyóórtos, Lánycsok, Lápáncsa, Eiget, Liptód, Lotárd, Lovásztelep, Magoos, Magyarbó, Magyaregyháza, Magyarzentéző, Malom, Manfa, Mohács, Püspökszáz, Monyorod, Nagybó, Nagy-Ojalu, Okoróköly, Orfj, Pécsárany, Pellérd, Peterd, Pécsa, Pusztakislaj, Püspökfalva, Pusztamézők, Pusztaszentesbék, Rádogyócsanak, Rámocska, Rác-petre, Ráórtos, Romnya, Sárók, Sásd, Siki, Sütősbodony, Somogy, Simony, Szágy, Szalk, Szalán, Szászvár, Szederkény, Szellő, Szentendres, Szentkatalin, Szilágy, Szokot, Székely, Telenes, Tomnás, Varga, Vázzsok, Vésztény, Véménd, Versend és Virágos r. kath. iskola igazgatóságát a mai napig sem összeggel, sem gnyűlövekkel nem számolták el.

Felhívom ezek alapján fejtegetett iskolák igazgatóit, hogy a gyűjtőcímet, valamint az esetleg birtokukban lenő összeget a Magyarországi Tanítók Előbús Alapjának (Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 47. sz.) haldéktalanul kiadják be.

1068/1926 sz. **Dunántúli Tanítók Lapjának** ajánlása. A Szombathelyen megjelenő Dunántúli Tanítók Lapja az iskolai oktatás szolgálata mellett célul tűzte ki az iskolahibáit népművelésnek az ország dunántúli vármegyéiben szükséges megerősítését és a magyar jövőre néve annyira fontos levente mozgalmának erélyes támogatását. A lap hirtelen állandóan beszámol a dunántúli vármegyéket és egyházmegyéket tanügyi állapotáról, a tanítóegyesületek, valamint az iskolák összes eseményéről. A lap kiadója Bonda László, míg felelős szerkesztője az ismert tanító úr, Fint. Sándor. Tekintettel a lap hivatal voltára, készségesen ajánlom az egyházmegyey tanítóság figyelmébe.

1069/1926. sz. **A Magyar Gyógypedagógiai Társaság** a fogycikloket (vekok, sketeinémák, erkölcsei és értelmi fogycikloket, nyomorek) 7-edem tárgybán 1926. évi janus 6-án és 7-én tartja II. Országos Értekezletét. Hogy szobán forgó társaság fontos célját elérhesse, kívánatos, hogy úgy a pap, ság, mint a tanítóság is ez intézményi nyugi és erkölcsei támogatásban részesüljön. Ép ezért felkérem a plébános, isk. igazgatókat és a tanítókat, hogy az Országos Értekezlet tagjai sorába lépjenek be. Papjukorona, hatóságoknál, intézményekben és intézkedésekben 10 pengő (125.000 papjukorona). A szervezőbizottság a tagsági díj ellenében az Országos Értekezlet naplóját adja. A tagsági jelentések és a II. Gyógypedagógiai Országos Értekezlet szervező bizottsága címére (Budapest, Dil., Herminó-út 7. sz.) küldendő. A tagok részére ingyenes, vagy kedvezményes lakásról és kedvezményes ellátásról is gondoskodni kíván a vezetőség, ezért a tagsági jelentésekben alkalmasul nyilatkolni kell arra nézve, hogy a kedvezményes elemzését és lakást a tagok igénybe ohatják-e venni. Az Országos Értekezlet helye Pestvármegye közgyűlései terme. Az Orsz. Értekezlet tagjai az Emberudományi Kiállítást kedvezményesen áron látogathatják.

Miután kibánatos, hogy a tanítóság minél nagyobb szában vegyen részt ezen értekezleten, jelen rendelkezéssel kapcsolatosan mindazon tanítók részére, akik lényegesen részt ohatjanak venni, folyó évi június 6. és 7. napjaira szabadságot engedélyezek.

1070/1926. sz. **Mohácsi etnografiai és kulturális kiállításnak** nagyfelekehényeségi vezetősége terube vette, hogy Baranyavármegye iskoláinak kultúrnióvóját és falvátanok néprajzi képét a kiállítással kapcsolat-

bán bemutatja. Ezt természetesen gondos előkészítést s lelkes együttműködéságot igényel Baranya egész tanítóságától. A nemes kezdeményezést legmelegebben pártolom s fölkerem Baranyamegye minden jóra és nemre kész kir. tanítóságát, hogy a kiállítás vezetőségét velem együtt támogassák.

Az iskolák bemutatandó anyaga a slójd vána például oly módon, hogy egy-egy falu iskolái elkészítsenek a faluban diutos háts tipusát, annak teljes berendezésével (kerítés ólak, istállók stb.)

Az etnografiai kiállítás pedig a falu etnografiai kincseit mutatná be. A anyag különösen ehhez a kiállításához könnyen össze vána gyűjthető pár nap alatt. Feljegyezbe a népszelet bemutatása két babának férfi és nő ruhába való felöltözése az ott szokások visélet szerint kerülne költségbe, azonban ez is megtérülne, ha valamely kiűföldi múzeum részére eladnánk.

Ugy az iskolák kiállításán, mint az etnografiai kiállításán való részvétel ingyenes. Az anyagot junius hónapban kellene összejűjtenni, mert július hónap a rendezés munkáiért már el kell kezdenünk. Mohács polgármesteri hivatala készséggel szolgál minden hozzáfordulóknak felajánlással.

1071/1926 sz. **A székesfehérvári háziipari kerületi** felügyelőség a vármegye területén a különböző háziipari ágazatok megnövekedésén ügyében megindítandó akciójában elsősorban is a vármegye ügyüzög tanítóságának támogatását és egyházmegyey tanítóság azon tagjait, akik a nép ügyével elsősorrettel foglalkoznak s hajlandók a háziipari felügyelőség ez irányú munkásságát támogatni, erre való hajlandóságukat f. évi június 15-ig írásban az egyházmegyey főtanfelügyelőség címére nálam jelentsek be.

1077/1926. sz. **Kisöcs kötelekbe** tartozó ifjúspórti sportegyesületek jövdelemnek és visszának tanúenélnek elsámolása tárgyában kiadott 83.000/1925. XIII. sz. vkm. rendelet (megjelent a Hivatalos Közlöny j. évi 10. számbán) végrehajtására érdekel ifjúspórti vezetőségeket felhívom.

• Határidő emlékeztető.

Kötelező oktatás meghosszabbítása iránt az isk. helyi hatóságához előterjesztés teendő. (130.700/1925. sz. vkm. rend. 41. és 42. §.)

Községi előjáróságnak igazgató (tanító) a tanév végén bejelentni azokat a tanköteleket, akikre nézve a kötelező oktatás tartamát jogerősen meghosszabbították. (1921. évi XXX. t.-c. 42. §.)

A **lőrskönyvelő** gondoskodik arról, hogy a községi előjáróság a község lakosait a

tankötelesek beírására június 15-ig felhívja. (130.700/1922. sz. vkm. rend. 15. §.)

A **rendes és póbbeírás** ideje jun. 10-ig a községi előjáróságunk tudomására adandó. (130.700/1922. sz. vkm. rend. 16. §.)

Teljesen szállított és gondozatlan tanítói árvaok árúvába való felépítése iránt a kérvények a kir. tanfelügyelőséghez beérjesszentők.

Beírások 1926. július 5-ig befejezendők. (130.700/1922. sz. vkm. rend. 16. §.)

A **beírt tanulók** egyéni lapjait lőrskönyvelésre a községi előjáróságok az iskola igazgatója beérjesszentni tartozik. (130.700/1922. sz. vkm. rend. 12. §.)

Hittoklásról róvatos kimutatás terjesztendő az Egyházmegyey Hatósághoz a ker. esperesi hivatal útján. (1613/1903. sz. püspöki körlevéli rendelet.)

HIREK.

Ker. tanfelügyelői megbízás. **Pécs** Vilmos, szajki esperes-plébános, a németbólyi kerületi esperesi tisztsége alól saját kéréséből felmentést s ugyanezen kerületi esperesi tisztségre **Isztóczyer Lajos** olasz plébánosra a kerületi tanfelügyelői hivatal beállítására a kerületi úttól időben leletstóger Lajos töltött be. **Bok József**, németbólyi plébánosra bízott.

Pályázat az Americanumb. Felhétel iránt pályázhat minden oly kir. ifjú, aki a jövde tanúben Pécs valamelyik középiskolában fogja tanulmányait folytatni. Felvételi elősorban a Pécségházmegyey területén lakó szállító is megnevezett íj. A hívóhírú névbőltek korlátolt számban különböző jzleteli kedvezményben részesülhetnek. Arvaonali helyre jzletamodó kiűvő árúvok elősorban hadiára korlátolt számban ingyenes ellátásban részesülhetnek. Az illetmények lerovásában az intézet a lehetősegek képest szívesen alkalmazkodik a szállók viszonyaihoz annyiban, hogy akár késszépben, akár természetben, akár még megvessezen elfogadja a járandóságokat. **Békeles** tiszteletostól az Americanum igazgatóához (Pécs, Deák-utca 8. sz.) kell fordulni, ahonnan az érdeklődők minderre kiterjeszték részletek felajánlást nyervek és kész kérvénynyomatásúkat kaphat. Pályázati határidő június 10.

Tanítói kinevezés. Nüblné Maróczy Anna dűszli osztálytanítóvő kinevezett. **Szerkesztőváltás.** A Pécségházmegyey Róm. kath. Tanítóegyesület igazgatóvá sága és választmányja a Katholikus Iskola felelős szerkesztő tisztségnek ellátásával véglegesen **Magyar Sándor**, cím. s.-tanfelügyelőt bízta meg.

Ügyési kinevezés. A pécségházam. kir. tanítói fejelelmi tanácsának ügyészvő az egyházmegyey hatóság **Dr. Jahab Béla**, pápai kamarás, tanítóképzőintézet igazgatót kinevezte.

Hutter Tanrend című **óvarendnyomatás**nak az iskolákból való kiltlása iránt a n.m. vkm. 17739/1926. VIII. sz. alatt rendelkezett, mert a Hutter-Tanrend

címén az iskolásgyermekek között ingyen osztogatott óvarendnyomatásban üzlet reklám céljait szolgáló olyan képek vannak, amelyek a jó ízlést sérlik s ellenkezően az elfogadott nevelési elvekkel. Ép ezért a tanítóknak ezt a nyomatványt a céglő kiostvas végett elfogadni nem szabad s a meglovóket is **Kötelező** megsemmisíteni.

Az Előbús Alaphoz állallat „Das moderne Ungarn” címén olyan jzvetet, életrajz-sorozat közebebebeállítását indította meg, melyben magyar írókhal, a magyar polihkhal élelet vezéralakjainak, továbbá a legutóbb magyar írókhal és művészeknek élet-és jellemrajzát német nyelven írta meg. A már megjelent két jzvet egyike gróf Tizza Istvánról, a második Munkácsy Mihályról közöl egy-egy tanulmányt Herczeg Ferenc, illetve Lyka Háyrol tollából. Egy jzvet ára 50.000 K.

Faiskolafelügyelői kinevezés. Baranyavármegye alsópajna az egyházi főtáosztás hozzájárulásával **Steiner Ferenc** székélt kir. igazgatótanítóit jzrási faiskolafelügyelővé kinevezte.

Tanítók házadaja. Az 1922. évi XXII. t.-c. 7. § a értelmében a házadói jzvetési kötelezettség a házak mindenkor tnyleges birtokosait terheli. Tnyleges birtokosnak a tulajdonost, illetve a haszonélvőket kell tekinteni. A tanító nem házat, hanem lakást hajt illetményként, amely illetménye után általános keresett adót kell jzvetnie. Ép ezért a tanító külön házadóval nem terhelhető meg, hanem a házadói az iskolafentartó tulajdonosnak kell viselni. A múltban a tanítói házadói kérdése nem fordult elő, mert a tanítók természetben lakása céljára szolgáló épületek, lakrészek a házadói alól mentesek voltak, ezt a mentességet azonban a fenhétvokozott törvény megszüntette. Az 1907. évi XXVII. t.-c. 2. § a szerint az iskolafentartó a tanítónak természetben lakást köteles adni, tehát a tanító nem haszonélvő, hanem az épületek közjögi vonatkozású szolgáltatóból őt megillető használója s ez ohból nem tulajdonos, sem nem haszonélvő.

A dombovári nőzáradi kir. polgári s elemi leányiskola igazgatójává **Cielinsky M. Agnéia** szent orsolaryéndi szerz., nőtárpis. igazgatóvő nevezették ki.

Köszönet. **Dr. Jahab Béla**, pápai kamarás, a püspöki tanítóképző intézet igazgatója, mint a pécsi püspöki tanítóképző intézet szerkesztel-szervező bizottságának elnöke, a Pécségházmegyey Rk. Tanítóegyesület elnökségéhez intézett levelében az intézet háls köszönetét fejezi ki az egyesületnek, hogy a folyó iskolai évben megalakult s kezdet anyagi nehézségekkel küzdő szerkesztel-segélyezésére 2 millió koronát adományozott.

Igazgatótanítói kinevezések. **Varga Lajos**, velényi kir. hántortanító eddig 30 évtől kiűvő működésének elismeréséül és **Bodó Ede**slő hórnyéki kir. hántortanító, úgy a tan-

ügy, mint a társadalmi és népművelési ügyek körül kifejtett bnzgo működéséről és tanügyi, tudományi működésének elismerésépen igazgatótanítókhoz nevezettek ki.

— **Hóvi gyűlés.** A gördei esp. tanítói kör f. évi június hó 16-án d. e. 9 órat kezdettel Abaligetben tartja meg tavaszi ülését, a következő tárgysorozattal: Megnyitló, jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése, jelentések, pénztáros jelentése, Herbert Vilmos felolvasása: „Hogyan pótolja a tanító a szülői nevelés hiányait” Huber János felolvasása: A kath. iskolák és tanügyi helyzete, Szalat Antal előadása, tagdíjfizetés, Indítványok.

Felvételek

a pécsi püspöki tanítóképző-intézet internátusába.

A pécsi püspöki tanítóképző intézet róm. kat. vallású rendes növendéket az intézettel kapcsolatos internátusban (Megye utca 24.), székszerű feljegyzés és vezetés mellett lakást és teljes ellátást (élelmezést, fűtést, világítást, mosást és szűrészt) esetén az Intézeti orvos részéről orvosi kezelést kapnak a következő feltételek mellett:

A felvételt kérvények Virág Ferenc, püspökközi Intéződének és a tanítóképző Intézet igazgatóságának (Pécs, Papnövelde-utca 2. sz.) nyújthatók be. Személyes megjelenés nem szükséges. A folyamodás határideje 1926. július 7. A kérvényben a szülő, illetőleg a gyám kijelenti, hogy az internátusi feltételeket elfogadja, amit egyébként maga a folyamodás tényleg is kifejezi. A kérvényhez az internátus régi növendékét részéről mellékelnek nem csatolandó, az újak részéről a folyamodóhozhoz a következő okiratok mellékelendők:

1. egyházi kérelmével, 2. születési polgári anyakönyvi kivonattal, 3. iskolai bizonyítvány — ha a folyamodó a kérvény beérkezésekor ideit bizonyítványával még nem rendelkezik, csatolja ideit fűtési értesítőt, bizonyítványát pedig példány legkésőbb június 7-ig küldje be az igazgatósághoz; 4. ujkelti hatóságok orvosi bizonyítvány annak igazolására, hogy a folyamodó éptesti, érzékszervei teljesen egészségesek, beszélszerve és színeztérke hibátlan és hogy e szempontokból a tanítói pályára alkalmas; 5. ujkelti községi bizonyítvány a családőr illetőségéről, polgári állásáról, vagyoni állapotáról, jövedelméről és a kérvényező esetleges magánvagyonáról vagy ösztöndíjáról, továbbá családtagok orvosi bizt. életkoráról és a családőr közvetlen gondozása alatt álló gyermekek számáról; 6. azoka folyamodók, akik a folyó iskolai évben mint rendes tanulók iskolába nem jártak, erkölcsi magánviselőikről is tartoznak községi bizonyítványt mellékelni.

A tartásdíjak fozozatát a következők:

I. fokozat: az I. folyamodóanyag benyújtásával egyidejűleg befizetendő az egész évre 16 pengő (200.000 K) beíratási díj; 2. szeptember 5-ig egész évre befizetendő az ősz

beszerzések céljára és fűtési hozzájárulás címén összesen 120 pengő (1.500.000 K); 3. haonként előre, legkésőbb minden hó 10-ig, a szülőktől vagyoni viszonyait szerint hatig 6 pengő (75.000 K), illetőleg 14 pengő (175.000 K).

II. fokozat: az I. fokozati díjakon felül havti 12 pengő 150.000 K).

III. fokozat: az I. fokozati díjakon felül havti 24 pengő (300.000 K).

Póstaübeltes esetében mindenkor mellékelendő a postal beíratási díja is, mert a fenntartott összegek leonás nélkül, teljes egészükben számolandók el.

Az I. fokozatu kedvezményben csak kifogástalan magaviseletű, jó előmeneteli, szeghegyorsu tanulók részesíthetők. Tanítók gyermekeit előnyben részesítelik.

A beíratási díjak azok, akik nem vehetők fel, a postaköltségek leonásával visszakapják. Azon felvett tanulók, akik lemondásukat a főnöktől értesítés vétele után, okiratilag igazolhatólag 1926. aug. 10-ig be nem jelentik, a beíratási díjat az intézettel jávára elvesztik.

Ha palaki nélküli, hogy augusztus 10-ig lemondott volna, szeptember 5-ig helyett az intézeiben el nem foglalta, vagy az I. felében az intézettel kilép, vagy rossz magaviselettel miatt az intézettel kilépett, hiteles az 1927. január végétig esedékes összes tartásdíjat haladéktalanul lefizetni. Ha a kilépés, vagy kiadás január 31. után történik, az egész évtől tartásdíj azonnal esedékesé válik.

Amennyiben a tanítóképző intézet növendékek felvétele után marad még hely az internátusban, gimnáziumi tanulók is felvételnek. Ezek tartásdíjára vonatkozólag az internátusi igazgatóság ad az érdekelteknek válaszbelgyeges megkeresésre tájékoztatást.

Főpénztáros közlése.

A múlt évi hátralekés és folyó évtől 30 ezer koronás egyesületi tagdíjak a most tartandó tartásdíj közt quálékes alkalmával bessedendő az a körti pénztárosok által a központi pénztárt illető összegek beküldendők.

nyújtások: Takács J. M.-János 120, Vízg. P. Nyugdíjseleztesztés 60, Rk. isk. Paks 50, Pléb. hitogat Nyugdíj 60, Rk. isk. Dunaföldvár 170, Cs.-dombok 44, Szekszárd 60, Szalánta 44, Pléb. hu. Magyarbesszi 80, M.-szék 90, Halkas 60, Hez. J. Vókány 90, Tircsi P. K.-szénája 120, Nagi János Lángosok 1020, Dabnai H.-mája 60, Fent. G. H.-szék 30, Rózs. isk. haló R. D. Szalárdi R. F. R. R. isk. L. h.-szék. Garé, Szuszafalu, Hőmgyék. Bikal. Monyoródt. Bogdása, Szajta, H.-Szekcső, B.-Jürgend, Niszla, Gerényes, Hajdás, Kocsola, Párt, Godisa, Pinechely, Démed, M.-vá. u. Versend Gyűjtő, Barátság, Felsőnyék, Hírd, Dunaszekcső, Sellye, Udva Mássány, Sz.-szék, Tékés, Mucsi, Vám, Szabadbentléri, Decs, Vajszló, Németi, Öcsény, Szakály, M.-szentend, Sásd, Villány, Ellend, Szentilénus, Mejsapuzsata, Monyoródt. Virágos, Mulpuzsata 30 ezer korona.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPKÖZTÁRSÁGI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felolvas szerkesztő: Magyar Sándor, elm. s. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelenik minden hónap elején. Előfizetési díj 1926. évre 30.000 korona.

Tagdíj 1926. évre 30.000 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-utca 4. szám, havti a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámdíjak is küldendők. Az előfizetési és tagdíjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főpénztáros címére Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők

Pécs, 1926. július 1.

XV. évfolyam, 7. szám.

Meghívó

a Pécsyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület 1926. évi augusztus 26-án Mohácsban tartandó

XVI. rendes évi közgyűlésére

Pécsről indulás 4 óra 35 perckor, Mohácsra érkezés 6 óra 54 perc.

Fél 8 órakor szentmise a Széchenyi-téren, a fogadalmi templom helyén felállított oltáron.

9 órakor közgyűlés a Kath. Legényegylet nagytérben.

A közgyűlés tárgysorozata:

- Elnöki megnyitló.
- A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése.
- Eberhardt János, mucsai-rk igazgatótanító előadása: „Elnömi és gyakorlat” címen.
- Tótkéri jelentés.
- Brunner András, pári-rk igazgatótanító előadása: „A kath. tanítóság anyagi helyzete” címen.
- Főpénztáros és számvizsgáló bizottság jelentése, a felmentvény megadása és az 1926. évi költségvetés jóváhagyása.
- Világi elnökválasztás.
- Indítványok, melyek a közgyűlést megelőző 8 nappal az elnökségnek (Pécs, Káptalan utca 4. sz.) beadtak.

11 órakor szakelődés a mohácsi csatáról.
12 órakor közös ebéd a kath. Legényegyletben.
14—16 óráig a kiállítás megtekintése.
16 órakor motoros hajón kirándulás a Csele-patakhoz.

18—20 óra 40 p.-ig szabad rendelkezésre álló idő, 20 óra 40 perckor visszautazás Pécsre.

Tolna- és Somogyvármegyeiél érkező tagtársak szveskedjenek fenti keretek szemelött tartásával elhelyezkedni.

Komócsy István,
elnök.

Báter János,
titkár.

A népművelés.

Hó borítja a falut, esteledik, felgyúlnak a felvált házikok petróleumlámpái, még egy tyulab saénát dob a gazda a jószág elé, s hészül — az iskolába.

Egymásután érkeznek a legények, korban lévő gazdák, előbb fölmelegednek a kálha körül, összenakcs egymást: ki jött el, ki nincs még itt, elmondják egymásnak a napi eseményeket, egyik-másik apró történeteket mesél iskoláshorából, vagy a háborúkról, s aztán beülnek a már egyszer elhangzott régi padokba, s figyelemmel hallgatják az előadó szavait, a régi, vagy új eseményeket, ismert, vagy még soha nem hallott dolgokat.

Érett ésszel, megnaghdósa élettapasztalattal, mintha még a kétszerhétős is szebb volna, mint egykor, a gyermekkorban.

Némelyiket elnyomja a napi fáradság, vagy a kálha melege, de szunyókálba is hallja, hogy mit hozott Trianon, miért öntött ki a Maros, mit a buza ára pengőben, mit jelent a rátdó.

És szüsen jönnek, örülnek az új alkalmatosságoknak. Pénzbe se kerül.

Aknek lelték még nem obudozik a kéreg, aki szívet még nem érzeli melegegdi a hallottakon, az csak egyszer jön el, de akt már hétésserült volt, az többet nem igen marad el.

Igy hozta ezt az iskolánküüti népművelés. Olyanok ezek a falusi lét esték összejöetelei, mint a városi kaszinók hágyapartái. Beteg a partner, ha elmarad.

Álmodozó lelki diákok, tapasztalatlan fiatal tanítók álma volt ez egykor. A hosszú lét estékben maga köré gyűjteli a falú német, kezdett el abcéden, folytatta a természet törvényeit, a tudomány szépségeit, mesélti idegen országok népeiről, gazdálkodásáról, jólétéről, kultúrájáról.

Még élnek közöttünk, akik 30—40 évnél ezeltől így kezdték — s még ma is folytatják. Akkor azonban arról még nem beszéltek nyúlantartást. Itt tartotta számon, hogy melyik tanító szervez gazdaköröket, foggyasz-

Új tanítók a fórumon.

Pécs, június 29. — Tizenegy új tanító lép ma a közelméleti fórumra. Ölesztendeli beszélgetés munka után ma boldogon nézünk a diplomájukat. Arcukon a remények tüze ég, lelkükben eszmények, vágyak tanúságak. Ott állnak ott a rögsz pályá kezdetén, amelgről csak sejtik, hogy merre visz. Nem záros, reklámozati pálya az övék, nem kevesetget fénys jövövel. Ép ezért e helyről is üdözöyögnek őket, mint a nemzeti kultúra szerény, de bátorlelkü munkásait s kívánjuk, hogy életükben minél kevesebb tövös sebezze meg őket, kívánjuk, hogy becsüljék őket úgy, mint az élő hit, a mindennapi kenyér és a szívekbe lobogó szeirelet naggbobított.

Az új tanítók a múlt héten tartott képviselői vizsgálatokon számolattak be öt év munkájukról. A vizsgálatok Komcsi István, Kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő előnökte alatt folytak s a kultuszormányt Szűcs Gyula, öcsai esperes, ker. tanfelügyelő képviselte mintszertel bíztost minőségben. A vizsgálatok eredményeképp Antos János, Baranyai György, Elekes Kálmán, Fekes Mihály, Hoffmann József, Heszter István, Kontróhr Tiadár, Molnár János, Straub Alajos, Weber Antal és Zabányi Alajos haptak képzést elemi népiskolákban való tanításra.

PÜSPÖKI RENDELET.

1133/1926. tsk. sz. **Új kath. tanítóterv és utasítás, valamint rendszabályok megrendelése.** A Szent-István-Társulat kiadásában rövid időn belül megjelenik az új kath. tanterv, utasítás és rendszabályok. Múltán szükségess, hogy ne csak minden iskola, hanem minden egyes tanító birtokában meglegyenek a szóban forgó kiadványok, elrendelem, hogy:

- a) a tanítótervből és utasításból:
 1 pld. az iskolaszéki elnöknek,
 1 " a hitközlőnek,
 1 " az összes, rendszeres állásban működő tanítóknak és tanítónőknek;

- b) rendszabályokból:
 1 pld. az iskolaszéki elnöknek,
 1 " az igazgatóknak,
 1—1 " minden iskolának
- az iskolapénztár terhére beszeresessék. A tanítóterv 34.000 K., a rendszabályok 28.000 K. példányonként.

Indezek alapján felhívom a főhatóságot alá tartozó plébániákat, iskolaszéki elnököket, hogy a fentiek értelmében rendeléseiket

A vizsgálatok után a vizsgálóbizottság és az új tanítók barátságos összejöveteit rendezték a feltett vendéglőben, itt először Gabriel Pál dr. volt osztályfőnök szolt az életbe először lépőkhez, becsületes, kitartó munkára büdítve őket. Ezután Szűcs Gyula mintszertel bíztost üdözölte az új tanítókat a kultuszormány nevében. Nálunk — úgymond — sokat durrognak, patognak, hazudnak, de a munkáról van szó, hevesen állanak esztasorba. Pedig a jó harchoz nemcsak kitűnő vezérkar, hanem bátor, harcolni kész legénység is kell. A vezérkar — az önök tanítói kara — jó munkát végezt, de a harcot továbbra már önöknek kell megvívniok. Isten nevével előre tehát a zászló! És ha csüggednek, ha fáradnak, térjenek vissza azokhoz az eszmékhez, amelgeket öt éven át a lelkükbe ottlaktak s amelgeket öt éven át a lelkükbe szoltak. Az isten áldja meg munkájukat. Az új tanítók nevében Straub Alajos tett fogadást. Kiüdelmes életünk elején — úgymond — hármas fogadást tesszünk: Beesülettel fogunk dolgozni; hiszünk Magyarország fellamadásában és mindenkor dicserjük a Jézus Krisztust.

Az Isten vezérleje az új tanítókat, hogy jó harcot harcolhassanak!

(—pl)

jelen rendelkezésem kézhezvételé után nyomban tegyék meg a Szent-István-Társulattal, hogy elküldt az érdekeltek idejében kézhez vehessék úgy a tantervet, mint a rendszabályokat.

A tanterv és rendszabályok életbe léptetése iránt megjelenésük után jogok külön rendelkezni.

Az iskolai pénztárak terhére ekként beszerzendő összes tantervek és rendszabályok az iskolai könyvtár tulajdonát fogják képezni s ép ezért leltárba vevendők. Személyközvetlen esetében az illető plébános, hitközlő és tanító köteles leend a használat céljából birtokában levő tantervet, avagy szabályzatot az iskolai könyvtár kezelőnek átadni.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

831/1926. sz. **Rh. iskolák községi segélyezése.** Tudomásértel és mihez tartás pégeit közlöm, hogy Baranya m. alszpánja oly értelmű rendeletet adott ki, hogy azon községek, melyeknél a hitközséghez nagyobb arányú segélyezése a múltban is szokásban

volt és hol ezen segélyek folyósítása iránt a hajlandóság az idő szerint is megvan, a hitközségeket a rendelkezésükre álló törvényes fedezet nyújtotta lehetőségek szerint továbbra is támogatás, hogy ilylyk a felekezeti iskolák fenntartása legáltal is megkönnyültessek. Meghagyta továbbá, hogy a községi és körjegyzői a hitközségi költségvetések egybeállításánál az iskolaszékeknek támogatásra legyennek, továbbá, hogy a községi adószedekkor a hitközségek is mindenkor értesítsék, hogy a hitközségi adók beszedése is ilylyk egyszerűsített.

1131/1926. sz. **Ima- és énekkönyvek beszerzése a tankötelesek részére.** Vonalkozással az 1864/1925. sz. egyházközségi rendtele meglejelt a Katholikus Iskola 1925. évi 6—7. számában) felhívom a feljegyeztetett alá tartozó iskolák plébános, iskolai igazgatóit és tanítóit, hogy ezen egyházközségi rendtele alapján az 1926/27. tanévre szükséges imakönyvekre vonalkozás rendelkezései leghegsőbb f. évi szeptember 10-ig hivatalomhoz, sürgetés bevárása nélkül, küldjék be. Megjegyzem, hogy a megrendel és már érsállított imakönyvek vissza nem küldhetők, mert a visszaküldéssel a kiadó nyomdának indokolatlan költségek és anyagi kárt is okoznak, miután a könyvek a küldözgetés állal megrongálódnak. A hivatalomhoz beérkezett rendeléseket hivatalom fogja közvetlenül a kiadó nyomdánál. A magyar anyanyelvű tankötelesek részére továbbra is a Buszdy-féle „His Leiki Kincstár”, a német anyanyelvűek részére a „Reicher-féle „Der Schutzengel“ c. ima- és énekeshönyv szerzendő be. A „His Leiki Kincstár” ára 28.000 K., a „Der Schutzengel” ára 22.000 K. Megjegyzem, hogy Lányi Emil, pécsi hitközlő tulajdonát képező „Der Schutzengel” imakönyvet a hosszú beérkezett eszerevetelek és kívánalmak figyelembevételével újból átölögöztá s így tartalmilag ezen imakönyv mindenképpen megfelelő less. Külső királlítás, kötése is megfelelőbb, mint a VIII. kiadás. A „His Leiki Kincstár” fél vászonkötésben jelenik meg, tehát az imakönyvek kötése ellen sem merülhetnek fel panaszok. Mindkettő imakönyv megrendelhető a pénz előleges beküldése, avagy utóvett mellett. A pénz az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal címére küldendő.

Igen kérem a plébános, isk. igazgatókat és tanítókat, hogy a tanköteleseknek imakönyvekkel való ellátását illetőleg a legnagyobb pontossággal járjanak el. A múlt évben a tanköteleseknek imakönyvekkel való ellátása nem mindenütt jól keresztülvihető, főleg az idő előrehaladoitása miatt, de az 1926/27. tanévben oda kell törekedni, hogy mindengyes tankötelesek legyen ima- és énekeshönyve, mert ez is tankönyv jellegével bír. Legcél-

szerűbb az imakönyvek árát a többi tankönyv árának beszedésével egyéjűleg eszözölni.

1034/1926. sz. **A nem állami tanítók illetményeinek újabb szabályozása tárgyában kiadott 25.000/1926. sz. öhm rend. értelmében kötelesek az iskolafentartók a tanítók fizetéséket kiszorgálatni s a folyó tanév közében elüvozott és nyugdíjazott tanítókat, valamint az elhunyt tanerők örökösének is kiszorgálatni a százelekos készpénz helyi laovalamok fölételesekből előállított illetékeket azokra a hónapokra, amelgeket az illető tanerők 1925. július 1-től kezdve tényleges szolgálatban töltöttek.**

1165/1926. sz. „**A Hereszényi Számítók**” c. műve lapunk f. évi április 1. számában felhívta a tanítókat ker figyelmét, azonban elegendő hivatalom után rendelés nem történt. Tehát ma a kiadó műveket, melyet Halter István, volt mintszertel, nemzetgüiségi képviselő írt, lemetélen azzal ajánlom az iskolai igazgató-ságok és tanítók ker figyelmébe, hogy ezen ma az iskolai könyvtár részére való beszerzés igen kívánatos s hogy az iskolai pénztár terhére is beszereshet. Megrendelhető hivatalom útján (Pécs, Káptalan-ucca 4.) avagy az Apostolnagokra Részvényársaságnál, Budapest, VIII. Horánaszky-ucca 20. sz. Ára 25.000 K. Postakötség címén 5000 K. küldendő.

Határidő emlékeztető.

❖ **Új iskolai jelentések az 1925/6. tanévról** a ker. tanfelügyelői hivatalom által július 31-ig az egyházmegyei főtanfelügyelő-séghez beküldendő.

HIREK.

Báter János, tanítóképzőintézet tanár, egyesületünk titkárának a m. kir. kereskedelmi miniszter megleghány letrabban köszöntés és elismerésért fejezte ki ezért, hogy a Postafőosztólsókló Dalárdájának harmesteri teendőit már két éven át teljesen díjlanlan, fáradhatatlan és hozzáfias buzgalommal végzi. A mintszertel kitünteté leirait Mayer József dr., m. kir. postafőigazgató, Jakab Béla dr., pécsi tanítóképzőintézetet igazgató és a dalárda tagjainak jelenlétében, június 8-án, a postafőosztóban adta át Báter Jánosnak ünnepi beszéd kíséretében. A meglejentel ösztinte meleg ünnepeletésben részesítették kitünteté karnagyukat. Báter János, egyesületünk kiadó titkárának újabb kitüntetése nemcsak a pécsi püspök tanítóképzőintézetére, hanem a Pécsyegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesületre is kitüntetőleg hat, ép ezért ösztinte szeretettel és ragaszkodással köszöntjük Ismételt, jól megérdemelt kitüntetésre alkalomából.

Bády Károly, babareti plébános 54 éves korában május 6-án meghalt Pécselt, a belgyógyászati klinikán. Bobarcon helyezték örök nyugalomra május 9-én. Tanítócsaládból származott. Széles, csendes, jóaság ember volt. Tanított szerette a ezért nemcsak papjának, hanem tanítójának is tiszteltetését és ragaszkodását bírta. Halála úgy az egyháza, mint a tanítugye érdekében vesztéség.

Szefán Arthur keszili esperes-plébános június 16-án hosszas betegségese után délután 4 órakor 47 éves korában elhunyt. Halála mély és őszinte részvétel mellett Pécselt és az egész egyházmegyében. Nagy szeretettel és hozzáértéssel foglalkozott az egyház zenéjével, melnek elismert tudósa és művelője volt. Június 18-án 4 órakor temették el Heszűben nagy részvétel mellett. A temetés szertartást Dr. Hannu Ferenc apóthanonok, egyetemi tanár, papnevelőintézet rector véggezte fényes segédlettel.

Reberics Imre, a pécsi város iskolák nyugalmazott felügyelő-igazgatója május hó 28-án, 82 éves korában elhunyt. Reberics Imre 50 éven át működött a tanügyi pályán. Mint elemi iskolai tanító 1862–1891. évig működött. 1891. évben a pécsi város polgári leányiskola igazgatójává, 1910. évben pedig a pécsi város iskolák felügyelő-igazgatójává nevezte ki. 1913-ban vonult nyugalomba. Reberics Imre működéséről kitörhetetlenül beletárta nevet Pécs város történetébe. Temetése május 29-én, délután fél 5 órakor volt általános nagy részvétel mellett.

A hólesztelt r. polgári leányiskola l. és II. oszt. részére a ballás-és közhöz. miniszter új a nyilvánossági jogot az 1925/6. tanévre megadta.

Tanítói hitevesés. A miszál l. sorok rk. tanítói állásra Szabó Ferenc nevezetelt ki egyházhatalossággal.

A renegát címmel írt és adott ki a napokban egy háromfelosztású irredenta szándarbot Közgyű György, jelenleg országgyű. segédleltés. Úgy gondoljuk, hogy Hozsán ennek a darabnak a kiadásával nagy szolgáltatást a műkedvelő és iskolai színpadoknak. Akinek főbbszerep is kellett már színdarabot rendezniök, azok tapasztalhatták, micsoda gond a színdarab megvalósítása. Mert a legtöbb darab, vagy olyan, hogy nagyon alapos elődolgozás nélkül újfjúsági műkedvelő színpadpra vitni nem lehet, vagy pedig olyan erőket a olyan színpadot kívánunk, hogy ezeken bukik meg a darab. Mindkét szempontot figyelembe veszi A renegát. Irredenta levegőben játszódnak le az esemény-sorozat; a színpadi hatás biztoságával a szereplők nagyon könnyen betanulhatják és előadhathják. Juggalossá megszálit Heshend

hözségében játszódnak le a darab első két felvonása. A község tanítója a megszálitással is a magyarság igaz barátja marad. Beért rossz szemmel nézi a renegát jéggyű; be is csukotta a tanítót. A jéggyű fia, aki utya mellett is megmarad jó magyarnak, szereti a tanító leányát és ezért éjnek idején felgyűjt egy szalmaköszögét a amíg annak oldalával annak elfoglalja, hiszabadjítja a tanítót. A gyanú azonban rátrángul. Sorsa a biztos halál. Ezt már még sem tűrhét az atya; fia pártjára áll, leelőli a szerb esendőrt. Sorást azonban ő sem került el. Golgótló taláiba holtan rogy össze. A tanító meg a fiatalok átszöknek a határon s Szegeden, a nagyünjűknél megtartják az ellégyezést. Az ügyes mesészövésbe ügyesen illeszkedik bele az irredenta gondolat s a fordulatosság és változatoság. Úgy hiszünk, hogy Közgyű darabja, kellemes fogadtatásban részesül a műkedvelő színpadok vezetőitől. Megrendelhető, darabja 10 ezer koronáért. Egerágon, (Baranyamegye), a szerzőnél, 5 példány megvásárlásával meg lehet szerezni az előadói jogot is.

Főpénztáros közlései.

A beszédelt fogadják a körű pénztárosok által a központba beküldendők.

Nyugdtások. Dr. Kéthelyi J. Pécsvárad 26, Sziebert R. Pécs 60, Dr. Kápolnai Zs. Lakócsa 120, Dr. Kövágó P. Himesháza 120, rk. isk. Szálka 00, Gábor Gy. M. szabalos 120, Faltó J. Fenehely 60, pléb. hiv. Lengyel 00, Sumsó 120, Abaliget 120, Kisszanyfa 90, Siklós 60, Gódre 60, Kisdorog 60, Baranyaszérbörgy 00, Bogdása 60, Úrgevár 60, Lippó 60, Páspókbagód 90, Dombóvár 00, Garai J. Szekszárd 440, Faust A. Nagyvegye 2160, Trábert M. Véménd 740, Hesz J. Vókány 550, Pléb. Hiv. Tolna 90, Eberics I. Némeli 480, Pléb. Hiv. Füzök 00, rk. isk. Küllföld, Górszony, Liptó, Dübörköz, Kátány, Mátom, Nagyvárad, Nagymányok, Csikó, Ferev, Miza, V. Kövesd, Kisjakabfalva, Beszedek, Iszabellaföld, Sátorhely, Zomba, Nagytorma, Birján, Szakszmaior, Bonyhádváros, Kiszékkely, Bedeg, Szászvár, Babarc, Szakadit, Ladomány, Simontonya, Somberék, Závod, Kisveje, Feked, Bata, Várdomb, Vázsonk, Sütvény, K. tötös, Pogány, Korpád, Cebény, Kisherec, Hant, Vékény, Gyümölcsény, Pécsbereg, Kossó, Mátócsány, Boldogasszonyfa, Kúnyvárd, Szatina, Murga, Kisbajna, Felsőmindszent, Apar, Hosszutehly, Martonfa, Györe, Fadd, Grábóc, Alsóegerszeg, Lotárd, Felsőreg, Csizsá, Rácpetre, Szakos, Bár, Vókány, Kiskassa, Kánya, Regöly, Majs, Hőgyész, Kúlsósári, Mágocs, Duzs, Tengőd, Kisbudmér, Udvar, Mánfa, Magyareregny, Nagyveje, Varga, Nagybudmér, Kárász, Kossó, K. Mátócsány, Nagybicsérd, Csepelpuszta, Udvár, Beremend, Ófalu, Csikó, Regeny, Sióagárd, Lányesök, Gyulaj, Felsőleperd, Szedres, Kássád és Áta 30–30 ezer K.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. L. Bánfa, B. L. Hornyák. A hozzászólások sorozatában közölni fogjuk: K. L. Martján. Bőszén a késeedelmet, de helyessége miatt csak a következők között hozhatjuk. Többeknek. Az üdvözlést és elismerést közzéadjuk, csak az a baj, hogy igen kevesen jönek segítségünkre.

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPÖRTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉGHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felölös szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. s. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécségházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelenik minden hónap elején. Tagdíj 1926. évre 30.000 korona.

SZERKESZTŐSEK: Pécs. Káptalan-utca 4. szám, hivó a lap szemelti részét illető minden közlésem, hirdetések és reklámokdók is küldendők. Az előfizetés és tüssági díjak MAOYAR SÁNDOR, egyesületi főpénztáros címére Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők.

Pécs, 1926. augusztus 1.

XV. évfolyam, 8. szám.

Meghívó

a Pécségházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület 1926. évi augusztus 26-án Mohácson tartandó

XVI. rendes évi közgyűlésére

Pécsről indulás 4 óra 35 perckor, Mohácsra érkezés 6 óra 54 perckor.

Fél 8 órakor szentmise a Széchenyi-téren, a fogadalmi templom helyén felállított oltáron. 9 órakor közgyűlés a Kath. Legényegylet nagyertermében.

A közgyűlés tárgysorozata:

- Elnöki megnyitó.
- A mult évi közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése.
- Eberhardt János, mucs-i rk. igazgatótanító előadása: „Elnémet és gyakorlat” címen.
- Tikári jelentés.
- Brunner András, pári-rk. igazgatótanító előadása: „A kath. tanítás anyagi helyzete” címen.
- Főpénztáros és számvizsgáló bizottság jelentése, a felmerített megadása és az 1926. évi költségvetés jóváhagyása.
- Világi elnökválasztás.
- Indíványok, melyek a közgyűlés megelőzőleg 8 nappal az elnökségnél (Pécs, Káptalan ucca 4. sz.) beadattak.

11 órakor szakelőadás a mohácsi csatáról. 12 órakor közös ebéd a kath. Legényegyletben. 14–16 óráig a kiállított megtekintése. 16 órakor motoros hajón kirándulás a Csele-patakhoz.

18–20 ó. 40 p.-ig szabad rendelkezésre álló idő, 20 óra 40 perckor visszautazás Pécsre.

Tolna- és Somogyvármegyékből érkező tagtársak szíveskedjenek fenti keretek szemelőtt tartásával elhelyezkedni.

Komócsy István,
elnök.

Báter János,
titkár.

Trianon.

Napok múltak el csak azóta, hogy a harangok sügása, búgása, a sívek legmélyebb rejtekét is betöltő honfűt bánat és szenvedés, a fájdalom és keserűség teljébe hűlni néma jászavaul emlékeztínek a hat év előtti gyásznapon, midőn a büszke Páris szomszédságában levő Versailles királypáros Trianon nevet palotájában a magyarok megbíztotta — a kénszernek engedve — aláírta hazánk halális levelét.

A büszke és elvaholt győzők megölték Magyarországot békéjét, meggyilkolták a magyar élelet, szétmarcangolták az ezeréves szep erveg hazát és a lerohott fejevekből rablóharcot kocsácsoltak elkövető testvéreink harjára.

Trianon a hőnnyekelt, a fájdalom, a szenvedést, a pusztulást, a keresztre feszített igazságot jelenti nekünk. Az évenként megújuló emléknappal azonban nem a halátra, hanem a mielőbbi feltámadásra emlékeztessen minket. Napról-napra erősebb a hitünk, hogy Trianon gyászos emlékének pusztulata kell, mint ahogy minden bűn, minden igazságtalanságnak pusztulnia kell a mindhamarabb.

Igen, feltámadunk és újra élünk, ha mi magunk is úgy akarjuk fejevet, nem a légt, ural és szárazföldi szörnyetegnek halált szóró ezrel szerelk vissza az elrabolt részeket, hanem a magyar tanító! A te hitartó és érdnek teljes megfeszítésével végzett nevelő munkád az egyedüli útja az új honszerzésnek, honfoglalásnak; ha gazdagon hitted be az út minden talpalatnyú rögét a beseletnek, az igazságnak és honfűt éretnyeket illatos utrágnál.

Tudom és sajnos érzem, hogy e nemes törehvésed és fáradozód jutalma elheserít téged: te utrágotk hitesz, s neked a tövist adják cserébe; te örömet, boldogságot és a legnemesebb érenyutrágotk plantálod és varázsolod a jóúv reményeknek szívébe, s neked ugyanakkor tört szégeknek szíved jölé...

Hiba panaszkodó, hiba kérsz és rimándok, nem ismerik el igazadat, nem becsülik meg munkádat érdem szerint, nem — még azok sem, ahánkek legjobban hellene tudók, hogy a mindenkor csak mellőzőik, oly kevesre becsülik igaz magyar tanító lelkiismeret, oadóak munkája nélkül ők késelettek leginkább a magyar feljárdást.

Ne csüggedj azért! Igaz ügyed dladala már nem késelet sóhá, ha a megkezdett honfoglalás vérrőlki újít, bár megfoggyathozott életerővel, de törhetetlen meggyiséggel és munkakedvel tovább járod.

— Oh folytasd hát a kitesingeknek oly sokszor megkezdett szomorú mesét tovább: Volt egy ország, egy nagyon szép és boldog ország valahol a Duna és Tisza mentén a úgy hívták, hogy: Nagymagyarország . . . Elűnt, ma nincs, . . . elrabolták . . . s helyette egy csonkaország áll . . . de Csonhamagyarország nem ország . . . egész Magyarország: mennyország . . . és vezezd, vezezd őket a földi mennyország felé, hol üdült s jutalmat fogsz tenmagad is találni! — Amen.

BÜZ ÖDÖN,
páspólokai ig-tanító.

Elemi iskolai ének- és tornaversenyek.

— Hozzászólás lapunk f. évi június 1-i számában megjelent közleményhez. —

A rendelet alapszméje oly szép, hogy érdemes arra, hogy a kath. tanítóság foglalkozzék vele, annál is inkább, mivel a községi sz. iskolánál Baranya vármegyében kötelező a végrehajtása. Amennyiben sikert ér el a rendelet, annyiban haladást jelent s erről mi, katolikus tanítók tudomással bírva, az arra hivatottak és a megfelelő viszonyok között levők ösztönzést nyernek ezen irányban elérhető eredményekre.

Hogy a rendelet a maga teljességében mindenütt meg nem valósítható, azt az egyes pontjainál mutatom ki.

Ad 1. E pont alapját képezi az új állami tanterv következő (49. old.) mondata: Ahol a helyi viszonyok megengedik vagy kívánatosnak tekinthető a három gyermek-énekkar alakítható, egy- kétszámú karénekkar vagy korlásrára. Az új kath. tanterv ennél lehet, hogy többet, lehet, hogy kevesebbet fog kívánni. Jelenleg azonban ilyen rendelkezések nincsenek alapja még nálunk, azért ajánlunk fent az előfeltevételeken való munkálkodás felé, ami jórészt folyamatban van. Az egyh. hatóság részéről az egyházi énekek intenzív tanítását megkívánó rendeletei folyamánként. De egyelőre ez sincs megvalósítható. Papok, tanítók panaszkodnak, hogy az előírt énekeskönyveket nem tudják a gyermekekkel beszerezteni (a szülők nem veszik meg nekik). Először sürgős most, hogy egyeztetés egyházi énekek énekeljenek a gyermekek és később lehet fokozatosan átérni a kétszámú s csak külsőben a háromszámú énekkar. Szükséges még ehhez, hogy többtanítós iskolában a háttér vezesse az egyházi ének tanítását, több osztály (III.—VI.) összevonásán, mert csak együttes tanulás eredményezhet egyöntetű, szép éneket. (A háttér osztályait elhelyezt egy fiatal, alkalmas tanító tanítsa sőtjéred, festgyakor-

lásra (legalább szakaszgyakorlatra), a tanítónó több osztály leányait tanítsa kézimunkára. E pontja a rendeletnek különben megvalósítható kíván.

Ad 2. Az új állami tanterv előírja, a hosszabb tanulmányi kirándulásokot, ezek a közfelfokozó községekbe vezethetnek s ritkább alkalmakkor összeköthetők dalosünnepekkel, dalosversenyekkel — idövel.

Ad 3. Közfelfokozó községek eddig is tartottak együttesen „Madarak és fák napjára” savaalattokkal, dalokkal, torna- és sportgyakorlatokkal. Azonban kötelezően előírni, hogy ezt minden iskola (mely esetleg csak vonaton vagy tengeren juthat más iskolával közös helyre) és évente többször is megtegye, szerény véleményem szerint nem lehet. És hogy diákuszólójah, cserkészcsapatok kötelező alakítását és vezetését nem lehet minden iskolától megkövetelni, mutatja az, hogy az új tanterv nem is céloz erre. Az 1-2 tanítós iskola 30—100 növendékre közül pedig hány erre alkalmas fiú van? Nem, zászlóval, de még szakasz sem telik ki abból. Többtanítós iskolánál, hol megjelöl a tanterv a dal rendelkezőre, az osztályoknak ezen órák alatt összevonása által (l. p. 1. p. végén tett javaslatomat), ha erre alkalmas tanító van, lehet ilyenm. gyakorlatokat elővenni. Tanóránál foglalkoztatásra hözétezt azonban sem a falusi tanítót, sem a tanultól nem lehet.

Általában olyan iskolát munkát kötelezőleg előírni, melyet tanterv, törvény vagy miniszteri rendelet elő nem ír, nem javasol. A buzgó tanító úgy az iskolában, mind pedig azon kívül amúgy is nemcsak hogy el van foglalva, hanem túl van terhelve, aki pedig csak szigorúan kötelezéséggel teljesíti, arra ilyen rendelet nem hat eredményesen.

Brunner András,
párti ig. tanító.

Ének-ima.

A Pécegyházmegyét Róm. Katolikus Tanítóegyesület választmányának és igazgatóségának felhatalmazása alapján az előnöség kinyomata Somssich Sándor, keszülri Igazgatótanító által szövegezett és Schaidt Vilmos, sikhilosi igazgatótanító által megzenésített Ének-Ima c. éneket, mely az egyesületi fellegye leendő s amelyet minden egyesület kört, avagy központ gyűlés előtt énekeljenek a tagok. Ézen éneket minden fogtárs megkapja. Jelen számunkhoz mellékelvnt annyi példányt mellékelni, ahány a tantól állás szeresve van s ezenfelül a plébániával bíró iskolánál egyet többet a plébános, iskolafogató részére. A cél keresztüllettel lltetőleg szükséges, hogy a négy szálam közül a fogtársak hangnyegyüknek megfelelőleg egyet kiválasszanak s azt be is gyakorolják úgy, hogy az új 26-án Mohácsos tartandó közgyűlésünkön a leírt négy szálamban énekelhessük is megfelelő módon. A jövőben alkalmazandó tanítók közeveszük alkalmával fogják meg kapni ezen éneket.

Mohácsi közgyűlésünk közös ebédeje.

A f. évi augusztus hó 26-án Mohácsos tartandó közgyűlésünk alkalmából a közös ebéd rendezését Brös József, mohácsbelvárosi r. k. igazgatótanító volt szines vállalni. Az ebéd a Mohácsi Kath. Legényegyletben lesz. Egy teríték (halászlé-főzetével, sült tésztával, mely kétféle rétesből áll és sajt) bőrlől 40.000 K.-nál többre nem fog kerülni. Tekintettel arra, hogy a Kath. Legényegylet konyhája és így títáhelye igen kicsiny, más ebéd nem biztosítható. A halászlé nyitól tűzőn hógrocsokban lesz főzve. A Kath. Legényegylet vendégöse ez alkalomból elsőrendű halról fog gondoskodni. A teríték ára már most azért nem állapítható meg végleges, mert ez függ a hal árának alakulásától.

A közös ebédn való részvétel szándéka igen fontos, mert ez a rendező igazgatótanító nagy anyagi és erkölcsi felelősséggel jár. Ezért az egyesület tagjai legkésőbb f. évi augusztus 15-ig Brös József, mohácsbelvárosi igazgatótanítónál levelezőlapon jelentseék be, hogy részt kívánának-e venni a közös ebédn és pedig hány személyre. A bejelentő egyesületi tag feltétlen felelősséggel tartozik a bejelentett személyek száma szerint összeig meg akkor is, ha közben a megjelenésben akadályozva lesz. A bejelentés tehát törlehetik több személyről együtlt, csak azok száma feltüntetendő. A teríték ára a közgyűlés alkalmával lesz lefajtatendő.

PÜSPÖKI RENDELETEK.

1307/1926. ísh. sz. **Új elemi népszkola tanterv életbeletelése.** A magyar nagym. Püspöki Kar 1926. március 17-én tartott tanácskozománya alapján kiadott „Tanterv és Utasítás a katolikus népszkolák számára”, amelynek megfelelő példányban beszeresett már 1133/1926. ísh. sz. rendelettel (megjelent a Katolikus iskola f. é. július 1. számában) erdelmetlen, jelen sorok erejével a nagym. Püspöki Kar határozatának megfelelőleg 1926. szeptember 1. hatályal a fájhatóságom alá tartozó összes rk. elemi népszkola számára egész terjedelmében életbeletetem.

A Szent István Társulat az új tanterv alapján ez ideig csak az új ABC-t („Betitvetés”) adta ki, ép ezért az 1926—27. ísh. évben a II.—VI. osztályokban a Szent István Társulat kiadásában megjelent régi tankönyvek lesznek használandók.

Külön hangsúlyozom, hogy csakis a Szt. István Társulat kiadásában megjelent tankönyveket szabad használni. Azon címen, hogy a Szent István Társulat az új tanterv alapján még nem adott ki a II.—VI. oszt. részére tankönyveket, más kiadású tankönyveket használni tilos. Erre minden egyes esetben külön egyházhatózási engedély volna szükséges.

Mind Ezek alapján elrendelem, hogy a fájhatóságom alá tartozó összes elemi népszkola tanítók, tanítónők osztályaik számára az új tanterv és utasítás alapján helyi, részletes, betehre feldolgozott tanmenet és óravordet készítsenek. Ebben a csendes foglalkozások anyaga is részletesen fel legyen dolgozva abban az esetben, amikor osztálytan avagy részben osztott iskoláról van szó. A csendes foglalkozásoknak ugyant minden egyes esetben a tanítást kell szolgátnok. Csak így lesznek változatosság és pedagógiai követelményeknek megfelelőek.

Hogy a követeles tananyagbeosztás elkészítését a tanítóság részére megkönnyítsen, egyházmegyeyel fjtányfelügyelőm által, egy szakemberek által megtervezett tananyag beosztási úrlapnyomtatványt írtok elő s az egyöntetűség kedvéért elrendelem, hogy csakis ezen nyomtatványok használhatók a részletes tanterv elkészítésénél. Az idő rövidsége való tekintettel és az egyszerűség okából szabványos úrlapnyomtatványokat minden egyes iskola részére megfelelő példányban utánvnt mellélt fogja megkapni. Az úrlapnyomtatványok utánvnt az iskolaszék köteles kiadótalni, még pedig az iskolai pénztár terhére.

A tananyagbeosztási úrlapnyomtatványban a helyi tananyag rovótán kiűlt külön rovatok állnak rendelkezésre a szemléltetést eszközök, módozatok, helyi vonatkozású

dolgok és tárgyhörök bejegyzésére. Ugyancsak különös gondnal bejegyzendő a azok felelő rovatba a csendes foglalkozások anyaga, amely már a tananyagbeosztás összedőlésénél termé- és célszerűen áll a tanító lélkán szemel előt.

A nevelő vonatkozások keresztülvitelének céljaira szintén rovat áll rendelkezésre a nyomtatványban, azért ennek alapos és pontos kitöltésére különösen felhívom a tanítókat figyelmét. Ehhez szükséges, hogy a tanítók mindeneikről állítsák össze maguknak tanulmányaikból és tapasztalataikból ismeretgyűjteményeket és feladatgyűjteményeket sorozatban, ezáltal hatékonyabb, vállalkos, hűségesebb, és erkölcsi érzelmek sorozatban ezen sorozatot tananyagbeosztásukban osszák be az egyes tantárgyak kapcsolataiba a szerint, mint arra az egyes tantárgyak körében a heti tanítási anyag módot és alkalmat nyújt.

Miután a püspöki rendszabályok harmadik rész 2. §-a szerint a hitoktató köteles a népiskolák vallásaitása részére kiadott Tanítástervezet és Utasítás alapján helyi részletes tantervet készíteni, ép ezért akként rendelkezem, hogy a kiadandó tanterv úrlapnyomtatványokban a hittan anyagának felosztására is meg kellő rovat álljon rendelkezésre. Erendelem tehát, hogy a leltárszabályok hittanból részletes tantervet készítsenek. Az így elkészített tanítási tervek terjesztés felj a kerületi tanfelügyelőhöz, aki azt saját megjegyzésével az egyházmegyei főtanfelügyelő elé terjeszti. A végleges jóváhagyott hittanítási tervezet, annak visszasszámaztatása után, az illetékes hitoktató visszakapja, de köteles azt a többi tantárgyak részére is szolgáló úrlapnyomtatvány megfelelő rovatába való bejegyzés végett az osztályvezető tanítónak átadni. Azért célszerű, ha a tanító vezeti be a nyomtatványba a már jóváhagyott hitoktatás részletes tantervét is, mert így az egyházmegyei főtanfelügyelő által a hitoktatók közül bárki magának bevezetni a nyomtatvány megfelelő rovatába, ez ellen természetesen a tanító észrevétel nem tehet.

A hittan részletes tantervét, mint fentebb említettem, elsősorban a kerületi tanfelügyelő köteles megírni a bírálatát a tanterv népszerűségi megértés, mivel a tanterv egyházmegyei tanfelügyelőhöz beérkezett. A többi tantárgyak részletes tanmenetének felülbírálatát illetőleg általában rendelkezem.

Amennyiben egyes iskolának a küldött úrlapnyomtatványokon felül még lenne szükséges úrlapnyomtatványra, az iskolaszékhely további szükségleteit közvetlenül a Hala-dás Nyomda Rt.-nél szerezzék be.

A részletes helyi tananyagbeosztást úrlapnyomtatványok az azokon közölt utasítások szigorú szemelől tartása mellett töltendők ki.

Belátom, hogy az új tanterv és utasítás alapján kiadott tanönyvek hiánya nehézséget fog okozni a II.-VI. osztályoknál az új tanterv keresztülvitelében, de azért lekiadhatetlen nehézséget mégsem fog okozni, mert hisz a régi tanönyvek is nagyrészt fellelhetők az új tanterv anyagát, csak más beosztásban. Fontos, hogy a tanítók az új tantervet és utasítást tegyék alapos tanulmány tárgyává s helyi részletes tanmeneteket ez alapján készítsék el. Meg vagyok győződve, hogy tanítóm az új tanterv alapján, a régi tanönyvek alkalmazásával is az 1926/27. isk. évben átmenetileg megfelelő eredményt fognak felmutatni s tapasztalataik alapján akkor, amikor az új tanönyvek is rendelkezésre fognak állni, minden tekintetben megfelelő végleges részletes tantervet készítenek a tanítók által. f. évi október 10-ig a kerületi tanfelügyelőhöz, amely a kiadott szempontjából is csak előnyére fog válni káik. népoktatásunknak.

Fentiek alapján készített tantervek és órarendek a tanítók által. f. évi október 10-ig a kerületi tanfelügyelőhöz a hitoktatókhoz küldendők. A kerületi tanfelügyelő a hozzájuk beérkezett tanterveket és órarendeket kötelesek a kerületi összes iskolától legkésőbb f. évi október 25-ig egyházmegyei főtanfelügyelőhöz jóváhagyás végett beértesíteni.

A helyi részletes tantervek és órarendek felülbírálatát az új püspöki rendszabályok ugyan a kerületi tanfelügyelőkhöz hatáskörébe utalják, mindazonáltal könnyíteni kívánok a kerületi tanfelügyelőkhöz amúgy is terhes eljöltségén, tanterv és órarend felülbírálati bizottságokat fogok alakítani. Arra azonban kérem a kerületi tanfelügyelőket, hogy a tantervek és órarendek beérkezését alkalmas esetleges észrevételeiket felterjesztésükben közöljék.

A bírálat által a tantervekre és órarendekre vezetett észrevételek figyelembevételével lesznek a tantervek és órarendek egyházmegyei főtanfelügyelőm által jóváhagyva. Amennyiben illető tanító a bírálatot nem tartaná megfelelőnek, esetleg azt tévesnek vélné, jogában áll ellenészrevételeit megtenni s ezeket a plébános és ker. tanfelügyelőhöz hivatalos úton egyházmegyei főtanfelügyelőm elé terjesztani, akik így esetben véglegesen fog dönteni a felvetelt kérdésben.

Az ekként jóváhagyott helyi részletes tantervek és órarendek csak az 1926/27. tanévre lesznek alkalmazhatók, mert amennyiben a Szent-István-Társulat a jövő tanévre kiadja a II.—VI. oszt. részére az új tanterv alapján a tanönyveket, ez esetben a tárgy-

ban kiadandó újabb rendelkezem alapján már az 1927/28. isk. évben új helyi részletes tantervek és órarendek lesznek készíthetők.

A kisebbégi [A], [B], [C] típusú tanítási nyelvi iskolák tanítói is kötelesek fent említett rendelkezés pontos betartásával részletes tananyagbeosztást (részletes helyi tantervet és órarendet készíteni, de kötelesek lesznek az új püspöki tanterv és utasítás figyelembevételével a 62.800/1925. sz. vallás- és közoktatásügyi nm. miniszter úrnak az [A], [B] és [C] típusú kisebbégi tanítási nyelvi elemi iskolák tantervére vonatkozó rendelet (megjelent a Hivatalos Közlöny 1925. évi 16. számában) is betartani azaz az elterelés, hogy a tanterv anyag kiadásátánál a most élethelelvezett püspöki tanterv veendő irányvonal.

Miután a fentibőlközött s a kisebbégi tanfelügyelő iskolák részére kiadott miniszteri óráterv nem tartható be, mert a miniszteri óráterv a heti 2 óra hitan emeléstét figyelembe kívüli hagyja, ép ezért, hogy a heti 3 órással az iskolákban se legyen több, akként rendelkezem a nm. püspöki ker egyházmegye elhatározásáig, hogy az „a” típusú iskolánál hetenként és osztályonként 2—2 órát az anyanyelvből, a „b” típusú iskolánál az I.—V. osztályban heti 2—2 órát az anyanyelvből, a VI. osztályban pedig heti 1 órát az anyanyelvből és egy órát a magyarból, a „c” típusú iskolánál az I. IV. osztályokban heti 2—2 órát az anyanyelvből, az V.—VI. osztályban pedig heti 1—1 órát az anyanyelvből és 1—1 órát a magyar nyelvből vonjanak le az illető tanítók és órarendek készítését és a püspöki óráterv figyelembevételével készítsék el.

Végül felhívom tanítóim figyelmét az új tantervben közölt általános órátervi táblázatban támadt sajtóhibákra, amelyek a Nemeslehelés f. é. július 15-iki számában helyreigazították. Ezen hibák a tanítók által az új tantervben levő órátervtáblázatban hitagizálódnak.

Elvárom, hogy a főhatóságok alá tartozó tanítók, tanítónők az új püspöki tantervet és utasítást alapos és állandó tanulmány tárgyává fogják tenni s főbónítási iskolánál ha az tanácskozásnyakon állandóan napirendre fogják tartani, hogy ekként az új tanterv legjobb hatással lehessen kath. népszerűségi és oktatásügyünkre. A tanítók és tanítónőstületek az új tantervet és utasítást vonatkozó esetleges fontosabb észrevételeiket terjesztésére a kerületi tanfelügyelőhöz hivatalos úton egyházmegyei főtanfelügyelőm elé.

Az ismétlőiskolák részére az eddig használatban volt s alkalmazhatónak nyilvánított helyi részletes tantervek és órarendektovábbi intézkedésig változatlanul használatos.

1926/1926. isk. sz. **Új püspöki rendszabályok és fegyelmi szabályzat életheleltétele.** A magyar nagymélt.

Püspöki Kar 1926 március 17-én tartott tanácskozása alapján kiadott s 1133/1926. isk. sz. rendelkezemmel (megjelent a Katholikus Iskolák f. évi július 1-ki számában) már beszerzett új püspöki Rendszabályokat és Fegyelmi Szabályzatot 1926. szeptember 1-ki hatállyal, jelen sorok erejével életheleltételetem. A Rendszabályok végrehajtása tárgyában később fogok rendelkezni. Addig is érdekelhet ker. tanfelügyelő, plébánosok, iskolaszékhelyek, isk. igazgatók és tanítók tanulmányozzák a Rendszabályokat és Fegyelmi Szabályzatot, hogy ekként az ügyek, a végrehajtási utasítás kiadásáig is, az előírt módon legyenek intézhetők.

1277/1926. isk. sz. **Hadipótlékok utalványozása.** Tudomásvétele és szoros megfigyelés végett alább egész terjedelmében azzal közlöm a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter új megbeszélést, hogy ennek alapján a főhatóságok alá tartozó iskolák hadipótlékokat kiszolgáltatták kötelesek.

17.893/1926. VI. sz. szám. Az a közlésem, hogy a hadipótlékok utalványozása tekintetében az egyes iskolafenntartók különböző eljárás folytán, nevezetesen egy részük azokat az érdekelteket kiutalványozza, másrészt az állami iskolák hadipótlékos tanmenetét más-más elbírálás részéssel és állami tanszemlézettel való egyenlő elbírás egyedül a hadipótlékok tekintetében nem érvényesíthető, mivel az állami iskolák hadipótlékos tanmenetét, hogy az állami és párnegyéti tantervek és egyéb alkalmazottak részére rendszeresített hadipótlékok — azonos mértékben és azonos feltételek mellett — a nem állami tanszemlézetre is kiterjesztésük. De eóra azonban részemről fellelvezetnem rendelkezem, miért ezek az intézkedések az iskolafenntartók pénztárából lennének felkölthetők, az iskolafenntartók tekintetében fennálló e közlésemre az a szerkesztés a Főtit. sz. Főhatóság nagybességi figyelmét felhívni s tiszteltelteljekem a Főtit. sz. Egyházi Főhatóságok, mellőzöttség odaíratni, hogy a hadipótlékok a Főtit. sz. Főhatóság által kiadott utasításossá alá tartozó azokat az iskolafenntartók is állapítsák meg, amelyek ezt eddig nem szolgáltatták ki. Már eleve meg kell azonban jegyeznem azt, hogy a hadipótlékok elbírálása a tantervek illetményeinek kiegyenlítésére adott állami hozzájárulás mértékéig nem tekinthető nem igényelhető és ezen címen az iskolafenntartók nem igényelhetik azt, hogy a tantervek illetményeikre adott helyi hozzájárulás személyesen fizetéséhez adott helyi hozzájárulás eszükéntessék. Amennyiben a hadipótlékokra való igényelőségüsközöt illetően az iskolafenntartóknak kétélyek volnának, hozzájárulók ahhoz, hogy a nyugó hadifogók fordulatnak Budapest, 1926. évi július 10-én. Schöndör sk. h. államtitár.

2235/1926. sz. **Hifelek, iskolák községi támogatása tárgyában min. rendelet.** Tudomásvétele céljából közlöm, hogy a bakonyoszlópi iskolák költségvetéssel kapcsolatban a kultuszminiszterium 1925. évi november 10-én 70.624/1925. VIII. h. t. o. sz. alatt kelt intézkedésében ismeltlen kiadta, mondata, hogy amennyiben a földm. t. o. elemi iskola fenntartásához szükséges, továbbá a politikai község gazdasági gondoskodni. Ezeknek a költségeknek utalását azon ci-

Kövendő példa. A *dombóvári* esp. tanítói kör f. évi május 26-án Murdon tartott gyűlése alkalmával Sajkáról László, székési rh. igazgatótól azon indítványát, hogy:

„A *Dombóvári* Eszerei Kerület Tanítói Kör minden egyes tagja átérezze azon súlyos terheket, melyek a mai néhez időkhöz azon szegényebb sorsu és több gyermekes tanítósalkodókra nehezednek, kik gyermekeiket vidéken kénytelenek közpiskolába járattatni, határozatba hozza, hogy évenként egy, esetleg két szegényebb anyagi viszonyú között lévő s több gyermekes tanító karitásnak tanításiási költségeit részben fedezni olyképp, hogy ezen célra minden kör tag három pengőt íjzet a kör pénzárának kezeli bez, ki a gyűlés határozata értelmében azon tanító karítás kezelőjéül jutassa, ki gyermekeit közpiskolába járattatja, arra szegényeségnél fogva rá van utalva és akit a közgyűlés erre érdemesnek is tarti”.

egyhangilag elfogadta. A *Dombóvári* Esp. Tanítói Kör ezen határozata bizonyára visszahangra fog találni a többi tanítói körökben is, tekintettel a nemes célra s arra, hogy csekély önmegadózással tanító karitásaink segítségére lehetünk.

Nyugdíjazások. A nm. vallás-és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr Schunk Emilia síkhoz, Vidákovics Katalin mohácsi, özv. Székely Mártonné hárolymajt r. kath. tanítóelőt; Szentkirályi Éde gerdei, Somssich Sándor heszói, Krammer Kálmán pécsáradi, Hay János himesházi, Komlósi Márton elsőosztályos tanító, Hábel Ignác lipódi és Németh Antal bedegri rh. igazgató tanítókat, illetve kántortanítókat 1926. szeptember 1-1 hatállyal nyugdíjazta.

Tízesev találkozó. A pécsi püspöki tanítóelőzet-írtázeiben 1916-ban képesti utólagoslat lef, egyhórt növendékek tartották ma tízesev találkozójukat. Az egyhórt iskolatársak szintemisi hallgatták a belvárosi plébánia templomban, azután *Báter* János vezetésével hoszortú helyezett volt tanáru, a némegy elhúny *Szabó* István, Plus főgimnáziumi tanár stírjára s ugyancsak meghoszortústak elhúny osztályfőnökét, *Hárolly* Károly és *Hagler* Béla nyugdíjelutát. A délután folyomány volt tanárunkat hereszté fel, este pedig társasacsorára gyűlétek a Hájó-szálodába étermenek. A találkozó berekesztő gyhangulatban elköltött estében a volt tanáruktól közlül *Győrök* József dr. leánygimnáziumi igazgató, *Báter* János, *Magyar* Károly és *Göbel* Károly vettek részt. Az egyhórt iskolatársak közlül *Gábor* Pál tanító Pincehelyről,

Mack Aladár tanító Dombóvárról, *Csohány* Sándor testnevelő tanár Pécsről, *Márcs* Részó tanító Szágyuról, *Takács* Gyula elő tanító Tolnárról, *Zsifkovics* József magánintézetből Pécsről, *Bóly* József elő tanító Nagyházáról, *Niederland* Imre elő tanító Tolnárról és *Fjandstein* János orvosnathallgató Pécsről jelentek meg. A találkozórtó távolmaradásukat megjelölték: *Szilbósy* István tanító Ócsárd, *Boroghy* (Peller) János dr. főhadnagy-hadbíró, *Vagner* János tanító Felsőöreg és *Zsupán* József tanító Zics.

A „Közakalmazottak Országos Gazdasági Szövetsége”, röviden: HOGSA, azon célból alakult, hogy az állami, pártmeggel, pártos és községi alkalmazottaknak a mai nehéz gazdasági viszonyoknál lehetőleg tegye méltányos orv, előnyös feltételek mellett ruházást stb. szűtségeteit beszerezni. Tag lehet minden közalkalmazott, aki egy 4 pengő 20 pengőfölött részvegyet jegyez. A tagoknak joguk van egész hat havt részleget beutársításokat eszhozíni. Részleltetés esetén a hiteligenlyűsi kérevény, — mely a jöknél: Pécs, Király u. 22. sz. a. igényelhető — a felettes hatóság által láttamozva, a hiteligenlyű által a beutársításhoz elhozandó. — Késszépafizetés esetén 5% engedmény, az angol szöveknél, amelyek rakárszáma 500-on felül, 10% engedmény. HOGSA-jók Pécs, Király u. 22. Telefon-szám: 3-87.

Mévelem a magyar népdal érdekében. Nép-ek és nemzetei szakadatlanul, hangszorgalommal gyűlték népdalaikat, nemcsak gyűjtés, de át is hozták a közhélesre nemzeti emléket, olyannak mint a viség: kikel, virágzik, elherjed, elhal. Meghal a népdal is, ha köves a kőzúdatból. Es ellen kell küzdenünk s a maradvány becsű, irodalmilag értékes népdalainkat össze kell gyűjtéink. Ebben először a negy német nemzet nyelvű népdalok, melyben oly nagygyá lett, ebben a nagy összetartó kapcsolnak, a német népdalnak is van része. S hogy a német nemzet a jövőben még nagyobb lesz, mint a magyar, ebben is része van a német népdalnak. Csak arra mutatok rá példál, hogy a háborús években összes háborús dalaikat összegyűjtötték s frontlajon ezen a téren is serény munkát folyt. Ott év előtörtént, hogy Nürnberg város egy régi, őrös Hóstromot átállított fel a Német Dalösszevételnek, melyet azért műzeális célra átállították s múzeumban mindent összegyűjtettek, ami a német dalorvathozk. Előszegéink mindent elvehettek tőlük, csak nem vehették el zenegépek gyűjtemények és biblijás dalainkat. Valamikor mind a két ország jegyeire lesz a kezűnkben, nemegy a dal, melynek szárnyait vannak s utat talál oda is, ahoá a szó nem ér el. Gyűjtésük össze népdalainkat s mentük meg az elcsúszásos esztől, melynek feljöttét Berteljeit, Bortók és Kodály Békesben. Gyűjtés történt a Mátra vidékén is. A magyar dalnak nagy nemzeti jelentőségű sarkal arra, hogy a **balatoni vonatkozású népdalokat** összegyűjtsen, olyannak, melyek még ma is élnek. Ebben munkát kell tennünk, mert minden dal-barát segítségét. Hérem és jövőben lehet a nép közt élő fölszélvezető papoktól, községi jegyzőt és kántortanító uraktól, legyenek segítségemre, küld-

jék be címre az általluk ismeret balatoni vonatkozású népdalokat (csak dallamot és a szöveget). A gyűjtés helye mellett kérem a beküldőt is jelezni; ezen adatokat a tervezett kiadványban is feltüntetni kívánom. Megemlítem még, hogy a Balatoni Szövetkezet ezen munkásságot erkölcsi támogatásban részesíti. *Révy Géza* ny m. kir. állami tanítóképzőintézet tanár, zeneszerző, Keszthely.

Högyzűlésűnkön csak azon indivódyok lesznek tárgyalhatók, amelyek az esp. tanítói kör gyűlése alkalmából felvett jegyzőkönyvektől függetlenül, külön iratban, az előnéző címére, a közgyűlés előtt 8 nappal beadtak.

Leventeoktatói tanfolyam. Baranya ny. testnevelési felügyelősége ezúton közli a leventeoktatótanfolyamra jelentkezettekkel, hogy tekintettel a nagyszámú jelentkezőkre, a tanfolyamot két részre osztva tartja meg ahkint, hogy az első csoport részére f. év augusztus 4-től 10-ig kezdőrol, míg a második csoport részére augusztus 12-től 18-ig kezdőrol lesz megtartva a tanfolyam. Az első csoport részére a behívók már szeptemberig, míg a második csoport annak idején meg fogja kapni behívóját.

„Szülőföldem szép határa.” Hivatkozással az 1925. évi 1450. számú tanf. körletre, valamint az e tárgyban kiadott püspöki rendeletre, felkérjük a plébános, isk. igazgató és az osztálytanítókat, hogy a jövő 1926/27. tanév tanfolyambeszervezésénél a szülőföldismertelés, valamint az új tanterv által megújított rendszeres fogalmazástani megújítására érdekében a „Szülőföldem szép határa” című, pedagógiai szaktetűtanfolyam által előismert 4 színnymatyi segédanyagot is rendelkezésbe a tanuló részére annál is inkább, mert a tanterv az eddigi szöveges tanfolyam használatát a szülőföldismertetésnél eltiltja a jövő tanévre a tanítás megújítására előző ily szöveg nélküli képekből csak egyedül a fenti képekből jelent meg. A könyv jövő tanévtől forg. ára 15.000 K. Ez árban benne foglaltatik a könyvhöz most a tanévre utjonnan hozzászállt, 2 oldalra terjedő térkép, a szülőföld, a **Mecsekvidék** térképének ára is. A könyv a Haladás-nyomdánál Pécs, rendelhető meg.

Egyesületi élet.

Közl: a titkar.

A dunaföldvári eszerei kör 1926. május 27-én tartotta gyűlését. A gyűlést a világi elnök nyitja meg, egyházi elnök betegsége miatt f. gondola Gy. vil. elnök meleg szavakkal emlékeztet meg Virág Ferenc megvespüspök úrról, aki nagy szeretettel, hűdassal és nagy ügybuzogással vezette valaha az eszerei kör tanítói gyűléseit, mint a kerület sok éven át volt eszere. Buzdítja a kör tagokat, hogy minden egye-

hezettükkel azon fáradozzanak és dolgozzanak, hogy az egyesülettel minél virágzóbbá tegyék. Ajánlja a körpárt által kiűzött tétélek kidolgozását. A megnyitott nagy hatást váltott ki. Horváth Józsa, bölcselt tanítónő: „A család és iskola együttes feladata”-ról értekezett. Tartalmát, magas előadásról jegyzőkönyvi közönségre szavazott. Szeretlénk volna egy minta tanítást hallgatni, a minta-tanítás sok eszmecsereit von maga után, nagy pedagógiai értéke van. Údöbös dolog lett volna egy egy módszertani részletes kérdést is feltenni a tárgyszerőzatra, ezekkel megbeszélésnek sok gyakorlati hasznuk van. A jövőben kerjünk ezekkel a hiányt pótolni.

A némethlyi eszerei kör 1926. május 18-án tartotta ülését. A gyűlést Csehman János m. kir. elnök nyitja meg. Údöböt a leépő eszereit, valamint a kör új egyházi elnökét, Bocskai József f. némethlyi plébános. Majd a kerületi egyház elnöke vessz át a szót és előki megnyitójában beszél a tanító munkáról. Felhívja a kör tagjait együttműködésre és kösönös szeretetre. Muszil Magda tanítónő mintatanítást tart: „Az első befutóintási órá”-ról. A harkársak köztetésészt váltotta ki közvetlen, kedves tanítást modoráról. A gyűlés jegyzőkönyv közönségre szavazott. Oszaud József dr. vóhány tanító, akit karitásat lelkesen ünnepeleket doktorrautatósa alkalmából, tartott ezúton domtore, de élvezetes előadást: „A gyermekmunka és annak szabályozása”-ról. Ungár István, ráctóttst körjegyző, vendég, a levente-nevelés helyes módjáról és eszközöiről tartott élvezetes előadást.

A gödrel esp. kör 1926 május 16-án tartotta ülését. Szentmise után a vil. elnök gyűléskérdése miatt Ruzsinszky József, elnök nyitja meg az ülést. Nagy szeretettel emlékezik meg Szűcs József eszerei, volt ker. tanfelügyelő munkásságáról és melegen üdvözli Fent Gyula új tanfelügyelőt. Fent Gyula közönségen az üdvözlet és mint gyakorlati tanító, mindig a legnagyobb odaadásal fogja kezelni a karitásak ügyeit. Először ismerteti az egyesület ügyeit, nevezetesen: a mohácsi kiállításban való részvételnek bejelentését és pártolását, a rendszabályok föbb módosításait; a tanterv bírálatának és a tanfolyamok kiadása előtt föbboldali megbeszélés helyi alkalmazhatóság szempontjából; a gyűlésekben elhangzott előadások és feladványok behűtését a székelyokhoz kiadványokból. Megemlíti még a föttéknak az egyházm. választm. gyűlésen elhangzott panaszáról, kéri a tagokat, hogy a pályafutókkal kidolgozásában sokoldali munkájuk dacára is minél többen vegyenek részt. A számadások előterjesztése után Huber János tartalmat felolvasása követelték: „A család és az iskola együttes feladata és ifjúság hathatós erkölcsi élete érdekében.”

A család élet, a szülői tekintély hanyatlásának egyik okát a némancipációban látja, mely a gyermekkel nem sokat törődik, hanem pedig a bajoknak az egykét, a majomszepedig a tudatlanságot jelöli meg. A tanító apostoli munkát végezhet a szülői értekezleteken, ahol a szülőök felvilágosításával, irányításával a bójait ellensúlyozni tudja. — Herbert Vilmos arról értekezett, hogyan pótolhatja a tanító a szülői nevelés hiányát. Ezek a hiányok lehetnek fiziológiai, egészségi tanító az iskolában tisztasági, egészségügyi szemléltető észenekhez és a gyermeket szobtatással megvilágítja, azután erkölcsi hitnevelést, melyet hitközségéből, a hittan nevelő hatását tartja legfontosabbnak. A felolvasó jól megvalósított értekezésében fontosabbnak tartja az egyes szülőökkel való megbeszélést, mint a fómegértekezletet. — A gyűlésen mintafantás nem volt.

A pécúvárudieki esperesi hír 1926. május 25-én tartott tanfolyagot. Sat. mise után az ülés Prospat Jakab új. tanító, utlagi elnök megnyitotta szavával kezdődött. Bejelentte, hogy az egyház főhatóság Radó Dezős esperest betegségbe miatt hivatalától felmentette és helyébe Dr. Kéthelyi József pécúváradi plébános nevezte ki her. tanfelügyelővé. Az új esperes-tanfolyagot is hosszú idetj foglalkozott tanítással, és amikön üdözött el a tanítóság nevében, her. egyuttal, ne csak szigorú bírálója legyen annak, hanem megértő barátja és jóakaró támogatója is. Isten áldását kéri működésére. Dr. Kéthelyi József, esperes-elnök megköszönte az üdözést, megarta elnök megnyitóját. Hért papjáról, mint amilyen szeretettel van ő is az esperesi közt minden tagjal. Ha látogatással alkalmával valamit észlel, megjegyez, ne vegyék rosszkaratnak, hanem megértenek; mód szerint megjegyzést el célozzák, hogy a hasznosnak talált források, a tanítók egyént mászerűek átolvaszák és ezáltal a tanítás eredményét jobhozák. Kiemelt a jó tanító érdemét azokat a kellekhez, melyek a tanítót hiálaváló tehetik: a tudás, a tekintély és tisztelgetet hirtűsége. Papjáról és a tanítóknek segítségét kéri működéséhez.

A helyi fontosságú ügyek közt egy általa-

lános érdeklő előadás hangzott el. Szinder Jenő marionjai tanító előadása: „A kath. iskolák és tanügy helyzete. Az értekezés részleteit a felekezeti tanítók seregelte, azokat nyolc pontban, indítvány alakjában egybefoglalja. A gyűlés az indítvány elfogadása és megkéri a Tanfolyagot elnököt, vigye azt az egyházmegyei tanfolyag elé. Az indítvány a következő:

1. A státus-rendeletben a tanítóságot ért lefozkodás sérelmes.
2. A vasúti igazolások a felekezeti tanítók családtagjaira is kiterjesztésnek, a hirtűmenny pedig jlessze a hitközség és a hirtűmenny pedig erre az egyházmegyei hatóság köteleze.
3. Az egyenlő elbánás elve alapján a hadi pótlék a felekezeti tanítókra is kiterjesztessék.
4. A betegsegélyezés kedvezmény a felekezeti tanítók és családtagjai részére is kiterjesztessék.
5. Az értekezések leszállítását.
6. A kántori fizetés szelőltalanságát a tanfolyagot és a tanítók fizetés egészítessék ki az ugyanolyan szolgálattal bíró államtanító fizetésével.
7. A magyarországi kath. tanítók országos szövetségének úján híressék fel a Nagyméltóságú Püspöki Kar, hogy a seregelte megbeszédék hathatós pártfogására véve a Nagyméltóságú Miniszter Ur tudomására hozni.
8. E seregelte mindaddig felszelen tartassanak, míg jaunkra el nem intéztetnek.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Sz. L. Szaksz. A kösszennellett név közzemény (képzatalanná vált), mert az új püspöki Rendsszabályok III. rész. X. fejezet 5. pontja előírja, hogy a fejelem meghonosítására a tanító, illetve a tanfolyagot fejelemi szabályokba, illetve a hazi rendbe köteles foglaltat a tanuló összes híteleseire. Most tehát csak arról lehet szó, hogy a tanuló részére egyöntetű állapítassanak meg a fejelemi szabályok s ennek megvalósítása érdekében az egyházat tanítóknak hozzájárulást kérésben is fog. Szükségletk esetleg az ott gyakorlatba vett szabályokat az em. hitfelügyelőséghez bejeterjeszt. **K. J., Gerrosd.** Hálás hírszönet. Szücs mukasságát továbbra is lekerjük **Többeknek.** Lapunk számára szánt közleményeket és egyéb híreket kérjük minden hó 20-ig beérkezni, mert az ezután érkezők csak a következő számban leszenek közölhetők. **N. K., Ritics-puszta.** Kívánságához képest jártunk el.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPKÖZTARTÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉGHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felülső szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadástulajdonos: a „Pécségházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelenik minden hónap elsőjén. Előfizetési díj 1926. évre 30.000 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Kúptalan-utca 4. szám, havú a lap szemléni részét illető minden közlemény, híradések és reklámok is küldendők. Az előfizetési és tagdíjai díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főpénztáros címére Pécs, Kúptalan-utca 4. sz. alá küldendők.

Pécs, 1926. szeptember 1.

XV. évfolyam, 9. szám.

Negyven

évi szolgálatukat betöltött tanítók a szanálási törvény végrehajtása kapcsán nyugdíjajlatnak. Ezen tömeges nyugdíjajlatok végrehajtása köztüli szabálytalan eljárást a Nemzetnevelés szóvá tette.

Igaza van abban, hogy a törvény végrehajtásánál ügyelni kellett volna arra a végrehajtó hivataloknak, hogy illeto tanítókat hivatalos kiadványaikban ne sértsék. Elégeltetül pedig megkivánhatjuk, hogy a miniszter utasítása közeget, hogy fővöben hivatalos kiadványaikban ügyeljenek arra, hogy ezek-sértők ne legyenek.

A közlemény többi része azonban semmiképp sem alkalmas arra, hogy a kedélyeket megnyuglassa, ellenkezőleg csak az elkeseredés szilársza szolgál.

A Nemzetnevelés egy schemaszzerű hivatalos körirat azon kitételét, hogy „további működésük az oktatás nevelés érdekében nem kívánatos”, állalamosítja a 40 évi szolgálatot betöltött tanítókra s írja, hogy: „a magyar öreg néptanító pedig most mint egy rossz cselédet küldök el becsülettel töltött szolgálataiból”.

Legyenek öszinték! Azt a tanítót, aki 40 évet meghaladó sikeres működésre tekinthet vissza, nem küldök el, mint rossz cselédet, mert a hatóságok, a tanítványok és a nép hálaia és elismerése kísérik a jól megérdemelt nyugalomba. Ha pépb a tanító 40 évi szolgálatát alatt nem volt képes a hatóságok elismerését a nép és a tanítványok szeretetét és hálaiait kiérdemelni, ezen a tanítón meg a legékesebben megfogalmazott hivatalos irat sem segíthet.

De mindezeket eltekintve, ha figyelembe vesszük a tanítói munka terhes voltát s öszinték akarunk lenni, meg kell állapítanunk azt, hogy 40–45 évi kitartó és szakadatlan tanítói munka, — bármily erős szervezettel is legyen valaki, — megviselés az ember munkabírását úgy, hogy csak a legnagyobb erőkifejtés mellett képes az újabb és újabb követelményeknek eleget tenni. Az eredmény ez esetben is

nagyon kétséges lesz s csak az illeto testi, sőt lelki egészsége vállalhatja kárárt. Tudják és érzik ezt a 40–45 évi szolgálatot betöltött tanítók is, de a megszokott otthon, a nyomorúságos megélhetés és főleg a lakásmérsék tartották csak viszta eddig is őket a nyugdíjbanesétöl.

A szanálási törvény végrehajtása tehát nemcsak az iskola, hanem az illeto tanítók érdekeit is szolgálja, mert így a nyugalomba méltán rászolgált tanítók nem leszenek kénytelenek ideigekelt teljesen felőrlőni s teljes fizetés mellett élvezhetik egy emberöltőn át végzett munkásságuk gyümölcsét. A 40–45 évet meghaladó szolgálat további folytatása csak sirukat ásta volna meg idő előtt. Ritka, igen ritka eset kivételével nem használna az oktatásügynek sem.

A nyugdíjba való felhívás bármily enyhe formában is történik, avagy illeto önként kéri nyugdíjaztatását, — fájó érzelmeket kelt az emberben, mert ez azt jelenti, hogy búcsuzni kell az iskolától, a tanítványoktól, a néptől, a megkeövelt otthonától.

A búcsuzás minöb és mindenkinék fájón esik. Fájalmas a búcsuzóra, de ép oly fájón esik annak, akitől búcsuzik.

Fájalomtól illé a szívünkét, ha elgonoljuk, hogy kipróbált harcos vezéreink, akik a tanítói névnek mindenkor csak tiszteléletet és elismerést vivtak ki, — a tettek színhelyéről távoznak. Vigassz szolgálat, hogy az általuk megjelölt uton fiatal karársainknak megabotott a lehetőség, hogy a most nyugalombavonuló vezéreik nyomán haladva ök is öcsöségét és tekintélyt szerezhettek a tanítói névnek.

Amikön tehát a most nyugalomba vonuló vezéreinktől búcsút veszünk, egyben kérjük őket, hogy tudásukkal és gazdag tapasztalataikkal továbbra is legyenek irányító lelkes munkásai kath. népköztartásunknak. A jó Isten ádjon nekik egészséget és erőt, hogy érdemes munkásságuk gyümölcsét még számos esztendőn át élvezhessék.

HALADÁS KÖNYVNYOMDA R. T.
PÉCS, KIRÁLY UCCA 21. SZ.

Ízléses nyomtatványok gyorsan és jutányos áron készülnék.

„Haladás”-nyomda Részvénytársaság, Pécs, Király-u. és Mór-u. sarok.

A Pécs egyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület aug. 26-ikán Mohácsoson tartott közgyűlése.

A mohácsi népesség s a felmerült fontos tanügyi kérdések tárgyalása végett f. évi közgyűlésünkön az egyházmegyet papság és tanítóság igen nagy számban jelent meg. Közel 300-an vettek részt a közgyűlésen. A gyűlést megelőzőleg a tanítóegyesület tagjai szentmisét hallgattak a felépítendő fogadalmi templom helyén, melyet Komócsy István, kanonok, ehm. főtanfelügyelő, elnök mondott.

A közgyűlés megnyitása.

Komócsy István, elnök a közgyűlést reggel 9 órakor nyitotta meg, a következő szavakkal:

Ujjáépülő nemzeti életünk ezernyi problémája hálán engedessék meg nekem, hogy e helyen a legkisebbre és éppen ezért a legfontosabbra mutassak rá. És ez az elővenem nemzedékek testben, lélekben és jellemében való újjáépítése. Gazdasági talpraállításunk igen fontos külsőleg időben és túrelmenségben talán követendőbb is, mint a magyar lélek hiéptése, de a nemzeti élet, a nagy történelmi formáló folyamatok szempontjából nincsen olyan jelentősége, mint ennek. Mert anyagi kulturánk is a nemzeti gyermekeinek érlelmi fejlettségén, munkahévdén, munkabírásán, közeledés tudásán és jellemén alap-szik.

Az időbéli létől kell különösképen hitemelne, mert az ismeret és a tudás egymagában még nem jelent kultúrát. Sőt, jellem, közeledésgúdság, nemzeti szellem nélkül az egyén boldogsága s a nemzeti létünk megerősödése is veszélyeztetett. Ezért nekünk, akikben a katolikus gondolat egy before a nemzeti gondolatnál, örömmel kell üdvözölnünk a négy nap múlva életbe lépő új népiskolai tantervet és annak nagyvívő megalkotóját, Klebelsberg Kunó grófot, aki az egész tantervet erre a négyes oszlopra fektette:

a vallásra, az erkölcsre, a hazafias nemzeti érzésekre és a értelmes gondolkodásra.

Ismétlem, amikor a kezdődő tanévvé munkába állunk, éreznünk kell, hogy célkitűzésünknek csak egy része az ismeret-közeledés. És hogy az a másik három ennek egyenlő értékű hitevéje nevelésünknek és hogy az ismerethözlést valamiképpen azoknak szolgálatait kell állítanunk. Jóléso érzéssel állapíthatjuk meg, hogy az utolsó

üvenév népiskolai törvényalkotásai közül ez a legutóbbi felel meg leginkább a katolikus népoktatás szellemének.

Püspök Ur Ó Meltóság Tisztelt elhívés! arra, hogy a Szent István királság elhívés! a megfelelő tanterv megalkotásával, el rendelje annak életbe lépését. Tudjuk, hogy ez az érdekel tanítóságunk súlyos megerheletést jelent, de nem térhetünk ki előre először azért, mert a katolikus iskolának mindenben lépést kell tartania illetékes hatóságai előírásaival, másodszor pedig azért, mert az az elmelevedés és fogja rásegíteni, úgy szólna rá keny-szerint tanítóságunkhoz, hogy a tanterv részleteibe behatoljanak s a gyakorlatban nagyot érthetnek nyújtásnak. Ezt szolgálják a Pécs egyházmegyei Főtanfelügyelőség által kiadott tantervi úrlapok, amelyek a tanítók iránnyitják és vezetik. Quint József a tanfelügyelő legutóbbi értekezletén azt mondta, hogy a népoktatás terén egyszor mellett él a csiszolatlan hőrkorszak (t. i. egyesek gyakorlatában) és a legújabb kor (t. i. a célkitűzésekben és egyesek elméleti tanulmányjaiban). Nekünk ambicionálnunk kell, hogy egyházmegyénk oktatásában a csiszolatlan hőrkorszak maradványai is elűnjenek s ha ebben a munkánkban hátramaradt öslényekre akadnánk, azokat is beleszelidítjük az új törvény adta keretekbe.

Az új püspöki rendszabályok azon intézkedések, amelyekkel a tanítóság köréből kivenezt igazgatók fölügyelté jogait és közeledésig hízselelti és az iskolai látogatói füziszeget pedig életbe lépteti, módol nyújtanak arra, hogy iskoláink meg fokozottabban ellenőrizsük és fejlesszük. Klebelsberg gróf azt mondotta, hogy a jó tanító örül a felsőbb hatóságok látogatásának s rossz tanító az, aki fél tőlük. En bízalommal ajánlottam püspök Ur Ó Meltóságának, hogy tanítóink legkiválóbbjai közül nevezze ki az iskolalátogatókat s bízom benne, hogy mi, a pécs egyházmegyei kiváló tanítóság, nem fél etől az intézménytől.

Ebben a reményben a Pécs egyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület 1926. évi közgyűlést megnyitom.

A közgyűlés nagy lelkesedéssel fogadta az elnök megnyitó beszédét.

Üdvözítő táviratok.

Komócsy István elnök indítványára a közgyűlés távirattal üdvözölte Orsenigo Caesar, budapesti pápai nunciust (latta nyelven), Zichy Gyula, gróf, kalocsai érseket, Virág Ferenc,

pécsi megyéspüspököt, az egyesület elnökét és Klebelsberg Kunó, gróf, vallás- és közoktatásügyi minisztert. A táviratok szövege a következők voltak:

„Nagyméltóságú Orsenigo Caesar, apostoli nunciatus Budapest. A Pécs egyházmegyei Rk. Tanítóegyesület Mohácsoson tartott évi közgyűlésén a mohácsi néző 400 éves safordulón alkalmából nagy érdemeiket szerzett elődjének érdemeiről megemlékezvén, mint az apostol szent-színhének hátrán lekötézeteljei fiai hódolattal, kiváló tiszteléssel és szeretettel üdvözli Nagyméltóságodat: Komócsy István, elnök, pécsi kanonok; Bodonyi és Somsich elnökök.”

„Gróf Zichy Gyula, érsek, Ó Nagyméltóságának Halocsa. A Pécs egyházmegyei Rk. Tanítóegyesület Mohácsoson tartott közgyűlése hírad és igazgatók tisztellett fel-mésolja Nagyméltóságod előtt. Komócsy István, kanonok; Bodonyi Nándor és Somsich Sándor ig. tanítók, elnökök.”

„Virág Ferenc, püspök, Ó Meltóságának Pécs. A Pécs egyházmegyei Rk. Tanítóegyesület mohácsi közgyűlése, amennyire sajnáljuk, hogy Főpásztorát ezult személyesen nem látható élen, — annyira tudja és érzi, hogy Meltóságod katolikus tanítói munkálatot együtt érez és tesz. Komócsy István, kanonok; Bodonyi Nándor és Somsich Sándor, ig. tanítók, elnökök.”

„Klebelsberg Kunó, gróf, Ó Nagyméltóságának Budapest. A keresztény és a nemzeti gondolat harmonikus és a nemzeti intézményesítéséhez az új népiskolai tanterv életbe lépésének küszöbén tisztellett és megértéssel üdvözli Nagyméltóságodban a magyar tanügyi korszakot nyitó vezetést a Pécs egyházmegyei Tanítóegyesület Mohácsoson tartott közgyűlése. Komócsy István, kanonok; Bodonyi Nándor és Somsich Sándor ig. tanítók, elnökök.”

Üdvözlések.

Komócsy István elnök meleg szavakkal üdvözölte közgyűlés vendégeit, igy Greiner Gyula, a Kath. Tanítóegyesületek Országos Szövetségének elnökét, aki talpraesett beszédben mondott köszönetet az üdvözlésért, valamint Prakatur Tamás dr.-t, mint Mohács Kath. hitközség elnökét, Dr. Berze Nagy János, Baranya m. kir. tanfelügyelőjét és végül méltatta Magyar Sándor újonnan nevezett pécs egyházmegyei tanfelügyelő érdemeit, akit a közgyűlés lelkes övációnban részesített.

Püspök Ur Ó Meltóság üdvözítő letrata.

Elnök ezekután felolvastatta Megyéspüspök Ur Ó Meltóságának a közgyűléshez

intéztet hegyes letrátát. A leirat szövege a következő:

„Mélyen tisztelt Közgyűlés! Összintén sajnálom, hogy má közgyűléstükön meg nem jelenhettem. Igegyen szabad hinni azt, hogy ezt a közgyűlés egyetlen tagja sem veszt olyba, mintha az egyházmegye tanítóságának, illetve a tanítúgnak ígült iránt érdeklődésének megspant volna. Ellenkezve, mfta az isten Gondulésél különböző intézkedéseiből a pécsi püspöki széket elfoglatam, teljes tudatában élek annak a nagyfontosságú közeledésnek, mely közeledés a legfőbb egyházmegyei tanfahatóságra hárul. Az az ember vagyok, aki a jó isten által reamhárított közeledésnek mindenkor leltismeretesen agramt megfelelni s igy ebbel közeledésnek is a legleltismeretesebben akarok megfelelni nemcsak közeledés szerielig, de szeretetből is. Mint a m iskoláinknak legfőbb öre s gondviselője nemcsak azon leszek, hogy kifogástalan felszerelt tantermek álljanak rendelkezésre, hanem azon is, hogy a versenyképes tanteremben kifogástalan, élő hitűl izzó buzgó tanítóság ottassa, nevelje a ker. szűlők és a nemzet legértékesebb drágakincsét. Abban a meggyőződésben, hogy ebben valamennyien egy nézetlen vagyunk és abban a kedves reményben, hogy isten kegyelméből legközelebbi közgyűlésünkön személyesen is megjelenetek, az Ur Jzus sz. áldását kérem munkájukra. Püspök-szentlászló, 1926. aug. 25-én. † Ferenc püspök.”

Dr. Bevilacqua Béla, a m. kir. hadtörténelmi múzeum adjunktusának előadása.

Dr. Bevilacqua Béla, a m. kir. Hadtörténelmi múzeum adjunktusa értekes előadást tartott a mohácsi vészről. Ismertette a csapatok felvonását, stratégiai és nemzeti szempontból rámutatott a mohácsi ütközlet feljósárára és jelentőségére. A mohácsi ütközletről — mondta — nem lett volna mohácsi vész, ha a nemzeti csapat után szeszefog és nem fogja szölyja szét erejét. A nagyterti előadást a közgyűlés híadás köszönettel és lelkesedéssel fogadta s a kiváló előadónak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

Világi elnökválasztás.

Ezután elnök megneve az elnökválasztásra vonatkozó intézkedéseket, kijelölte a jelölő bizottság tagjait, hogy ehékt a világi elnök megválasztása az alapszabályoknak megfelelő módon megtörténhessen. Ezel kapcsolatban elbuszította volt érdemes világi elnökünket, Horváth Ignác, ig. tanítót, aki nyugatomba vonulása alkalmából elnök tisztéről lemondott.

A jelölő bizottság Bróss József mohácsi, Eberhard János mucsli és Lassányi János tólvíjfalui tagjaitól kérelme.

A szavazás megjelölésén, 21 szótöbbséggel Bróss József, mohácsi igazgatótanító választott meg világi elnöké, akit a közgyűlés kellesen ünnepelt.

Eberhard János, mucsli rk. ig. tanító előadása.

Eberhard János „Bímelét és gyakorlat” címen tartott igen magas színvonalú és nagy tudásra valló előadást. Ezen igen tanulságos előadást legközelebbi számunkban egész terjedelmében közölünk fogjuk.

Titkári jelentés.

Báler János, egyesületi titkár jelentésével kapcsolatban Horváth Ignác, szakszárú ri. nyug. igazgatótanító, körüli világi elnök a közgyűlés egyhangú kelkesedéssel az egyesület dísztagjává választotta. A választmány által javaslatba hozott pályázatokat elfogadta. Magyar Sándor, egyházmegegyteljűgellet a Katolikus iskola szerkesztéséhez a választmány és igazgatóság javaslatára alapján megválasztotta.

Brunner András, párl rk. ig. tanító előadása.

Brunner András a kath. tanítású anyagi helyzetéről tartott mélyen átgondolt és jogalapon nyugvó előadást s terjesztette elő kellesen fogadott határozati javaslatát.

Főpénztárosi jelentés.

Az egyesület a főpénztárost az idő előrehaladt voltára való tekintettel, jelentésének megtétele alól felmentette s tudomásul vette az 1925. évi számadatát és a főpénztárosnak a szóhasznos felmentésnyit megadta.

Az 1925. évben bevétel: 51,055.180 K, kiadás: 47,428.510 K., maradvány 13,624.670 K. Az 1926. évi költségvetés 48,590.270 K jellel és 35,000.000 K szükséglettel állapított meg. Az egyesület pénztári állománya a közgyűlés napján készpénzben 723.030 K, a takaréklás 8,563.500 korona, összesen: 9,285.530 korona.

Indítványok.

Ezek után elnöki felolvastatta az indítványokat, amelyeket a közgyűlés a szükséges mértékben is intézte. Így kimondta a közgyűlés az alapszabályok módosítását, pécségházmegegyteljűgellet kiadását. Szorgalmasan fogja a Szent István Társulatnál, hogy osztatlan iskolák részére is sürgősen adjon ki olvasókönyvet. Felkéri a Kath. Tanító-

egyesületek Orsz. Szövetségének vezetőjét a kath. tanítók seregméneke orvoslására szükséges intézkedések megtételére. Vegül köszönetet fejezte ki a közgyűlés a „Magyarország”, a „Nemzeti Újság” és „Új Nemzedék” napilapok szerkesztőszékeinek, a tanítók anyagi helyzetének javítására, seregméneke kihasználására folytatott akciójáért és támogatásáért. Kérte a további támogatást, mely nem egy osztály érdekének, hanem a keresztény nemzeti kultúrának támogatását jelenti.

Közös ebéd.

A közgyűlés után a hócsai kath. legényegylet kerthelyiségében társas ebéd volt. Homócsy István elnök, dr. Margitai Lajos polgármester, dr. Prakoher Tamás ügyvéd, dr. Frey János mohácsi apátlelkész, Pelc Árpád hosszuhetényi plébános, Szentkirályi Ede gerdei ig. tanító, Bróss József újonnan megválasztott elnök stb. felkészítő beszédet közben a legkellesőbb hangulat mellett ért véget az ebéd.

A kiállítás megtekintése.

Ebéd után az egyesület tagjai testületleg jelentek meg a kiállításon, ahol örömmel szemléltek saját munkásságuk szép eredményét is, mert az egyes iskolák által kiállított tárgyak bizonyítják annak, hogy egyházmegegyteljűgellet iskoláiban valóban komoly munka folyik.

Kirándulás a Csepelapátkhoz.

A kiállítás megtekintése után motoros hajón vonultak ki az egyesület tagjai a Csepelapátk melletti emlékoszlophoz. A himnusz éneklése után dr. Berse Nagy János Barangam. kir. tanfelügyelője mondogta az emlékbeszédet, amely mély nyomatok hagyott a megjelentek szívében. Utána Somssich Sándor lelkes szavakkal elhelyezte a Pécségházmegegyteljűgellet Róm. Kath. Tanítóegyesület valóban szép babérokörzóját. Utána az egyesület tagjai az itt elesettekért mondogtak buzgó imát s végül bensőséges áhítattal énekeltek el a Szózatot.

Az egyesület tagjai az estvi vonattal tértek vissza otthonukba azon meggyőződéssel, hogy ez az előkészítésük értékes anyaga egyrészt igen sok tanulású szolgálatt, másrészt a hócsai esete emléktárányának megőrzését szolgálja fokozottabb erővel és kelkesedéssel fogják folytatni nagy nemzetmentő munkásságukat.

Elemi iskolai ének- és tornaversenyek

Hozzájárulás lapunk f. évi jun. számában megjelent közleményéhez.

A rendelet olvasása a gondolatok halmazát változta ki s az egyéneket különbözőképpen hangolta ki. A teru, mely az iskola igazgatójától s vezető tanítóját főrekevére buzdítja, nagyon kedves és már megjelent előtől több helyen meg is volt, sőt, hogy az iskolánépnek keret megnyerjenek, az énekszámok el sem maradhattak.

Uj és megragadó a versenyek tartása. Mielőtt ehhez szólnék, a tanterv idevonatkozó részait veszem irányítónak s ennek alapján mérlegetek a lehetőséget, figyelembe véve a helyi körülményeket is.

A tanterv osztott és osztatlan iskoláknak készült, tehát ezek szerint a kiüthetőség egyik helyen biztosabb, tökéletesebb, mint a másikon. A teljesen és részben osztott iskolák 9, 5/2, 5 és 4 óra felett rendelkeznek s ezzel szemben az osztatlan iskoláknak 1 órája van. Hasonlóképpen vagyunk a testgyakorlásnál is, melynél azonban az osztatlan iskola 1 órát nyert.

Az órási időbeli eltérés mellett minden helyen meg kellett maradni a tárgyi és nevelő célnak, hogy a tanulók még e csekély időben is memnél több szöveges dalt sajátítsanak el; melőhöz a hangjeggy szerinti tanítást illetőleg az osztott iskolák V–VI. oszt. anyaga az osztatlan iskoláknak és a készülőmre éneklés harmoniat elemet. A testgyakorlás tantervét anyaga egyező minden esetben.

Amint észrevehető, az osztatlan iskola idejéhez az anyag aránytalanul terjedelme és a rendelkezés az a kitétele, hogy a tanító köteles odatérnie, hogy iskolájának növekedésével az énektanítás eredményeként a tanterv előirta kereteken énekkart alkosson, teljesen kiüthetetlen. Az időbeli lehetőségre támogatja az anyag. Az osztatlan iskola III–VI. oszt. növekedésének (ez jöhet számtalra az énekkaroknál) s a hangtalan, anyag hallásnélküli s így a fennmarad 15–20 gyermekből (jó eset) kart alkotni kárba veszett időpazarlás.

Igen helyes azonban a testnevelés helyén a ledányok és fiúkat lehetőséggel szerinti zászlóaljba tömöríteni, a nemzeti érzést, ösztönöztaandóságot ezen formában kiváló erőstíteni és vele a Levente egyesületnek a talajt előkészíteni. Cserkészcsapatok alakítását az énekkar megszervezésénél elmondottak teszik kiüthetlenné az osztatlan iskoláknak.

A módok és keretek kiüthete néháséggé nem ütözik. A kontaktusnak eddig is meg

heltől volna lenni az iskolát, hatóságok és szülők között, de az elmulasztás esetében a legjobb alkalmat teremteni meg a barátságos jóviszony előidézésében és megtartásában.

Sok iskolaszomszédnál eddig is szokásban volt, hogy a madarak és fák napját közös programmal, kirándulással kapcsolatban együtt ülték meg, melyben a szülők részvételre elmaradtak volna. Természetesen a kirándulások természetével elzártat történi, utána futás, ugrás, kötélluzás és többféle szórakoztató sportmóda szerepel a szülők és gyermekek fejlethetetlen örömeire.

Ez a nap azután évről-évre nehezen vártta lett! A rendelet ilyen helyekre újat nem mond, de formájában változtat a versenyek által. A verseny azonban csak addig szép, amig nincs. Félben gondolkod arra az esetre, hogy az ilyen verseny duvaságára fájul. A jalu népe saját vérért szeretné elvonnak látni s majd a tanító nem lesz elég jó és erős bíró, hogy az összekoccsánoknak életét tudja venni és akkor a versenynek szomorú következményei is lehetnének.

Éddigi észreveteleim alapján javasolnám tehát, hogy fogadják az eh. hatóság el a kir. tanfelügyelőség rendeletét olyan módosításban, hogy az ének tanításával kapcsolatban olyan helyeken, ha a lehetőségek erre meg van, (tanterv, énekes) énekkart alakítsanak; a testnevelés keretében pedig a köthetőségű egyszerűbb formája okvetlenül megszervezendő. Az iskola tanuló, mint eddig is énekszámokkal modítsák elő a különböző ünnepekkel silereséget; a madarak és fák napját, sőt a hedezőző időszakba eső más iskolat ünnepeiket együtt tartásuk meg. Torna- és dalosversenyek szintén tartandók olyan iskoláknál, hol erre megfelelő bírákat lehet összeválogatni. (Pap, jegyző, iparos stb.) Filiaús helyeken csak abban az esetben, ha a tanítók ezt megszervezni tudják.

Hiszem és tudom, hogy a ma tanítója nemcsak köthetőségűl teszi meg ezeket, hanem nemelő szempontból szívesen foglalkozik velük. Leghóbb óhaja az együttműködés, a bevonás de ezt nemcsak a tanúgy, hanem a köthetőségűl is ügye keresztül minden rétegekben, mert legthóbb az a jóakarát, és eszeleves rajtuk török meg.

Összetartás teremt meg az integer Magyarországot.

Bodó László, Hörnyék.

PÜSPÖKI RENDELET.

1326/1926. I. sz. Az új püspöki rendszabályok végrehajtására vonatkozó utasítás. Az 1326/1926. I. sz. rendelettel megjelölt a Katolikus Iskola f. évi aug. 1. számában) 1926. szept. 1. hatálybalépítését. Rendszabályok végrehajtása tárgyában a következőképpen rendelkezem:

1. Az egyházasok új jónagyadást és infékedést igénylő ügyek továbbra is egyházmegyei főtanfjüggelóm úján terjesztendők Elném.

2. Az iskolágyek méknti intézése tárgyában kiadott 671/1924. sz. körlevélt egyházasoknál rendelt. 1., 2., 3., 4., 6., 7. pontját, valamint az iskolai leltárakra vonatkozó 1661/1925. sz., a költségetések és számszámok tárgyában kiadott 263/1925. sz., a díjleveleket illető 1303/1925. sz. egyházasoknál körlevélt rendeletek továbbra is egész terjedelmükben érvényben maradnak. A leltárakra vonatkozó fentebb hivatkozott egyházasoknál rendelt kiegészítéseket az új rendszabályok I. rész, 75. §-ának megjelölt módon az ingatlanok is számba lesznek veendőik.

3. Az évi iskolai jelentésekre szolgáló úrlapokat illetőleg az új rendszabályok 203. oldalán közölt minta szemléltő tartása mellett egyházmegyei főtanfjüggelóm fog kiadni megfelelő úrlapnyomatványokat. Hasonlóképpen gondoskodik jog a rendiarsítási szabályzat I. rész, III. fejezetének 32. § 10. pontjában a ker. tanfjüggelóm és iskolafőtanfjüggelóm részére iskolafőtanfjüggelóm jegyzőkönyv úrlapnyomatványok kiadásáról is.

4. A rendszabályok II. rész, V. fejt. 31. §-a alapján elrendelem, hogy az 1926/27. tanévűt kezdődőleg minden tanfjüggelóm egyházm. főtanfjüggelóm által előtrando Értésítő Könyvecével látassék el. Az Értésítő Könyvecére ára a tanfjüggelóm születtől szedendő be az iskolaszéki gondnok által. Ezek árát azonban az iskolai pénztár egy összegben előlegezni tartozik.

5. A rendszabályok I. rész, II. fejt. 19. §-át oda módosítom, hogy a ker. tanfjüggelóm csak a hitoktató által készített hittan téntréket kötelesek felülbírálni, míg a tanfjüggelóm által készített téntréket és órarendeket az egyházmegyei tanfjüggelóm felülbíráló bizottság tagjaval óhajtom felülbíráltani.

6. A ker. tanfjüggelóm iskolafőtanfjüggelóm tárgyában továbbra is érvényben marad az 1150/1918. sz. egyházasoknál körlevélt rendelet.

7. A rendszabályok I. rész III. fejt. 76. §-a alapján akként rendelkezem, hogy az isk. és hitt. költségvetések és számszámok továbbra is polgári évi szerint készíttendők.

8. A rendszabályok I. rész III. fejt. 82. §-át, mely a beíratási díjak elszámolására vonatkozik, 1657/1925. sz. egyházasoknál körlevélt rendelet alapján akként módosítom, hogy évi számszámok az éddigi gyakorlatnak megfelelőleg a ker. tanfjüggelóm által viszáglándók felül az iskola meglátogatása alkalmaz.

9. A rendszabályok II. rész, VIII. fejt. 38. §-ának 2-ik bekezdése alapján akként rendelkezem, hogy az iskolafőtanfjüggelóm 1926. évi szept. 1-étl kezdődőleg mindenkor ugyanolyan igazgatótísi tiszteletdíjat kötelesek adni igazgatótanfjüggelóm számára, mint az állam szüggelómát ki az állami elemi iskolai igazgatótanfjüggelóm részére. A legutóbb kiadott 1925. évi 7000/M. E. sz. rendelet (megjelent a Néptanfjüggelóm Lapja 1925. évi nov. 15-iki számában) szerint 3 — 6 tantóval bíró iskolánál napi 80.000 K, 7 — 10 tantóval bíró iskolánál napi 90.000 K, a 10-nél több tantóval bíró iskolánál pedig napi 100.000 K. Ezek szerint az egy és két tantós iskolák igazgatótanfjüggelóm tiszteletdíjra igényt nem tarthatnak. Amennyiben azonban az egy és két tantós iskolák igazgatótanfjüggelóm részére az iskolaszéki már éddigi megszabottak volna tiszteletdíjat, azt továbbra is kötelesek felszállítani. Nem teszék észrevétel az ellen sem, ha az egy és két tantós iskolák igazgatótanfjüggelóm részére is az iskolaszéki valamely más éddigi megszabottak volna tiszteletdíjat, azt továbbra is kötelesek felszállítani. Nem teszék észrevétel az ellen sem, ha az egy és két tantós iskolák igazgatótanfjüggelóm részére is az iskolaszéki valamely más éddigi megszabottak volna tiszteletdíjat, azt továbbra is kötelesek felszállítani. Nem teszék észrevétel az ellen sem, ha az egy és két tantós iskolák igazgatótanfjüggelóm részére is az iskolaszéki valamely más éddigi megszabottak volna tiszteletdíjat, azt továbbra is kötelesek felszállítani.

10. A püspöki rendszabályok II. rész, VIII. fejt. 40. §-ának 6. b) pontját illetőleg akként rendelkezem, hogy az igazgatótanfjüggelóm saját személyükre szóló 3 naptig terjedő elszabadságukat a plébános, iskolaszéki elszabadságukat a plébános, iskolaszéki elszabadság megadásáról kötelesek egyidejűleg a plébános, iskolaszéki elnököknek jelentést tenni.

11. A rendszabályok I. rész, III. fejt. D) pontja alatt a kerületi iskolafőtanfjüggelóm intézményét az 1926/27. tanévűl érvényre emelem s ennek keresztülbírelve végett kerületenkint a szüggelóm mértén egy vagy több kerületi iskolafőtanfjüggelóm fogok kinevezni akként, hogy:

a) a kerületi iskolafőtanfjüggelóm, a püspöki rendszabályok 36. §-a szerint, a kerületi tanfjüggelóm által esetről esetre kijelölt iskolákat kötelesek lesznek meglátogatni. Ha lehet a kerületi tanfjüggelóm főtanfjüggelóm, ha ez nem volna keresztülbírelve, akkor a kerületi tanfjüggelóm megbízása alapján, egyedül.

b) A kerületi iskolafőtanfjüggelóm semmiféle napi-avagy tiszteletdíjra igényt nem tarthatnak.

c) Fővárosi községük csak az esetben térítendők meg az illető iskolai pénztár ter-

hére, ha külön fuvarra elkerülhetetlenül szüggelóm volt, mely esetben a plébános, iskolaszéki elnök által látmozott számlát az illető iskolaszéki gondnok az iskola pénztár terhére köteles kiszolgáltatni.

d) Hasolókép előtás címen is csak az esetben tarthat igényt a kerületi iskolafőtanfjüggelóm, ha ily címen igazolt tényleges kiadásai lennének, amelyet az illetékes plébános, iskolaszéki elnök utal ki az iskola pénztárból s amelyet a gondnok köteles kijelentni. E címen azonban a költség egy napra, egy iskolánál 50.000 K-nál több nem lehet. Általában tilos, hogy az iskolafőtanfjüggelóm hivatalos ktküldetésével kepelesősen annak a tanfjüggelóm asztalánál étkézzék, akinek iskolátísi főültszáglja és ellenőri. Amennyiben mégis a kerületi iskolafőtanfjüggelóm meglátogatott iskola tanfjüggelóm lenne kénytelen étkézni, ez esetben az illető tanfjüggelóm az isk. pénztárból egy napra az 50.000 K-t köteles felvenni s arról semmiféle címen nem mondhat le. Az, hogy az iskolafőtanfjüggelóm meglátogatott tanfjüggelóm étkézett s hogy a tanfjüggelóm napi 50.000 K elátási díjat tényleg felvette, az iskola látogatási jegyzőkönyvbe felveendő.

e) A kerületi iskolafőtanfjüggelóm iradai, fuvar-és étkézési költségei fedezhetése végett kötelesek az iskolaszéki az 1927. évtől kezdődőleg évről-évre megfelelő összeget az iskolai költségvetésbe felvenni, hogy akként az iskolafőtanfjüggelóm költségvetésének felkötés nélkül kiszolgáltatathatók legyenek.

f) Amennyiben a kinevezendő kerületi iskolafőtanfjüggelóm egytanfjüggelóm iskolánál működik, az iskolafőtanfjüggelóm akként kell intézni, hogy e mellett az előtr 190 munkanap betartható legyen. Ha ez mértén oltból még sem volna keresztülbírelve még az esetben sem, ha a tanév szept. 1-én kezdődik s csak jun. 29-én fejeztetik be évről-évről, a kerületi tanfjüggelómnek jogában áll iskolafőtanfjüggelóm címen a kerületi iskolafőtanfjüggelóm részére 6 naptig terjedő elszabadságot engedélyezni úgy, hogy legalább 164 munkanap mégis betartható legyen. Az ellen sem teszék észre-

péltel, ha a kerületi tanfjüggelóm egytanfjüggelóm iskolánál működő iskolafőtanfjüggelóm a hely számmájára tíz ki iskolafőtanfjüggelóm. Ez esetben a meglátogatni kívánt iskola igazgatógya előzetesen értesítendő, hogy a tanfjüggelóm iskolában rendelkezessenek, amikor is a heti szüggelóm az iskolafőtanfjüggelóm követő napon kell kiadni.

g) A kerületi tanfjüggelóm és iskolafőtanfjüggelóm teljesen osztott iskolában osztályonként legalább 1 1/2 órá, részben osztott (két vagy három oszt. egy teremben) tanteremben legalább 3 órá, ha négy vagy öt osztály van egy tanteremben, avagy teljesen osztatlan (hat osztály egy tanteremben) iskolában tanteremben legalább 4 órá köteles iskolafőtanfjüggelóm fordítani, ha a tanfjüggelóm száma tanteremben 40, vagy ennél több. Amennyiben a tanfjüggelóm száma 40-en alul lenne, az iskolafőtanfjüggelóm tanteremben a szüggelóm mértén 1/3, avagy 1 órával megkördíthető.

h) Többtanfjüggelóm iskolánál a kerületi iskolafőtanfjüggelóm iskolafőtanfjüggelóm ideje alatt az igazgató beosztása alapján az otthon maradó tanfjüggelóm kötelesek helyettesíteni.

12. A rendszab. II. rész, X. fejt. 5. pontjában jelzett tanuló jegyelmi szabályzatának kidolgozásával és kiadásával egyházmegyei főtanfjüggelóm bízom meg.

13. A rendszab. IV. rész, III. fejt. 11. §-a mellett továbbra is érvényben marad a 2757/1924. sz. egyházasoknál körlevélt rendelet az egyházi énekek tanfjüggelóm tárgyában.

14. A püspöki rendszab. II. rész, V. fejt. 30. §-át illetőleg akként rendelkezem, hogy június 15-ile előtr évről-évről szüggelóm semmi körülmények között sem tartható s ekkor is csak az esetben, ha a teljes 195 munkanap pontosan és lelkiismeretesen betartható.

15. A rendszab. II. rész, V. fejt. 16. §-ában jelzett órarend, hál ált. óraterv tananyag-beosztás, tanfjüggelóm-és tanzársek jegysek-illetőleg iráyadoul az esetről-esetre kiadandó egyházasoknál rendeletek fognak szüggelóm.

Egyházmegyei főtanfjüggelóm rendeletek.

1378/1926. sz. Magyar Sándor egyházmegyei főtanfjüggelóm. Virág Fejrenc Meggyespüspök urunk Oméltóságosa Magyar Sándor segéd-tanfjüggelóm egyházmegyei tanfjüggelómve nevezte ki. Ez a kinevezés, amint egyrészt egy érdemes tanfjüggelóm hiváló adminisztratív képességeinek, nagy munkabírásának és kötelességudásának erkölcsi elismerése, másrészt olyan általános emberi erények méltótlása, amik az új tanfjüggelóm nemcsak hivatali főnökei előtt tették megbecsülté, hanem általános köhdedveltséggel és

hőltisztelettel szerettek számára az egész egyházmegye tanfjüggelóm hőzöleményében. Magyar Sándor igazságszerellete, nyújás, udvarias modora 24 éves tanfjüggelóm munkássága alatt valóban meg is érdemelte azt. Midőn e föltételekben örömmel hőzölm ezl Pécegyházmegye tanfjüggelómával, szüggelóm hazánk tanfjüggelómek azt kívánom, hogy: a kinevezendő iskolafőtanfjüggelóm és tannetel felülbírálók az ó példaadó köhdedveltsége nyomán járjanak. Ez, és csak ez lesz az úja annak, hogy az új Rendszabályokban meg-

kezdtél uton tovább haladva, tanítósdágnunk mindinkább résztvevő katechizációs iskoláink adminisztratív vezetéseben, pedagógiai ellenőrzésében és igazgatóságában.

1008/1926 sz. »Szülőföldem szép határa« és »A fogalmazó-készség fejlesztése« c. Forrai János, pécsi áll. el. isk. tanító által kiadott miniképző művet a *Kath. Tanügyi Titoktartó* a kath. filológiai és tanítói könyvtárjegyzék II. füzetébe felvette s ekként nyilván forgó művekké beszerezését az 1926/27. isk. évben az 1450/1925. isk. sz. püspöki-rendelet (megjelent a *Kath. Isk.* 1925. okt. 1. számában) alapján már mellőzni nem lehet. Ép ezért felhívom az iskolaigazgatóságokat, hogy az 1926/27. tanévben szóban forgó tan- és vezérkönyv-vezzéské, mert enélkül a szülőföldismé és fogalmazás tanítása az új tanterv szerint nagy nehézséget fog okozni. A »Szülőföldem szép határa« 15.000 K, míg »A fogalmazó-készség« 10.000 K. Megrendelhető hivatalomnál és a Hala-dás-nyomda Rt.-nál Pécsen. A »Szülőföldem szép határa« c. képestantönyv a gyermekek, míg »A fogalmazási-készség fejlesztése« c. vezérkönyv a tanítók részére szolgál, amely az iskolai pénzárterhére is beszerezhető. Arról, hogy a gyermekek és tanítói könyvtár részére hányszor dányban szereztek be szóban forgó tankönyveket I. évi szeptember 30-ig jelentést kérek minden egyes iskolaigazgatóságtól.

1401/1926 sz. — **Egységes »Ertésítő Könyvecskék«-k és »Fegyelmi Szabályok a pécségházmegyei tankötelek részére.** Megyéspüspök Ur Ömlősságának 1326/1926. sz. rend. alapján minőnt tankötelek Ertésítő Könyvecskével látandó el s a tanuló részére fegyelmi szabályok állítandók össze. Az egységes eljárás érdekében úgy az Ertésítő Könyvecské, mint pedig a tanuló részére fegyelmi szabályzatok, mint pedig a tanuló részére intézkedtem s az illetékes szakbiztos meghallgatása után ezeket is ki fogom adni. Az Ertésítő Könyvecské magában fogja foglalni a tanuló fegyelmi szabályzatát is, de a fegyelmi szabályzat fali olvasótabletá alakjában külön is megjelenik, hogy minden egyes tanteremben kifüggeszhető legyen. Az eddig használatban volt Ertésítő Könyvecské nem felel meg az új püspöki tanterv tantárgybeosztásának, illetve elnevezésének, miért is az 1926/27. isk. évben az elemi iskola I—VI. osztályaiban már az általam kiadandó Ertésítő Könyvecské használható csak. Ép ezért a régi Ertésítő Könyvecské lezáródnak s minden tanuló részére új Ertésítő Könyvecské állítandó ki. Mihelyt az Ertésítő Könyvecské és fegyelmi szabályzat megjelenik, minden egyes iskola részére a szükséges számú Ertésítő Könyvecskét s minden tanterem részére egy falra kifüggeszhető fegyelmi szabályzatot fogok küldeni és pedig — egyszerűség okából — utánvét mellett. Az Ertésítő Könyvecskék árát az iskolázás előlétegni köteles adóig, míg ezek ára a tanulóktól

beszedhető lesz. Felkérem a plébános, iskolázási elnököket, hogy f. évi október hó 1-ig jelenítsék be nálam személyi sirtéget bevarása nélkül a mindennapi I—VI. oszt. tanulókat és tanterem pontos számát, hogy ennek megfelelő számú Ertésítő Könyvecskét és falra kifüggeszhető fegyelmi szabályzatot küldhessek. Az ismétli iskolázás részére az eddig kiadott Ertésítő Könyvecskék folytatásolagasan használhatók s ezek részére nem feltétlenül szükséges az új Ertésítő Könyvecskék beszerzése. Miután az eddig használatban volt anyakönyvi napló sem felel meg az új tanterv előírásának, ezeknek megfelelő kiállításra iránt is intézkedtem s felkérem a plébános, iskolázási elnököket, hogy a tankötelek számanak bejelentésekor egyuttal jelezzék, hogy hány külső és hány belső anyakönyvi napló nyomtatványra lesz szükségük s ezeket is az Ertésítő Könyvecskékkel és a fegyelmi szabályzatot egyszerre fogom megküldeni.

1448/1926. sz. **A Magyarországi Tanító Búvós-alapja** részére a m. kir. vallás-és közoktatásügyi nagymélt. miniszter ur által 47.832/1926. VIII. a) sz. alatti kiadott körrendelet alapján a pécségházmegyei főtanaság alá tartozó r. kath. iskolákban is a gyűjtési eszközölhető.

1467/1926. sz. **Tankönyvjegyzék** tárgyában kiadott 17.517/1926 sz. vkm. rendelettel (íobben (Cseledoboka, Somberek, Darócshalma, Tétes, Virágos, Bár, Püspökiszentlászló, Véménd, Horváthertelenő, Mágocs, Szalantai, Nagyháms, Köblény, Lapánca, Magyarbóly, Mohács-szőlőhegy, Hegyhátharmóc, (Majs) tévesen magyarosított) s így a tankönyvjegyzékekell bekioldított a kir. tanfelügyölésnek, holott a hivatozott miniszteri rendelet r. kath. iskolákra nem vonatkozik. Ép ezért felhívom érdekelteket figyelmét, hogy jövőben kizárólag az egyházi főtanaság által kiadott rendletek alapján járjanak el.

1475/1926. sz. — **A Magyar Földrajzi Társaság** könyvtárát a pécségházmegyei rk. iskolaigazgatóságok és tanítók figyelmébe ajánlom. Egyelőre a társaság 10 kötetell állított össze: *Mélyengerek Világa*, »Emberök között«, »Ausztrália«, »Asia szivében« (2 kötet), »Transz-himalja«, »Replüőgép az északi sark fele«, »Homokba temetett városok«, »Scott utolsó útja«, »A Ruvenzori« címen, amelyeket a legkiválóbb írók írtak. A 10 kötet ára összes egész vászonkötésben 1.500.000 K, mely összegre havi részletekben is lehet fizetni. Megrendelhető a Franklin Társulatnál IV. Egyetem uca 4. sz. Tekintettel a kiváló művekre megengedem, hogy ezen 10 kötet az iskolai tanítói könyvtárak részére, és pedig a beiratási díjak terhére beszerezhessek.

148/1926. sz. **A szent István Társulat** kiadásában megjelent két his. füzetet, a »Béttetés« uzerjónalát és az I. l. oszt. részletes normál tannemzet beszerzéséig végett a füzeteket alá tartozó összes tanítók és tanítónők részére ajánlom.

Határidő emlékeztető.

A póbeiratások után a tanulókné egyéni lapjai a közösi előjárásokhoz küldendőek három nap alatt. — **A tanú** kezdése valamint a heti és évközi szünetek bejelentőök a kir. tanfelügyölésnek. **Szegény tanuló** segélyezésére ter. készíendő a büntetésépnek terhére. — **Tanúv elején** két hónapig az igazolatlanul mulasztók kimutatása hetenkint megküldendő a közösi előjárásának. — **Evi iskolai jelentések** az 1925/26. isk. évről személyi sirtéget bevarása nélkül haladéknélküli beküldendőek. — **Imakönyvrendelések** az 1131/1926. sz. ehm. főtan. rendelet (megjelent a *Kath. Iskola* f. é. július és aug. havi számaiban) alapján szeptember 10-ig az ehm. főtanfelügyölési hivatalhoz küldendőek.

H I R E K.

Új elnökünk nevét a választás előtt 10 perccel dobta a közvélemény forró hangulatába közgyűlésünk jelölt bizottsága. Mert ugy volt, hogy kért érdemes alelnökünk közül Bodonyi Nándor körül csoportosulna a választók. De Bodonyi Nándor szeptember 1-jével nyugalomba vona. Nem vállalta a tisztséget. A választásnapra előkészült kollégákkal éppen úgy mint a tájékoztatlanok meglepte az új helyzet. De a pillanatnyi tölvázson könnyen átsegített Eröss József megnyerő, komoly egyénisége, akéhez Mohács népe, ur! társadalma és tanítókora a tiszteletnek és a nagybecsülésnek találólag ragaszkodik. Elsőrangú tanítómester, nyugodt, modern, kellemes ur ember, jó kolléga, meg nem alkuvó jellem, akének egyéniségén a lelki harmónia nyugodtsága ömlik el. Hisszük, hogy közgyűlésünk nagy szerencsés választotta amikor egyesítettünk átszervecséket ezt a nyugodt főt állította tanítósdágnk élére.

Közgyűlésünkhöz érkezett válasszúrgönyök. Közgyűlési beszámolómban említett sürgönyökre elnökségünk a következő válasszókot kapta:

Orsenigo Caesar apostoli követ, e. érsektől latin nyelven:

»A Szentszék iránt érzett hódolatuk és hűségük kifejezését nagyon köszönöm és a Pécségházmegyei Rk. Tan. Egyet. iránti hűdelmetel tömcsölésbe Egyházunk és a Magyar Nemzet javára annak minden jókat kívánok.«

Az apostoli nunciushoz intézett sürgönynek kedves előzménye van. Dr. Beutlaqua előadásában különösen ktemelte, hogy 1529-ben, az akkori pápai nuncius fő támaszát képezte a szerzeseköz magyar hadaknak. Közöttük sok volt a pápai szoldos is. A pápai nuncius ünnepeles és üdvözlése kitörő és önkéntes öntája volt a sok száz magyar kate. tanítónak.

Zich Gyula gróf, halocsalet érsek válassza: »A Pécségházmegyei Rk. Tan. Egyet. iránti hűdelmetel tömcsölésbe és üdvözlélet hálás szívele köszönöm s válasszólagon szeretelelel küldöm mindnyájoknak főpapi átdósalom.«

Hagy János, himesházai r. kath. igazgatónalónak nyuobíjavonulása alkalmából Megyéspüspök Ur Ömlőssága elismerését és köszönelét fejezte ki 43 évi szakadalán és erödményes munkásságáért.

Dr. Boldis Dezső, baranyavármegyei kir. tanfelügyölés a vallás-és közoktatásügyi miniszter Győrbe helyezte át s a Győr, Moson és Pozsony egyelőre egyesített vármegyei tanfelügyölési hivatalának vezetésével bízza meg. **Igazgatónalóit hínerezés.** Megyéspüspök Ur Ömlőssága Wagner Károly, himesházai r. kath. főtanfelügyölés eddigi kiváló működesének elismeréséül a himesházai rk. iskola igazgatónalójává kinevezte.

Felhívjuk a pécségházmegyei r. kath. polgári iskolák igazgatóságainak figyelmét a Hivatalos Közöny I. évi 15. számban megjelent 42.723/1926. VI. 1. 359/1926. VI., 48.139/1926. VI. sz. vkm. rendeletekre az igazgatási zárolételek, a főlétszeli és különbözeti vizsgálatok anyagának megállapítása s a közgazdasági és társadalmi ismeretek tanításának megszűntése tárgyában.

Gazdasági irányu továbbképző iskolában 1925. évi 99557/VIII. sz. vkm. rendelet (megjelent a hivatalos Közöny f. évi 15. számban) szerint a hűfelekezeti tanítók abban az esetben is kötelesek a gazdasági irányu továbbképző iskola közművelési tárgyait külön díjazás nélkül tanítani, ha államegélyt nem élveznek. Ez a kötelezettség nem terjed ki azokra a tanítóakra, akik a saját iskolájuk mellett működő általános irányu továbbképző iskolában tanítanak.

A Vörös Mihály-fele emlékbizottság elkéri minidatokat, akik még a részékre küldött gyűjtőlevelet nem küldöttek be, ezt most már *postafordulatul* küldjék vissza, mert e nélkül a vételeges leszámolás nem ehető meg.

Jótekingóság. Svaróda Gyula, málomi rk. igazgatónaló a pécsi püspöki tanítóképzölézet cserkészcsapatának egy főzére szolgáló üstöt ajándékozott 750.000 K értékben.

Áthelyezés. Reitz Péter, tolnavármegyei kir. tanfelügyölési hivatalhoz becszött áll. el. népisk. tanítót a vallás-és közokt. miniszter ur saját kérésére a pécsi áll. el. iskolához áthelyezte.

A jegenységi r. kath. urad. el. népiskola megszűntetéséhez a vallás-és közokt. miniszter ur hozzájárult azzal, hogy a jegenységi tankötelek a hűjári r. kath. iskolába iskolázandók be.

Nyugdíjazás. Bodonyi Nándor, sellyei, Hall Viktor pécsváradi és Kiss Vilmos villányi rk. igazgatónalóik 1926. szept. 1-től kezdődőleg nyugdíjaztatnak.

Az embert ész érthetetlenül áll a mágneses erő hatása előtt. A földnek, ennek a legnagyobb mágnesnek erődje keresztül hat falon, fán és üvegen. Nézzétek ezt a kis mágnespárhát mint vonzza az üveglap tulsó oldalán levő gombostűt, épugy vonzza a könnyűvön keresztül is.

Próbáljunk most már mi is iránytűt készíteni. Nekünk ugyan nem lesz szükségünk 64 éjtárra, megelegessünk 8-cal is. Elkészíthetjük a szelrészát, hozzatok magatokkal varróút, ködütöt és gyűszűt? Mindenki hozza meg ködütjének szulponját! — Pistá, te hogy határozod meg? — Megfelezem a ködütöt. — Mit csinálsz Péter? — A késem hátán addig próbálgatok, míg egyensúlyban lesz a ködüt. Készítünk belőle mágnesűt. A mágnespárhát egyik végén D, a másikon pedig E betűt látunk. Mit jelentenek a betűk? Huzzuk zámán a ködütűt egy-egy felén egy forma szögben a dell és északi sarkot, hogy a tű mindenké nége egyforma erős legyen. Hogy lehetne a mágnesűt úgy megerősíteni, hogy szabadon foroghasson? Igen, a varróút a szelrész középebe szurjuk. Amikor keskeny pallón megy át, hogy segítse magodon, hogy az egyensúlyt el ne veszítset. A mi iránytűnk egyensúlyozója a gyűszű lesz. Határozódok meg a szulponját és gyengéden horpasszátok be szöggel, így ni! No, most helyezzétek a gyűszűt a varróúté és ennek tetejébe a mágnesűt. Persze, hogy leessik. Imréd rajf' maradj. Rá kellene ragasztani. Adok mindegyiketeknek egy csepp viaszot, erősítsetek rá. Ez csaknak mutató sarkot beültazzuk. Megállapítjuk, hogy a különönmű sarkok vonzzák, az egymények pedig taszítják egymást. Meghatározzuk községünk egyes részének és környékünk pontos fekvését.

Istenadta tehetségével fedezte fel az ember ezen kis eszközét. De hogy ne csupán a tengeren találja meg a biztos irányt, hanem az élet hánytatásait ködütűt is, adott nekünk Isten egy olyan iránytűt, amelyet állandóan magunkkal hordunk, szívtünkbe záruk: ez a lelkiismeret. A szíu, a lelkiismeret olyan,

Elemi iskolai ének- és tornaversenyek.

(Hozzájárulás lapunk f. évi jún. számában megjelent közlemények.)

Magáról az ének- és tornaversenyről csak annyit, hogy ezeknek az egész országban való megvalósítása igen üdvös és célszerű terv, mert így versenyei megtartása nemcsak egyrészt a tanulók és a tanítókat egyaránt, Mindenki első szeretet lenni, mindenki a legjobbat, a legszebbet szeretne produkálni.

Ily versenyek tartása az egyházmegye területén már nem új dolog; ha nem is nevezetű

mint az iránytű, mely csak akkor találja nyugalmát, ha tetteink által abba az irányba terejtük, amely Isten törvényeinek megfelel.

Amilyen mértékben szükséges volt, hogy iskolánkban a tanuló tájékozott elméleti tudását a gyakorlati készség felkarolásával ellensúlyozzuk, talán ép ily mértékben lesz szükségesek sok tanítónál, a gyakorlati mindentudásában való elbizakodottságukat megérlelésre kényszeríteni. Elismertjük, hogy sem egyesek, sem sokak nagy elméleti nem elégségesek nagy munkánk megoldásához, hanem súlyos észrevételeket fűz ezekhez a gyakorlati. Mindenesetre az elmélet gyökerei kell, hogy leérjenek a gyakorlati terésre s élető táplálékukat onnan kell nyerniük. Mégis a tudományok pedagógia, az elmélet, a gyakorlati nevelőre már csak azért is nélkülözhetetlen, mert abba a helyszere juttatja, hogy a legszűkebbesbe nevelő ügyességét és képességét a legtródebb időben megszerzhesse, mivel nélküle sokáig a szűkebb tapasztalatokat sokszor a tanulók kárán lesz kénytelen szerepni. Más fontos szerepe is van az elméleti tudásnak. Elméleti tudás nélküli továbbhaladás, öntudatos továbbképzés lehetetlen.

Nagyon közel áll a mi tudományunk módszertan és gyakorlati szempontjából az orvosi tudomány és gyakorlatához. Három hétet elköltött volt szerencsém a „Budapesti Kir. Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Élelteni Intézeté”-i tanulmányoznom. Ez az intézet képviseli a gyakorlattal, a klinikákkal szemben a tudományok elméletét. Találkoztam itt a gyakorlati mesterekkel, akik a klinikákról jöttek át látogatónak azzal a kéressel: „Adjatok egy gondolatot.” Igaz, a gyakorlat is képes új utakat egyengetni és megállapítani. De mindez csak akkor, ha a gyakorlati mestere gondolkodik. Tanuljunk tehát az elméleti képviselőitől: gondolkozzunk, sokat gondolkodjunk, vizsgálódjunk, keressünk, válogassunk és bírálgassunk.

Mucsi.

Eberhardt János,
igazgatóintéző.

őhet eddig ének- és tornaversenyek. Számítalan közseget nevezhetnék meg, hol ezek hosszú sora óta már mintegy sokszázad párt, hogy 5-6 szomszédos iskola tanulól a madarak és fák napját együtt, közösen tartják meg; természetesen ének- és tornaverseny-nyel kapcsolatosak szoktak ezek lenni, no meg elnevezhetők őket ékezesi-verseknek is. Mily tanulságos, mily megrázó egy ilyen közösen megtartott madarak és fák napja!

Száz meg száz gondolat fakad fel lelkemből, melyeket mind szeretném elmondani, de tekintve, hogy én csak egy hozzájárulást akarok írni, röviden meg kell emlékeznem arról, hogy hogyan tanítsunk éneket az iskolában, kottáról-e, vagy hallás után? Tudom, hogy ezek óta két nagy tábor húz egymás ellen. Egyik tábor a hallás után énektantás mellett tör pálcát, míg a másik tábor a kottáról való énektantás jogosságát és célszerűségét hangoztatja. Az ily tanterv kiadásánál a második csoportbeliek vittek el a győzelem pálmáját. Én fogadni mernék, hogy azok között az urak között, akik azt megírta, nem volt egy se, aki elemi iskolában gyermekeket énekre csak néhányszor is tanított volna. Az elemi népiskolában — különösen falun — nincs létezősültsége a kottának. A mai tanított nemzedéknek 90%-a nem tud precízen betűről énekelni, noha a képzőben 4-5 évig tanult zenét és éneket. Az elemi 10% pedig, aki betűről énekel, az ismétlő megdőlő szent, ami minden tanító nem lehet. Ismerek számtalan papot, jegyzőt, ügyvédet, orvost és sok más magas műveltségű embert, akiket a jó Isten egyáltalán nem áldott meg zenét hallással. Ismerek számtalan magas műveltségű embert, akiknek van jó hallása és még sem tud kottáról énekelni. Van sok olyan zenész, aki ha meghall valamilyen zeneművet, azt rögtön hallás után el is játsza; de ha ugyanennek a zeneműnek a kottáját adják neki, hogy olvassa el és azután vegyek el tőle, biztos vagyok benne, hogy csak a legkiválóbbaságosabb művészek tudják el is játszani, amit el is olvastak, vagy tán még azok se. Van számtalan felsőbb iskolából végzett ember, aki 8-12 évig kottáról tanult énekelni és még sem tud precízen énekelni. Hogyan kívánjuk akkor ezek után, hogy 6-12 éves gyerekek kottáról énekeljenek?

Ha az elemi iskolában a kottával bíbelődünk, mi lesz akkor az énekek? Ma minden iskolának éneket legkevesebb 6-8 ünnepélyt kell tartani, amely kötelezőleg elő- és utó. Ha azt akarjuk, hogy ezeken az ünnepélyeken ne csak az iskolások jelenjenek meg, hanem a szülők is, akkor énekszámokat kell azokat fűszerezniük, hogy vonzó hatással legyenek. Minden ilyen ünnepélyre átlag 3 éneket számítva, az 18-24 ének. Ezek mind aktuális, alkalmi énekek. Mennyit időnk marad ezek betanítása után egyszáz énekekre, meg a népdalokra? Ne felejtjük el, hogy a tanító nem hosszabbíthatja meg az énekorákat, mert arra fizikáltag nincs ideje. 30 óra a mindennapi iskolában, 7 az ismétlődően egy hétre épen elég; gazdasági gyakorlatokra is kell egy kis idő, a leveletölés, az iskolánkülső népművelési előadásokra is készülni kell; kántortanítások is kell végezniük minden honorárium nélkül, no meg az embernek a saját gazdaságában

is néha-néha szét kell néznie. A falusi nép pedig csak úgy megy el szívesen az iskolai ünnepélyekre, ha ott lát is, hall is valamit, amiért „érdeműs volt emenni”. Tehát az osztaltan iskola tanítójának nincs ideje az iskolában a kottával való bíbelődésre. Tanítsanak kottát a várost kollegák a teljesen osztalt iskolákban. Nekik idejük is van hozzá, no meg az ő tanítványaik legnagyobb részének szüksége is lesz rá, mert ma minden városi gyerekek leghőbb vágya, hogy primadonná, zene- vagy énekművész legyen, ehhez pedig kottaismeret kell. Az iskolák arra való, hogy növendékeiket az életben szükséges tudnivalókkal ellássák. A falusi népek pedig éltele „semminemű viszontagságában” kottára szüksége nincs, így annak tanítására az az amugy is szűkre szabott, drága időt pazarolni, és szerencsétlen dolog.

Egyé miúta hallanám az ellenfél véleményét, hogy azért kell kottát tanítanunk, hogy az énekarokban használni lehessen őket. Erre nyugodt lelkiismerettel csak annyit mondok, hogy számtalan olyan falusi énekar hallottam nagyon szépen két vagy négy szólamon is énekelni, akik azt hallás után tanulták be és nem kottáról.

Bejevezésül még csak ennyit: „A jó kedvelés és lelkesedésű végzett munkán van a jó Isten áldása.” Ha a mi új tantervünk is kívánja fogja (sajnos, hogy az is kívánja) az iskolában a kottáról való énektantást, nem lesz köszönet benne. Tudom jól, hogy az az énekarok kinszenvedés lesz a tanítóra és a tanulóra egyaránt. Azt is biztosan állíthatom, hogy a tanítások nagy része szívesebben lenne arra az időre kiorokidit kapálni, vagy répat egyezni, mint kottáról elemi iskolában terced, vagy kántort énekelni.

Bánja.

Kiss Lajos, tanító.

Köszönetnyilvánítás. A pécsi püspöki tanítóképzőintézet utjonnan alakult cserkészcsapata a lemtal napron készült első táborozására. A csapat parancsnoksága 20 róm. kait. tanítótestülethez küldött körlevelet, hogy a szegénysorsu növendékek segélyezésére adományokat kérjen. A magocsi, paksi, vémenti, dunaföldvári, szentlőrinci, püspök-nádásdi és mecsekészabolcs tanítástületek jóindulata megértéssel fogadták a kérést s összesen 705.000 korona adományt küldtek. Ezen összegből 3 cserkész inguészen 1 cserkész pedig fél részvételt díjjal vettett részt a táborozáson. A csapat parancsnoksága örömmel látja, hogy az élet küzdelmében levő tanítóság megértésével gond-ol a nehéz anyagi viszonyokról között tanuló ifju tanítógenerációra s amikor a szűkebb egy kívánja meg anyagi áldozatokat is hoz. A jóindulata adományokért ezuton módh hálás köszönetet

a csapat parancsnoksága.

jövőben a folyó járulékokat pontosan, az előírt időben, ugyancsak szolgáltatásuk be.

Amennyiben fent rendelkezéseim ellenére egyes iskolaszékek a kitűzött határidőre sem tennének eleget szóban forgó kötelezettségeiknek, erről az illetékes plébános, iskolaszéki elnökök nyomában tevének jelentést ugy, hogy jelentésük legkésőbb f. évi nov. 1-ig hitatólomboz be is érkezzék. Ha a plébános, iskolaszéki elnökök a hiányt jelentést nem tennék meg, az anyagi felelősség őket fogja terhelni.

Pályáteleink.

A Pécségyszéki Róm. Kath. Tanítóegyesület f. évi aug. 26-án, Mohácsban tartott közgyűlése a következő pályáteleket tűzte ki:

1. „A gyermek érzelmi világának céltudatos és teraszuri kiépítése az elemi iskolai oktatás során, az erkölcsi nevelés szolgálataiban.”

Pályadíj: 1-ső díj 2 millió K., 2-ik díj 1 millió K az egyesület terhére.

2. „A IV. oszt. földrajzi oktatás befejezéséig az egységes Magyarországi népi, összefoglalás keretében egy tanítási egységben kialakítása.”

Pályadíj: 500.000 K, *Komócsy* István, ehm. főtanfolygólé adománya.

Határidő emlékeztető.

Imakönyvekre vonatkozó rendelkezések tárgyában kiadott 1131/1926. sz., az **egységes Értésítő-könyvesek és jegyelméi szabályok** tárgyában az 1201/1926. sz., a **Szülőföldem szép határa** és **A fogalmazó-késztség fejlesztése** tárgyában kiadott 1008/1926. sz. ehm. főtanfolygólé alapján a jelentések, illetve rendelkezések **postafordultával**, személyi sürgetéseik bevéására nélkül az ehm. főtanfolygólé-séghez betérjesztendők.

Mulasztási kimutatások októberben hetenként adandók ki.

130.700/1922. sz. vkm. rendelet 12 §-ban előírt 15. sz. kimutatás és amennyiben illető tanító a főtanfolygólé vezetői teendői ellátására is meg van bízva, a hivatkozott rendelet 14. §-ában előírt 17. sz. kimutatás f. évi okt. 20-ig minden sürgetése bevéására nélkül a főtanfolygólé-séghez betérjesztendők.

Egyesületi tagdíjak a kört pénztárosoknál haladéknak nélkül bejtetendők.

1624/1926. sz. **Népművelési bizottság tanítótagjainak szabadságolása.** Főtanító a hatóságom alá tartozó rk. iskolahelyeken állásuk, illetve igazgatóit, hogy a helyi népművelési bizottság azon tanítótagjait, részére. kik az ismeretterjesztő előadások, részére. kik az ismeretterjesztő előadások, nagy tanfolyamok szervezését vállalták, a helyi népművelési bizottság elnökeinek értekezéseire a Központi Népművelési Bizottság által szeptember 1-én 1926—27. tanévi népművelési napra, az 1926—27. tanévi népművelési munkatervu bejelentő irólapjainak a járás székhelyén történő kitöltése végett szabadságot engedélyezzen.

3. „Mohácsi vész” feldolgozása mintalecke alakjában.”

Pályadíj: 500.000 K, az egyesület terhére. Pályázati határidő: 1927. március 1. A jelgéllel ellátott pályamunkák, a szerző nevével, részle, zárt, jelgéllel borítékkal együtt *Báler* János, egyesületi titkár címére (Pécs, Giella-utca 5. sz.) küldendők.

A pályátelek sikeres kidolgozásához utmutatásul szolgál az egyesület választmány és igazgatósága által kihirdetett bizottság f. évi jun. 4-én felvett jegyzőkönyve, mely a Katholikus Iskola f. évi július 1. számában egész terjedelmében közöltek.

H I R E K.

Her. tanfelügyelői kinevezés. Meggyépszűpök Ur Ó Meltósága a székszárdi kerület esperes-ker. tanfelügyelőjévé *Kiss Lajos*, székszárd-belvárosi plébános, a mohácsi esp. kerület tanfelügyelőjévé pedig *Riedinger Dezső* mész plébános nevezte ki.

Hiánytelt tanítók. Meggyépszűpök Ur Ó Meltósága *Bodonji* Nándor, selyei igazgatótanítóhoz és *L. Lagler* Sándor, bonyhádvarasdi kántortanítóhoz nyugdíjaztatásuk alkalmából hiánytelt elismerő leiratot ítéltetett s utóbbinak az igazgatótanítót címet is adományozta.

Présing József abaliget kántortanító ügyvezetésben hirtelen elhunyt. Még részt vette a mohácsi közgyűlésinél s rá egy napra az utolsó kenet felölése után elhunyt. **Présing József**, mint fiatal tanító 20 esztendővel ezelőt került Abaligetre, ahol a községi népe ragaszkodó szeretettel vette körül.

Komáromy Pál ny. tanító 85 éves korában Bakócaán meghalt. Az elhunyt Baranya vm. több községében működött. Utolsó állomása Bakóca volt, ahol 28 évig működött. Igazi mintaképe volt az ideális tanítómesternek.

Tanterfjelülvizsgáló bizottsági tagok kinevezése. Meggyépszűpök Ur Ó Meltósága a pécségyszéki helyi részleke tanmenetek és órarendek felülvizsgálására bizottságot alakított, melynek tagjait, továbbírt intézkedési, a következőket nevezte ki:

Pécsi esp. ker.: *Gulyay József* Kovács-szöllős, *Koleszárini* Károly Magyararszlós, *Záhonyi* Antal Püspökhágy, *Páldics* János Mecekszabolcs, *Némethi esp. ker.*: *Ébner* István Németh, *Hutvánszky József* Sárosbodonny, *Szenflórcini esp. ker.*: *Réder* János Híasszonya, *Kiss Lajos* Bánja, *Zsmok* Ernő Szentlőrinc, *Herbert Gáspár* Bükhözsi.

Szilósi esp. ker.: *Makári* István Beremend, *Lutz György* Lippó, *Halász János* Némethmárok, **Mohácsi esp. ker.**: *Erős József* és *Schneider József* Mohács, *Halász Ferenc* Dunaszekcső, *Mauthner Ferenc* Kisnyárad, *Máriahehádi esp. ker.*: *Wagner Károly* Hímesháza, *Hesz Béla* Vémend, *Hossz József* Gerend, **Némethlyei esp. ker.**: *Steiner* Ferenc Székéd, *Kämmerer János* Némethly, *Hesz József* Völkény, *Hartinek Jenő* Kisbudmér, **Pécsvárdi esp. ker.**: *Galambos* Nándor Berkesd, *Prett József* Kisujbánya, *Bálin* István Lovászhatény, **Mágyosi esp. ker.**: *Horváth* Mihály Mára, *Radicz Béla* Mágoos, *Hósa József* Szalatnak, *Resch János* Császtata, **Gödrei esp. ker.**: *Ruzsinszky József* Babóca, *Tircs* Polihárp Kovácszenája, *Mezel* Béla Sásd, *Bodó László* Hórnyék, *Szalai Antal* Naposzekcső, **Szigetvári esp. ker.**: *László* János Tótujfalu, *Waldjogl* Károly Pótány, **Bóngházi esp. ker.**: *Walter* Ádám Cskó, *Eicher* János Nagymányok, *Uhl* Emma Szálka, **Dombóvári esp. ker.**: *Kóházi* Gizella Döbrökör, *Sajkó* László Szekes, *Stark* Mihály Kerd, *Magyar* Részó Koccola, **Értényi esp. ker.**: *Brunner* András Bárt, **Énter** István Értény, *Straub* János Magyararszlós, **Simon** tornyai esp. ker.: *Hurucz* József Híasszonya, *Mayer* József Tamási, **Dunaoldorai esp. ker.**: *Houdela* Gyula Dunaoldor, *Geyer* József Paks, *Schönweitz* István Dunakömlőd, **Székszárdi esp. ker.**: *Hamberger* József Béta, *Kálmán* Ferenc, *Egri* Béla, *Schoner* Simon Székszárd, **Tolnai esp. ker.**: *Hága* Ferenc Tolna, *Kovács* György Sióvárad, **Völgysegi esp. ker.**: *Eberhardt* János Mucsi, *Fischer* Ede és *Lányi* Károly Hőgyész, *Schröder* Részó Lengyel.

Tolnauármegyei iskolánküli népművelés terén a r. kath. tanítószög tüt ki legjobban teraszuri és lankadalt munkásságával. A megtartott 16 ismeretterjesztő tanfolyam közül 10-ben (Döbrökör: *Fűz* Mihály, *Bóngház*: *Schlenker* Mihály, *Mucsi*: *Eberhardt* János, *Csibrák*: *Barát* György, *Koccola*: *Magyar* Részó, *Tolna*: *Hága* Ferenc, *Ozora*: *vitáz* Marios Mihály, *Tamási*: *Mayer* József, *Szakály*: *Kumpert* Lajos, *Zomba*: *Schlechta* Frigyes) rk. igazgatótanítók, tanítók voltak a vezető és legfőbb előadók. A hivatal és önálló munkásságukról nevezetteknek Tolna vármegye népművelési bizottsága elismerését nyilvánította.

Tanítói kinevezések. *Varga* Ádám a beszlai, *Tahács* Ferenc Dániel a simontornyai kántortanító állásra, *Steidl* Márta a mohácsi, *Laczko* Sándor a károlymajtosi, *Cser* Ferenc a pabst, *Wagner* Mária Magdolna a vémei és *Kreiner* Antal a hímesházi tanítói, illetve tanítóntól állásra kinevezettek.

Leventeoktató tanfolyam. A f. év. aug. hóban Pécselt megtartott leventeoktató tanfolyam a legteljesebb siker mellett folyt le. A jelentékek száma és a hallgatók nagy kézsége biztosították a sikert ugy, hogy az összes jelentékek eredménytel végezték a tanfolyamot. A tanfolyamok a következő pécségyszéki r. kath. tanítók voltak részt: *Main* József Csebény, *Frel* János Gyüriúti, *Czimmer* János Korpád, *Barakovich* Vilmos Horváthertelen, *Richter* Mátyás Püspökmádas, *Horváth* Béla Ásomsócsold, *Mészai* Lajos Tarvos, *Pata* Ödön Szeredkény, *Heisinger* János Majs, *Kall* Antal Iúvárd, *Kassás* József Gerend, *Hemer* Ferenc Jágony, *Trabert* Márton Vémend, *Szänder* Andor Pereked, *Pata* Péter Orfi, *Horváth* István Szemel, *Beutovics* Dezső Hísszerend, *Schmel*-*házy* Gyula Magyararszlós, *Roth* József Nagyhajmás, *Máté* Mihály Híshajmás, *Szinder* Jenő Mártonfa, *Lutz* Ferenc Fozekashoda, *Strumberger* Antal Récögörsöny, *Adrián* György Monyoród, *Hesz* János Hímesháza, *Dallos* György Abaliget, *Magyar* Lajos Bükhözsi, *Petrovics* Károly, *Pichter* József, *Benedek* József Mohács, *Hóvác* János és *Mészáros* Vince Magyarareggy, *Kienle* Dezső Somberek, *Kainrath* Béla Orozsló, *Szende* Béla Villánykövesd, *Csurda* Henrik Kisjaskabfalva, *Gubits* Ferenc Némelpalkonya, *Bóhm* György Iúnbaltján, *Máté* György Szatina, *Drescher* Ádám Köblény, *Szék* József Pócsa, *Nagl* János Lányosók, *Vadas* Gyula Hegyhátmárcs, *Mekler* Endre Kőhény, *Eppal* Antal Péterd, *Prett* József Híssujbánya, *Alibauer* József Nagypárad, *Frényi* Pál Birán, *Fodor* Ferenc Várasószentgál, *Makár* Béla Várasósdomb, *Schwarz* Antal Szopok és *Léja* Ede Háb.

Tanítói pályázatainknak lapunkban való közzétételénemcsak legkövetlenebb értesítéssel kiüldött szülékek használatára Pécségyszéki tanítószöghez, hanem segítségül állítunk egyesületinket is. Amennyiben lehetünk megelégedettek (minden hó 1-je) levélre teszi a pályázatok szabályszerű időben való leadását, igen kérjük a ft. iskolaszéki elnök urat, hogy pályázataitveléssel a Katholikus Iskolát (Pécs, Hírtalan utca 4. sz. is megkeresni sziveskedjenek.

Gödrei esperesi tanítói kör f. évi okt. 5-én reggel 8 órai kezdettel. Szádon tartja meg ülését a következő tárgysorozattal: a) Szt. mise, b) megemléző, c) jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése, d) jelenlétek, e) Huber János felolvasása a háat. dologokról, f) Szalai Antal előadása az új tantervről, g) indítványok, h) hátralelő tagdíjak beszédese.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

F. F. Blósbényi. Az 1921. évi XXX. tv. végrehajtás tárgyában kiadott 120.700/1922. VIII. a. sz. vkm. rendelet értelmében az anyakönyvi nyilv. minden iskolára köteles kemény kötésbe kötöztetni, hogy a tanulóik létszámához képest több évre előre néző legyen. Az anyakönyvi nyilv. nyomtatvány külf. 14. bekezd. pedig 28 tankönyv részére előírja. Tehát minden iskola részére egy külv. a. a tankönyvek számára hozni kell rendesen.

Dr. K. Zs. Lakócsa. Az osztályoknak a tanítók körli szétosztása a püspöki rendszámlák 19. Szám. utolsó bekezdése szerint nem a tanév elején, hanem a tanév végén történik. A beosztást a tanfelügy. javas. ut. alapján az iskolások végzi. A tanító beosztása körül felmerülő vita esetén a körületi tanfelügy. végrehajtása dönt.

Érteklődők. Az éh. tanfelügy. útján kiadott tananyagbesorolási úrlap nyomtatványokat szakemberek meghallgatásával kiadott Adolf, püsp. tanítók író ut. a tanár, gyakorlati iskolai tanító készítette. Az úrlap nyomtatványok hányad tökéletesek a más egyházmegyei tanítói szakértők útján csak legjelöltebb elismeréssel nyilatkoztak ezekről.

Ker. Tanfelügy. P. Pozsok. Az egyházi felhatalmazás által kinevezett tanterv felállítását köztárs. tagok nemcsak a részletes helyi tantervet, hanem az órandókat is felül fogják vizsgálni az 1907/1926. isk. sz. püspöki rendelet alapján.

Az ismétlésközlőben az egész tanév folyamán, tehát tavasszal és őszel is, tanítani kell a hittant.

K. J. Bagyolya. A hadipótlék megállapítására ill. utalásra vonatkozó 1277/1926. sz. püspöki rendelet alapján illetékes tanítók csak a rendelt megjelenést követő hó 1-től igényelhetik az iskolafelügy. a hadipótlékot, vagyis f. évi szeptember 1-től kezdődőleg.

Iskolászaki elnökök. Amennyiben a világi hatóságok részéről az iskolát illető intézkedések közvetlenül intézkedések az iskolásokhoz, ezen körülmény az éh. tanfelügy. kötelességük megjelölésére, mert a világi hatóságok csak az egyházi tanhatóság útján érintkezhetnek az iskolásokkal r. kath. iskola ügyekben.

A KOGSZ.

és angol harisnyák (Euztral hose) újonnan rabtárra érkeztek. A rendesen kapható cikkekben kitűl kész felöltők és télikabátok, valamint ruhák 980.000 koronától kezdődőleg rabtárra érkeztek.

1.700.000 K.-tól, felöltők és télikabátok 1.600.000 K.-tól

kezdődőleg kaphatók. — Tag lehet minden hűzalkalmazott, nyugdíjas is, ált. lami, pármegyel, városi és községi, aki legalább egy drb 4.20 pengő névértékű részjegyet jegyez. — Igénybevehető hitel, hat havi részletfizetésre, a havi fizetés köztörzse.

Telefon 3-87.

KOGSZ. fiók Pécs, Király ucca 22. szám

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPOKTATÁSI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSGYZHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felölő szerkesztő: Magyar Sándor, éh. tanfelügy.

Kiadótulajdonos: a „PécsGYZHÁZMEGYEI Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelenik minden hónap elején. Előfizetési díj 1926. évre 30.000 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-utca 4. szám, ahol a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámkiadás is küldendő. Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főnöksz. címre Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők

Pécs, 1926. november 1.

XV. évfolyam, II. szám.

Sztrájk

fenyegetésével az osztrák köztisztviselők megbuktatták a kormányt. Az osztrák köztisztviselők állítólag elismerték az állam pénzügyi helyzetének kritikus voltát, de ennek ellenére sem fogadták el a kancellár 12 1/2 %-os fizetésjavításra vonatkozó ajánlatát.

A helyzet így elmérgesedésnek mindkét fél az óha. A kormány azért, mert a 12 1/2 %-os fizetésjavítást csak akkor ajánlotta fel, amikor a tisztviselők sztrájkjával fenyegetőztek, a tisztviselők pedig azért, hogy az állam által felajánlott fizetésjavítást nem fogadták el akkor, amikor tudták, hogy az állam a jelen pillanatban nem képes igényeiket kielégíteni. Így a tisztviselők azon gyanúba keveredtek, hogy fizetési mozgalmuknak valami politikai háttere is van.

Ebből a szomorú esetből hifolyólag le kell szögezünk azon tény, hogy nálunk is hasonló esetek merültek fel, de a dolog végső elmérgesedését, vagyis a sztrájkjal való fenyegetéssel a magyar köztisztviselők har műveltsége, belátása s főleg a politikától való visszavonultsága lehetetlenné teszi.

Nálunk is ott van egyik fő hiba, hogy a kormány csak akkor hajlandó a tisztviselők har fizetésjavítás iránti kérelmét komolyan venni, ha már anyagilag a végső romlás előtt áll, amikor a kormány által felajánlott fizetésjavítás az időközben teljesen eladósodott tisztviselőkhöz nem segít s így megnyugvást sem kell.

Ha a kormány a drágasághoz és az állam anyagi erejéhez mérten rendes időben nyújtana a minimális fizetésjavítást, ez nemcsak segítené a tisztviselőkhöz, de megnyugvást is kellene.

Hogy a magyar tisztviselő har s így a magyar r. kath. tanítósz. minő nemes és fenköl magatartást tanúsít fizetésbeli sérelmeinek orvoslása körül, mi sem bizonyítja jobban, mint az a csodálatos türelem, amellyel a rk. kántortanítóik a tanítói és kántori fizetések ellátás-nilésért várják. A mi tanítósz.unk, bár a kormány részéről ezen jogos és feltétlenül indokolt kérelmek ezideig figyelembe nem vették, mégis nemcsak szó nélkül, hanem feltűnő oda- adással végzi keltős munkáját. A tanítósz. ezzel jelét adja, hogy nem a fizetésért dolgozik. A tanító sokoldalú és értékes (tanító, kántor, iskolaházihiuli oltató, levelezőoltató stb.) munkássága megfizethetetlen. Amit tess, hivatalos áldozatkészséggel tess. Szorgos munkásságával iparkodik odahatni, hogy az állam mielőbb így helyezte kerülni, hogy a tisztviselői harnak megjelölését megkönnyítő fizetést adhasson.

Ezzel szemben azonban az állam képviselőinek, a kormányhatal. elsőrangú kötelessége kell, hogy legyen legalább a szembeötlőbb sérelmeket, mint pl. a tanítói és kántori jövedelmek elkülönítését ill. időben orvosolni, amikor még végső elheseredést nem okozott.

Ha a kormány rendes időben, nem várva be a végső határidőt, önmagától nyújtja az állam pénzügyi erejéhez mérten a tisztviselők részére a segítséget s ha a tisztviselők mindenkor az állam anyagi erejéhez mérten hitvány igényeiket kielégítést, a nyugalom és béke biztosítva tess. A sztrájkjal való fenyegetéses pedig, amely valóban nem méltó egy művelt tisztviselői harhoz, még gondolatban sem fog felmerülni.

Szolgálatban áll az osztrák eset úgy a magyar kormányhatal, mint pedig a magyar tisztviselői harnak!

A gödrei tanítókör megbizásából.

Megdöbbenéssel párosult feljövulást váltott ki lapunk 10. számában megjelent beszámoló, melyben főtiszt, dr. Kápolnai Zsigmond, ker. tanf. ur lép fel vádalként s vádol bennünket arról, hogy szepereációs törekvéseink vannak, melyek dísznázás hangjai már jüfüig jutottak. Ha az összes szaleakat bogozni akarjuk, melyekkel cikket összejüfüzt, néhány hasabot töltene meg, de lapunk terjedelme ezt meg nem engedeli, így hát engedelmet kérik sorával rövidten foglalkozni.

A mohácsi gyülesen végigvonult nyugtalanság nem ama törekvésnek megnyilvánulása, de egy lüktető, eleven egyesület élet izgalma volt. amellyel az egyh. tanítószága méltó embert akart elérni állítani és hogy ilyen — hála Isten — nem egy volt, bizonyította az izgalom. Tehát ez nem tulajdonítható a Kálmán királynak által suta dobott bosszúhangoknak, sem lédereceknek, de még a visszatérő lelkeknek sem.

Hogy egy másfajta nyugtalanság is van a tanítószág között, azt megint nem lehet a fentiek rovására írni, csak realis életükbe kell bepillantani, amit a főtiszt. Ur bizonyára naponként megtehet. Az a terhes igaz, melyet huzni kénytelen, a méltanytalanság, mely a kath. tanítót lépjen-gyomom ért, nem megszegett, de alapjában megörözza az egyén s vele együtt a köz hangulatát is. A nyugtalankodók lelkebe hát hiába illtetünk önmegtagadó gondolatokat, amikor azok már az önmegtagadás legugós jókán állanak és embertiségi elismerésért csak ez igaz jutott osztályrészükül. A kath. közzeltem az által nem szenved, ez az érzés a katholikus egyetemességét nem is érintette, mert ha ez megtörténne volna, már régen oroszlava lenne a baj. Nem ronthat az meg az egyházak és világik együttműködésén sem, mivel a bajok okozója, az még orosza sem az együttműködők közül kerül ki.

Kedves az a tanítás, mely a cikks sorialból az együttműködés heletkezéséről és szükségességéről olvasható, de nem annyira időszerű, mivel az érzés, a kapcsolat, mely azok között fennáll, talán sohasem volt hőzvelenebb, megértőbb, mint éppen napjainkban. Eddig talán nincs is semmi differencia még e két közleményben sem, de a vég,

mely a megdöbbenést, feljövulást váltotta ki, a nyilt vádolás a bolsevizálkhoz való esetleges együttérzésben, talán együttműködésben is, el nem gondolható, honnet vette eredetét és alapját. Ha az embertiség egy részében meg is van a törtetés, az nem a katholikusok nagy táborából kerül ki, mert nem azt tarthatjuk katholikusnak, aki meg van keresztelve, de ahi meg is valja az szerinte él. És nem a tanítókora korra tessz ezt? Tanítószágban, eszelekedésben, de még az önmegtagadásban Krisztus leghüvebb munkása és a bád mégis éhet érti! Vagy talán van hi-vélet? Akkor kérjük a köz padolását mellőzni, hanem egyenesen rámutatni az illelőre, méltó alaposággal elevezenre tapintani, hogy az ésszerűség tevédsét. Majd az azután reparálva ügyei.

Élég szomorú, hogy besereses felírlelnépből jennartott újsgából kellett e vándok elhangzani, de éppen azért kérjük, hogy szövegbe ne kerüljenek a főtiszt. Ker. Tanf. Ur e vándok alapvető e helyütt lezokni. Mert ha van él, a tanító még mindig világitól jó bizonynyán, az egy mellatlan támadás lehet, mely ellenében védekezni a tanítószágnak még módot és alkalmat sem nyujtanak. Ezt a részt azután jobban megtájalja az ellentétesek táborá, de akkor sincs ok az aggodalomra, mert a tanító még mindig volt olyan jó katholikus, hogy Isten Mesteréhez, példaképéhez hi maradt. Sajnos! kivételek akadnak, de ez mindenütt, az egyházak és világik között egygerént feltalálható és így általánosítható, az még két megvádolni nem lehet és nem is szabad.

Világosan kell tehát rámutatni a szepereációs törekvésnek mineműségére, mikéntjére és eredetére, mert talán az, hogy a tanítószág kinöve a 19. század férdnedragyjából, jelen kulturájával önálló, öntudatos kath. emberhez méltóan akarja szellemi életét élni, még nem lehet szepereációs törekvés s ezzel sem a tanítvány, sem a közzeltem, de még az együttműködés sem szenvedne. Hart-karba, egyesült erővel. Irásunk végére Pax-ot és eszelben tehetünk, ha a megnyugtató sorokat módunkban lesz olvasni.

Bodó László,
bíró jegyű.

Merzy Béla,
bíró elnök.

Melyek a legsürgösebb teendők a tanítók továbbképzésére?

A problémák tömegele körül elem, ha arra gondolok, hogy melyek e téren a legsürgösebb teendők. Mérsékelt azonban ez irányú tervezetéseimben az anyagi eszközök hiányának tudata, amely körülmény pedig elsősorban veendő figyelembe, mint döntő

fontosságú tényező, melynek szem előtt tartásával fogok további fejtegetéseimhez.

A tanító képzésének az országos tanterv követelményeivel kell arányban állnia, épügy, mint ahogy a tantervnek az országos érdekekkel kell felépülnie. A tanítószág tovább-

képesének tehát lépésről-lépésre kell haladnia az ország gazdasági és kulturális előhaladásával, sőt ez utóbbit meg kell előznie amaz előbbinek, hogy a tanítószág képzettsége, készsége és készsége legyen az ország szellemi és anyagi fejlődésének vezető fülkijá.

Már ezen feltételekből kifolyólag is meg kell állapítanunk, hogy a tanító képzéséttsége, míg egyrészt minden oldalnak, másrészt korszerűnek is kell lennie.

A ma működő tanítók egy rendkívül bornak apostolat, ahikre az országának ugyancsak rendkívül tsülsége van. A hajdani csaták baltikeret a hedvezérek voltak hivatalba jóvá tenni, hazánk mai baltorsáit azonban a mai tanítószág fogja jobbra fordítani. E héroszt munkához pedig valóban hivatalosa magaslátán álló tanítók herra van tsülségekül.

Hol kezdjem a megszámlálhatatlan közzül? Részletezni lehetetlen, hisz mind az ami a csesemődt, a gyermekek, az ifjút, a feljövutet, egyesület és egyesületeket, családok, községeket, nemzeti megán- és közügyekben, gazdasági és társadalmi, anyagi és erkölcsi, testi és lelki tsülségfogalmakban, a baltorsóttól a strig hisér, veszt, érdekek, vony és tsazott, és marasztal, ez mind-mind a tanító képzeménységére, felbressztására, ápolására, vezésére és védelmezésére vár és támaszkodik.

S ha ez így volt a viláig kezdetétől fogva, mint ahogy valóban így is volt, hogy a nepeknek, nemzeteknek mindig voltak tanítói, ahikre hallgatós és ahiket követtek, úgy ma, nemzeti életünk egyik legnagyobb katasztrófájában is, nemcsak név, de vérszerinti tanítókra van tsülsége a hazának, akik testük minden erejével, testiük minden tehetséggel szolgálják a népezséget és tanítás oly nagy és sok oldalú tudást kívánó ügyet.

Az iskola és az élet, amit különönböző fogalmak voltak mindenkor, úgy különönböző fogalmak azok ma is. A tanítóképző iskola csak az alapot adja meg, amelyre építeni kell a szaktismeretek halmozását, mely a tanítót tanítóvá, a nevelőt nevelővé teszi.

A tanító iskolán kívüli tevékenysége ma már ép oly fontos, mint az iskolai tanítás. Mivel pedig az iskolán kívüli tanítók többsége szemlélettségre és gyakorlatásra nincs a képzők mellett gyakorlati iskola, ehhez az élet gyakorlati iskolájában kell járasságot, ismeretet, gyakorlatot szerezni. A továbbképzés tsülségessége föllep tehát a kezdő tanítók és legelső napjában.

Most már ráterhetek a pályafétel tulajdonképeni kidolgozására, még pedig oly összejálatásban, hogy az, az ismert tsülsök anyagi viszonyok között is keresztül vihető legyen.

A továbbképzés célja a tanító képzésére, hogy iskolák és iskolán kívüli teendők a kor

követelményeknek megfelelően végeztesse; a haladó idő tanügyi törvényeit, iradalmát és történelmét megismerje. Mőjja pedig a tanulmányokba mélyedő önképzés és az idegen segítéséggel történő oktató továbbképzés.

A képzőből kilépő tanítószág részére első tsülségletnek tartom, a részletes tanterv és a tanítási tervezetek készíttetését.

Az igaz értelemben vett helyi vonatkozásra részletes tanterv készítés a tanító legnehezebb és legfontosabb munkája. Széles látóhórt, sok tapasztalatot, mély tudást igényel. Mint ilyen, tehát a gyakorlati években sajtáltható el. Ha elismerjük ennek nagy fontosságát, úgy arról is gondoskodnunk kell, hogy a kezdő tanítószág, ezirányú töhéletesedésére, már a kezdet kezdetén megfelelő segítéségen és irányításban részesüljön.

Ez pedig csak úgy érhető el, ha az első néhány évben a kezdő tanító tanterve rendkívül körültekintéssel vizsgálatik át, hogy annak kijavítása és az esetleg újból történő kidolgozás folyamán átérezze és belássza az állandó önképzés és továbbképzés hi-rekivételtsen tsülségességet. Láttam egy ill. osztályos 16 oldalas tantervet, melyre az illetékes tanfelügyelő 12 oldalon lefette meg piroz tintás megjegyzéseit.

Mondanom sem kell, hogy mily nagy munka húrtul ebből a tanfelügyelőre, hogy egy-egy tanterv készítése nemcsak a kezdő tanító legnehezebb és legfontosabb munkája, de a tanfelügyelőnek is ez az egyik legnehezebb és legfontosabb teendője, úgy az iskola érdeke, mint a tanítószág továbbképzésének szempontjából.

Ha a kifogás alá eső tanterv minden részletében kijavítva, vagy a vonatkozó tudnivalókra utaló megjegyzésekkel ellátva kerül pissa készítéséhez, a helyesbítés vagy újból történendő feldolgozás kötelezettsége mellett, előáll a köteles önképzés állapota, melynek megtörténte ellenőrizhető és számonkérhető.

A tanító iskolai munkájára vonatkozó továbbképző eljárásnak jelöltem meg a tanítási tervezetek készíttetését is.

Minden tanító tapasztalattal tudja, hogy milyen tanítási eredményt ért el, ha kezdő éveiben előre átgondolt terveit nékülki fogott a napi tanításához. Ha a legközsűnségesebb feladat munkához sem foghatok előre átgondolt terve nélkül, úgy még kevésbé kezdhetek egy egész napi tanításhoz előzetesen átgondolt tervezet nélkül. De a gondolatot ki látja és ki ellenőrizheti azt? — Minden óránk az előzetesen összejáallított helyes menete, vagyis a tanítás tervezete, vázlatja, amig egyrésztől biztosítható az eredményes tanításnak, másrészt a tanító részéről egy-egy lépés a tökéletesedés felé, az önképzés egy-egy láncszeme. — De ha csak gondo-

latban történik, nem ellenőrizhető, s esetleges elmulasztása számon nem kérhető.

Célravezetőnek tartanám a továbbképzés érdekében a hitelesítő önképzés azon módját, ha a tanító kezdő éveiben egy külön és célra szolgáló naplóba előzetesen bejegyzésné az egész napi tanítás minden órájának tanítási tervezetét, amely trásba levő foglalva, ellenőrizhető és felülbírlható.

Minden bizonnyal felhozhat ellenérvel eme rendszerükhöz azt, hogy a legújabb vezérkönyvek minden tárgykörből kész vázlatokat, mintaterveket adnak a tanító kezébe. De hát ez nem baj, sőt nagyon is célravezető. Inkább másoljon le a kezdő tanító egy jó vázlatot más műveiből, mint készítsen egy rosszat a saját tapasztalatlanságából. Mi is a jeles pedagógusok mintakönyvéből táplálkoztunk, míg megtanultunk a saját lábunkon járn.

A tanító iskolai munkájára vonatkozó egyéb továbbképző eszközök felsorolására visszatérek később, a tanítói gyűlések tárgyalása keretében.

A tanító iskolán kívül teendőit pontokba foglalni, valamennyit felsorolni szinte lehetetlen. De mégis! Bár az emberi élet számtalan mozzanata, problémája várja a tanító közbejöttét, a mai napokban első sorban azok megoldásához kell fogunk, melyeknek léte vagy nem léte életkérdés hazánkra és nemzetünkre.

Ilyeneknek érzem napjainkban a vallásos és hazafias érzelmek, erények felkeltését és ápolását.

Ezeknek ma már tekintélyes irodalmuk van, melynek homoly tanulmányozása kellőképpen támogatná a tanítóság ezirányú továbbképzését. Gyakorlati útmutatót ehez a tanítói gyűlések szolgálatának, melyeket alább fogok hivatkozani.

Az öndó, tanulmányokba mélyedő önképzésen kívül, mint azt már fentebb megjelöltem, a továbbképzés másik módzata az idegen segítségel történő októ továbbképzés.

E célra a külön költségeket igénylő szaktanfolyamok helyett, a magunk szűkenegységéből kitöltő tanítógyűléseinket tartom alkalmasnak.

Ezen gyűléseket azonban, épen a tanítók továbbképzése érdekében bizonyos reformok kellene alániet.

Érny, hogy gyűléseinken úgy a kerületi, mint a központiakon, a rengeteg panasz és sérelem felsorolása, tárgyalása, kimertit nemcsak az idő, hanem a türelmet, s az éber figyelmet is.

Gyűléseink időtartama ma is annyi, mint volt régebben, amikor e fájó sérelmeknek, panaszoknak csak elemlyező csekély százála volt ismeretes és letárgyalásra érdemes. Ma úgy vagyunk, hogy gyűléseinken

nincs elég időnk a tulajdonképpen továbbképzésre. Sérelmeinket fel kell sorolnunk, panaszainkat el kell mondanunk ezután is, hogy bátorítsuk és erősítsük egymást a létező folytatandó további küzdelemre. Ez, nekünk felkészelt tanítóknak, létérdekin. De emellett fontosítsunk időt továbbképzésünk céljaira is.

Ezt pedig úgy képelem, hogy a gyűlések számát és időtartamát növeljük. Hivatkozhatnk külföldi példákra, ahol körzeti gyűlések havonként egy-egy egész napon át tartanak, a vármegyei évi gyűlések pedig, három naposak.

Mindenek előtt rendszeresen em a plébániát tanítógyűléseket. Ezek havonként egyszer, egy jeinapi időtartammal tartatának, sorra és felírva a plébánia s a hozzá tartozó állítás községei iskoláiban.

Amikor ezt, mint utat sorozom be az eddigi tanítókgyűlések közé, egy-két fontosabb témát is ajánlok ezek tárgyoztatába.

Legyen ismeretve minden ilyen gyűlésen, egy-egy előadó által, hivatalos tanügyi lapjainkban közölt szakirodalmi cikkek tartalma, és sürve belőlük a tanulás s azoknak a gyakorlatba való átültetésének módzatait és eszközeit is. Ugyanugy kerüljenek ismeretvesre más, bennünket érdeklő és részünkre írt szakmunkák is, mint pl. a tantervek és tanterv utasítások, vezérkönyvek, nevelés-, módszer- és tanítástanok s általában a tanítói köznyelv részére szánt művek.

Másik állandó pont gyánant szerepeljen az ilyen gyűléseken a gyakorlati és művészi tantárgyakban elért eredmény bemutatása. Ilyenek volnának a rajzok, fogalmazási dolgozatok, kézimunkák bemutatása, illetve megszemlélése, az énekarok szerepelése, melyeket az illető tanító szakaszról magyarázatokkal kíséren.

Még tovább is mennék ezen gyűlést alkalmasnak gyakorlati kihasználásában. Időnként szülői értekezletekkel kötném össze azokat. Hadd tanuljunk ebben az irányban is egymástól. Nem volna csekély jelentőségű vállalkozás, ha ilyenkor az érdekelte helybéli tanítón kívül idegen, azaz más községbeli tanító is közreműködne, valamely alkalmas tárgy fejlegzésével.

Nem zánám ki eme gyűlések keretéből annak lehetőségét sem, hogy egyszerű-máskor akár meghívása, akár kiüldetés útján, más plébánia területéről jöjjen egy-egy előadó-tanító.

Az esperes-kerületi tanítógyűlések számát nem kívánám szaporítani, csupán időtartamban bővíteni. Évenként kétszer, de egy-egy egész napon át tartandó ezeket. Állandó pontjai volnának ezek tárgyoztatának a kerületi rajz- és kézimunkakiállítások, az iskolai testnevelést eljárások, a házilag készített tanszűzők, a szemléltető természeti

gyűjtemények bemutatása, a levele egye-sületi és iskolán kívül népművelési sajátos eljárások, tapasztalatok felvétele.

Idegen kerületbeli előadó-tanítók időnként meghívását illetőleg kiüldetését illi is célszerűnek tartanám.

Az egyházmegyei tanítógyűléseinkről csak annyit óhajtunk, hogy legalább is egész naposak legyenek, s hogy tárgyoztatukban kitűnően suly helyezessék azon tárgykörökre, melyek a mai farsadalmi, gazdasági és tanügyi viszonyokból nyernék különös fontosaságot.

Bejelezésül az alábbiakban fogalom össze-röviden azon feüldöket, melyeket legsürgő-

sebbeknek vélek a tanítók továbbképzésére és pedig:

1. kiüldetés történéjk a kezdő tanítók részletes tantervének felülvizsgálása;
2. a kezdőtanítók részére néhány éven keresztül vezetékessé a tanítási tervek előzetes összehállítása;
3. szerveztessenek meg a plébániát havi tanítógyűlések;
4. az esperes-kerületi és egyházmegyei tanítógyűlések időtartama legyen kibővíve és működésük a gyakorlati irányba terelje. Kaposszekeső.

Szal Antal
hátortanító.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

1867/1926. sz. **Testnevelésre kötelezett ifjak ösziarása.** A testnevelési törvény végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 11. §-a előírja, hogy a testnevelésre kötelezett ifjak évenként ösziarandók. Mivel ezen ösziarés az egész intézmény alapköve, tehát alapszázadig, lelkiismeretességet követel, felhívom a pécsegyházmegyei rk. tanítóság figyelmét erre a körülményre. Célszerűnek vélném, ha az ösziarés a tanítók pézégnek el. Amidőn tehát a szóban forgó ösziarés munkálatait előzészés a tanítók figyelmébe ajánlom, egyben közlöm, hogy az ösziarés november 10-ig kell eszközölni s az eredmény illetőleg körjegyző hivatalhoz áttenni. Az ösziarésához szükséges nyomtatványokat a jegyző hivatal fogja az ösziaró tanító rendelkezésére bocsátani.

Teljes tudatában vagyok annak, hogy a tanítók munkáján túl vannak terhelve, mégis hajlok az illetékes helyről jött fölkerésre. Csekven minden községben a tanító egyuttal leventeoktató is, legjobban tsmert a viszonnyokat. Az ő közreműködésével történő ösziarés bizonyára tökéletes lesz s a testnevelésre kötelezett ifjak közül senki sem marad ki. Felhívem a felügyeletem alá tartozó tanítókat, hogy amennyiben módjukban áll, az ösziarésat legyenek szivesek előzézni.

1812/1926. sz. **Elemi isk. hitván tananyagbeosztás elkészítése.** Főlről eset kapcsán tudomásúvétel és mihezartás pégett közlöm, hogy a filláltsok részére is az illetékes elkészék kötelesek a hitván tananyagbeosztást elkészíteni. Jog szerint a tulajdonképpén hitoktató még azon esetre is az illetékes plébános, ha a helyi körülmények miatt nem ő vezetheti a rendszeres hitoktátást.

Az ellen nem teszek kifogást, ha az anyagbeosztást illetőleg az érdekelő tanító teljes

részletes előterjesztést tesz a hitoktatónak. Ez nézze át, hagyja jóvá, vagy fölkétesítse. Az így elkészült hitván tanításterv a hitoktató révén terjesztendő föl a kerületi tanfelügyelőhöz.

Amennyiben a kerületi tanfelügyelő ur hozzá bétérszített hitván tanítási anyagbeosztásokat átötzigálás után helyeseknek találja, egyzserűleg okából eltekintek attól, hogy a hitván részletes tantervek hivatalomhoz be-terjeszessenek. A kerületi tanfelügyelő által jóváhagyott hitván tananyagbeosztást az illető osztály tananyagbeosztás megfelelő rovatába be kell vezetni.

1818/1926. sz. **Elemi iskolai ének- és tornaversenyek.** Lapunk j. évi június havi számában közöltem Baranya un. kir. tanfelügyelőnek az állam, tésrúlati és kir. elemi népliskolák gondnokságához intézett rendelkezését az elemi iskolai ének- és tornaersenyek tárgyában azon céljal, hogy ezen rendelkezés hereszttülviteléül illetőleg a pécsegyházmegyei tanítók tapasztalataik alapján ösziarésat megtehessenek.

A hozzászólásokból örömmel állapíthatam meg, hogy igen sok helyen már eddig is gyakorlatba vettek a közös iskolai ünnepek, melyek műsorán ének, szavalat és tornagyakorlatok szerepeltek.

Az elemi iskolai ének- és tornaersenyek kötelező elrendelését azonban még nem tudlóm időszérien. Egyházmegyénk iskolai tanulmányon teljesen osztatlanok, amely iskolákban az ének- és testgyakorlást illetőleg az idő rövidsége miatt még a szorosan vett tanterv anyagot is csak a legnagyobb ügybuzgalom mellett lehet előzézni. De mindezeket eltekintve az új pézspont. Tan-

terv sem írja elő az ének- és tornaverse-
nyek kötelező megartását.

Tekintettel azonban arra, hogy az ének
és tornatanítás sikerét nagyban előmozdi-
tán a kellő gonddal és körültekintéssel ren-
dezett felkészüléssel és gyakorlattal, melyek műso-
rba énekszámok és testgyakorlatok nem
csak beilleszthetők, de be is illesztendők, ez
okból felismer a pécsmegyházmegyet tanítól
kar minden egyes tagját, hogy igyekezzen
az iskolai ünnepékek műsorát úgy összeál-

lítani, hogy ezen ünnepélyeken a tanuló
énekszámokkal és tornagyakorlatokkal részt
vehessenek. Ezzel a szülők s mások érde-
klését is felkeltik s így az iskolai ünnepé-
lyek sikerét biztosítják is. Igen célszerű
lenne, ha több közesség iskoláinak tanítói
tanulóikkal együttessen rendeznének ünnep-
séget. Hiszem, hogy kellő ügybuzagalom
mellet a téren is kiváló eredményeket fog
felmutatni a pécsmegyházmegyet tanítói kar
rövid idő alatt.

Határidő emlékeztető.

Imakönyvekre vonatkozó rendelé-
sek tárgyában hatadt 1131. 1926. sz., az **Egy-**
esleges Értesítő-könyvecskéh, **je-**
gelmeli szabályok és anakönyvi ür-
lapok tárgyában az 1401. 1926. sz., a **Szülő-**
földem szép határa és **A fogalmazó-**
készség fejlesztése tárgyában hatadt
1008/1926. sz. rendeletek alapján a jelenlé-
s, illetve rendelések az indokolatlan munká-
t és költséget okozó személyi sürgetés

bevárása nélkül **postafordultával** az egy-
házmegyei főtanfelügyelő hivatalhoz bete-
rjeszendők.

Nyugdíjintézet jelentés bete-
rjeszendő a kir. tanfelügyelőséghez november
15. ig.

Január havi fizetési jegyzék látta-
mozás végett a kir. tanfelügyelőséghez be-
küldendő.

HIREK.

Gróf Klebelsberg Hunó, vallás- és
közoktatásügyi miniszter ur egyesületünk
elnökségéhez, a Mohácsos tartóli közgyűlés
alkalmából, hozzá intézett távirati üdvözlés
a következőkben válaszolt: „A **Pécsi Egyhá-**
zmegyei Katolikus Tanítóegyesület Nagyer-
demű Elnökségének Mohács. Pécsi Egyhá-
zmegyei Katolikus Tanítóegyesület Mohácsos
tartóli közgyűléséről hozzám intézett, **jóleső**
üdvözlését nagyon köszönöm, **további**
munkálkodásukhoz pedig sok sikert és az eddigi-
hez hasonló jó eredményt kívánok. **Fogadj**
a nagyerdemű Elnökség őszinte tiszteletem
nyilvánítását. **Klebelsberg st.**”

Igazgatótanítói kinevezések. Meg-
gyéspüspök Ur Ó Mellsőága Kálmán Ferenc,
Egri Béla és Garai János szekszárdi tanítók,
Kósa József bikali és Hucker Tibor
szolnoki r. kath. kántortanítókat eddigi ki-
váló működésük elismeréseként igazgató-
tanítókká nevezte ki.

Ker. tanfelügyelői kinevezés. Meg-
gyéspüspök Ur Ó Mellsőága Csurda Béla,
szabadszentkirályi esperes-plebánost saját
kérelmére felmentette a szentkirályi esp.
kerület tanfelügyelői tisztsége alól s ugyan-
ezen hivatali egyidejűleg Ábrahám István,
magyarszentiváni plebánosra ruházta.

Schenker Mihály rk. igazgató, kántor-
tanító 25 éves bonyhádi tanítói jubileumát a
bonyhádi róm. kath. hitközség a minap ün-
nepelte. Az ünnepélyt szent mise vezette be,
amelyen a jublálás és családja, valamint az
összes iskolások a szentségekhez járultak.
Ezt nagyon kedves ünnepély követte a zárd
dísztermében, amikor a hitközség, az iskola-
szék, a tentestület, az iskolák és egylelek
szerevükkel, ragaszkodásukkal, hálójukkal
halmozták el az ünnepelt köszöntőikkel.
Ez alkalommal több értehes emléktárgyat
nyújtottak át Schenker Mihály igazgatónak
a köszöntők hódolatul és kifejezésül. Az ün-
nepély fényét emelte Virág Ferenc, pécsi
megyéspüspök ur hegyes főpásztori letrata,
amelyben főpásztori elismerését nyilvánította
Schenker Mihály kiváló tanítói működéséért
és higogástalan társadalmi magatartásáért.
Hasonló tartalmu letratót intézett az ünne-
pelhez az egyházmegyei főtanfelügyelő,
a kerületi tanfelügyelő és a vármegyei által-
ános tanítóegyesület elnöke is. Este bankett
volt, amelyen sok pohárköszöntővel ünne-
pelték Bonyhád legnépszerűbb emberét.

Vörös Mihály-jéle emlékbizottság

Báter János tanítóképzőintézeti tanár elnöke
alatt f. évi okt. 11.-én ülést tartott. Az
előlnök megnívó után Magyar Károly, a bel-
városi fiúiskola igazgatója, a bizottság pen-
zárosa beszámolt a gyűjtés eredményéről,
amely 19 millió 275 ezer K. Az ülés folyamán
a gyűjtés felülvizsgálására Derner József dr.
rendőrkapitány és Sperl Lajos áll. tanító
tagokból álló számvizsgáló-bizottság javas-
latára a gyűlés Magyar Károly pénztárosnak
a felmentését megadta és igen pontos és lel-
kiismeretes, sok időt igénylő munkálkodá-
sáért a gyűlés hálás köszönetét fejezte ki. A
gyűlés határozata a gyűjtött összeget husz
milliójt ösztöndíjfelvétel tőkésítik és annak
hamatát, aminthogy a belügyminiszterletől
a gyűjtésre engedélyt kérték, egy a tanulmá-
nyait végző pécsi püspöki rom. kath. tanító-
képzőintézeti részén, de érdemes növendék,
az intézet tanári karának odaítélése folytán,
fogja ébezni. Báter János elnököt az ülés
felhatalmazta az alapítólevél elintézésére s
arra, hogy a szükséges fölterjesztéseket elké-
szítse oly célból, hogy az egyházmegyei hatóság
az alapítólevél elfogadjja s gyűjműködés
kezelés végett a pécsmegyházmegyet alapít-
ványi hivatalba beutalja.

Tanfelügyelői áthelyezés. Dr. Boldis
Dezso, győri vezetőtanfelügyelővé történt
kinevezése folytán a vallás- és közoktatás-
ügyi miniszter ur dr. Matlak József zala-
egerszegi segédtanfelügyelőt hasonló min-
őségben baranyavármegyei kir. tanfelügyelő-
ségébe áthelyezte.

Mánfal r. kath. elemi iskola 34 növendéke
tanítójuk, Pálfi Sándor vesztése miatt Pécsre rándu-
ltak, hogy megismerjék a város nevezettségét.
A tanulóknak megtekintették a világírni székesegyházat,
az ókeresztyény sírkörméret, a városi múzeumot,
a kórház kórházát, majd a város többi nevezet-
ségét. Ellátogattak a rádió kiállásán is, ahol a
gyermeknek nagy érdeklődéssel hallgatták a rádió-
zenét. A kis tanulmányutasmak még aznap az esti
órákban hazamentek.

Konkoly Gábor, Janyarpusztai r. kath.
tanító f. évi szeptember 1. hatályal nyug-
díjaztatott.

Hernicz Jenő gyűpnaszurai r. kath.
urad. tanítónak a VII. fiz. oszt. 3. fohozatánál
egybekötött illemkének elvezetésébe az iskola-
fentartó részéről történt előléptetését a nm.
vallás- és közoktatásügyi miniszter ur tudomá-
súl vette.

Petz András,

vókányi nyug. tanító
hoszasz betegeske-
dése után 89 éves korában elhunyt. Vele
Baranya népevelésügyének egy régi derék,
népszerű embere dől t az élők sorából.

A falnai kultur-estély. A rk. esperes-
kerületi tanítógyűléssel kapcsolatban a
tanított kör f. hó 20-án fél 9 órai kezdettel
kultur-estélyt rendezett. Várakozáson felül
sikerét nagyban előmozdította a kitűnő szep-
replőkhel előadott gazdag és változatos
műsor. 1. Beelővően: „Isten dicsősége” c.
éneket Rochi János falnai kántortanító nagy
szaktudással vezetésével, a meggyesker. éne-
kelte. 2. Rostini Tanerend: „Nyitány”-át Dall-
mann Babi és Szily Klárika zongorán oly
művészi fökéletességgel játszották, hogy a
hallgatók csak egy újabb négykezes eljáv-
tásán után engedték meg a függöny legör-
völését. 3. „Jönnek a katonák” c. daljátékot
zongorán nagy technikával Szendeffy Mihós
híseré. Heltyséy Bojnosz uró higogástalan
játékával nagyban előmozdította a darab
sikerét. — A negyedik órai szünet után 4.
Tarcny István tanító: „Magától” c. szalmiúve
következett. A szomorú asszony szerepét
Mandács Józsefné tanítónő teljes áttérzéssel,
a 40 éve Erdély egy kis falucskájában mű-
ködő és kiülőözött Solym István tanított
nagy színlész tehetséggel Mandács József
tanító alakította. Nagyon bájos volt Aniko
szerepében Szily Klárika, ki kedves napl-
tásával a szomorú, könnyeket fakasztó da-
rab sikerét emelte. 5. Nem, nem, soha! c.
irredenta dal éneklésével a műsor 12 óra-
kor véget ért. A minden bírálatot kiálló es-
télynek csak a helybeli és a vidéki uo-
láltsók műpartólói is tekintélyes számban
kiüntették megjelenésüikkel. A lista jóve-
delem tanított jólélt intézmények pénztárát
gyarapítja.

Tanítói kinevezés. Krámer Antal a
himesházi II. szorsz., Gerdei István a gyű-
mölcsényi ki., Wilgermein Kornélia a mojsi
II. szorsz., Prosch János a villányi I. szorsz.,
Keller Béla a gerdeli ki., Hoffman József a
palotabocsolti II. szorsz., Tornóczy István a
győri ki., Herbert Vilmos a hercegszabari
I. szorsz., Ifj. Lagler Sándor, a bonyhád-
városi ki., Csipj Gyula a teveli II. szorsz.
és Heszné Réder Erzsébet a püspöhmárai
II. szorsz. tanítóit állásra egyházhatószálgileg
kinevezették.

Magyar-Holland Kulturgazdasági R. T.,
az oltató- és kulturfilmi Magyarországon való be-
vezetésének egyik előharcosa lévén, hivatalos néi
teljesíteni azzal, hogy gondot fordít az oltató- és
népművelő film szakirodalomára és is ennek ápolása
érdekében „Film és Művelődés” cím alatt megindí-
tja az első magyar nyelvű népművelési kiadványait. Elő-
fizetési ára egész évre 500.00 K. Megrendelhető a
kiadóhivatalnál Budapest, VIII. ker. Üllői út 4. sz.

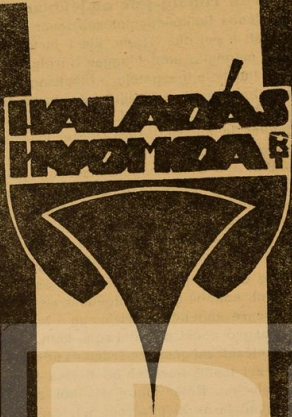
Főpénztárosos közléseik.

Hátralekos és f. évi tagdíjak a hűri pénztárosok által kimutatás kíséretében a főpénztáros címre azonnal beküldendő.

Nyugtázások. Farhas Matild, Paks 520, Szenthy Pál Tótújfalra 580, Bálotin István, Gyóváshatény 820, Plieb Hlv. Bogdácsa 20, KATH. ISK. Baronyajenő, Bükkösd, Bakony, Pellérd, Rittcsuszta 30 ezer K.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

H. J. M. Szt. Iván. A jelzett hirdetések és cikkek nem voltak késes s így ez számban nem is közölhettem **M. A.** Minden hivatalos ügyet nyújtottam a hitélet, így az értesítőkönvecsékre, imakönyvekre stb. vonatkozó rendelkezések végrehajtását is a mennyiben legkésőbb november 15-ig nem érkezett be a jelentések illetve rendelések, a plébánia-hivatalok után mulasztó igazgatóságok közvetlenül leiratlag fel lesznek szólítva a jelentés megküldésére. Ez sok indokolatlan munkát és költségvetel okoz. Ép ezért célszerű a személyi sűrűlés bevétele nélkül a szóban forgó rendeletek alapján hiányt jelentéseket beértesíteni. Azért küldi a hivatalunkon a legújabb számú értesítőkönvecsékre. Az utómételes küldemények kivételénél akadály nem merülhet fel, mert pl. az értesítőkönvecsék és imakönyvek árát előzetesen be lehet szerezni a tanulóktól, legáltalában józatosan s a fennmaradó esetleges esetleg összeget már az isk. pénztár is elbírtja. Tájékoztatl még azt is közöljük, hogy egy db értesítőkönvecsé ára 8000 K, a 10 db függeszhető jegyemint szabványt darabja 10.000 K, s így a tanulmányi útlap 1500 K. A hulló is, míg a belső 28 tankötetes részére elegendő. **Sz. A. Kaposszekcső.** Hosszúeszen közöltem kiadásához képest **P. B. Fadd.** Hálás köszönet. További munkásságát köszönettel vemők.

Pécs, Király ucca 21. sz.

Igazgató: Dvorszky Lőrinc,
Válal és készil mindennemű
nyomdai munkákat - Iztéses
precíz munka - pontos és
gyors szállás versenyképes
áron!

Telefonszám: 2-99.

ÉRTESÍTÉS.

KOGSz. pécsi fiókja.

Új őszi és téli angol szöveteink megérkeztek! Olcsó árak, nagy választék!

Cikheink közül külön említett érdemelnek választékos mintázatuknál és megbízható minőségükénél fogva: férfitöltöny, felöltő, átmeneti kabát- és télkabát-szöveteink, ugyanint kamgarn whypecord, covercoat, venis, shetland, doubl, velvet, eredeti crombi stb., továbbá gyapjú khaki- és egyenruha-szöveteik és felszerelési cikkeink. Francia gyártmányú selmek, mosó és gyapjú legújabb mintázatú női divatelmék, ruha, pongyola öszi és téli női kabátok. Nagy választékban chiffonok, vásznak, takarók, paplanok, damasztaruk, törülközők, kész ruhák, kötöttáruk, harisnyák, kezdő a legolcsóbb minőségű a legfinomabb hittelg. — Első rendezés minőség, méltányos árak!

KOGSz. fiók Pécs, Király u. 22. Telefon: 3-87.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPKÖZTARTÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉGHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felolós szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécségházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelenik minden hónap elsőjén. Előfizetési díj 1926. évre 30.000 korona.

SZERKESZTÉSÉGE: Pécs, Káptalan-utca 4. szám, hvód a lap szellemi részét illető minden közlemény, hírdetésék és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főpénztáros címére Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők.

Pécs, 1926. december 1.

XV. évfolyam, 12. szám.

Magyar ádvent.

Nincsen időszak, amely oly mélyen nyulna szívünkbe és annyira felkavarná érzéseinket, mint az ádventi szent idő. Az élet küzdelmeitől, gondjaitól, bajaitól elfáradt lelkünk szennvedélyesen szomjuhozza azt a mélységes, mindent elcsillító békét és nyugalmat, azt a zavartalan, feltétlen harmóniát, amelyről az angyalok hajdánában Belleherben énekeltek és amely az ádventinek négy heti előkészülete után ránk köszönő, illoktozás karácsonyféjkor, évről-évre újból vonzón, sokatigézően berelagogy lelkünkbe.

Megváltó, karácsony után sir az emberiség. A mi legbensőségesebb, legösszintébb imádságunk az ádventi ének fejezi ki: Jöjj el, édes Údözölőnk!

Es ember léleknek ez az ősrégi, természetes vágyódása napjainkban nálunk magyar szinezési nyer. Igazi magyar ádventi homály nehezedik most lelkünkre.

Országunkat felderabolták. Gazdaságilag lerongyolódunk. A hosszú, véres világháború és az utána következő felfordulás eredményeképen, megnövekedett léhaság erkölcsi lóhén-és, amelyről a nagy Beraszényi azt mondotta, hogy az ország egyellen, szilárd talphőve, hatalmas kikezde. A babiloni fogságban, a folyók mentén kesergő zsidó nép bus hangulata vett erőt rajtunk. Álmodozunk a leltini, dicsőséges magyar századokról. Felpanaszöljuk sanyaru jelenünket. Várjuk, reméljük, hisztölzünk az elővendő szebb napokat. A hajnalhasadás, a feltámadást. A magyar megváltást.

A régi prófétahoz hasonlóan, akik nagy hitártsággal, lelkes áldozatkészséggel készítették a Megváltó útját, mi is keressük a magyar megváltás lehetőségét és módját. Politikusok és diplomataik török ezen fejüket és a nagy nyilbánsóság kiharásával, sárt ajtók mögött készílik terveiket. Cserkész- és levente-egyesületekbe tömörülnek az ifjuságok és fokozzák, acélozzák annak erejét. Gazdasági programokkal fejlesztik, gyarapítják jólétünket.

Szükséges és hasznos munka ez mind. Nem nélkülözhetjük. Mégis a nagy magyar ádventi munkában a legfontosabb szerep a tanítóknak jut. Az ő nevelői és oktatói tevékenységükön épül fel a jövő.

irodalmunk nagy veséralahjai, Bessenyei György, Toldy Ferenc, br. Eötvös József nyomtatékosan hirdették, hogy a népek virágzó jófője, nagysága dicsősége és földi halhatatlansága szellemi műveltségükön épül fel. Hervadtatlalan babérokosorut a nemzet homloka kára a nagy gondolkodók, írók, költők, művészek és a himagasló harmonikus egyéniségek fonnak.

Minden más ingatag, kiszámíthatatlan, mulékony. A legügyesebben és legcélszerűbben felépített diplomáciai terveket lehetetlennek tehetik a körülmények, a váratlan fordulatok. Erős, fegyelmezett hadseregek kudarcot vallhatnak. Gazdaság és jólét szegénységbe, nyomorba fulladhat. Atilia hatalmas népe eltűnt a föld színeről. Hannibál, Napoleont megverték. Fönícia, Velence, Genua lerongyolódott. És hány ünnepeit, kiváló diplomataknak nem maradt egyéb egész munkásságából élete utolsó napjaira, mint hitüneteképen kapott hereszijei és csillagjai.

A görög és római szellem azonban ma is él és fényt, dicsőséget áraszt nevükre. Az emberiség nagy nevelőinek gondolatai napjainkban is irányítják az életet. Dante műveit mindig nagy lelki gyönyörűséggel olvassák majd. Rafael, Michelangelo alkotásait az elővendő századok is elragadtatással szemlélik majd. Assisi Szent Ferenc harmonikus egyénisége ma is lángra gyújtja a szíveket és megnyugvást, derűt sugározta azokba.

Szegényes, reménytelen lenne a magyar ádvent és nem tudnék hinni annak elővendő boldog karácsonyában, ha ezt a szempontot mellőznék és nem fejlesztenék minden erőnkkel szellemi műveltségüket, erkölcsi értéküket.

Sokfelé elágazó nagy feladat ez. Rengősen dolgoznak vagy legalább is kellene dolgozniuk ezen. A miénk az alapvető munka. És ez felelő fontos, az egész életre kiható. Elpusztul a ház, ha még annyian fáradoznak is annak emelésén és ékesítésén, ha megfelleltek az erős, tartós alapról. És ha mi nem kezeljük a fogékony, viaszpuha gyermeklelküket úgy, ahogy azok szellemileg is, erkölcsileg is egészségesen, erőteljesen fejlődjenek, építhetnek e majd mások erre az elhibázott, gyenge alapra úgy, hogy abból imponáló magyar szellem, műveltség és érték fejlődjék? Alig hiszem.

Gyuladjon ki azért a mostani ádventi időben első sorban mi bennünk a régi kor nagy nevelőinek, a profétáknak íazó lelkesedése és nagy áldozatkészsége! Mindennapi fáradságunk munkánkhoz, amelyről a világ alig szerez tudomást, adjon erőt, kitartást az a nagy gondolat, hogy mi a magyar ádventi homály eloszlatásán dolgozunk és nemzetünk megváltását készítjük elő. Ha mi fontos hivatásunkat igazán szellemi erők és erkölcsi értékünk teljes befejelettségével végezzük, feltétlenül síher koronázva majd fáradozásunkat.

És hiszem, akkor majd feltámad számunkra is a bellelemi csillag fényessége, nemcsak abban az értelemben, hogy a jól végzett munka megnyugtató, édes öntudattal sugározta átja lelkünkbe, de hogy végül meghajpuk azt az anyagi jólétet, függelenséget és megbecsülést a társadalomban, amely azoknak jár, akik az emberiség, a nemzet boldogulásának alapját rakják és legnagyobb érdekét szolgálják.

Dr. Gábréel Pál,
pécsei tanítóképzőintézet tanár.

Juliska álma.*)

Édesen mosolyogva fekszik pletny ágyacs-kájában a kis Juliska.

— Lelekem, kicsikém mit álmodtál, hogy oly időtámn mosolyogsz? — kérdi édesanyja.

— Anyukám, aranyos anyukám, oly szép álmodtam az éjjel!

— Mondd el, kis leányom, anyukádnak!

— Elmondom, igen elmesélem, anyuskáim, de — ma még nem írtam el a jó lsten-kéhez! — s his kacsoít imára kulcsolva, a jó anyuval együtt rebegi el reggeli imáját.

— No, most kicsikém meséld el, mit álmodtál. S a his Juliska rózsás karocskáival árkörülö* aniját, úgy suttoja hátkán, édes mosóllal!

— Anyukám, ma éjjel a mennyországban voltam. His szádrum is volt és repültem, sokkal magasabbra, mint a hádiáránik. Aztán találokotam egy anyukával, aki hívott, hogy menjek vele, majd elvezet a jó lsten-kéhez. Egyszerre egy nagy-nagy kapuhoz értünk, mely csupa piros rózsából volt. Kérdettem az anyukától, hogy ki hozta oda azt a sok-sok rózsát?

— A jó emberek, — felelte az anygal, — akik szeretik a jó lstenet.

— Aztán sok lépcsőn mentünk fel, még több lépcsőt, mint mikor a templomba megyünk. A lépcsőkön fehérruhás bácsik és nénik állottak s a fejükön fűzősruha volt.

— Anyukám!... én úgy... felment! Szerettem volna elrepülni, de az anygal erősen fogta a kezemet. Végre felértünk. Egy arany székben ült a jó lsten! Ő is fehér ruhában volt, de úgy ragyogott, hogy alig mertem Réá nézni. Körtöltötte sok his anygal térdét és röpködött.

— Anyukám, ... drága anyukám, úgy dohogott a szívem, leteredtem és elkezdtem sírni. A jó lsten felemelt, megismogatta arcom és megparancsolta a mellettem álló anygalának, hogy vezessen a kertbe.

— Édes anyus! a jó lstenkének egy nagy-nagy kertje is van ám, benne sok pletny kerttel, tele virággal. His anygalok öntöztek, olyan plet piros kanna-csókával, mint az anygém.

— Az örzőanygal, — mert az volt, aki kísért, — egy pletny kertcskéhez vezetett s azt mondta, hogy azok az én virágaim!

— De hisz nekem nincsenek virágaim! — His Juliska, — szólt az anygal, — mikor te

Amióta az uj tanterv szerint tanítok...

Ma két hónapja annak, hogy az uj „Tanterv”-vel a három alatt bevonultam his iskolába. Mennyi eggodalom, kétség szállta meg lelkemet arra a gondolatra, miképpen fogom az uj tanterv követelményeinek megfelelően a his emberpalátákat az elemi tudományok rejteikebe bevezetni. Csak egy his könyv, a „Betűtétel” áll rendelkezésemre, segédeszközül pedig a „Tanterv és Utasítás”. Vajjon képes lesz-e valamit produkálni? Vajjon a hisértelek az uj tanterv szerint nem fognak-e csütörtököt mondani? Milyen nagy-szerű is volt az elmúlt években a régi biztos, kitaposott úton haladni. Most uj ösvények állnak előttem, de vajjon ezen uj ösvények elvezetnek-e oda, ahová a régiek? A vakáció napjainban tanulmányoztam az uj „Tanterv”-et, de annyi nehézséget, gyötört eggodalmat támasztott bennem! Csak ezeket a nehézségeket látam, melyekkel meg kell bírkoznom, a küzdelmet, amely reám vár.

És most két hónap után jó egy his mértéket készítenek, mint a jó hereshedőnek; jó vízszinteként az elmúlt két hónap munkáját és eredményére. És mily öröm, s hisz lelkesedés fog el, ha végig fektet his iskolában, ha látom, hogy esekély fáradsággal is az iskolta képe megváltozott.

Igen. Az iskolám képe egészen más. Sohasem látom a gyermekel arcán az unalmat, a fásultságot. Miért? Mert állandóan el van-

ott lent a földön az éhes his pajtásodnak kengeredőből adni, mikor szót fogadott anyukádnak és amikor olyan szépen imádkoztál, akkor én mindig egy-egy magocskát ültetem és a his magból virág lett. Most leszedjük e virágokat, koszoruba kötjük és homlokra tesszük, mert csak annak szabad a mennyországban maradnia, akinek van koszoruja. Neked anny virágod van”, hogy megcsokorba is jut belőle és ezt a jó lstenke lábához tesszük! — Így mondta az anygal.

— A koszorút az anygalka a fejemre tette és azután visszamentünk a jó lstenkéhez.

— A jó lsten kérdezte, akarok-e a mennyországban maradni?

— Igen, — feleltem, — de akkor eszembe jutottál te anyukám és... és úgy elkezdtem sírni, s azt mondtam, hogy szeretném, ha az anyus, apus és a his Laciánk is ott lenne.

— A jó lstenke, ekkor szolt valamit az egyik anygalának és... anyukám... aranyos anyuskám — szólt a his Juliska, boldogságtól sugároz arccal, szeméiből peregett az öröm könnyek, his kacsoítval tapsolva kiáltotta — egyszerre mind ott voltatok! A te koszorud nagyobb volt, mint apusé, s a his Laciánkac szarnya is volt. Ugy repültem, de úgy repültem hozzád anyukám! A jó l-

nak foglalva. Örömmel, érdeklődéssel várják még a számtan óráit is, mert hiszen ez a száraz óra is egészen más mederben folyik, mint az előző években. A folytonos szemléltetés, amelyben a gyermek aktíve résztvesz, lebecsülte őt; észre sem veszi, hogy repülnek a percek. Előérőlinek a régi 10, 20, 2 és 1 koronás bankjegyek és segítésükhöz könnyedén számolnak. Mérnek, rajzolnak a táblára mértani ábrákat (s ha nem jól sikerült a mértani idom, a többi lurkító meg mosolyogja), s ez a folytonos aktivitás, elfoglaltsága a gyermeknek bámulatosan fokozza érdeklődésüket.

Mit szóljak azonban a történelmi órákról? Itt nyilvánul meg igazán a tanterv nevelő ereje. Hogy csillag a his lurkók szeme, midőn édes hazánk dicső alakjait állított eléjük: a párducus Árpád, a magyarok tündökölő csillagát; Szent Istvánt, a dalás Szent Istvánt, a tudós Hálmánt, a második honalapítót; IV. Bélat, a hatalmas királyt; Bajost, a Naggot, a főurkót; Hungyán Jánost. Nem hallani egy szót, egy puszszentét. S bizony elfigyelődik a szemük, ha a haza szomoru korszakait üzölom elűtik. Így legnagyobb előnye a tantervnek a történelmi tanítást illetőleg, hogy a kultúrforrásból sok anyagot ölel fel. Ez különösen érdekl a his tanulókat. Hogyne! Hiszen itt élénk fantáziájuk szabadon működhetik. Mennyire érdekelte

tenke pedig megengedte, hogy mindig a mennyországban maradhassunk! — felelte be szavait a his leány. Szeméiből pételet boldogság sugárzott, könnyben uszó febltetet, a meghatótságtól némán hallgató anyjárta emelve kérte:

— Anyukám! édes anyukám! menjünk el egyszer a mennyországba!

— S az édesanya szerető szívében egy gyötört eggodalom jahladt, his leányát részketve karjába zárta s lelkeből egy forró, néma kérés repült az ég Urához: — Istenem, Uram! ne vidd el anygalkákat az én ártatlan kicsikémek!

— His Juliska!... egyszer... majd... elmegyünk a mennyországba, — szólt his leányához.

Elméláz a his Juliska, arccskáján szomoruság tükröződik, de azután boldogan kiáltja:

— Anyu! addig, amíg elmegyünk a mennyországba, nagyon jó leszek, hogy az ördögnyalgbám sok-sok magocskát ültessen és sok virágom legyen.

Szekszárd.

Trer Iona.

*) Akaratneműtől olvasmányul is szolgálhat his iskoláink számára.

őket pl. honfoglaló őseink életmódja, ruházata, fegyvereite, vallási, családi élete, házmódja, stb. Sokkal közelebb áll hozzájuk a kor, amelyről szó van. Láthatjuk, hogy az emberek akkor is csak úgy örültek és szomorogtak, mint most, hogy a bűn mindig együttjárt a bünhődéssel, stb. — Ő mennyi irredentizmust vihet bele az ember az új tanterv alapján a történelemtanításba! Mint látja a gyermek, hogy az elszáított részek rablott zsákmányát a kisántántra, melyeket még nagy királyiaink csatoltak hazánk testéhez. Az égő igazságatlanság kis lelkét felkavarja és önkéntelenül öklölbe szorult kis kezé és mind erősebb lesz szívében a vőgy, bárcsak metlőbb kerülne nek vissza hazánk elrabolt részeit! Különös szeretettel hívom fel tantudánjaim figyelmét a mi kedves magyar szentjeink alakjaira, hogy büszg vallásosságukon és izzó házaszeretükön épüljenek és ragyogó példájuk követségére bízódtsa őket. Mennyire belátjuk a kis nebulók, hogy mennyit kellett őseinknek tanulniok, fáradniok, harcolniok és vért ontaniok, hogy felragyogzók az Árpádszerzete édes hazá! Belátjuk, hogy amint őseink leledéséről arról az útról, melyet Szent István és a többi nagyok megjelöltek: az iszenszerzet és honfjui erények messzjéről, az ország azzonall hanyatlani kezdett és gyász, nyomor és szolgaság lett a hiútenek osztályrésze. Ez a példa belemélyül lelkükbe. Szinte látják megvalósulnia a Hymnus minden sorát és a történelemből tanulják meg nemzell imádságunk egyes versszakait nyilatkozó eszükkel megérteni. — A magyarságot alatt figyelem a kis lelkükről, amit egyik is másik is trónjáról egészen szóval belesz történelem könyvébe. Bizonyára valam nevet, vagy várost jegyzett oda, melyet föl nem hallott. S amint úgy a felórának, azonnal fogalmazást kell készíteniük a hallottakról. Ezekből a fogalmazásokból látom, hogy mi érdekelte őket legjobban, mi kapta meg lelküket leginkább a hallottakból.

Ezt tesszem a tantárgyak legfőbbjénél. Főcélom, hogy a gyermekek minél többet irjanak. Hiszen az írás a gyermek gondolkodásának, szellem előrehaladásának tükré és jómókjára. Ebből látom meg igazán, megértett-e engem, a magyarázatomat, mintegy tükröből szemlélem vágyait, lelkületét, legyen bár primitívek is gondolatiújszás és tele sajgó, illetőleg helyesrási hibákkal. Hiszen ezen lehet segíteni. Ahogy készen vannak kis fogalmazványukkal, megmutatjuk nekem és azonnal „In fragment” kijelöltem velük hibáikat. Így aztán jobban elméjükbe vésődnek a helyesrási szabályok, a helyes és szabatos gondolkodásról helyezik a stb. És még egy nagy hasznom van ebből: a gyermekek megtanulnak jól írni, könnyebb lesz a kezük és mivel állandóan lelkükre kötöm, hogy szépen irjanak, főlük felhetőleg töre-

kednek a szép és olvasható írásra. S mennyire örülnek ennek a szülők! Tapasztalásból mondhatom: tetszik nekik nagyon, hogy gyermekeiket sokat írtnak és nem sajnálják a csekély pár ezer koronát, évenként írkára, írtna.

A III. osztály fogalmazást óráiban a „Szállóföldem szép határa”-t használom. S mondhatom, elég eredményesen. Csak egy van a kis könyveknél, t. i. a képek kicsinynek benne, s így a gyermekek többször meg vannak akadva egy-egy képnél. Jobb lett volna, ha nagyobb kiadásban jelent volna meg. Az az egy-két ezer korona árkülönbségtöbbel nem számított volna, hiszen a többi könyv is elég drága. De még így is szerencséselt a képek, s a gyermekek könnyen készíthetik róluk fogalmazványukat. Főoka ennek, hogy a képeken van az élénkség, a mozgalmasság, de még sem annyira túlszujoltak hogy a gyermek ne tudja, mit kapjon ki belőle. Ez a kis könyvecske egyébként vezérjónalul szerepel a beszéd- és értelemgyakorlat óráin is a III. osztályban.

Szerencsés az új tanterv a természetrajz, gazdaságtan és háztartástan anyagát illetőleg. A III.—IV. osztályban, de lehetőleg az V.—VI. osztályban is a lehetőséghez képest szemléltetve tanulták az őszit növényeket. A gyermekekkel hoztatom egy-egy burgonya, vagy paradicsomszár, stb. és így tárgyaltatlam velük végig a növény egyes részeit. Megbeszéltem velük saját tapasztalati megbeszéltem, hogyan természetük az egyes növényeket, hogy takarították el, mit készítenek belőle, stb. S utána rögtön fogalmazványt készíttetem velük az előadott anyagból és így megvolt számukra a jóvó órák lecke. Persze előzőleg a fogalmazványokat átnezem, kijavítottam velük, felhívom figyelmüket, mely lényeges dolgot hagytak el, hol használtak rossz kifejezést, egyszerűval kikerítem kis dolgozatokat és így kifésülve, kijavítva akár tananyagul, illetőleg lelkük szolgáltathat a következő órára.

No de nem akarok mindeneségy tantárgyat eszmecsérém tárgyává tenni és tovább is kedves Karitásaim jóindulatul türelmét igénybe venni. Hisz meg vagyok győződve, hogy legfőképpen így kezelik a tanítási anyagot, sőt főkételesenben, az új tanterv szemléletében. Csak arról az érzésről akartam egy-két képet nyújtani, mely lelkeket tanításnál betölti; csak azt akartam kifejezésre juttatni, hogy az új tanterv még sem olyan rettenetes „mumusz”, ahogy azt először elképzeltem. Igaz, főreilten uton járok kedves Karitásaimmal együtt, de ez az ut szép, hisz tele is van nehézségekkel, de sok-sok örömet is nyújt. Az igaz, sokat kell olvasni, foglalkozni, sőt tanulni az embernek, de hiszem, hogy meg is lesz az eredmény. Tankönyv híján majdnem minden órára kü-

lön kell jóformán készülnie az embernek, de ez nem baj, így legalább belevésődik mintegy az egész tanítási anyag lelkünkbe. Sokat foglalkozunk vele, s így sajátunkká válik. A „Tanterv és Utasítás”-t — hogy úgy mondjam — állandóan a hónom alatt viszem, mert tankönyv hiányában ez az irányító és vezetőfőlk. Ha jól beleleltünk és most már a saját tapasztalataink alapján vizsgáljuk a tanterv minden részét, belátjuk; mily szerves összefüggő egészet képez: ha szemlélet magunkévé tesszük, belismerjük, hogy csak így képezhetjük kis nebulóinkat élénk

Egyesületünk egyik pályatételéről.

A nevelésudományok fák mezéjén alig van jelentéskés probléma, ezúdszerint érdekesebb és fontosabb kérdés, mint az, hogy miképpen lehet az összes tanítási tárgyaknak a bennük rejlő erőlkési erőit az iskolai oktatás során tudatosan felhasználni s azon cél szolgálátába állítani, amely a belesietés, Isenél, szülőkkel, emberléssel, hazájá szerelő, munkabíró, törvényiszűsítő, minden sépért és nemesért lelkesülő polgárokat termelne nemzetünk számára.

Ez a megfajtsra való probléma ott áll, — mint egy nagy kérdéjél — mindenfok iskolának a külsőben, mert látunk és érezünk kél, hogy az iskola nem mindig neveli, amikor tanított. Ez a tény bizonyítja annak, hogy azokat az erőket, amelyek az erőlkös célelkés rugóit mozgatták, tudatosan nem használják.

Mivel a senge lélek érzelmeinek forrását a családi létkéjél megégnél s az elemi iskolai oktatások során látjuk kibugyogni, tehát mindazon érzelmek felkeltése s tudatos irányítása, mely az erőlkös világnézettel összhangzatos emberi lelket építik ki, elsősorban az elemi népiskola kötelessége, mert az itt felkeltél érzelmek helyes ápolása, oszkerré irányítása majdan szilárd pillérei lesznek mindazon rokonérzelmeinek, amelyek felépítik az emberi lény dicsőronáját, a jellemet.

Az érzelmei természetű irányítása egyike a legnehezebb pedagógiai feladatoknak. Mert csak testileg egészséges gyermek hajlamiának, szokásainak irányításával állíthatunk fel általános elveket, míg bármely rendellenesség megköveteli, hogy a nevelő lénykédségeiben az individuumbhoz alkalmazkodjék! A szűletéssel hozott diszpozitok bár különbözők, mindazonáltal az irányító szempondok sok tekintetben általánosíthatók. A nevelésudomány bizonyította, hogy a hajlamok és ösztönök, ezen szervezetalánk elkétfoszfert elemek módosíthatók, tehát az erőlkös nevelétség kétsége nem jöhél.

Nem szűgyeljük beallani, hogy tanítói munkánk legnehezebb része, a nevelés, oly sokszor nagy kérdéjél el állit bennünk: amióán a különböző individuumból labyrinthásban, az iskolába hozott diszpozitok tarkaságai között keressük az eredményhez vezető utat.

Egyházmegyeink tanitogyesületének vezetése sok évi tapasztalatnak lezseri eredményét kívánja élénk állítani

gondolkodásra, minden jóra és szépre fogékonylelkű dolgos polgárutató szegény, leltppor hazánkban.

Nem tudom, hogy váltá be másutt az új tanterv; én csak kis iskolámról beszéltem, csak saját tapasztalataimról akartam egy-két vonásban beszámolni. Ezért ne érjen gáncs és rosszindulat. A touarepült két hónap hatarhőnél meggyodva állók meg egy pillanatra és bizó reményességgel indulok meg újra és haladok fölé az új megfjén, az új tanterv meszjéjén ...

D. J.

midőn „A gyermek érzelmi világnak céltudatos és tereszköz kiépítése az elemi iskolai oktatás során az erőlkös nevelés szolgálatában” című pályatétel kidolgozása nyomalkotkosan felszűllította az egyesület tanitóságát.

Nincs kérdés, mely az aktualitás poronáján mellőbb helyet követelhet magának. Az érzelmeke való hatás nem lehet az ölet játéka. Itt kidolgozott tervezete van szükség, meggedig olyan tervezete, amelynek minden sora sok évi tapasztalatnak összgyűjtött kincseit, sok évi fárasszó munka gyümölcsét, pedagógiai tudás és ismeretek elrendezett tömegét nyújtja a pályája kezdetén a nehézségek leküzdhetetlenségével harcoló fiatal tanitónak.

Ha az iskolai nevelés élendő célját abban kívánatoslatatjuk, hogy a gyermek érzelmei tudatos irányításának megjelöl követelménye az erőlkös világnézettel egyező akarat és célelkés, akkor tisztán áll előnk az a kettős munka, amelyet az elemi iskola padjaiban azó gyermek lelkivilágában kell elvégezni: észlelni, ápolni, megérteni azokat az érzelmeke, amelyek lelkiismeretnek, jellemnek megjelöláult zónacímává válnak, visszafeszítenek, korcsra lörkjéni azokat az érzelmeke, amelyek mozdápiszáról lenne felismerhető minden cselekedete.

Ea a nevelésértvéskötti út megjelölja a kivézett utat, ha az elemi iskolásoknál pszichologiai törvénye lesz munkájá alapja s az élettapasztalatok szolgáltatók az illusztráció: akkor ezen munka nagy kincs, felbecsülhetetlen érték lesz minden tanuló részére.

Hiszünk, hogy e pályamunkáknál kezünkben tudatosabban vállaltunk egyenkétebbé annak az utnak, melyen „Isten és hazá” fogalmának jegyében egész nemzetünk keresi boldogulását.

Alsóegzerszeg.

Bank József.

Bélyegzőt
a legjobb kivitelben készit
PISKUR ANTAL
Pécs, Király-utca 7
Bélyegzőfészték
és párna állandó rakitron
minden színben

Egyenlenségek az egyöntetűségben.

Feleltes egyházi hatóságainknak mindenkor legfőbb törekvése volt az egyöntetűség gondolatla, hogy amint — *egy lélek által mindnyájan egy lelté hereszteltünk* — egkek leggyűnik lsten magasztalásában és tiszteleltében is. Mégis sehol annyi változottság s a dolgoknak annyi sokféleségével sehol nem találkoznak, mint a papi, tanítói és kántori pályán. Hába adatott ki a „Nyilvános ajtósosságok imádságos könyve” hába követék el a különféle egyházhatalóságok rendeletek, mégis úgy a szent lénykedésnél és a különféle szertartásoknál igen sok helyen a szokás maradt az irányadó.

Bár meghagyta a fenjeltélt imakönyvben a papsághoz és hívekhez írt szótálzában az akkori főpásztor, hogy „A szent engedelmesség erejével meghagyjuk nektek, hogy templomtalokban elforduljatok összes ájtóságra vonakozó utasításait ne tanácsok, hanem szigorú *tanácsok* tekintésétek és pontosan betartásotok, azokból semmit el nem véve, hozzájuk semmit sem ténve” — mégis igen kevés azon községek száma, hol ezen rendeletek betartásánál a pap, a tanító és kántor egyttiesen karöltve munkálják a hit javát az egyöntetűség gondolatát.

Csak vegyük legelőször is az imádságot, mennyi farkaság! Nemcsak hogy ahány község, annyiféle, hanem egyazon községben máskép imádkozza pl. a Miatyánknak, Údváltóját et az óvodás, máskép az iskolás és felnőt. A főbb imák változottsága még inkább feltűnik. Tán hisz dolognak látszik, de mégis nagyleletőségű. Az ilyen községekben az istentiszteletet közös imája egy hábeli zúrkauar. S azért ha magas vendég tégérkezé templomunk meglátogatására, hába igyekszik a pap és tanító az éveket igénylő egyöntetűség keresztültelére, pár napf törekző munka csak újabb zavart idéz elő. Az iskolákban az összes imáknak naponkénti egyöntetű beosztása, a templomban és szertartásoknál a pap vagy kántor által előlőmdokozandó imák, továbbá az Óltárszentségek kisebb vagy nagyobb ünnepek alkalmánál való előléte, vagy előlémentéle, szintén sok hiányt valót vagy maga után.

Megfigyeléseim alatt szembetűnik jelenség az is, hogy a fentemeltélt imakönyv nem eléggé világos utasítására a „Szent vagy Uram” kezdetű éneknek némely helyen mindhárom versét, míg másutt az első versét énekelik háromszor. Sőt tudok olyan esetet is, hogy az esperes kerületének egyik azon községében, hol a „Szent vagy Uram”-nak három versét énekelék, elrendelté, hogy a „Szent vagy Uram”-ot kell énekelni háromszor, míg a plébános és kántor ellenkez-

nézetet volt. Annyl azonban bizonyos, hogy a kerületek tagjainak nem jutott észbe, avagy ha feltűnt is e kétféleség, nem mert ellenük kifogást illetékes helyen az egyöntetűség javára.

Az 1913-ban kibocsájtott „Nyilvános ájtósosságok imádságos könyve”-ben előrt szabályok érvényesítése folytán az ájtósokdók híveknek egyes kedvelt imája, éneke bizony kisorsult s legalább is nem a megszokott időben és módon végezték, nem csoda, ha némely buzgó templombjáró meg-megkérdezi, hogy vajon most miért imádkozhat máskép azt vagy azt az imát, — most miért nem énekeljük az Óltárszentséket, miért nem hiszi a kántor orgonánál a miséz pap fenséges dallamú imáit stb., stb. Énekel előbb egyik buzgó iskolászték tag, ki nemcsak a szentírást, de a litániákra is mindenkor eljön, hogy lelki szükségleteit teljesen kielégítve távozhaték el a templomból, egyik nagyobb ünnepen azon kérészt fejezte ki, hogy bár ő tudja, mert már hallotta főlem, miszerint el vannak tiltva véden a „Vesperás”-ok tartása, de miután lehet az a zomszéd községben mondani, lehet-e nálunk is? Megértettem vele és meggyőztem, hogy mi csak a feleltes hatóság rendeleteit tartjuk be, mihor Vesperást nem tartunk, de a már ezírt többek által is előadott kérésre megnyugtattam, hogy talán már jövő egy évre mi is mondatunk Vesperást. Azonban helyettes plébánosommal egyttiesen ez érdemben nem nyujtottunk be kérészt az egyházhatalósághoz, rá egy évre, 1925 husvetyán végezté litánia után mosolypogva kérdi a hitvit ajtájt, hogy tudom-e, mit igertem egy évre? — Igen, jeleltem én s megnyugtattam, hogy ha a Meggyespiópók Ur majd legközelebb az egyöntetűség tekintetében kiad egy újabb rendeletet és ha nem tesz kifogást a Vesperásoknál a falvakban való végeése ellen, úgy mi is végeztük hettink majd más litániát is. En csak örültem a buzgó templombjáró újabb megszólításának, hisz' igaza van, mert annyl bizonyos, hogy az imák, énekek s a különféle szertartások, az érósyágyban létezők rendeteit, vagy a régekt felújítását illetőleg a „Nyilvános ájtósosságok imádságos könyve” utasításainak pontos betartására már felhívás szoríthatna a különféle helyi szokások megszűntetésében, a Mindenhol egyöntetű megasztalásában és imádságban is.

Szakács.

Szifáry László
hívtorlatlantó.

PÜSPÖKI RENDELET.

1936/1926. tsk. sz. A **Vakok Gyámoltó Országos Egyesület** javára a 4.91.1/1926. VII. sz. vhm. rendelet (megjelent a Hivatalos Közlöny f. é. nov. 1. számában) alapján engedélyezett iskolai gyűjtést a f-

hatóságom alá tartozó összes intézetekre és iskolákra kiterjesztem s felhívom az Igazgatóságokat, hogy a helyi körülményekhez képest a szóban forgó miniszteri rendelet alapján intézkedjenek.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

1873/1926. sz. **Részletes tanterv a pécs-egyházmegyei r. kath. iskolák részére.** A szentlőrinc esp. tanítói kör f. évi október 7-ikén tartott gyűlésén hozott határozata alapján a kerületi tanfelügyelő a következő kérelmet intézte hozzám:

„Kegyeledjek a főv. tanúre az összes pécs-egyházmegyei kath. iskolák részére egy részletes tantervet kidolgoztatni és azt az iskolafeltartók terhére az összes iskolák részére kinyomatni.”

Miután először kételességemnek tartom, hogy egyrészt iskolánk szinonimáinak emelésére minden lehető elkövetésem s másrészt az egyházmegye tanfőtásának amugy is nehéz munkáját megkönnyítem, ép ezért által közlöm fentiekben a szentlőrinc esp. tanítói kör óhaját, hogy ehhez az összes esperesi tanítói körök s egységek is véleményeket s konkrétizáló javaslatokat legelőbb 1926. évi április 1-ig eljuttassák, hogy ekként módomban állhasson a főv. évi tavaszi választmányi ülésen ezen fontos kérdést érdemlegesen tárgyalgatni s a lehetőszégh képest a kérelmet kedvezően elintézni.

A fentebb közölt kérelem alapján oly intézkedést, amely már arra irányuló, hogy a részletes tanterv elkészíttessék, nem áll módomban tenni, miután a részletes tanterv elkészítésénél annyl részletekhez (osztolt, részben osztolt, osztaltan iskola, tanbony stb.) merül fel, hogy ezek nélkül még egészen határozottnak nem lehet. Azt sem tudom határozottnak, hogy az új püspöki tanterv alapján egy általános részletes tanterv kidatászt kibontja-e a tanfőtás, amely mintául szolgálja a helyi részletes tantervek elkészítésére, avagy külön-külön egy osztaltan, részben osztolt et teljesen osztolt iskola részére kidatják a tantervet elkészíttetik.

1451/1926. sz. **Értesítőkönnyveseké kiállítás.** A nm. vallás- és közoktatástügyi miniszter ur értesítése alapján felhívom a kisebbsége nyelvi iskolák tanítóit, hogy az értesítőkönnyvesükében a tanuló neve után tüntessék fel, hogy mily típusu (A, B, C) kisebbségi iskola tanulója részére állították ki a bizonyítványt. Továbbá az értesítőkönnyveske jgjezet-rovatába írják oda azt, hogy a kisebbségi iskola A, B, vagy C típusu 1923. évi 100478. sz. vallás- és közoktatástügyi miniszteri rendeletnek megfelelően állapított meg.

1935/1926. sz. **Iskolai bélyegzők beszerzése.** Ismétellen előfordult, hogy a világi hatóságok nehezményelték azt, hogy az iskolák részletes, iskolateigazgatóságok iskolágyekben kiadott bélyegzőnyelvi s egyéb iratát vagy egyáltalán ninesenek neves bélyegzővel ellátva, vagy pedig a plébánál hiv. bélyegzőjét használják iskolai ügyekben is. Miután az értesítők és bizonyítványok is az iskola igazgatóságának bélyegzőjével látandók el, ép ezért felhívom az iskolásztéket, hogy amennyiben még nem rendelkezének megfelelő iskolai neves bélyegzővel, ezt haladékt nélkül szerezzék be s jöbőben iskolájuk kiadványokban, értesítőkön stb. ezt alkalmazták. A bélyegzőt mindenkor az iskolászték egyházi elnöke őrzi.

1981/1926. sz. **Községi pótdokból felekezeti iskolák segélyezésére.** Tudomásult és mihertartás végett közlöm, hogy a m. kir. belügyminiszter 59.593/1926. V. sz. alatt elrendelte, hogy a községek a községi költségvetések összeállításakor a korábbi gyakorlat szerint az egyházak és felekezeti iskolák segélyezéséről gondoskodjanak s amennyiben a segélyek az 50%-os községi pótdokból nem fedezhetők s az egyházak és iskolák fenntartása a segély nélkül mégis ügylezhető van, a belügyminiszter hajlandó kiterjeszteni az 50%-ot meghaladó pótdok engedélyezését.

2024/1928. sz. **Tanítóknak VII. fiz. osztályba előléte.** Az államségélyben részeltől nem állami elemi iskolai tanítóknak a VII. fiz. léteési osztályba egybékötölti illetményük előlétebe való előlétezté-és az 1926. sz. vhm. rendelet alapján a legutóbb folyó évi április havában történt előléteztése óta megpésztendé helyek betöltésére céljából felhívom a felügyeletem alá tartozó összes elemi iskolai igazgatóságokat, illetve iskolásztéket, hogy azoknak a tényleges szolgáltató teljesítő államségélyes nem állami elemi iskolai tanítóknak előléteztése névére, akik *beszámított szolgáltatók 30-ik évet a folyó évi december végéig tölték be* s eddig a VII. fiz. osztályba egybékötölti illetményük előlétebe még nem léptették elő, javaslatokat legelőbb 1. évi december 15-ig terjesszék elem.

1951/1926. sz. **Kántori fizetésének a tanítóitól való elválasztása.** A nm. tanügy-püspöki kar f. évi október 6-án a Dicsőegyházmegyei Róm. K. H. Tanfőtgyesület javaslatára alapján tárgyalgatva ezen kérdést és megállapítgatva, hogy a kántori fizetésnek a tanítóitól való előléteztését a püspöki kar általános szorgalmazza s hogy ezen jogos követelés csak törvényváltoztatás után teljesíthető.

hülönös didekthet érzékel végzett tanítással rámutatott a helyes irányra, melyet az új tanterv híveél. Megköpöan sikerült tanításáért a jegyzőkönyv közöszetett méltán kiérdemelte.

5. Esetleges indítványok. Winekher János népművelési titkár magasan szárnyaló hosszabb beszédet tartott a népművelésről. Kiemelte, hogy Tolnaudarmegye számos községekben ezen a téren kitűnő eredményeket értek el. Kéri a kortársakat, hogy tanítványokat ne csak iskola elvégzéséig, hanem továbbra is mint tanítványokat kapcsolják lelkükhöz. Figyelmüket felhívta az iskolán kívüli népművelési bizottság megalakítására és hülönös gondot kérfordítant a tanfolyamszerű előadások megszervezésére.

6. Elműki zárszó. Elműki meleg szavakkal közöszetett mond a gyűlésen nagy számban megjelenő kedves vendégeknek és az ülést bezárja.

Főpénztáros közlései.

A még hátralékos tagdíjak sürgősen befizetendők, mert a jövő 1927. évben nem 30.000 papírkorona, hanem 3 pengő lesz a tagsági díj s így a hátralékosok, amennyiben tagdíjakat a folyó évben nem fizetik le, a jövő évben hátralékos tagdíjuk után is évtől 3 pengő lesznek kötelesek fizetni.

Nyugtázások: Hesz Mariska Fehér, róm. kath. iskola Megyei, Bogdása, Tarcsa, Boda 30, Farkas Matild Paks 300, Tircsi Polihárp Honcsaszénára 1.100, Tóponány Ferenc, Szászvár 700, Jánósi Lajos Somogy 420, Trábert Márton Véménd 650, Szabó Ádám Mőcsény 600 ezer korona.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

R. J. Nagyhalmas. A hűdött cikket halásan közöszetett a legkülönböztet számunkban közöszetett fogjuk. A töreshőnyvezetésért járó díjazás még a régi. Az új megállapítás iránti eljárás most van folgmatban. **Többszörök.** Lapunk minden hó 1 én postára lesz adva. Amennyiben valamelyik szám nem értekez meg, illetőli szineskedjenek nyomban megreklamálni, mert 3-4 hónap után történő reklamációt nem vehetünk figyelembe. A lap pontosan postára lesz adva s ha mégis elküldődnek valahol, ezt nyomban kérjük bejelenteni, nem pedig akkor, amikor egyes hivatalos ügyek elintézését szorgalmazza az egyházmegei főtanfelügyelőség. **Tr. I. Szekszárd.** Közöszetett lettük. **Iskolaszék Szakos.** A beküldött hírlételet közöszetett s kérjük ennek díját, 50 ezer K-t, az egyesületi főpénztáros címére beküldeni.

TANÍTÓI PÁLYÁZAT.

A szakésti r. kath. iskolaszék a III. sorszámu oszt.

tanítói állásra

pályázatot hirdet.

Javadalma: Lakás természetben. Kertilletmény 20 arany korona. Továbbiakban fizetése a törvény szerint.

Szükséges oly joku zenei tudás, hogy a kántort helyettesíthesse. Kötelessége a díjlepel szerint.

Pályázati határidő 1926. december 15. A választás ideje később. Válaszbelügy mellékelendő.

R. Kath. Iskolaszék Szakos
(Tolna-megye.)

ÉRTESÍTÉS.

KOGS. pécsi fiókja.

Uj öszli és téli angol szöveleink megérkeztek! Olcsó árak, nagy választék!

Cikkekhez közül külön említett érdemelnék választékos mintázatuknál és megbízható minőségüknel fogva: férfiföltöny-, felöltő-, átmeneti kabát- és télikabát-szöveleteink, valamint komgarn whypecord, covercoat, vents, shetland, doubl, velour, eredeti crombi stb., tonábbá gyepju khaki- és egyenruha-szöveletek és felszerelést cikkekink. Francia gyártmányu selymek, mosó és gyepju legujabb mintázatu női divatkelmek, ruha, pongyola öszli és téli női kabátokra. Nagy választékban chiffonok, vásznak, takarók, peplanak, damasztárúk, törülközők, kész ruhák, kötöttárúk, harsnygák, kezdve a legolcsóbb minőségűtől a legfinomabb kitűtelig. — Elsőrendű minőség, méltányos árak!

KOGS. fiók Pécs, Király u. 22. ☎ Telefon: 3-87.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOTARTÁCSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felölös szerkesztő: Magyar Sándor, eh. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécségyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelenik minden hónap elsőjén. Előfizetési díj 1927. évre 3 pengő. Tagdíj 1927. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-utca 4. szám, hová a lap szellemi részét illető minden közlémény, hírlételet és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főpénztáros címére Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők

Pécs, 1927. január 1.

XVI. évfolyam, I. szám.

BOLDOG UJÉVETI!

Ezt kívánjuk egymásnak sokszor anélkül, hogy homolyan törődneék vele, úgy lesz-e, vagy sem. Én pedig erre gondolok, és úgy látom, hogy ezt az én újévi jókívánságomat nincs a földön senki, aki valóvá is tehető. Sem én nem tehelem boldoggá az újévet, sem más; sem egyházi, sem világi halóság; sem község, sem vármegye, sem hormány, sem hormányzó. — A boldogság isteni bölcseségre van szükség; de nemcsak isteni bölcseségre, hanem isteni jóságra is.

Ez az isteni bölcseség és jóság az egyéni boldogulságnak lehetőségét mind megadja, magán az emberen mulik, ha nem boldogul.

A boldogulás újait hereső ember szörnyű utvesztőkbe jufott évezredek folyamán a mai napig. Roppant felelősség terheli azok lelkét, akik az embert ilyen utvesztőkbe vitték. Mi mindnyájan, papok és tanítók, kiket az isteni Gondviselés a népnevelés roppant fontos és fenséges munkájába állított, mi vagyunk a nép leghivatottabb vezetői és utmutatói, amiért mindenkéltől kell, hogy mi magunk is tisztán lássunk és nyílt szemmel járjunk az élet uftain. — „Ha vak veszel világtalant, mindhelften verembe esnek.“ (Máté XV. 14.) Ahinek értelmét az Isten világosítja meg, az bizonylyan lát és helyesen lát. Kérjük tehát a felvilágosító kegyelmét, hogy „szeme lehessünk a vaknak és lába a sántának.“ (Jób 29. 15.)

Gyönyörű hivatalás. Buzgón munkálkodjunk szent Péter szellemében (Sz. Péter Ap. I. levele 5.), hogy „mikor megjelenend a pásztorkok fejedelme, elnyerhessek a dicsőség hervadhatalan koszoruját.“

Mindenekben boldog újévet kíván Édesmindnyátoknak
Pécsell, 1926. december 31.

† FERENC
páspók.